KONSTANTIN VOROBIOV

A venit uriașul...

Colecția GLOBUS / Editura Univers

236

EDITURA UNIVERS

Konstantin Vorobiov

A VENIT URIAŞUL...

Un roman de dragoste contemporan, cu un timbru propriu, remarcabil prin simplitate, laconism şi o convingătoare autenticitate.
Povestea acestei iubiri nerealizate între doi oameni dintre cei mai obişnuiţi se transformă într-o reală poezie a cotidianului, fără nimic din superficialitatea unei idile banale, fără nimic din vulgaritatea unei „legături“ ocazionale. Laconismul notaţiei, caracterizarea sugestivă a personajelor prin succinte trăsături definitorii, întreaga atmosferă a romanului amintesc de proza cehoviană.

GLOBUS

7,50 lei

6

KONSTANTIN VOROBIOV A VENIT URIAŞUL...

1974

Coperta colecţiei de *Ion State*
Ilustraţia de *George Leolca*

Константин Воробьев
ВОТ ПРИШЕЛ ВЕЛИКАН...
вильнюс, 1971

GLOBUS

Konstantin Vorobiov

A VENIT URIAŞUL...

Traducere de Alexandru Calaïs

EDITURA UNIVERS
Bucureşti
1974

Îmi dau prea bine seama că cititorul nu are neapărată nevoie să cunoască toate acestea, eu însă trebuie neapărat să i le povestesc.

JEAN-JACQUES ROUSSEAU

Am sunat-o la telefon cu vreo trei minute înaintea pauzei de la prînz şi ne-am întîlnit pe palierul etajului nostru. Atunci am luat-o pentru prima oară de braţ faţă de toţi salariaţii — se duceau la bufetul de la etajul al doilea — şi am condus-o de-a lungul culoarului, înspre fereastra unde se aflau două scaune. „Ţi-ai ieşit din minţi! Ce s-a întîmplat? Ţi-ai ieşit din minţi!" îmi striga ea fără glas, prin ţăcănitul strident, de oase lovite, ale tocurilor sale; privea înainte şi avea o înfăţişare de om pe jumătate leşinat şi totodată pătruns de o tainică bucurie. Pe scaune şi pe pervazul ferestrei se adunase şi se mişca învîrtejindu-se stratul de puf de la plopii de-afară şi, ajuns acolo, i-am spus că adunarea la care urma să fim luaţi la întrebări a fost fixată pentru orele optsprezece. Eram atunci atît de scîrbit de aproapele meu, încît ajunsesem la concluzia că nu mai poţi trăi mai departe decît amintindu-ţi de ameţitoarea imensitate a universului, faţă de care meschinăria omenească e cu totul ridicolă şi absurdă — în felul acesta nu numai că te înarmezi cu calmul pe care ţi-l oferă indiferenţa, ci devii, totodată, îndrăzneţ şi capabil

de ripostă. I-am spus să nu se prezinte la această judecată, ci să plece chiar atunci acasă.

— Dar tu ? Dar tu ce-ai să faci ?

Mai avea prea puţin pînă să leşine şi deodată mi se păru că văd cu alţi ochi cît de dizgraţioasă, ştearsă şi firavă e silueta acestei femei pe jumătate moartă de spaimă, cu părul care începuse să-i încărunţească, cu gîtul ei subţire şi nervos, semănînd cu un gît de contrabas, şi cît de ridicol şi lipsit de sens e ceea ce ni se pregăteşte astăzi, la orele optsprezece, mie şi ei.

— Iată, a venit un uriaş. Mare-mare uriaşul. Caraghios-caraghios. A venit şi-a căzut, i-am spus. Toată viaţa noastră, toată ! Îi spuneam cuvintele acestea, căci nu mai puteam găsi să-i spun nimic altceva.

Am aşteptat înadins să aud paşii cuiva pe culoar şi atunci am sărutat-o pe gît, chiar pe gropiţa „contrabasului". Se şi cuibărise acolo un fir de plop, mi se lipi de buze şi ea mi-l dădu jos cu degetele ei reci, pe urmă se duse de-a lungul culoarului, spre ieşire. Eu m-am întors cu bună ştiinţă spre fereastră, încercînd să par încurcat şi surprins. Stam şi ascultam paşii celor doi : ai ei, depărtîndu-se, mărunţi şi greşind ritmul, ca şi cînd ea s-ar fi pregătit, indecisă, s-o ia la fugă, precum şi ai celuilalt — călcătura măsurată şi sobră de tocuri bărbăteşti a omului care „ne surprinsese". Cînd m-am întors să privesc în urma ei — sosise momentul să-i vin în ajutor — am văzut-o că trecuse de primejdie, însă mergea acum aproape lipită de peretele lipsit de ferestre al culoarului, iar braţele şi le ţinea ţepene şi depărtate în lături.

— După ce se termină, am să-ţi telefonez acasă ! am rostit cu un glas inutil de răsunător în urma ei, şi atunci a luat-o, într-adevăr, la fugă, iar eu mi-am scos ţigările şi mi-am aprins una. Veniamin Grigorievici se oprise în uşa biroului său, sta acum cu mîinile la spate, lipindu-şi strîns călcîiele pantofilor lustruiţi, cu boturi cîrne, şi privea în aşa fel spre capătul culoarului, ca şi cînd ar fi avut în clipa aceea o revelaţie îmbucurătoare. Stam şi eu şi aşteptam să-şi întoarcă privirea spre mine. Tuşi pe un ton de gospodar căruia totul îi merge strună şi, evitîndu-mi privirea, se întoarse spre uşă. Atunci l-am strigat eu. L-am întrebat dacă nu cumva îşi aduce aminte de ţigările care se vindeau aici prin anii patruzeci şi purtau denumirea „Pentru cunoscători".

— Nişte ţigări lungi, parfumate, „Pentru cunoscători", am repetat, accentuînd ultimul cuvînt. Se gîndi cîteva clipe şi-mi spuse că nu avusese o asemenea pasiune.

— Păcat că n-aţi avut-o, tovarăşe Vladîkin, i-am spus fără nici o răutate. Se ştie că numai datorită pasiunii au făcut oamenii descoperirile care ne-au împodobit planeta !

Nu-mi răspunse nimic şi dispăru în dosul uşii.

Pe Veniamin Grigorievici l-am întîlnit pentru prima oară cu un an în urmă. Pînă atunci, absolvind Institutul de literatură, am navigat multă vreme în Atlantic, ca marinar pe o navă de pescuit : aveam nevoie de bani ca să mă pot aşeza să scriu o carte. Am izbutit să fac totul cum plănuisem : mi-am cumpărat o garsonieră şi o rablă de „Moskvici" din seria întîi, o barcă pneumatică,

nouă, precum şi un cort de-o persoană, avînd o ferăstruică din reţea albastră. Cea dintîi vară care mi-a aparţinut numai mie am petrecut-o stînd şi scriind în preajma unor lacuri : pe meleagurile noastre sînt chiar mai multe decît ar fi nevoie. Venind toamna, ca să nu uit de apa lacurilor, mi-am adus cu bună ştiinţă barca în casă şi-am aşezat-o alături de scrinul în dreptul căruia îmi pusesem undiţele şi lanseta. În timpul iernii însă cauciucul s-a uscat şi s-a dezlipit pe la cusături. N-am descoperit asta decît în primăvară, cînd mi-am isprăvit romanul şi nu mi-a mai rămas nici un ban în buzunar. Dincolo, pe malul lacului aflat la dracu-n praznic, senzaţia lumii din jur se reînnoia şi-atunci mi se ivea din nou în minte — pentru a cîta oară ! — fatidicul „dar dacă ?“

Barca mi-am reparat-o în curte, timp de cîteva zile, de dimineaţă, cînd la masa improvizată de acolo încă nu se aşezau să joace amatorii de domino. Prin văzduh începuse de cîteva zile să plutească mireasma molatecă, răspîndită de mugurii teilor plantaţi de-a lungul străzilor, ţipau ascuţit graurii şi o adiere caldă se abătea din toate direcţiile, rotind puful căzut din perne, petecele de hîrtie, praful şi gunoaiele — toate resturile expulzate de marele nostru imobil. Într-una din dimineţele acelea am zărit o femeie care ieşise din casă, în mîini cu o găină şi cu un cuţit de bucătărie. În urmă, veni şi soţul femeii. Din vedere, îi cunoşteam pe amîndoi. Erau nişte oameni simpatici, în vîrstă, tăcuţi şi ordonaţi ; reveniseră la timpul său din Kolîma, iar acum, nici în casă, nici în curte, nu-i vedeai şi nu-i auzeai. Cei doi soţi se uitară primprejur, discutară între ei pe şoptite,

iar eu, dîndu-mi seama despre ce este vorba, am făcut un pas în lături, ca să mă aflu cu spatele spre dînşii. „Acum să-i vezi c-or să vină să se roage de mine, m-am gîndit. Poate că, totuşi, n-or să îndrăznească“.

— N-ai putea dumneata s-o... îm, ce zici ? mă întrebă cu voce răguşită femeia şi-atunci m-am gîndit că vor fi cumpărat găina împreună, din piaţă, şi, pînă să ajungă acasă, se vor fi deprins cu ea, ba chiar le-o fi devenit dragă.

După ce totul se isprăvi şi ochii aurii ai găinei se stinseră, iar sîngele, îmbibat în stratul de colb, încetă să mai curgă, femeia, fără să-mi arunce măcar o privire, se depărtă cu acel pas încordat şi categoric cu care pleacă de obicei oamenii din locuri întunecoase şi rele. Mi-am reînceput treaba pe care o întrerupsesem, dar cusăturile se încăpăţînau să rămînă dezlipite : aş fi vrut să mă văd cît mai degrabă pe malul vreunui lac şi totodată mă gîndeam la taina sîngelui : de ce adică nu se cade să vadă sîngele lumina soarelui... Nu ştiu ce legătură o fi avut treaba asta cu starea mea sufletească de atunci, numai că m-am pomenit deodată fluierînd melodia unui cîntec vechi despre un pescăruş pe care l-a ucis un vînător necunoscut. Cîndva, demult de tot, cîntecul acesta obişnuia să-l cînte mama. Îl ducea aproape de ţipăt, cîntîndu-l cu frenezie şi durere.

— Frumos cîntec ! rosti cineva în spatele meu, gînditor şi cu multă convingere. Era soţul femeii care plecase cu găina tăiată. Mi-am dat seama că omul nu ştie ce să facă, aşteptînd să i se scoată găinii măruntaiele, de aceea m-am dat deoparte

și i-am făcut loc pe bancă. Se așeză, refuză țigara pe care i-am oferit-o, pe urmă spuse din nou :

— Frumos cîntec a fost acesta...

— Bineînțeles, i-am răspuns, simțind o inexplicabilă iritare. Deși rusul n-a cîntat de bine decît arareori, totuși în asemenea cazuri a fost un adevărat artist. Nu sînteți de aceași părere ?

— Care bine, frate ? spuse omul cu un fel de smerită blîndețe. Și eu care crezusem că n-o să fie de acord cu cele ce-i spusesem !

— Cîntecul ăsta l-am auzit de vreo două sau de trei ori, în copilărie, m-am pomenit zicîndu-i.

— Iar eu o singură dată, rosti el după cîteva clipe de tăcere. Privirea și-o îndreptase undeva spre cer. Ochii îi erau spălăciți și apoși, iar de-a lungul obrazului drept, între nară și ureche, i se zărea o cicatrice, bine bărbierită. Pe sub masă și pe sub picioarele noastre umblau porumbei grași, care pierduseră de multă vreme înfățișarea unor păsări bucurîndu-se de libertate. Am șuierat la ei, iar soțul femeii mă privi mustrător și pufni ușor pe nări : pasămite, trebuie să iubim porumbeii de vreme ce luptăm pentru pace în întreaga lume. Pesemne ar fi vrut să mai discute despre pescărușul ucis, căci după cîteva clipe îmi spuse din nou :

— Da, a fost pe drept cuvînt un cîntec rusesc !

Porumbeii mi se adunară din nou la picioare, din nou am șuierat la ei, iar soțul, privind spre cer, îmi spuse :

— Eram atunci de sentinelă, iar în zorii zilei, chiar înainte de-a fi executat, m-a strigat și mi-a cerut voie să cînte un cîntec...

— Cine ? l-am întrebat.

— Un bandit alb, un locotenent, rosti soțul cu tonul unui vînător povestind despre un iepure care a dat buzna peste el.

— Și i-ați dat voie ?

— Nu, că n-aveam dreptul. Și-atunci îmi amintesc că mi-a dat un portțigaret și m-a rugat să chem comisarul.

— L-ați chemat ?

— Alții au făcut-o. Eu nu puteam. Omul era închis într-o încăpere neamenajată în mod special. Într-o magazie.

— Adică ar fi putut să evadeze ?

— Ba bine că nu, spuse soțul.

— Și ce-a făcut comisarul ?

— Mai întîi nu i-a dat voie.

— Dar cum l-a rugat locotenentul ?

— L-a rugat frumos. Dă-mi voie, zice, să cînt înainte de moarte cîntecul meu drag...

— Și rezultatul ?

— Pînă la urmă, l-a cîntat, rosti pe-un ton de vînător soțul. Oamenii din detașament s-au ținut de comisar să-i dea voie... Și le-a îndeplinit dorința, s-a declarat de acord, numai că i-a spus s-o facă acolo, în hambar, pe cînd locotenentul ar fi vrut să cînte afară, în libertate. În cele din urmă l-am înduplecat din nou pe comisar. Adică să cînte omul chiar la locul execuției, în stepă... Acolo l-a cîntat. Ah, ce cîntec a fost acela ! S-a întors, mă-nțelegi, locotenentul cu fața spre răsărit, cu ochii la soare, și l-a cîntat așa pînă la capăt !...

Mi-am făcut barca sul, am vîrît-o în sacul ei și-am spus omului de lîngă mine că locotenenții aceia știau, lua i-ar naiba, să moară frumos.

— Păi, ce le mai rămînea să facă ? surîse în colţul gurii soţul.

— Aveţi dreptate, i-am spus. Mi se pare însă ciudat că n-aţi uitat întîmplarea nici astăzi... Vă stînjeneşte cîntecul ?

Mă privi cu ochii mijiţi, apoi se ridică de pe bancă.

— Cîntecul, scumpe tovarăşe, n-a stînjenit niciodată viaţa. Doar dacă se pune problema invers, atunci e cu totul altceva ! Mă înţelegi ?

Îmi spuse asta şi se depărtă, iar o săptămînă mai tîrziu mi-am dus romanul la editura din oraşul acela. Manuscrisul era dactilografiat la o maşină veche de birou, pe-o hîrtie cenuşie, de calitate proastă şi, pentru a-i compensa acest defect exterior, l-am legat, cu numai trei ruble, într-o frumoasă copertă din imitaţie de piele, iar titlul *Încotro zboară albatroşii*, precum şi numele meu — Anton Kerjun — le-am lipit deasupra, alcătuindu-le din litere majuscule, alese şi decupate din revista „Ogoniok". Atît în ziua aceea, de demult, cînd mă hotărîsem să mă angajez ca marinar pe un trauler, cît şi mai tîrziu, după o anume perioadă de lucru în această calitate, nu m-a părăsit niciodată gîndul că, deşi într-o mică măsură, sînt totuşi un om deosebit : oricum absolvisem cursurile fără frecvenţă ale unui institut de literatură, şi totodată urmăream un scop pentru realizarea căruia m-am şi aflat cu totul benevol şi nesilit de nimeni în compania unor oameni care... hai să zicem, nu izbuteau totdeauna a fi nişte gentlemeni. Mă gîndeam tot timpul la viitoarea mea carte, la oamenii noi şi interesanţi pe care aveam să-i cunosc şi un pic şi la onorariu. Poate tocmai de aceea cuvîntul „editură" avea darul să-mi inspire un anumit respect, ba chiar şi un fel de teamă.

Editura cu pricina s-a dovedit să-şi aibă sediul la etajul al cincilea. În lift se încărcau tocmai atunci nişte tonete metalice cu sticle de kefir, astfel că am fost nevoit să urc scările pe jos. Faptul că treptele de piatră erau plesnite, murdare şi pline de scuipături, iar pereţii şi nişele ferestrelor erau vopsite într-o culoare cenuşiu-cafenie, lipsită de gust, mi-a trezit într-un mod ciudat convingerea că romanul meu este, fără îndoială, un roman foarte bun. Ajungînd la etajul al cincilea, senzaţia aceea mi s-a conturat şi mai limpede : culoarul de acolo era oribil de strîmt, întunecos şi parcă fără sfîrşit ; în stînga lui se înşirau, vopsite şi ele într-o culoare închisă, mai multe uşi joase cu cîte un singur canat şi cu tăbliţe care indicau orele de primire a colaboratorilor, iar în dreptul uşilor se rînduiseră scrumiere înalte de tablă, ca în orice instituţie care se respectă. Un timp, am umblat încolo şi încoace de-a lungul culoarului, pe urmă am bătut la uşa biroului de lîngă toaletă : nu ştiu de ce, însă vecinătatea celor două încăperi a avut darul să mă înviorezе. Odaia se dovedi să fie de mărimea unui mormînt săpat într-o ploioasă zi de toamnă, iar în interiorul ei încăpuseră, prin cine ştie ce minune, trei birouri : două de-a lungul unui perete, iar cel de-al treilea, ca o barieră, între ele. Pe tăblia lui zăcea un morman de hîrtii decolorate, iar la birourile de lîngă perete şedeau două femei : cea care era mai aproape de mine — o chifluţă blondă cu buze violete, nepăsătoare, făcute pungă — sugea, pesemne, o bomboană, cealaltă era oacheşă ca o ţigancă şi tunsă băieţeşte. M-am îndreptat spre

dînsa şi nu spre cealaltă, pentru că am văzut-o că mi se uită la picioare, rămasă parcă în aşteptare, şi-apoi din pricină că în spatele ei, prinsă de perete cu un ac, se afla o fotografie a lui Hemingway. Nici nu ajunsesem să trec la biroul aşezat perpendicular, că m-a şi întrebat ce am adus cu mine şi-atunci i-am întins de la distanţă manuscrisul, schiţînd totodată, cu totul prosteşte şi fără să vreau, o plecăciune. Se făcu o pauză lungă. Femeia cîntări mirată, în palmă, romanul, pe urmă zgîrie cu unghia iniţiala numelui meu de pe copertă.

— Ai de gînd să-l reeditezi ? Vera, fii atentă ce copertă luxoasă !

La mine nu s-a mai uitat. I-am spus că deocamdată este vorba de un manuscris.

— Zău ?

Zgîrie din nou litera „K“, avînd de data aceasta un aer mirat şi năzuros, ca al unei şcolăriţe care încearcă să şteargă o pată de cerneală dintr-un caiet, apoi mi se adresă, ridicîndu-şi în dreptul gurii un creion mare, colorat.

— E clar. Şi încotro, mă rog, zboară albatroşii dumitale ?

Dacă o asemenea întrebare mi-ar fi pus-o cineva de pe traulerul nostru — se ştie că acolo nu se găsea picior de femeie ! — de bună seamă că i-aş fi spus neîntîrziat şi numai în două cuvinte încotro zburau acei albatroşi ai mei, aici însă nu mă aflam pe trauler, de aceea i-am răspuns politicos că îndeobşte albatroşii zboară după navele din largul oceanului.

— Serios ? rosti gîngav Chifluţa, fără să-şi ia ochii de pe un manuscris nenorocit — cel puţin

aşa mi se păru mie — al nu ştiu cui. Dar ce anume îi atrage ?

— În romanul meu explic asta destul de amănunţit, i-am răspuns, şi-atunci Chifluţa îşi înălţă spre mine o pereche de ochi rotunzi şi trişti, şi spuse alene, totuşi cu o anume curiozitate :

— Chiar o explici ? Asta-i formidabil !

Rîse, aruncîndu-i celeilalte o privire prin care o invita să-i ţină isonul, şi-atunci i-am văzut pe limba de culoarea zmeurei rămăşiţa topită a unei bomboane ieftine. Nu mă aflam însă pe trauler, de aceea am tăcut şi de data aceasta. Rămăsesem în spaţiul îngust din faţa biroului perpendicular, iar colţul ascuţit al tăbliei mi se înfipsese în aşa hal în stofa pantalonilor, încît mă gîndeam întruna la un posibil necaz legat de nasturi şi de aceea începusem să-mi simt cămaşa udă pe la subţiori.

— Să ştii că planul de editare a lucrărilor originale l-am întocmit pentru doi ani de aci încolo. Aşa încît...

Mi-o spuse admiratoarea lui Hemingway, restituindu-mi manuscrisul, iar eu i l-am luat cu amîndouă mîinile şi deodată, cu totul fără voie, i-am mai tras o plecăciune. Pe urmă am pornit spre uşă cu un mers legănat, marinăresc, ca să par cît mai nepăsător, însă chiar în prag am dat nas în nas cu proprietarul găinii pe care o tăiasem cu o săptămînă în urmă, cînd am stat să-mi repar barca de cauciuc. Omul mă recunoscu şi se dădu înapoi, ieşind în coridor, căci uşa o deschisesem eu cel dintîi, iar acolo am dat mîna cu dînsul şi mi-am aprins o ţigară. „Soţul“, după cum îl poreclisem, refuză ţigara pe care i-am oferit-o, apoi mă întrebă din politeţe cu ce mă mai laud. Purta

un sacou de modă veche, cu umeri înalţi, iar peste mînecile acestuia avea trase nişte mînecuţe negre, de moleschin, încît mi-am spus că o fi lucrînd la serviciul de contabilitate al editurii. I-am spus — în glumă, fireşte — că tocmai încercasem să sparg casa de bani a editurii, dar că nu reuşisem.

— Cum, adică, să spargi casa ?

Mă întrebase foarte serios, chiar cu o oarecare uimire în glas, astfel că a trebuit să-l lămuresc ce anume avusesem în vedere.

— Asta nu-i corect, îmi spuse fără să înţeleg la ce se referă. Dă-mi-l, te rog...

Îmi luă manuscrisul, îl cercetă cu atenţie, ba chiar îi netezi coperta. Îi plăcu pesemne şi titlul romanului, căci îl citi de două ori în şoaptă, cuvîntul „albatroşii" sunînd în gura lui „albátroşii". Ne oprisem în dreptul uşii din care ieşisem, astfel că mă aşteptam în orice clipă să aud din spatele ei rîsul Chifluţei.

— Are o temă actuală ? mă întrebă „soţul".

I-am răspuns afirmativ.

— Adresa ţi-ai notat-o şi toate celelalte ?

— Da-da, i-am răspuns, am notat totul. Vreţi să-l daţi cuiva ?

— Cui să-l dăm ?... Ba o să-l vedem chiar noi, rosti cu importanţă. Peste o lună de zile să vii direct la mine.

Mi-am luat rămas bun de la dînsul cu o politeţe exagerată. În clipele acelea, întreaga lui înfăţişare : şi cicatricea de pe obraz, şi albastrul naiv, aproape copilăresc, al privirii, pînă şi mînecuţele acelea stupide, căpătaseră în ochii mei — deşi n-o sesizasem pe deplin — un fel de importanţă promiţătoare, astfel că de ieşit am ieşit pe uşa edi-

turii cu mersul meu normal, iar nu cu cel marinăresc cu care trecusem mai adineaori pe dinaintea Chifluţei.

Timp de cîteva zile m-am simţit neliniştit şi tulburat : parcă n-aş fi vrut să mă mai întîlnesc, nici măcar din întîmplare, cu „soţul", în curte sau pe stradă. Mi-am dat seama că era cazul să plec din nou înspre unul din lacurile mai îndepărtate din preajma oraşului. Tocmai atunci la magazinul de articole sportive au fost puse în vînzare nişte cîrlige suedeze din fier forjat, precum şi fire colorate, nemţeşti, pentru undiţă. Am plecat să cumpăr şi una şi alta, iar cînd să ies din magazin, am zărit-o chiar în dreptul maşinii mele pe admiratoarea lui Hemingway. Sta aplecată incomod într-o parte şi ţinea în mîini o saltea pneumatică nou-nouţă, albastră cu roşu. Nu izbutise, pesemne, să intre cu ea în autobuz : în interiorul saltelei rămăsese aer din belşug. Tocmai atunci mă zări şi ea şi se întoarse cu spatele, dar fără a se mişca din loc : îl aştepta de bună seamă pe proprietarul rablei mele. Am venit în dreptul maşinii, am deschis portiera din spate şi-am spus : „aşezaţi-o, vă rog, pe banchetă". Am spus-o fără nici un fel de ironie, apoi i-am dat o mînă de ajutor să-şi vîre salteaua în fundul maşinii.

— N-am ştiut că-i a dumitale... De taximetre nici urmă...

Obrajii îi luaseră foc. I-am spus cu un aer de tont că oi izbuti cumva şi eu s-o duc la destinaţie şi atunci am văzut-o că se mai înviorează. Spre a se regăsi, de bună seamă, pe deplin, în postura ei de redactor, atinse cu gestul pe care i-l recunoscusem — acela de a zgîria cu unghia — o îndoi-

tură de pe aripa automobilului şi mă întrebă unde l-am buşit în halul acela. I-am spus că-i vorba de „ea" şi nu de „el".

— Ea ?

— Ea, „Rosinanta", i-am explicat şi atunci mă privi cu un alt soi de atenţie şi chiar se urcă în maşină cu o oarecare timiditate. Mai încerca, totuşi, să diminueze importanţa serviciului pe care i-l făceam fără să vreau, căci în clipa cînd am demarat, mă întrebă cu o anume subliniere de ce automobilul meu saltă în sus chiar pe drum drept. I-am amintit că Rosinanta are patru sute de ani, cu alte cuvinte o fi obosit şi ea, şi am bătut uşurel volanul cu palma.

— M-da, înţeleg, spuse cu tonul unei femei de lume. Apropo : să ştii că n-ai avut motiv să mă reclami lui Vladîkin.

— Serios ? Dar cine e dumnealui ?

— Veniamin Grigorievici ! spuse caustic.

— Tovarăşul acela care poartă mînecuţe ? am exclamat, dîndu-mi seama cu întîrziere că nu era cazul s-o spun. Ea mă privi cu un aer superior şi dădu dintr-un umăr, ridicîndu-l înspre ureche, aşa cum o fac copiii prea serioşi pentru vîrsta lor. Mi-am dat seama ce anume a vrut să exprime şi, fără voie, am izbucnit în rîs.

— N-ai putea să mergi ceva mai repede ? mă întrebă pe un ton sec.

— Să vă duc la editură ? am întrebat-o.

— De ce la editură ? Trebuie să mă duc acasă. Strada Sofia Perovskaia, numărul zece. Te rog !

— Mulţumesc, i-am răspuns galant şi-atunci ea se lăsă pe spătar, apoi se aplecă brusc şi rămase tăcută : purtam de multă vreme cu mine două fotografii ale lui Hemingway — triste, în culori lăcuite, lipite în partea dreaptă, la capătul de jos al parbrizului. Într-una din fotografii Hemingway era înfăţişat lîngă un leopard ucis, într-alta — stînd într-o barcă. Ea le privi cu un fel de încordare şi chiar suferinţă şi mi-am dat seama că ar fi vrut să le vadă mai de aproape.

— Unde le-ai... găsit ? mă întrebă arătînd spre fotografii nu cu mîna, ci numai cu ochii. Am întîrziat puţin cu răspunsul — în faţă mi se aprinsese lumina roşie a stopului — pe urmă i-am spus că le-am cumpărat în Cuba. Surîse neîncrezătoare, dar fără să se uite la mine.

— La Havana, am precizat.

— Nu mai spune !

— Am fost de două ori acolo, am adăogat cu indiferenţă, pentru că acesta era adevărul.

— În ce fel, mă rog ?

— Pe apă. Am acostat acolo să descărcăm peştele... Dacă vă interesează casa-muzeu din Cuba a lui Hemingway, de la Finca-Vijia, trebuie să vă spun că are un aspect din cele mai triste, şi era adevărat şi acest lucru.

— De ce ?

— Pentru că-i o casă fără stăpîn...

— Da, aşa e... Ai scris despre asta în romanul dumitale ?

— Şi despre asta, i-am răspuns.

— Şi încă despre ce ?

— Despre rechini, despre crabii cu picioarele în spinare, despre bonite şi meduze.

— Eşti cumva ihtiolog ?

— Nu.

— Mă rog. Şi încă despre ce ?

— Încă ? Despre nostalgie... Despre luminile sfîntului Elm, am continuat să enumăr cu un glas lipsit de expresie.

— Eu te-am întrebat care e subiectul lucrării dumitale, în ce consta sensul ei principal, îmi spuse, derutată. Salteaua i se cocoşase pe bancheta din spate şi-atunci mi-am întins mîna într-acolo şi-am spus că romanul meu nu trebuie să semene cu drăcia aceea.

— Nu te înţeleg, îmi spuse cu încordare.

— Ba înţelegeţi foarte bine, am zîmbit eu în colţul gurii. M-aţi întrebat despre sensul final al lucrării, iar eu sînt de părere că ea nu poate fi ca o saltea dintr-astea de două persoane, sensul şi destinaţia căreia reies cît se poate de clar pentru oricine, atît din forma, cît şi din conţinutul ei.

— E o comparaţie cu totul nereuşită ! îmi spuse şi se uită în altă parte. Drumul ni l-am continuat tăcuţi şi mi-am dat seama că, ajungînd acasă, va socoti de cuviinţă, fără doar şi poate, să mă plătească pentru serviciul făcut. „Pesemne îmi va da o rublă de argint, dacă o are, căci îţi vine mai uşor s-o arunci pe banchetă, e mai de efect“, m-am gîndit şi chiar aşa s-a şi întîmplat. Am săltat rubla în palmă, apoi am încercat-o cu dinţii. Îndată ea m-a întrebat, cumva în silă şi totodată cu îngrijorare, ce vreau să fac cu moneda. I-am spus că încerc dacă nu cumva e falsă.

— Pot să ţi-o schimb cu o bancnotă ! îmi spuse iritată, dar atunci mi-am exprimat părerea că bancnotele le-ar putea falsifica şi mai uşor decît rublele de metal, pentru că lucrează la o editură şi are acces la tipografie. Toate acestea i le-am spus cu o voce egală şi cu multă convingere, iar ea mă

privea cu aceeaşi expresie de nedumerire şi suferinţă cu care privise adineauri fotografiile lui Hemingway.

Chiar în ziua aceea am plecat din oraş. Pînă la lacul meu, cel de anul trecut, aveam de parcurs vreo patruzeci de kilometri de-a lungul unui drum de ţară nisipos, cu păduri de-o parte şi de alta, pustiu şi cam sălbatic. Vremea nu era prea potrivită pentru pescuit : o vreme liniştită, secetoasă şi cu mult soare, însă drumeagul era tare şi uşor de străbătut, ca în zile de primăvară, iar la marginile pădurilor de pini se iveau în răstimpuri pîlcuri de anemone. Am făcut popas acolo unde pescuisem şi altcîndva. Toate erau aşa cum le lăsasem : şănţuleţul secat şi ţăruşii pentru fixarea cortului, furcile arse pentru agăţat ceaunul, cenuşa albăstruie, spulberată, a focului pe care îl încinsesem pe-atunci, povîrnişul ierbos, cu fire de piciorul-cocoşului, coborînd înspre apa lacului, precum şi lacul însuşi, cu spumă adunată prin golfuleţele crescute cu rogoz. Adusesem cu mine doi saci de celofan cu mazăre şi grîu fiert pentru momeală, iar ca să fac rost de nadă am pornit spre celălalt capăt al lacului, unde cunoşteam o băbuţă, pe nume Zvukariha, care trăia de una singură la un kilometru de cătunul Zvukariovka. Bojdeuca ei sta chiar pe malul lacului, străjuită de răchite bătrîne, iar sub streaşina cerdacului avea trei stele mari, purpurii, din placaj, bătute una peste alta : un semn nemustrător pentru cei vii precum că Zvukariha n-a mai avut parte să-şi vadă întorşi din război pe nici unul dintre cei trei fii ai săi.

Băbuţa sta în dreptul cerdacului şi da de mîncare la găini. Chipul i-l şi arsese vîntul şi soarele : grădina de zarzavaturi de unde îmi făceam de obicei rost de

rîme fusese demult săpată şi împărţită în straturi, castraveţilor le dădea a treia frunză, iar ceapa îşi înălţase şi ea peria deasă a frunzelor. M-am aşezat cu spatele la stelele de pe cerdac şi am sărutat-o pe Zvukariha de trei ori, pe obraji şi pe frunte, băbuţa prinse a lăcrima, iar eu mi-am scos din geantă şi i-am pus în şorţ un kilogram de drojdie : mă rugase de mai multe ori să-i fac rost, încă de anul trecut.

— Cînd oi mai veni, ţi-oi mai aduce, i-am spus. Totul e în ordine ?

— Mai fac, cînd şi cînd, recunoscu băbuţa, pricepîndu-mi tîlcul întrebării. Rachiul îl făcea slab şi cam acru, şi nu-l vindea decît la oameni buni, luîndu-le cîte o rublă pentru o jumătate de litru. În vara trecută ajunsesem să mă socotească om bun şi pe mine. Zvukariha mă întrebă cît timp am de gînd să rămîn pe acolo, după aceea intră în bojdeucă şi-mi aduse o sticlă vînătă, cu un nod de cîrpă în loc de dop. Deocamdată n-aveam nevoie de aşa ceva, dar poate că-i trebuia ei o rublă, astfel că i-am dat-o cu multă plăcere pe aceea metalică, pe care o cîştigasem chiar atunci, de dimineaţă, transportînd salteaua de cauciuc.

— Vezi-ţi de treabă, vezi-ţi de treabă, dădu ea din mîini. Doar e pentru drojdie.

— Rubla asta o să-ţi aducă noroc, i-am spus, convins eu însumi că va fi chiar aşa. Pune-o bine, nu te atinge de ea, şi de Anul nou o să-ţi aducă un mare noroc.

Îmi luă rubla cu un gest de neputinţă şi privi superstiţioasă streaşina cerdacului. Am sărutat-o pentru a doua oară pe obraji şi pe frunte, şi-atunci plînse din nou...

Cît despre peşte, nici gînd să vină la undiţă. Nici în prima săptămînă, nici în cea de-a doua. Aici n-am mai stat să mă bărbieresc zilnic, astfel că barba începu să mi se facă inele. De mîncat mîncam puţin şi dormeam prost. În singurătatea în care mă aflam, părea că mă cuprinde şi mai mult un fel de spaimă tulbure la gîndul că, în cele din urmă, tot va trebui să mă prezint la editură. Am calculat cînd anume va trebui să se întîmple, data se dovedi să fie fără soţ, din cele care îmi poartă ghinion, şi pe deasupra mă mai nelinişteа şi faptul că „soţul" s-a dovedit să nu fie numai „soţ" şi nici contabil la editură, aşa cum îl crezusem, ci, pesemne, cu totul altceva.

Vremea era, ca şi pînă atunci, însorită şi calmă. În sat, de cealaltă parte a lacului, zi şi noapte cîntau cocoşii, iar deasupra cortului meu, în scorbura unui plop bătrîn, glăsuia, neobosită, o ciocănitoare. Pesemne îşi clocea acolo ouăle, astfel că de dimineaţă pînă seară făcea să se audă un sunet aproape continuu, ca o zgîrietură : „cti — cti — cti". Avea în el ceva mecanic şi necruţător, un fel de nepăsare şi totodată dăruire de sine ; glasul ei îmi suna în cap, ca şi cînd pasărea mi l-ar fi ciugulit fără-ncetare. Prin tufele şi arborii din jur, fără a se depărta prea mult de cuib, se tot foia încoace şi încolo bărbătuşul : era în căutare de hrană. Cînd se apropia de scorbură, sunetul acela „cti — cti — cti" înceta pentru o clipă, ca să reînceapă în clipa următoare, alungînd bărbătuşul de pe trunchiul plopului. Tăcut, înverşunat, cu penele lui stacojii, zbura zile de-a rîndul într-un du-te-vino continuu, ca o flăcăruie, făcîndu-mă s-o urăsc din răsputeri pe soaţa lui şi să nu mai pot pricepe cum de izbuteşte să

îndure bărbătuşul viaţa aceea de ocnaş. Am încercat să agăţ de crengile unui arin nişte rîme groase, vişinii : ar fi fost cu totul de ajuns pentru ca ciocănitoarea să-şi mai închidă măcar pentru o jumătate de oră pliscul, însă rîmele nu l-au atras pe bărbătuş. O dată păru că a dispărut cu totul. Trecuse un minut, două, trei, patru, iar „cti — cti — cti — ul" devenise între timp un adevărat sfredel nevăzut, pulsînd de durere, care mi se înfipsese prin creştetul capului pînă în dreptul inimii, astfel că am pornit în căutarea celui care se pierduse. L-am văzut deodată, chiar în dreptul plopului, pe partea umbrită a unui trunchi de pin. Sta pitit în spatele lui, lipindu-şi pieptul de coaja lui zgrunţuroasă. Ciocul îi era căscat şi aripile întinse. Se odihnea. În clipa aceea mi-am dat seama cu o deosebită limpezime că voi fi în stare să mai scriu şi-un al doilea roman. Că viaţa e desigur a naibii de frumoasă, că va trebui să muncesc mult şi doar din cînd în cînd să mă ascund de ea, ca să prind putere pentru a putea da piept cu necunoscutul.

A doua zi, se abătu dintr-un pîlc de nori o ploaie molcomă, aruncînd apoi un curcubeu, şi abia atunci începu să vină şi peştele la momeală. Luau rîma plătici bătrîioare, pe care le şi atinsese un fel de rugină arămie, precum şi bibani mari, cocoşaţi, cu aripioare vişinii, aproape ca ale ciocănitoarei. Către seară mi-am umplut cu ei raniţa, mi-am strîns cortul, şi i-am dus bătrînei Zvukariha sticla goală cu dopul ei de cîrpă, iar pe lîngă ea cinci plătici şi tot atîţia bibani. În schimb, Zvukariha îmi vîrî cu de-a sila în mîini, să-mi poarte la rîndul lor noroc, zece ouă mari, cu coajă auriu-bronzată, care păreau vopsite cu foi de ceapă.

În oraş am intrat cînd abia începuse să cadă amurgul, cînd felinarele încă sînt stinse, cînd străzile se pierd într-o ceaţă uşoară ca un fum, iar oamenii par mărunţi şi luminoşi ca nişte molii. La o asemenea oră îţi vin în minte versuri de Blok şi acorduri ale unei muzici străvechi, trist-luminoase, iar la tine însuţi începi să gîndeşti cu respect şi cu multă speranţă. Mergeam încet de-a lungul străzilor. „Rosinanta" se purta excelent, fără să pufnească şi fără să hîrîie, şi prea puţină lume ne băga în seamă pe amîndoi. Toate acestea îmi dădură o stare de bună dispoziţie, astfel că, deşi n-am rămas nepăsător, am putut să întîmpin ca un adevărat stoic faptul că nu mi-am mai găsit garajul la locul pe care se aflase pînă atunci. De clădit îl clădisem cu multă repeziciune, într-o singură noapte, în vecinătatea lăzii de gunoi a blocului, unde se mai aflau trei garaje dintr-astea, construite şi ele la repezeală, pe întuneric, din bucăţi de scînduri, tablă veche pentru acoperişuri şi cutii din placaj. Noi, „proprietarii", fusesem de mai multe ori chemaţi la administraţia blocului, dar nu ne grăbeam să ne prezentăm acolo şi nici nu smulgeam de pe uşile garajelor deciziile privitoare la demolarea benevolă a construcţiilor noastre ilegale : deciziile erau dactilografiate pe foiţă subţire şi nu rezistau mai mult de două zile. Desigur, aspectul garajelor era cu totul dizgraţios, n-avea cum să-i înduioşeze pe locatarii blocului, în schimb ele făceau să nu se mai vadă din stradă lada de gunoi — uriaşă, puturoasă şi totdeauna plină vîrf cu de toate. Acum lada putea fi văzută de pretutindeni, iar parcelele pe care se aflaseră cele cîteva garaje fuseseră măturate şi presărate cu nisip. Am pătruns cu maşina pe parcela

mea şi-am încercat să-mi închipui în ce fel fuseseră dărîmate garajele : cu mîna, sau cu ajutorul unui buldozer. În primul caz, mai avea rost să mă intereseze ce se făcuse cu canistra în care îmi păstram uleiul, cu lampa de benzină, cu pîlnia şi cu schiurile ; în cel de-al doilea, nici nu merita să-mi fac griji. Şedeam în „Rosinanta" şi mă uitam la ferestrele blocului. Ici-colo se aprinseră lumini şi vedeam limpede siluetele locatarilor proiectate între cercevele : fireşte, erau curioşi să mă studieze, ba încă de acolo, de sus ! Era prin urmare cazul să mă port cu demnitate, astfel că am început să cînt *Nesfîrşită-i ţara mea cea dragă,* desigur nu în gura mare, dar nici în şoaptă, şi m-am apucat să aşez peştii în raniţă în aşa fel încît cei mari să fie deasupra, iar cei mici dedesubt. Ouăle le-am pus în basc, şi ele s-au rînduit acolo în ordine, ca într-un cuib. „Rosinantei" puteam să nu-i port grijă, căci în afară de mine nu cred s-o fi putut porni cineva, totuşi, pentru orice eventualitate, i-am ridicat capota şi-am început să-i desfac rotorul. Îl desfăceam cîntînd, de aceea nu mi-am dat seama că în spatele meu s-a oprit însuşi Veniamin Grigorievici Vladîkin. Uitîndu-mă peste umăr, l-am văzut că stă pe vine în dreptul raniţei mele cu peşti şi a basului cu ouă şi se uită cu atenţie, dar nu la peşti, ci la ouă, iar lîngă el se afla o găleată goală pentru lături. Mi-am întrerupt cîntecul, l-am salutat, iar el a pus înapoi, în basc, oul pe care îl luase de acolo şi m-a întrebat ce fel de ouă sînt acelea.

— Ouăle ? Sînt de cocostîrc, i-am răspuns. Nici acum nu-mi dau seama ce mă făcuse să născocesc atunci o asemenea minciună prostească, de băieţandru. Faptul prozaic că nu erau decît nişte ouă de găină ? Jena datorată urării pe care mi-o făcuse bătrîna Zvukariha ? Poate. Nu era exclus, totuşi, să fi fost şi un alt motiv : aşezînd Veniamin Grigorievici înapoi în basc oul pe care îl cercetase şi întrebîndu-mă tot el ce fel de ouă sînt acelea, am înţeles că nu le recunoscuse ca fiind de găină şi astfel mi-a fost pur şi simplu cu neputinţă să-i schimb părerea.

— De cocostîrc ? repetă el şi se ridică în picioare. Mi-am menţinut afirmaţia şi m-am grăbit să i le ofer în dar ca pe un fel de trofeu adus de la o margine de lac : oricum, nişte ouă de cocostîrc nu se întîlnesc la fiece pas.

— M-da, făcu el, ridicîndu-şi găleata. Păcat. La ce ţi-or fi folosind ?... N-ai făcut decît să nimiceşti nişte puişori. Şi nu-i bine !

— Poate că nu sînt de cocostîrc. Pe întuneric n-am putut să-mi dau seama prea bine, am ripostat eu.

— De ce să-ţi dai seama ? mă întrebă, posomorît.

— N-am văzut adică nici un cocostîrc pe acolo, numai nişte cuiburi, i-am explicat. Am crezut că ouăle au fost lăsate în părăsire.

Rosti un „hm" pătruns de îndoială şi se duse spre casă, iar eu m-am gîndit că mi-o fi citit manuscrisul şi nu i-o fi plăcut, altfel s-ar fi abţinut să-mi facă observaţie pentru ouăle acelea. L-am strigat pe nume, adăogînd patronimicul şi, pe un ton de pescar norocos, i-am oferit pläticile şi bibanii.

— Luaţi-i, vă rog, şi faceţi o ciorbă, i-am spus, tot n-am ce face cu ei.

Se întoarse pe jumătate spre mine, rămase o clipă locului, apoi îmi spuse că nu-mi poate primi darul.

— Nu sînt decît nişte peşti, am ţinut să precizez.

— Nu, nu trebuie, rosti cu o voce nesigură.

Raniţa cu peşti am dus-o spre casă cu mîna dreaptă, ţinînd-o în lături, să fie mai bine văzută, iar bascul cu oăule în palma stîngă, pentru ca lumea să le vadă şi pe ele cît mai lămurit. Mergeam la vreo cinci metri în spatele lui Veniamin Grigorievici, iar în mijlocul curţii, de unde urma să se îndrepte fiecare spre scara lui, el îşi încetini paşii, se întoarse spre mine şi-mi spuse că romanul mi l-a citit de mult.

— Ştii, nu e ceea ce ne-ar trebui... Aşa că poţi veni să ţi-l iei înapoi... mîine sau altcîndva.

Pesemne, îl irita felul în care îmi ţineam bascul cu ouăle, pentru că se uita la el şi nu la mine. Eu am tăcut, totuşi poziţia mîinii stîngi nu mi-am schimbat-o. Veniamin Grigorievici îşi drese glasul şi se duse spre scara lui, iar eu am pornit-o spre scara mea. Vecina de palier, căreia i-am dat peştele, îmi spuse din proprie iniţiativă că garajul mi l-au dărîmat buldozerele, încă de sîmbăta trecută. I-am răspuns cu o voită indiferenţă : „vai-vai-vai", ceea ce o făcu pe femeie să zîmbească, derutată.

Odaia mea mi se păru singuratecă şi tristă. Mi-am adus aminte de bărbătuşul ciocănitoarei, şi m-am apucat să spăl duşumelele, pe urmă am făcut un duş şi, pînă spre miezul nopţii, m-am tot gîndit cum am s-o duc de aci încolo : bani nu mai aveam decît pentru vreo lună şi jumătate, şi asta numai în cazul cînd aş fi cheltuit doar cîte trei ruble pe zi. Mi-am spus că, de fapt, sînt un tip nefericit şi

incapabil, care pînă la vîrsta de treizeci de ani n-a izbutit să-şi creeze nici un fel de situaţie. Într-adevăr, ce ştiam să fac ? Să pescuiesc ? Şi la ce naiba să-mi fi promis ceea ce n-am fost în stare să duc la bun sfîrşit ? Încercam să apar în propriii mei ochi ca un nenorocit, ca un om de nimic, lucru care mi-a reuşit pe deplin. Mai mult decît atît, mi-am văzut în minte chiar propria înmormîntare, „fără soţie şi prieteni" în urma cosciugului...

A doua zi de dimineaţă, toată această dispoziţie mi-a pierit fără urmă. La lumina soarelui şi în ţipetele vesele ale rîndunelelor mi-am dat seama că nu am decît douăzeci şi nouă de ani, că o am totuşi pe „Rosinanta", precum şi pantofi, pulovere şi cămăşi de calitate, aduse de peste hotare, iar în ceea ce priveşte profesiunea, aş putea să lucrez, spre exemplu, ca director de cinematograf, profesor, şofer, lăcătuş-instalator, docher sau pescar pe un trauler. M-am bărbierit cu grijă, mi-am făcut o omletă din cinci ouă şi am mîncat încet şi cu gravitate, dîndu-mi seama că am toată încrederea în urarea băbuţei Zvukariha. În cele din urmă m-am îmbrăcat şi am coborît în curte, „Rosinanta" avea, după cum mi se păru atunci, o înfăţişare bravă, ba chiar impunătoare : pe sub ea sclipea sărbătoreşte un dreptunghi neted de nisip, arătînd de departe a covor sadea, motorul porni şi el de la o singură răsucire a manivelei, iar maşina însăşi o luă din loc fără nici un fel de hîrîială. Am coborît geamul, am salutat cu glas tare soarele, rîndunelele, oamenii de pe trotuare şi pe cei din autobuze, pe urmă m-am salutat cu respect pe mine însumi şi-am pornit spre editură să-mi iau manuscrisul. Am făcut un ocol ca nu cumva să-mi scape în ziua aceea cheiul şi

podul. Sus, pe pod, stăteau umăr la umăr pescarii cu undiţele coborîte şi-atunci m-am gîndit că-ntr-o asemenea înghesuială nu se poate să nu se împiedice unii pe alţii, astfel că a fost cu totul necesar să le urez — măcar de la distanţă — pace şi izbîndă.

În ziua aceea cineva ticlui totul în aşa fel, încît mai tîrziu să nu ne putem da seama dacă a fost o zi norocoasă sau, dimpotrivă, cu ghinion. Înainte de a mă întîlni în dreptul editurii cu admiratoarea lui Hemingway şi cu Chifluţa, am zărit o ţigăncuşă cu flori. Nu-i mai rămăseseră decît vreo două mănunchiuri. Faptul că purta o rochiţă veche şi nemaipomenit de lungă ameninţa să-mi strice toată dimineaţa, aşa că i-am cumpărat amîndouă mănunchiurile alcătuite din violete, care se şi ofiliseră, din cimbrişor încă neînflorit, şi din cîteva tulpini de lăcrămioare.

— Ia-le, ia-le, te rog ! Ai să fii bogat, ai să fii fericit, numai să nu te zgîrceşti.

Ţiganca n-avea mai mult de paisprezece ani. I-am dat două ruble şi a început să rîdă, dezvelind doi dinţi mari, albi ca zahărul. Cimbrişorul abia îşi trăda culoarea trandafirie, mugurii încă nu i se desfăcuseră, dar i se şi simţea mireasma uşoară, de stepă în zori de zi, şi de miere. Fetiţa le spusese lăcrămioarelor clopoţei, iar cimbrişorului, izmă. Nu se grăbea să-şi ascundă dinţii naivi şi gingaşi şi n-ai fi putut să nu rîzi împreună cu ea.

Pe cele două redactore — pe Chifluţa şi pe cealaltă — le-am ajuns din urmă, nu departe de uşa editurii. De bună seamă nu se grăbeau să urce la cel de-al cincilea etaj, în coteţul lor de lîngă toaletă, căci mergeau aşa cum obişnuieşte lumea să se plimbe seara de-a lungul cheiului. Am trecut de

ele, am coborît din maşină şi le-am salutat încă de departe. Chifluţa fu cea dintîi care îmi spuse „bună ziua“, întrebîndu-mă încotro au pornit atît de devreme albatroşii. Mă privi cu mai mult respect decît data trecută, iar în cuvîntul „albatroşii“ îl accentuă intenţionat, după cum am avut eu impresia, pe cel de-al doilea „a“. Prietena ei, privind-o pe „Rosinanta“, schiţă un surîs lipsit de veselie şi mă întrebă dacă l-am văzut pe Vladîkin. Acum n-aş mai putea afirma ce anume m-a făcut atunci să încep a le povesti despre întîlnirea pe care o avusesem cu Veniamin Grigorievici în dreptul lăzii de gunoi, despre ouăle „de cocostîrc“ şi despre peşti — pesemne un anume sentiment de nepăsare provocat de faptul că lichidasem povestea cu manuscrisul. Chifluţa spuse „formidabil“ şi începu să rîdă, iar prietena ei observă pe un ton didactic că nu era cazul să-mi dau manuscrisul direct redactorului-şef, ba încă să le şi reclam pe ele, subalternele lui.

— O, Doamne, ai scris acolo că nu ştiu ce fel de vulturoaice pleşuve seamănă cu prinţesele ruse în toalete de seară ! exclamă Chifluţa. Oare ai avut cîndva prilejul să le vezi ?

— Vulturoaicele ? am întrebat-o.

— Prinţesele, Kerjun imposibil ce eşti ! spuse, sclifosindu-se. Chifluţei îi venea să rîdă, ca şi mie, iar faptul că-mi spusese Kerjun cel imposibil îmi căzu bine şi cumva necesar la inimă : doar era o dimineaţă cu adevărat sărbătorească, luminoasă şi pătrunsă de răcoare, cînd un bărbat lipsit de lucru simte că trebuie să poarte neapărat haine bune şi scumpe, răspîndind în jur mireasma persistentă a coloniei „Chypre“ sau cel puţin „Kremlin“. În

ceea ce mă priveşte, cam asta era situaţia, o ştiam prea bine. Cele două femei purtau la rîndul lor rochiţe de o eleganţă primăvăratică, ceea ce, îmi dădeam seama, nu puteau nici ele să n-o ştie. Astfel că nu le venea deloc — şi pe bună dreptate — să se grăbească spre coteţul lor de la etajul al cincilea, şi-atunci, nu fără a-mi da aere de cavaler galant, am scos la iveală din interiorul maşinii florile cumpărate de la ţigancă şi am oferit fiecăreia din ele cîte-un bucheţel. Admiratoarea lui Hemingway păru că se fîstîceşte, iar Chifluţa făcu în glumă şi cu stîngăcie o reverenţă şi-mi spuse „vă foarte mulţumim".

— Nu găseşti că în cazul acesta ar trebui să facem cunoştinţă ? mă întrebă ea. Atunci mi-am declinat numele complet şi am bătut din călcîie. Pantofii îmi erau foarte buni pentru aşa ceva, căci erau aproape noi, bine croiţi şi luceau ca o frunte de malaiez. Chifluţa fu cea dintîi care îmi întinse mîna : îmi vîrî în palmă degetele ei calde şi parcă lipsite de viaţă şi rosti neclar, într-un singur cuvînt :

— Veravanna [1].

Prietena ei nu-şi spuse decît numele de familie : Lozinskaia. Şi-l rosti parcă prea limpede şi cu o anume subliniere. Avea o mînă rasată : uscăţivă, puternică şi îngustă, şi-mi tot venea să-i trîntesc : „Vai, ce aristocrată sîntem, madam !"

Sus, în cuşca lor de la etajul al cincilea, îmi dădură înapoi manuscrisul. Am aflat cu acest prilej că Vladîkin nu l-a ţinut la el decît o săptămînă. Mie încă nu-mi trecuse accesul de galanterie, astfel că la plecare le-am sărutat mîinile — şi uneia şi celeilalte. Cu acest prilej însă se lăsă o pauză jenantă : luară amîndouă un aer serios, ca şi cînd le-aş fi jignit cu ceva. Mie însă nu-mi pieri nimic din ceea ce îmi pătrunsese în inimă de dimineaţă, astfel că n-am vrut să plec de la ele cu conştiinţa încărcată. M-am apropiat de uşă, am acoperit-o cu spatele şi le-am spus că la vreo cincisprezece kilometri de oraş cunosc un pîrîu de pădure care curge printre tufe de mălin încă în floare. Acolo, am mai spus eu, găseşti cu nemiluita privighetori, prospeţime şi libertate, şi însuşi Dumnezeu m-a trimis astăzi pe mine, Anton Pavlovici Kerjun, în coteţul acesta, ca să pot arăta locatarelor lui întreaga frumuseţe a acelor locuri.

— Chiar acum ? Păi, sîntem în orele de serviciu, Anton Pavlovici ! spuse pe un ton de neputinţă Veravanna. După ora cinci însă cred că am putea să ne ducem.

Lozinskaia o privi lung, pe urmă înălţă, nedumerită, din umeri :

— În ceea ce mă priveşte, tovarăşe Kerjun, n-am să pot pleca nici acum şi nici diseară. Îţi mulţumesc pentru atenţie.

M-am gîndit atunci că, la urma urmei, primăvara i-o puteam arăta şi numai Chifluţei, astfel că n-am stăruit, limitîndu-mă să-i promit celeilalte oricare din cele două fotografii ale lui Hemingway care călătoreau împreună cu mine în maşină. Asta a sunat cam stîngaci, ca o promisiune făcută unui copil mofturos, dar era prea tîrziu ca s-o mai pot repara...

Aşezîndu-mă pe canapeaua „Rosinantei", mi-am cercetat manuscrisul. Pe marginea filelor am întîlnit o sumedenie de semne de mirare şi de întrebare.

[1] Vera Ivanovna.

Erau așternute cu grijă, groase și multicolore, cînd roșii, cînd albastre, și însăși meticulozitatea cu care erau notate te obliga la un fel de sfială mută în fața lor și totodată la neîncredere față de tine însuți. Aveam însă nevoie să păstrez — măcar pînă în seara aceea — sentimentul dimineții mele fericite, astfel că am plecat afară din oraș și mi-am pus-o la punct pe „Rosinanta". Am spălat-o pe dinăuntru și pe dinafară, pe urmă am cules un braț de păpădii și, împletind din ele o ghirlandă, am împodobit cu ea spetezele canapelelor.

În oraș, aerul era aproape torid. Venind acasă, am făcut un duș și mi-am pregătit o omletă din cinci ouă, care n-a fost cu nimic mai prejos decît cea pe care o mîncasem de dimineață. Mai aveam încă o groază de timp, astfel că, în drum spre editură, am cumpărat două sticle de șampanie românească, o cutie de sardele marocane, o franzelă și un borcan de un kilogram cu compot de prune. Cumpărăturile mi le-am așezat pe canapeaua din spate. Îmi părea bine că le făcusem, că sînt acolo, astfel că am pornit cu o viteză nepermis de mare și, ajungînd în dreptul editurii, am zărit-o pe Lozinskaia. Privi în dreapta și în stînga și-mi spuse pe un ton sec că Vera Ivanovna va ieși puțin mai tîrziu.

— N-ai putea să mergi ceva mai înainte ? Și să te oprești după colț ?

I-am spus „cum să nu" și am pornit-o înainte, făcînd colțul, iar ea a mers în urma mea, de-a lungul trotuarului. Își luase o expresie de aroganță și totodată de dispreț, iar eu m-am gîndit că trebuie să fie încrezută și proastă ca o bibilică. Mi-a părut rău pentru fotografia lui Hemingway pe care i-o

promisesem — oricare din cele două — dar aici nu mai era nimic de făcut, astfel că nu-mi rămînea decît să ghicesc pe care dintre ele avea s-o aleagă.

Am ocolit colțul, am oprit mașina și am rămas în așteptare, deschizînd din timp portiera din față, dar ea s-a apropiat de „Rosinanta" pe partea mea, din stînga, iar expresia feței îi era și-acum arogantă.

— Înțelegi, tovarășe Kerjun, la timpul său n-am crezut de cuviință să-i povestesc Verei Ivanovna că dumneata... mi-ai venit odată în ajutor, îmi spuse cu sfială și cu un vizibil efort.

— Cînd v-am dus salteaua ? mi-am amintit eu și n-am mai coborît din mașină.

— Da, îmi răspunse nemulțumită. De aceea promisiunea dumitale de a-mi oferi fotografiile lui Hemingway, pe care, chipurile, le-am și văzut, a sunat pentru dînsa... puțin cam straniu.

— A fost o scăpare din vedere, i-am spus. Le-ați văzut abia acum. Vă convine în felul acesta ?

— Bine, dar ai și spus că fotografiile le-am văzut mai demult... Oare nu le-ai putea întoarce într-un fel ? Să se poată vedea din afară ?

— Ba da, poftim, i-am spus. Totuși cum de-am aflat că v-au plăcut ? Înseamnă că mi-ați spus-o.

— Da. Să presupunem că asta s-a întîmplat în urmă cu trei zile. Te-am întîlnit din întîmplare în oraș și...

— Nu merge, i-am spus cu compasiune. Eu abia aseară am revenit de la țară și m-am întîlnit lîngă lada de gunoi cu Vladîkin al dumneavoastră. Ați uitat ?

— Ah, așa este !.. Totuși ce fire comunicativă ai dumneata, spuse ea cu năduf.

— Oare nu-i puteţi explica prietenei de ce unele lucruri se pot povesti, iar altele preferi să le treci sub tăcere ? am întrebat-o. Îmi aruncă o privire piezişă şi întrucîtva curioasă, dar nu avu timp să-mi răspundă, căci am şi văzut-o pe Veravanna venind spre maşină. Am coborît pe trotuar şi am deschis larg amîndouă portierele : atît pe cea din faţă, cît şi pe cea din spate, cu alte cuvinte să se aşeze fiecare unde-i place, şi-atunci, poate datorită faptului că pe canapeaua din spate se lăfăiau descoperite şi prea pe faţă sticlele, cele două femei au preferat amîndouă locul din faţă. În clipa aceea se produse o mică încurcătură — femeile se ciocniră moale una de alta şi se dădură înapoi din faţa portierei, făcîndu-şi loc una celeilalte, dar o a doua ciocnire nu mai avu loc : Veravanna se hotărî brusc să se aşeze în spate, iar eu mi-am făcut niţel de lucru la radiator, ca să-mi ascund faţa.

— Va trebui să trecem chiar prin centru ?

Întrebarea mi-o puse Lozinskaia, scotocind cu privirea întinderea străzii. Se ghemuise în aşa fel pe canapea, vîrîndu-se în portieră, încît îţi era milă s-o priveşti şi-atunci m-am gîndit că ar fi fost mai bine să nu mai vină cu noi, ori să se mute în spate, la Veravanna, spre a se ascunde după ghirlanda de păpădii. Centrul oraşului l-am ocolit prin străzi lăturalnice, privind mereu, ca şi cînd aş fi fost urmărit, în oglinda retrovizoare : mi se transmisese şi mie tulburarea celei de lîngă mine.

— Ce vezi acolo ? mă întrebă ea, neliniştită, după ce ieşirăm în afara oraşului. I-am spus că în urma noastră, pe şosea, nu este nimeni.

— Dar cine ar putea să fie ? se miră, într-un fel nesincer, după cum mi se păru, Veravanna.

— Nu ştiu, i-am spus. Pur şi simplu, nu-mi place cînd mă ajunge din urmă o altă maşină.

— De ce ?

— Pentru că atunci îmi dispare sentimentul de independenţă şi, ca urmare, pierd legătura cu universul, i-am răspuns.

— Doamne, Anton Pavlovici, chiar ai impresia că trebuie să discuţi cu noi la „nivel înalt" ? rîse Veravanna. Pesemne se simţea bine acolo, printre sticle şi păpădii. Lozinskaia stătu dreaptă pe canapea şi, privindu-mă pieziş, ştrengăreşte, cu ochii ei negri, mă întrebă pe un ton aproape provocator :

— Şi-acum să-mi spui, tovarăşe Kerjun, cu care din fotografiile lui Hemingway vrei să mă înzestrezi ?

— Cu oricare, tovarăşă Lozinskaia, i-am răspuns. Chiar cu amîndouă.

— Perfect ! N-am să te refuz... Şi să mai ştii că mă cheamă Irena Mihailovna !

Mi-am ridicat piciorul drept de pe pedală şi am bătut din călcîie rîcîind cu talpa podeaua maşinii. „Rosinanta" făcu un salt greoi şi merse în zigzag, dar am readus-o îndată la viteza iniţială.

În pădure, pe malul pîrîului, mălinul, într-adevăr, mai era în floare, iar în desiş răsuna vaietul trist, de amurg, al turturelelor şi glăsuiau pe întrecute privighetorile. Pîrîul acela îl putea trece şi-o găină, dar apa lui avea un licăr de opal şi de infuzie de ierburi, ca mierea de iulie, iar peste nisipul de pe fund scînteiau întruna fulgere mici şi albastre : poate niscaiva pui de păstrăvi, poate cîrduri de porcuşori. Aici totul predispunea la tăcere,

fie ea şi de scurtă durată, de aceea m-am temut ca cele două femei să nu înceapă să rupă crengi de mălin ori să admire cu glas tare cerul şi pămîntul, însă acest lucru nu s-a întîmplat. Amîndouă rămaseră un timp tăcute în preajma maşinii, pe urmă se duseră, cu paşi furişaţi şi umăr la umăr, în adîncul pădurii.

Eu am aşternut pe iarbă prelata cortului şi am aşezat pe ea merindele, precum şi doi colaci de salvare, să poată sta invitatele mele. De colaci se lipiseră solzi uscaţi de la bibanii pe care îi curăţasem de curînd, şi-atunci am presărat peste ei corole de păpădii din ghirlanda aceea a mea, iar în dreptul fiecăruia am aşezat cîte un mănunchi de mălini. De departe, dintre tufele cufundate în umbra amurgului, unde mă apucasem să strîng vreascuri pentru foc, masa pe care o întinsesem părea aranjată cu fast şi cu rafinament, căci cei doi colaci de salvare arătau a cunune sau a cupe de aur. Masa era frumoasă, doar că-i lipsea, pentru a-i desăvîrşi asimetria, o a treia sticlă de vin.

Am aprins focul şi-am pornit în căutarea femeilor. Le-am găsit stînd, departe una de cealaltă, pe malul pîrîului, sub un pîlc de mălini. Sus, deasupra lor îşi făceau de cap privighetorile, iar eu m-am oprit între două sălcii şi am spus de acolo, ca dintr-o uşă de salon străvechi, că masa e servită. De masa cu pricina ne-am apropiat în tăcere. Veravanna o cercetă distrată cu privirea şi se aşeză pe colac, galeşă şi absentă, acoperindu-şi picioarele cu mănunchiul de mălini — pesemne se ferea de ţînţari. Colacul de sub ea se porni să cînte cu totul pe neaşteptate — melodios, gingaş şi în triluri, ca o ciocîrlie în faptul dimineţii : îi sărise din ventil

dopul de cauciuc. Colacul cînta şi se lăsa tot mai jos sub Veravanna, iar dînsa, paralizată şi nevolnică, arunca priviri de martir cînd înspre Lozinskaia, cînd înspre mine ţipînd subţire, ca în pragul pierzaniei :

— O, Doamne ! Ce-i asta ? O, Doamne !...

N-am izbutit s-o ajut să se scoale şi nici măcar să-i explic nimic, căci în clipa următoare Lozinskaia fu cuprinsă de o adevărată criză de rîs, neaşteptată, istovitoare, sufocantă. Se prăvăli cu faţa în jos peste prelată, înconjurîndu-şi capul cu braţele, pesemne să nu mai vadă şi să nu mai audă nimic, şi-atunci am izbucnit şi eu în hohote de rîs. Mi-ar fi fost cu neputinţă să mă abţin, ori să mă gîndesc la lipsa de bună-cuviinţă de care dădeam dovadă, căci mi-ar fi apărut din nou imaginea Veravannei şezînd pe colac şi ar fi fost şi mai rău. Cînd oameni rîd de al treilea, faptul e de-a dreptul jignitor, dar aici se petrecea un fel de reacţie în lanţ, astfel că nici eu, n-am mai putut sta în picioare şi n-am mai vrut să văd şi să aud nimic. Cînd ne-am mai revenit, ne-am dat seama că Veravanna nu mai era lîngă noi. Am descoperit aceasta amîndoi, în acelaşi timp, şi am privit în direcţia şoselei.

— Ce stupid, făcu ostenită Lozinskaia. Scuză-mă, dar eşti absolut necuviincios, absolut !

În bretonul ei ciuntit, negru-albăstrui, se încurcase chiar deasupra frunţii un fir de păpădie, iar de gene îi atîrnau lacrimi mari, verzui : era gata-gata să pufnească din nou în rîs. M-am declarat de acord cu lipsa mea de bună-cuviinţă, observînd însă că Veravanna n-ar fi trebuit să se grăbească în felul acesta.

— Să se grăbească ? Ha-ha-ha...

— S-a supărat degeaba, i-am spus. Asta nu s-ar mai fi întîmplat.

— Cui ?

— Colacului. Totul stă în trăinicia dopului.

— Ba totul stă în lipsa de trăinicie a educației dumitale, stimabile. Să te apuci să rîzi atît de vulgar de o cucoană... Vera Ivanovna trebuie numaidecît ajunsă din urmă și rugată să ia loc în mașină, pricepi ? Și te rog să te porți acum cu toată seriozitatea.

— Foarte bine, i-am spus, dar în cazul ăsta va trebui să vă așezați la spate, ca să nu vă pot vedea. Mai sînteți și acum burdușită de rîs. Fotografiile vă rog să vi le luați chiar acum.

— Pe amîndouă ? N-o să-ți pară rău ?

— Mai tîrziu — poate. Acum, nu... Și luați-vă de pe frunte păpădia, să nu-și închipuie Vera Ivanovna că v-am împodobit eu cu ea.

Își scoase păpădia din păr, cu prudență și teamă, ca pe o albină, păstrînd-o în palma ei îngustă și mică, cu reflexe delicate, albăstrui. M-am apucat să devastez masa, iar ea își luă mănunchiul de mălin și se duse la pîrîu. Acolo gungureau, ca și pînă atunci, turturelele și cîntau pe întrecute privighetorile. Se ghemui pe mal, cu genunchii și umerii scoși copilărește în afară și începu, fir după fir, să azvîrle în apă florile de mălin care se depărtau, resfirîndu-se ca un stol de păsări albe. Am urmărit-o rămînînd s-o aștept în mașină, după ce am pus fotografiile pe bancheta din spate, iar cînd ea veni și se așeză acolo, am întrebat-o ce vrăji a făcut la malul pîrîului. Vedeam în oglindă cum își ducea la ochi fotografiile, pe rînd, oprindu-și mai îndelung privirea asupra aceleia în care

Hemingway se afla într-o barcă ; pupilele i se apropiau atunci, făcînd-o ușor sașie, și mi se părea că e gata-gata să izbucnească în plîns.

— Așadar, ce vrăji ați făcut acolo, pe malul apei ? am repetat, stăruitor.

— Vrăji ? Soarta mea. Anton Pavlovici, e demult hotărîtă... fără nici un fel de vrăji.

O spuse cu tonul copilului căruia lumea îi ia apărarea, consolîndu-l, dar el tot nu izbutește să-și uite obida. Mă pregătisem să-i spun că ar fi mai nimerit să pun bine cele două fotografii, cînd deodată, cu totul fără voie, am întrebat-o cîți ani are.

— Eu ? Am treizeci și unu împliniți, îmi răspunse. Îndată, am pornit motorul și am luat-o spre șosea, mergînd cu viteza întîi și încercînd să ocolesc gropile și rădăcinile de pini.

Pe Veravanna am zărit-o cum am ieșit la șosea. Mergea spre oraș — se depărtase mult de noi — voinică și îndesată ca o butie, aplecîndu-și trupul și privind cu neclintire înainte. Pînă s-o ajungem din urmă, am întrebat-o pe Lozinskaia cum ar trebui să procedez : să-i cer scuze numai din partea mea sau din partea noastră, a amîndurora, iar ea îmi răspunse : „cred că din partea amîndurora".

— Și pentru întîmplarea cu colacul ?

— Nu-nu ! O să se supere prea de tot... Mai bine să ne ducem la ea amîndoi. Doamne, cînd te gîndești că eu n-am vrut să vin, ea a fost cea care a insistat, iar acum poftim...

— Colacul s-ar fi dezumflat și în lipsa dumneavoastră, i-am spus. Vă dați seama că năstrușnic ar fi fost să rîd de unul singur ?

— Dumneata n-ai fi rîs. De vină sînt numai eu.

— Ce ştiţi dumneavoastră despre mine, am ripostat. Pe la orfelinate nu s-a prea studiat codul manierelor.

— La orfelinate ? făcu ea, mirată. Între timp însă am ajuns-o din urmă pe Veravanna. După felul tacticos în care continua să păşească pe asfaltul şoselei, mi-am dat seama că împăcarea noastră nu va fi prea uşor de realizat. Lozinskaia păru zăpăcită şi nevolnică. I-am spus să nu coboare din maşină. În felul acesta poate totul avea să se termine cu bine. Veravanna nu catadicsi să mă privească şi nici pasul nu şi-l schimbă. I-am cerut scuze pe un ton pocăit pentru rîsul meu prostesc, pe urmă i-am aţinut calea şi am îngenunchiat pe şosea, desfăcîndu-mi larg braţele.

— Ai şi avut timp să te cherchelești ? Te rog nu face pe bufonul ! îmi spuse. Cred că în clipa aceea aveam o expresie mult prea gravă, căci n-am putut să nu mă gîndesc cum îmi vor arăta pantalonii cînd mă voi ridica de pe asfaltul muiat de soare.

— Urcaţi-vă în maşină ! Chiar acum ! i-am spus pe un ton nu prea politicos, gîndind că zestrea ei intelectuală nu-i prea bogată, de vreme ce n-are deloc simţul umorului.

— Aş fi curioasă să ştiu ce se va întîmpla dacă n-am s-o fac ? mă întrebă nu fără oarecare teamă în glas, însă tocmai atunci eu m-am ridicat în picioare. Gudronul lipicios şi prăfuit mi se lipise într-adevăr de pantaloni şi petele acelea rotunde, cu margini zimţate, păreau a fi nişte petece de cîrpă. Am încercat să le curăţ cu o aşchie, dar

Veravanna îmi dădu cu hotărîre mîna la o parte : fu de părere că petele trebuiau curăţate mai întîi cu o soluţie încălzită de sare de lămîie, apoi călcate cu fierul printr-o cîrpă muiată în ceai tare.

— Ceai chinezesc sau de Ceylon ? am întrebat-o. Îmi spuse că asemenea pete, crede ea, se curăţă cu ceai gruzin, turnat peste o pînză şi în nici un caz peste un prosop gofrat. Oare nu pot găsi acasă o fîşîie de pînză ? I-am spus că poate am să găsesc, pe urmă am luat-o de braţ şi am condus-o la maşină. Braţul îi era fierbinte, năduşit şi puhav, şi chiar îmi trecu prin minte că nu i-ar fi stricat acum un pahar din şampania aceea românească.

— Ia te uită, Iriş, ce-a putut să facă omul ăsta ! i se adresă ea Irenei Mihailovna, referindu-se la pantalonii mei. Cred că o să se poată curăţa cu ceai, nu-i aşa ?

Lozinskaia răspunse pe un ton de recunoştinţă — poate ei, poate mie — că se vor curăţa cu siguranţă, pe urmă se aşezară amîndouă pe bancheta din spate. Nu era încă prea tîrziu — soarele abia prinsese să coboare spre asfinţit — astfel că am fi putut să bem cu succes sticla de şampanie, dar tocmai atunci un duet de glasuri mă rugă în unison să pornesc spre oraş. Am pornit cu viteză redusă şi am tot încercat să arunc prin oglinda retrovizoare o privire spre Lozinskaia : adică, vezi cum s-a rezolvat totul ? Pesemne însă că şi-a dat seama de intenţia mea şi atunci, temîndu-se ca nu cumva să lezez din nou amorul propriu al Veravannei şi cauza păcii, mă întrebă pe neaşteptate şi pe un ton grav ce am de gînd să fac cu manuscrisul meu. Am lăsat să treacă înainte un autocamion care ne ajunsese din spate,

pe urmă i-am răspuns că am de gînd să-l mănînc laolaltă cu sardelele acelea marocane şi cu şampania românească.

— Te rog să nu faci pe bufonul, eu te întreb foarte serios, făcu Lozinskaia, accentuînd uşor de tot cuvintele „să nu faci pe bufonul". Ai putea să-l trimiţi la o revistă.

— La „Okteabr" ? am întrebat-o.

— N-nu. Lucrarea dumitale nu-i potrivită pentru această publicaţie. N-are un subiect precis, e sentimentală şi totodată... cum să-ţi spun ? Nu este localizată, aş zice. Mă-nţelegi ?

— Şi pe lîngă asta, transpare acolo un fel de ascunsă ostilitate pentru oamenii de culoare, observă Veravanna. Se poate spune „de culoare" ? o întrebă pe Lozinskaia, dar nici aceasta n-o ştia precis. I-am spus că în romanul meu nu există nici un fel de ostilitate faţă de negri. Pur şi simplu, mi s-au părut leneşi şi umblînd după pomană, dar asta e vina colonialiştilor, nu-i aşa ?

— Desigur că-i a lor ! spuse cu vioiciune Lozinskaia, şi-atunci am privit în retrovizor şi i-am întîlnit ochii pătrunzători şi negri.

— Romanul trebuie să-l trimiţi la o revistă pentru tineret, îmi spuse ea prin oglindă. Numai fără coperţi dintr-alea... multicolore. Şi fără litere din „Ogoniok". Mă-nţelegi ?

Am dat din cap şi am redus la maximum viteza „Rosinantei".

La intrarea în oraş s-au hotărît să coboare. Am vrut să le spun că frica este moştenirea sclavilor şi povara vinovaţilor, dar cuvintele mi s-au părut prea livreşti şi a trebuit să tac din gură. Ne-am despărţit

prieteneşte, însă fără prea multă veselie, iar eu le-am promis să păstrez şampania pentru o altă plimbare. Veravannei i-am spus că-mi voi curăţa pantalonii urmîndu-i întocmai sfaturile.

Acasă, ca şi cu o seară înainte, mă cuprinse tristeţea, iar ziua care se sfîrşise mi se păru săracă în evenimente, trăită prosteşte, fără nici o ţintă precisă şi nelăsîndu-mi nimic în minte, în afara, poate, a şuieratului aceluia caraghios, pe care îl slobozise colacul de salvare sub toanta de Veravanna. Nu-mi puteam explica de ce mi-o fi trebuit să le invit pe femeile acelea la pădure, să-mi cheltuiesc banii pe şampanie, ba să mă şi împăunez în faţa amîndurora. M-am lipsit şi de fotografiile lui Hemingway... Mi-am stricat şi pantalonii... Cît despre Lozinskaia, precis că-i măritată. Altminteri de ce naiba să fi cumpărat o saltea pentru două persoane ?...

Din nou mi-am spălat duşumeaua, mi-am numărat încă o dată banii care îmi mai rămăseseră, pe urmă am încercat îndelung să revin la dispoziţia din dimineaţa aceea, dar n-am izbutit. Cînd am coborît de la etajul meu, casa era demult cufundată în somn : nu-i mai rămăsese luminată nici o fereastră. Chiar deasupra curţii pîlpîia ca o flăcăruie o stea mare, învelită într-un snop de raze, iar în farurile „Rosinantei" licărea un reflex bolnav, roşietic. Am deschis portbagajul şi am scos de acolo amîndouă sticlele, precum şi pachetele cu mîncare. Nu ştiusem pînă atunci că încuietoarea portbagajului — dacă îi cobori capacul încet — poate să scoată un sunet atîta de nesuferit şi scîrţîitor, de fiare ruginite. Sunetul m-a făcut să-mi întorc brusc privirea spre ferestrele clădirii, iar după aceea să

pornesc spre intrare călcînd pe vîrfuri, ca un hoţ : nu ştiu de ce, dar îmi era frică de Vladîkin...

Şampania avea gust de prune arse şi mirosea a mlaştină.

Chiar de-a doua zi am pornit în căutare de lucru. În răstimp de-o săptămînă am trecut pe la două redacţii de ziare, pe la direcţia regională a culturii, pe la comitetul de radiodifuziune şi pe la alte trei birouri cultural-administrative. Poate datorită faptului că nu dispuneam de suficientă încredere în forţele mele, ori poate dintr-un alt motiv — „la ce bun să se încurce ăştia cu mine !" — faţă de cei de la cadre am dat dovadă de-o atitudine încordată şi nenaturală, n-am izbutit să mă aşez pe scaunele care mi s-au oferit, la întrebări am răspuns bîlbîindu-mă, cu un glas care, nu ştiu de ce, îmi răguşise, iar mîinile, din acelaşi motiv necunoscut, mi le-am ţinut la spate. Momentul cel mai dificil îl constituia plecarea, efortul de a face cei trei sau patru paşi din faţa biroului pînă la uşă, cînd ştii prea bine ce fel de priviri îl însoţesc din spate pe un solicitant nenorocos ca tine, cînd picioarele nu te mai prea ascultă, iar mîinile poate că ar trebui să ţi le vîri în buzunare ori să ţi le ţii lipite de trup ca în poziţie de drepţi. În zilele acelea îmi venea de fiecare dată în ajutor „Rosinanta", care sta la intrare : mă repezeam într-însa şi, o vreme, şedeam tăcut, moleşit, încercînd faţă de ea, ca şi cînd ar fi fost o fiinţă vie, un cald sentiment de recunoştinţă pentru siguranţa, fidelitatea şi devotamentul ei... În perioada aceea am dus-o de azi pe mîine, înstrăinîndu-mă cu totul de cei din jur : în faţa oamenilor prinşi de treburi mă simţeam neliniştit, aproape ruşinat pentru neîmplinirea şi inactivitatea mea. Pînă şi la magazine mă duceam dis-de-dimineaţă, cînd nu veneau acolo decît gospodinele şi pensionarii. În răstimpurile care alternau cu căutarea unui serviciu, îmi născoceam tot felul de preocupări de ordin gospodăresc : îmi spălam încă şi încă o dată duşumeaua, ştergeam geamurile, după aceea coboram la „Rosinanta" şi-mi făceam de lucru în preajma ei. Mai avea de parcurs vreo şase sute de kilometri pînă la gresajul cuvenit, totuşi m-am hotărît într-o zi să mă duc cu ea la staţia de întreţinere : la urma urmei ea nu avea limbă, nu putea să-mi spună cînd anume şi cam ce ar dori să i se facă !

Era o dimineaţă de sîmbătă, sumbră şi cu nori coborîţi jos de tot. De-a lungul cheiului înfloriseră, luminos şi pur, castanii, iar pe sub crengile lor se îmbulzea un grup de adolescenţi, cu rucsacuri şi cu chitare mari şi noi. Rucsacurile şi le ţineau în mîini, iar chitarele la spate, avînd în acest scop legate de ele cîte o bretea de sfoară. Ar fi trebuit să-i duc pe tinerii aceia afară din oraş sau, mă rog, acolo unde s-ar fi pregătit ei să se ducă, însă pentru „Rosinanta" mea erau cam prea mulţi la număr.

Ajuns la staţia de întreţinere, am constatat că sînt al treilea la rînd : înaintea porţii încuiate, de fier, se oprise un „Zaporojeţ" hodorogit, iar în spatele lui o „Volga". Proprietarul acesteia se tuflise peste volan, astfel că nu i-am putut vedea decît căpăţîna rasă, galbenă ca o lumînare, aşezată pe un gît scurt, strangulat de gulerul tare al unui veston rămas din anii de război. „Volga" nu era cîtuşi de puţin nouă, însă caroseria ei nu avea nici o zgîrietură, bara de protecţie răspîndea un sclipăt tăios, pătrunzător, se lăsase toată pe arcuri cu un aer satisfăcut şi sigur

pe sine, iar banchetele erau acoperite cu un covor scump, pufos. Întregul ei aspect — culoarea saturat-albastră, de cratiţă, spaţiul neocupat de bagaje de lîngă geamul din spate, jăratecul vişiniu, transparent al lanternelor de poziţie, îndelung frecate, relieful bine conturat al cauciucurilor, totul arăta că maşina asta îşi conduce ea proprietarul şi nu invers, ceea ce provoca o inexplicabilă enervare şi îndemna la ripostă. Am simţit astfel o vie dorinţă să trag un scuipat în capacul sclipitor ca o lună plină de la una din roţile acelea ce-mi erau atît de străine, şi în care m-am văzut ca un pitic urît şi aflat la o mare depărtare.

Proprietarul celeilalte maşini era un flăcăiaş pirpiriu, cu părul roşcat şi cu ochii albaştri, strălucitori, înconjuraţi de gene albe. Se aşezase pe vine în faţa radiatorului şi răzuia cu briceagul de pe geamul farului o pată ca de ipsos, aidoma unui semn de exclamare.

— M-a cadorisit, pesemne, o cioară, îmi spuse pe un ton amical, numai că s-a lipit în aşa hal, de zici că-i clei de silicat. Abia acum mi-am dat seama... Nu ştii cine face astăzi gresajul ? Mişka sau Volodka ?

Nu ştiam.

— Ar fi bine să fie Volodka şi nu muieraticul celălalt. De luat bacşiş, ia, canalia, dar în gresoare nu se lasă pînă ce nu-ţi bagă un fel de rahat în loc de vaselină. Or, ea nu poate să se plîngă, ea, sărmana, tace din gură, arătă flăcăul înspre „Rosinanta". I-am spus că, desigur, tace mîlc.

— Păi, vezi ! E un escroc atît de păcătos, că te-apucă dracii, nu alta... Anul trecut mi-a turnat în motor nişte ulei vechi... O rublă litrul. Pe atunci nu

se găsea nici la staţiile de benzină, nici aici... Maşina însă nu-ţi spune, că n-are grai, nu-i aşa ?

— Sigur că n-are, i-am răspuns.

— Şi-atunci de ce, mă-sa, o fi făcînd el chestii dintr-astea ?

M-am gîndit la dorinţa mea de adineaori de a trage un scuipat peste roata sigură de sine a celuilalt şi am spus că, pesemne, Mişka-gresorul procedează astfel mînat de sfîntul sentiment proletar de răzbunare împotriva celor avuţi.

— Na, că s-a găsit şi cel avut ! spuse cu silă roşcovanul, poate vorbind de el, poate referindu-se la mine. Uite cine are, într-adevăr, maşină, reluă el pe un ton aspru, dar cu jumătate glas, arătîndu-mi cu capul „Volga" de alături.

— N-are ăsta nici pe dracu ! Îl are ea pe el ! am ripostat, ridicînd într-adins tonul. Interlocutorul meu rîse şi îşi mîngîie maşinuţa, cum ai mîngîia un căţel ascultător şi vesel.

Casieria staţiei se deschise la opt şi jumătate. Gresajul avea să ni-l facă Volodka. De luat bacşiş lua şi el, însă de maşină se ocupa cu tragere de inimă, astfel că la ora unsprezece gresajul a fost terminat. Ziua rămăsese mohorîtă : cerul era cenuşiu, coborîse jos de tot şi pe fundalul lui se deosebea şi mai limpede frunzişul arborilor de pe străzile oraşului. Ca totdeauna înainte de-o ploaie lungă, peste peluze săgetau îndrăcit, pe tăcute, lăstunii, şi-atunci m-am gîndit la băieţii aceia cu chitarele : oare au plecat sau nu ? Dacă şi-or fi luat cu ei vreo două corturi, puteau să nu se teamă de ploaie, numai focul era necesar să-l facă la rădăcina vreunui brad cu crengi mai dese, dar asta trebuia mai întîi s-o ştii, s-o fi învăţat. Aşa cum trebuie să ştii orice altceva ai vrea

să întreprinzi... Erau, parcă, şapte sau opt cu toţii şi aveau cu ei vreo patru rucsacuri şi vreo trei chitare. Rucsacurile şi chitarele poate că mi-ar fi putut intra toate deodată în portbagaj, cît despre ei înşişi aş fi încercat să-i transport făcînd două curse... Trebuia doar să nu mă grăbesc şi-atunci ziua avea să se sfîrşească într-un mod frumos şi amuzant.

Flăcăii însă nu mai erau pe chei. Tocmai atunci se porni o ploaie verticală, potolită şi spornică. Unor asemenea ploi Zvukariha le zice „ploi pentru castraveţi". Cînd se pornesc, n-o fac numai pentru o zi, două, şi-atunci castraveţii iau proporţii, crescînd parcă peste noapte. Ar fi bine de ştiut : o fi isprăvit, oare, drojdia aceea adusă de mine sau nu ? Se prea poate să n-o fi isprăvit, dar de dus, tot va trebui să-i mai duc cîte ceva. Măcar borcanul acela de ieri, cu compotul de prune. Ca şi cea de-a doua sticlă de şampanie. Oare o fi gustat vreodată şampanie ? Cred că nu... Ei, iacătă, să guste acum ! Cît despre mine, am să mă-mbăt cu rachiul făcut chiar de dînsa şi n-am să mă-ntorc în oraş decît luni. Către seară...

Le-aş fi făcut pe toate întocmai cum le plănuisem, dacă n-aş fi întîlnit-o pe Lozinskaia : mergea, după cum mi se păru, abătută şi fără nici o ţintă, de-a lungul cheiului. Era îmbrăcată într-o pelerină de ploaie prea lungă pentru ea, de-o ciudată culoare argintie, cu un capişon ascuţit. Văzută astfel, prin sita cernită a ploii, pelerina o făcea să pară un călugăr mărunt de statură sau un popă mititel, cu reverendă. Cînd am ajuns în dreptul ei, aruncă o privire fugară şi absentă înspre „Rosinanta" şi merse mai departe. Am mers şi eu înainte, dar am zărit-o în oglindă că se opreşte brusc şi îşi azvîrle pe spate capişonul. Poate că n-ar fi trebuit s-o facă, adică să-şi

dea jos capişonul şi să rămînă astfel, cu capul descoperit sub ploaie, căci atunci eu aş fi mers, aş fi tot mers în drumul meu şi poate că nu ne-am mai fi întîlnit niciodată, dar ea a stat, a tot stat, privind în urma mea, iar ploaia turna, turna întruna, şi-atunci am pus frîna şi-am pornit maşina în marşarier. N-a fost de vină decît ploaia, numai ea m-a făcut să deschid în grabă, printr-o izbitură a mîinii, portiera din dreapta, de lîngă mine, şi să-i strig celei de afară : „Urcaţi mai repede !" Pe urmă, mai tîrziu, mi-a spus că, atunci, strigătul meu a speriat-o, a făcut-o să-şi închipuie că am nevoie urgentă de ajutorul ei. Din nu ştiu care motiv ocoli în fugă maşina prin spate şi nu prin faţă, iar pe banchetă se aşeză împinsă parcă de cineva, iar pelerina îi sună ca şi cînd ar fi fost din tablă.

— Nu cumva e din staniol ? am întrebat-o după ce ne-am salutat.

— Din staniol ? Cum o să fie din staniol ? Spune-mi : ai păţit ceva ?

— Cînd ? n-am înţeles-o eu.

— Astăzi, desigur. Totul e în ordine ?

Părul ud îi cădea pe după urechi în şuviţe răsucite, făcînd ca obrazul să-i pară prelung şi cu totul copilăresc. M-am gîndit că are în vedere felul aiurit în care mă îmbrăcasem în ziua aceea : îmi pusesem — în parte spre a da peste bot altora, în parte spre a mă consola pe mine însumi — o flanelă veche, decolorată, de marinar, o scurtă greoaie din pînză de cort, pantaloni asemenea, şi nişte cizme şi ele din pînză. Încălţat astfel, desigur că nu prea poţi să baţi din călcîie, dar nici n-am avut chef s-o fac. Fără a-mi porni maşina, i-am explicat cu o plăcere stranie pentru mine însumi cam ce anume voiau să în-

semne țoalele acelea. Chipul Lozinskăi căpătă o expresie, aș zice, pe jumătate ironică.

— Și pe cine, mă rog, te răzbuni în felul ăsta ? Pe noi, ăștia mititeii ? Sau pe dumneata însuți, ăla marele ?

Cuvintele ei mi s-au părut atît de neașteptate și jignitoare, încît am tăcut din gură și-atunci am auzit-o vorbind ca o ghicitoare :

— Cred că duci lipsă de prieteni. Așa-i că am dreptate ?

I-am spus că, într-adevăr, are dreptate. Prieten, i-am mai spus, nu-l poți socoti decît pe acela alături de care te simți nestînjenit și în deplină siguranță.

— La ce te referi ? mă întrebă.

— La relații cu totul dezinteresate.

— Da, dar uite că este vorba și de... de-o lipsă de naturalețe, să-i zic așa, în comportarea dumitale. De-o lipsă de simplitate. Încerci s-o faci pe grozavul... Iartă-mă, dar nu pot să înțeleg, de exemplu, ce anume te-a determinat să-mi debitezi inepțiile acelea despre nu știu ce fel de ruble false. Îți mai aduci aminte ? De ce-ai făcut-o ? Oare n-ai încredere în oameni ? Sau te simți nedreptățit de ei ?

— Dar dumneavoastră credeți că ați dat dovadă de „încredere“, atunci cînd mi-ați azvîrlit rubla ? am întrebat-o.

— Ba nu, a fost un gest necugetat. Dar eu n-am știut că...

— Nici eu, am spus.

— Va să zică, asta reprezintă arma dumitale de apărare ?

— Se prea poate. Doar sînt un șomer căruia totul îi merge pe dos, i-am spus nu știu din ce motiv, ba chiar cu un aer atît de reținut-mustrător și amar, ca și cînd întreaga vină n-ar fi purtat-o decît numai ea, Irena Mihailovna Lozinskaia. Stătu după aceea să-mi asculte, cu un fel de licăr de veselie în priviri, relatarea despre felul în care pornisem să-mi caut de lucru, iar eu m-am întrebat ce anume o fi amuzînd-o.

— Chiar așa : nu te-ai așezat niciodată cînd ți s-a oferit să iei loc ?

Pupilele i se apropiară de rădăcina nasului, iar nările porniseră să-i freamăte.

— Dumneavoastră v-ați fi așezat ?

— Nu știu. Poate că nici eu n-aș fi făcut-o... Și astfel ai ajuns la concluzia că n-o să-ți mai întindă nimeni nici măcar o cutie de chibrituri, așa-i ? Spune-mi, ai familie mare ?

— Nu am pe nimeni, i-am răspuns.

— Chiar pe nimeni ?

— Tata și mama mi-au...

— Destul, mă întrerupe, asta o știu.

— Ce anume ?

— Chestia cu orfelinatul... Dar de locuit cum locuiești ? Vreau să spun, unde anume ?

I-am dat explicațiile trebuincioase și, pentru că venise vorba, i-am povestit și felul în care l-am cunoscut pe Vladîkin, în zilele cînd mă apucasem să-mi repar barca de cauciuc.

— Foarte bine ! Nici că se poate mai bine ! făcu ea deodată, cu o pornire de ciudă la adresa nu știu cui. Spune-mi, ai fost într-adevăr în Cuba ?

— Nu numai acolo, i-am răspuns.

— Păi, vezi ! Foarte bine ! Nici că se poate mai bine ! Și-atunci de ce... de ce te-ai pierdut cu firea ? Ți-ai pus toate speranțele în romanul dumitale ?

La asta nu i-am mai răspuns şi mi-am aprins o ţigară.

— Înţeleg, făcu ea, ca şi cînd ar fi vorbit cu ea însăşi. Dar de ce nu mai plecăm de aici ?

Ploaia turna întruna şi nu exista nici o speranţă ca ea să înceteze. Trotuarele erau pustii. Nu-mi venea s-o pornesc de-a dreptul, chiar atunci, înspre strada Sofia Perovskaia ; aş fi vrut neapărat să-i mai vorbesc cîte ceva despre mine acestei femei micuţe, străine, vîrîte în pelerina ei mare şi caraghioasă. Am urnit maşina din loc, şi am mers încet de-a lungul cheiului, iar în clipa cînd am pus în mişcare ştergătoarele, mi-am dat seama că Lozinskaia nu doreşte deloc ca parbrizul să fie transparent.

— Nu vreţi să fiţi văzută ? am întrebat-o într-un mod cu totul deplasat şi, desigur, necuviincios. Îmi răspunse sec că lucrul acesta nu interesează pe nimeni şi-atunci i-am cerut scuze.

— Te rog însă, pentru numele lui Dumnezeu, să nu începi iar cu tonul dumitale de bravadă, îmi spuse cu seriozitate. Să ştii că nu te prinde deloc.

— Aşa cum nu vă prinde pelerina asta argintie, i-am spus cu aceeaşi seriozitate.

— Aşa-i că parcă aş fi un popă ? se înveseli ea, deşi nu stiam ce-anume o bucură.

— Poţi să juri, i-am răspuns şi-atunci începu să rîdă, însă rîsului acestuia îi lipsea blîndeţea şi veselia. Prin parbrizul translucid, şiroind de apă, nu vedeam bine, de aceea am continuat să merg încet, lipindu-mă de bordura trotuarului şi ducîndu-mă drept înainte : în cele din urmă cheiul avea să mă scoată afară din oraş, unde, de bună seamă, aveam să pot da drumul ştergătoarelor.

— Cine au fost... părinţii dumitale ? mă întrebă brusc şi fără să mă privească. Vorbise, nu ştiu de ce, în şoaptă şi cu o pauză la jumătatea frazei.

— Mama fost doctoriţă, iar tata ofiţer, i-am răspuns şi în clipa aceea „Rosinanta" făcu un salt înainte — fără să vreau apăsasem pînă la capăt acceleratorul — iar Lozinskaia se lovi, icnind, de spătar.

— Ei... nu mai sînt în viaţă ?

— Desigur, naiba să mă ia ! m-am auzit spunîndu-i. Pesemne că n-ar fi trebuit să-mi pună atunci o asemenea întrebare şi încă pe tonul acela de compasiune. Mi-am dat seama că ieşisem în afara oraşului şi am pus în mişcare ştergătoarele. Lozinskaia nu-şi schimbase poziţia, doar că închisese ochii, strîngînd cu putere din pleoape, încît am zărit la marginea lor dungile fine ale unor viitoare riduri. I-am cerut scuze pentru grosolănia nedorită cu care îi răspunsesem şi, la rîndul meu, am întrebat-o dacă nu ştie cumva cum se poartă un orfan adult, atunci cînd simte o neaşteptată căldură din partea unui om străin. Îmi spuse că ştie.

— Cum anume ?

— În clipa aceea, nu ştiu de ce... începe să plîngă, îmi şopti şi izbucni ea însăşi în plîns îndată ce îşi sfîrşi vorba. Plînse dizgraţios, cu încordare, cu hohote prelungi, înăbuşite. Am tras maşina la marginea şoselei şi am oprit motorul. Pînă atunci nu mai avusesem prilejul să încerc a linişti o femeie care plînge, astfel că nu ştiam ce anume trebuie să fac şi ce să spun. Pe chipul ei se prelingeau, căzînd pe pelerină, lacrimi grele, pătrunse de un licăr albastru şi cîteva din ele le-am cules, adunîndu-mi degetele, chiar de pe genele ei, pe urmă n-am făcut altceva decît s-o sărut o dată pe frunte — tăcut şi stînd tot aşa, la

o anume depărtare. Asta avu un efect neaşteptat şi fulgerător : ea se dădu brusc înapoi, înspre portieră, şi mă privi cu uimire şi cu mînie, iar ochii i-am văzut întunecaţi ca o infuzie şi vădind tulburare.

— De ce ai oprit maşina ?

Am demarat. Ploaia cădea ca şi pînă atunci, vertical, şi de pe asfaltul încălzit al şoselei se înălţau, răsucite, şuviţe albe de aburi. Aburii — pesemne — atrăseseră spre şosea o mulţime de broaşte, astfel că a trebuit să fiu atent şi să merg în zigzag. Îmi dădeam seama că trebuie să spun ceva spre a mă justifica, dar nu-mi venea nimic potrivit în minte. Sărutul acela, de consolare, a fost, desigur, o ieşire absurdă, însă nici ea nu s-a purtat mai grozav : a izbucnit tam-nisam în plîns, ca o fetişcană înţepată de-o viespe. Se vede că-i un pic isterică... Gîndisem astfel despre Lozinskaia, încercînd însă în acelaşi timp un sentiment efemer de involuntară compasiune faţă de mine însumi, pentru ca în clipa următoare s-o aud de acolo, din colţul ei, că-şi cere stînjenită scuze pentru sminteala de care dăduse dovadă. Chiar aşa a şi spus : „sminteală“.

— N-ar fi trebuit să mă întrebi... despre orfanii adulţi. Asta a fost. Mă-nţelegi ?

— O, Doamne ! La naiba cu ei ! i-am spus cu o inexplicabilă speranţă în glas. N-o să mai vorbim niciodată despre aşa ceva. De acord ?

Schiţă un zîmbet forţat şi-mi atrase atenţia că este cazul să revenim în oraş. Am întors maşina şi n-am mai stat să ocolesc broaştele din cale. Ploaia turna, turna întruna, iar noi n-am mai schimbat o vorbă. La intrarea în oraş, am oprit, pe neobservate, ştergătoarele, dar ea îmi aruncă iute o privire şi-mi spuse :

— Nu, nu. Te rog, opreşte uite acolo şi ascultă la mine.

Cuvintele „la mine“ le rosti accentuat, ca o învăţătoare care se adresează unor şcolari dintr-a-ntîia. Am oprit maşina şi mi-am aprins o ţigară.

— Ce studii ai ?

I-am spus.

— Bine, dar la Institutul de literatură nu sînt primiţi numai cei care au lucrări originale finisate ?

— Am scris şi chiar am publicat cîteva poezioare, i-am mărturisit, aflînd îndată după aceea că la editură este vacant un post de redactor stagiar. Salariul e în jur de-o sută. De angajat au datoria să mă angajeze, căci sînt un tînăr specialist. Da, da, diploma are şi ea o mare importanţă. S-o aduc împreună cu cererea, să zicem, luni de dimineaţă. Ba nu, luni e zi cu ghinion. Mai bine marţi, pe la ora douăsprezece. Dacă voi fi rugat să iau loc, să mă aşez. Neapărat. Îmi este clar ceea ce mi se spune ? Şi-i foarte bine că n-am trimis încă nici unei reviste *Încotro zboară albatroşii :* romanul trebuie revăzut, se mai întîlnesc pe-acolo unele pagini lacrimogene... Şi pentru că a venit vorba : oare la Institutul de literatură se recomandă să-ţi legi manuscrisele şi să le împodobeşti cu litere decupate din „Ogoniok“ ?...

A vrut să coboare din maşină chiar acolo, la marginea oraşului.

— O să vă ude ploaia, am avertizat-o, dar ea îşi scutură uşor, cu mîna, poala pelerinei şi-mi spuse că doar e din staniol.

— Bine, la revedere, i-am spus, şi vă mulţumesc foarte mult.

— Pentru ce ?

— Pentru mine, i-am spus. Îşi trase capişonul peste frunte, adîncul ochilor i se întunecă şi mai mult.

La băbuţa Zvukariha n-am mai plecat...

Locul meu de muncă de la editură se dovedi să fie tocmai biroul acela, al treilea, aşezat ca o barieră, din odăiţa lipită de toaletă. Pe tăblia lui se înălţau vraf hîrţoage decolorate, mirosind uscat a putregai de lemn. Mi-am rostuit printre ele un spaţiu mic, pătrat, aşezîndu-mi acolo pixul de metal şi ţigările. Nu-mi spusese nimeni ce trebuie să fac, iar Veravanna şi Lozinskaia erau, din nu ştiu ce pricină, tăcute, posomorîte şi încordate. Se cufundaseră din prima clipă în manuscrisele dinaintea lor, iar eu m-am aşezat la biroul meu şi am fumat mai întîi o ţigară, pe urmă încă una, pe urmă şi pe-a treia. Şedeam pe scaun, îmi învîrteam în mîini pixul multicolor, japonez, şi mă gîndeam că, de bună seamă, n-am să fac prea mulţi purici aici, în odaia aceasta. Şi în general... Ce fel de redactor, naiba să mă ia, va putea să iasă din mine ? Chiar că n-ar fi trebuit să-mi plec urechea la vorbele femeii ăsteia... Acum de ce s-o fi îndîrjit ? Stă ca o...

Mi-am mai aprins o ţigară, iar în momentul acela Veravanna se ridică de la birou şi ieşi din odaie, trîntind destul de tare uşa în urma ei.

— N-o lua în seamă, rosti încet şi cu reţinere Lozinskaia, fără să-şi ia ochii de la manuscris. Aşa face numai la început, pe urmă o să vă împăcaţi bine.

— Noi ?

— Da, dumneata cu Vera Ivanovna... Mă-nţelegi, nu-i vine să creadă că eu n-am nici un amestec în

faptul că ai fost angajat aici. Şi nu mai sta aşa, morocănos. Încearcă să-i povesteşti ceva hazliu.

— Ei să-i povestesc ? am întrebat-o din nou.

— Doar nu mie, Dumnezeule ! făcu Lozinskaia. Şi-afară de asta... afară de asta, dă-mi voie să-ţi spun că în prezenţa unor femei nu se fumează, decît cerîndu-le permisiunea. Trebuie să ştii că autorii care o vizitează pe Vera cunosc asta prea bine...

— Dar ai dumneavoastră ? am întrebat-o cu totul prosteşte.

— Doar fumez şi eu, îmi răspunse.

Mi-am vîrît ţigările în buzunar şi am aşezat din nou acolo de unde le luasem hîrtiile cele decolorate. Afară era o zi cenuşie. În Atlantic, pe-o vreme ca asta, rechinii ies să lîncezească la suprafaţa apei, iar scrumbiile şi macrourile, pe care le pescuiam acolo, se lasă afund. Ca o veselă, născocită de ea însăşi sărbătoare ce durează zile în şir, ca un fel de basm ameţitor şi bine ticluit al copilăriei, mi-a apărut de data asta, şi cu totul pe neaşteptate, în minte, munca mea de marinar pe vasul de pescuit, astfel că am rămas de-a dreptul mirat că pînă atunci nu-mi adusesem niciodată aminte de ea cu atîta nostalgie şi recunoştinţă. Îndată mi-am spus că nu voi da nici un fel de explicaţii directorului editurii, ci voi pleca pur şi simplu, ca şi cînd n-aş fi trecut niciodată pe acolo, mai ales că nu-i prezentasem nici un act în original. Toate acestea îmi trecură prin minte fulgerător, într-o singură clipă de adevărată neştire. Am rînduit din nou hîrţoagele acelea străine, adunate doldora pe birou, apoi m-am ridicat brusc în picioare.

— Nu fi copil, Kerjun ! Ar fi o faptă nedemnă de dumneata !

Cuvintele Lozinskăi mă pătrunseră de uimire, împletită însă şi cu o încurajatoare bucurie : cum de mi-a putut ghici intenţia de a părăsi editura ? Şedea şi acum nemişcată, cu ochii la manuscris, iar fruntea bine croită, proeminentă, îi era tăiată oblic de-o şuviţă a părului negru, lucios. Mai tîrziu, după vreo trei luni de la această întîmplare, a încercat într-o zi să mă convingă că mi-ar fi ghicit şi intenţia cu care, îndată după aceea, ieşind de după biroul meu, aş fi pornit „ca un nebun" spre dînsa : „ai vrut să mă săruţi cu forţa la despărţire şi desigur că te-aş fi pălmuit". Nu sînt sigur însă că am intenţionat s-o fac într-adevăr, şi încă cu forţa. Cred că n-am vrut decît să-mi iau rămas bun de la ea, dar în ce fel anume — doar făcîndu-i o plecăciune sau dînd şi mîna cu dînsa — asta n-o mai ştiu, căci m-a împiedicat atunci s-o fac onorabilul Vladîkin. A intrat tocmai în clipa cînd mă şi aflam la biroul lui Lozinskaia, care, la rîndul ei, se dăduse, cu scaun cu tot, înapoi, înspre fereastră. Am crezut că intrase Veravanna şi-atunci, fără să mă mai uit înapoi, i-am întins celei de la birou pixul meu japonez.

— Luaţi-l pe acesta, vă rog. Are în el tot spectrul solar şi scrie — o minune, nu alta !...

Îmi spuse : „Mulţumesc" şi-mi luă pixul cu o mişcare zvîcnită. Între timp, Vladîkin ne dădu bună-ziua, iar eu m-am întors şi i-am întins, grăbit, mîna. Mi-o strînse uşor şi scurt şi mă privi cu o sfielnică nedumerire.

— Ţi-am adus o lucrare, tovarăşe Kerjun. S-o redactezi, te rog, şi să mi-o dai înapoi, îmi spuse, înmînîndu-mi un manuscris anemic, dactilografiat pe foi groase de hîrtie cretată. Te-ai instalat, totul e în ordine ?

— Da-da, vă mulţumesc, i-am răspuns, făcîndu-i o uşoară plecăciune. Dădu din cap, îşi potrivi mînecuţele negre şi se duse spre uşă, iar eu m-am înclinat din nou, maşinal, în urma lui. Simţeam nevoia să mă aşez pe scaun şi să-mi trag răsuflarea, căci inima începuse să-mi bată greu, neliniştită.

— Ce fel de manuscris ţi-a dat ? mă întrebă Lozinskaia cu oarecare întîrziere şi parcă, la rîndul ei, cu un fel de istov în glas.

— O povestire a unuia, Arkadi Hoholkov, i-am răspuns.

— *Zborul spre Lună ?* Vezi, să nu mai faci nici o intervenţie pe text. Cartea asta a şi fost ilustrată, culeasă şi paginată... Citeşte povestirea timp de-o zi, două, şi dă i-o înapoi lui Veniamin Grigorievici. Să-i spui că ţi-a plăcut foarte mult, auzi ? Şi ia-ţi mai repede pixul ăsta nesuferit !...

Tocmai atunci intră şi Veravanna, cu un pacheţel de bomboane în mînă. Se aşeză tăcută la biroul ei...

Povestirea *Zborul spre Lună* pornea de la faptul că un cosmonaut pe nume Gnatiuk, tatăl preşcolarei Nataşa-ucraineanca, a plecat într-o zi cu racheta în Lună, iar la termenul fixat nu s-a mai întors pe Pămînt.

Atunci, un alt pilot-cosmonaut, bătrînul profesor Bobrov, s-a pregătit şi el să zboare în Lună, ca să-l salveze pe Gnatiuk.

Totodată, doi prieteni de-ai Nataşei-ucraineanca — băieţelul rus Petia şi micul negru Tom — au hotărît să-l trimită în căutarea tatălui Nataşei şi pe căţelul Tobik, dar mai tîrziu şi-au schimbat intenţia : era mult mai nimerit ca în Lună, împreună cu profesorul Bobrov, să zboare Petia.

Şi astfel, cei doi prieteni au adus la rachetodrom o ladă încăpătoare, l-au salutat politicos pe bătrînul paznic, care şedea în ghereta lui şi bea ceai, apoi i-au făcut cunoscut că lada cu pricina trebuie expediată urgent în Lună.

Paznicul s-a declarat de acord, dar i-a întrebat pe băieţi ce anume se află în ea.

Băieţii i-au spus că este o ladă cu alimente şi-atunci paznicul a dat ordin să fie încărcată numaidecît în rachetă.

Abia au apucat cei doi să încarce lada cea grea, cînd a şi răsunat comanda pentru start.

O flacără orbitoare a luminat cerul.

Stînd în mijlocul mulţimii, copiii a văzut racheta înălţîndu-se cu un vîjîit puternic.

O clipă mai tîrziu, a şi pierit în spaţiul spuzit de stele.

Copiii au răsuflat uşuraţi :

— Totul e în ordine ! Acum tatăl Nataşei va fi salvat.

Racheta se depărtase mult de Pămînt, cînd, deodată, profesorul s-a uitat neliniştit în jurul său.

— Aud un zgomot ciudat, a spus el. Mi se pare că vine chiar din lada de colo. S-o controlăm.

În clipa următoare, profesorul a rămas încremenit : în ladă se afla Petia.

— Asta-i bună ! Cum de-ai ajuns aici ?

Ruşinat, băiatul a încercat să se dezvinovăţească :

— Iertaţi-mă, tovarăşe profesor, că am procedat astfel... Dar am promis prietenilor mei să-l găsesc pe tatăl Nataşei... Văleu, văleu ! Ţineţi-mă ! a ţipat îndată Petia, pornind să facă tumbe prin aer şi zburînd dintr-un capăt în altul al cabinei.

— Nu te speria, a rîs profesorul. Totul merge cum nu se poate mai bine. Curînd vom fi în Lună.

— Da, dar eu nu mai izbutesc să stau în picioare ! Văleu !

— Asta-i din cauza imponderabilităţii, scumpul meu cosmonaut. Ar fi trebuit s-o ştii de mult.

Racheta a coborît lin pe fundul unui crater lunar şi, în aceeaşi clipă, au pornit în toate direcţiile semnale radio :

— R-1 ! R-1 !... Sînt R-2... Am sosit în căutarea dumitale ! Răspunde ! Trec pe recepţie !

Racheta R-1 însă nu răspundea nimic. Şi-atunci, cosmonauţii au ieşit din cabină şi au pornit în căutarea ei.

Profesorul abia izbutea să ţină pasul cu Petia.

— Ia-o mai încet, tinere ! Prea o faci pe sportivul. Mai avem de umblat mult pînă să găsim racheta dispărută.

— Aici poţi să sari grozav de bine, se bucura Petia, ajungînd dintr-un salt în vîrful unei stînci înalte.

— Desigur ! Aici, pe Lună, totul cîntăreşte de şase ori mai puţin decît pe Pămînt, i-a răspuns profesorul.

Deodată, stîncile din zare s-au acoperit de nişte explozii luminoase.

— Meteoriţii ! Să ne ascundem mai repede sub stînca aceea, a strigat profesorul, tîrîndu-l pe Petia în urma lui.

O ploaie de bolovani s-a abătut pe suprafaţa lunară. Deodată, profesorul s-a împiedicat şi a căzut.

— Tovarăşe profesor ! Ce-aţi păţit ? s-a speriat Petia.

— Piciorul. Cred că mi-am scrîntit piciorul, a gemut profesorul.

— Am să vă duc în spinare ! i-a propus Petia. Ţineţi-vă bine ! Aşa ! Doar totul cîntăreşte pe Lună de şase ori mai puţin !

— Îţi mulţumesc, tinere ! Numai că nu vom putea să mai ajungem la timp. Se întunecă.

— Am zărit o luminiţă. Este racheta noastră, a strigat cu vioiciune băiatul şi a pornit în fugă peste stînci, cu profesorul în cîrcă.

Dar Petia se înşelase. Racheta nu era a lor.

Ajungînd în dreptul ei, Petia a bătut în borul de oţel, şi-atunci, în deschizătura unui chepeng, s-a ivit chipul unui necunoscut.

Petia a rămas mirat, dar apoi l-a recunoscut pe tatăl Nataşei.

— Ce bine e că v-am găsit ! s-a bucurat băiatul. Ajutaţi-mă, vă rog. Profesorul Bobrov e rănit.

— Nu-nu, a dat din mîini profesorul. Acum mă simt mai bine !

— Tovarăşe Bobrov ! i-a raportat, după cum se cuvenea, cosmonautul. Racheta noastră a lichidat avaria şi este gata de zbor.

— Perfect. Pornim cu toţii spre Pămînt.

Ce de lume se adunase în Piaţa Roşie ! Eroii au fost acoperiţi de flori. Nataşa, strălucind de bucurie, s-a aruncat de gîtul tatălui său.

— Tăticule ! Tăticule ! Eram sigură că Petia are să te găsească. Mi-a promis s-o facă şi a făcut-o !

Aici, povestirea lua sfîrşit. Am citit-o de patru ori la rînd — să nu cumva să nu fi înţeles ceva — şi, pesemne din cauza efortului cu care am urmărit rîndurile dactilografiate, am simţit curînd o durere surdă la ceafă. Era cazul să-mi aprind o ţigară şi

să-i împărtăşesc Lozinskăi impresia pe care mi-o lăsase povestirea, astfel că am privit-o pe furiş, încercînd să nu fiu zărit de Veravanna. Lozinskaia şedea strîmb pe scaun, într-o poziţie incomodă, aproape întoarsă cu spatele spre mine, şi tot sublinia, concentrată, ceva, cu un creion gros, roşu, în manuscrisul din faţa ei. Am lăsat să treacă un timp, apoi am privit-o din nou. Pe urmă încă o dată. În cele din urmă, Lozinskaia lăsă să-i cadă creionul din mînă, îşi acoperi obrazul cu palmele şi i se plînse Veravannei că o doare capul.

— Aproape că nu mai pot să îndur, îi spuse. Cred că am să mă duc acasă.

Îşi luă palmele de la ochi şi-atunci am zărit în ei licărul unui rîs, oprit cu efort să nu izbucnească. Pentru ea, am înălţat dintr-un umăr, iar pentru Veravanna am pocnit cu degetul peste manuscris : în felul acesta poţi foarte bine să alungi şi o muscă, de vreme ce acum, vara, ele zboară oriunde, în voie. După plecarea Lozinskăi, în odaia noastră se lăsă o linişte profundă, pustie, aşa cum poate fi numai în penumbra unui cotlon părăsit. Senzaţia de gol care te pătrunde pe neaşteptate e însoţită totdeauna de o părere de rău efemeră şi nesupusă voinţei tale, ca după ceva pierdut pentru vecie : şi-atunci inima ţi se înfioară şi te doare şi se simte orfană. Cel puţin senzaţia asta am încercat-o eu în clipele acelea. Veravanna, cu o expresie de om jignit aşternută pe chip, se apucase să-şi sugă cu poftă bomboanele şi nu-şi mai lua ochii de la manuscris, fără însă a-i întoarce paginile. Îmi era şi acum cu totul de neînţeles de ce femeia asta nu trebuia să ştie că mă „aranjasem" la editură în urma sfatului Irenei Mihailovna şi de ce eram obligat s-o distrez cu nu

5 — A venit uriaşul — c. 1/351

ştiu ce fel de istorioare amuzante. Ia, mai ducă-se la toţi dracii! La urma urmei, de fumat pot să fumez şi afară, pe culuar.

M-am hotărît să mai citesc o dată povestirea — dar dacă voi fi scăpat, totuşi, ceva din vedere? — însă tăcerea pustie şi rece din odaie, sunetul de bomboană suptă cu poftă, scăpat din cînd în cînd, fără voie, de Veravanna, şi semănînd cu plescăitul unui lin cînd acesta e scos din apă şi zace pe fundul bărcii, apoi conştiinţa faptului că mă port cu totul nedemn, stînd astfel, ca un butuc, în faţa unei femei căreia doar cu puţin timp înainte i-am oferit flori şi am invitat-o la pădure — toate acestea m-au ţintuit de scaun, lipsindu-mă de voinţă şi nemailăsîndu-mă să mă concentrez, încît oferеam pesemne, oricui m-ar fi privit, o imagine din cele mai jalnice. Cea dintîi care n-a mai putut să îndure tăcerea de pivniţă a odăii noastre a fost Veravanna. Se întoarse spre mine — în trei reprize, cu scaun cu tot — şi îmi ceru, pe jumătate îmbufnată, pe jumătate curioasă şi într-un fel greu de desluşit, pentru că avea gura plină, să-i spun — dacă n-aveam nimic împotrivă — de-a cui protecţie am avut norocul să mă bucur.

— De protecţia Irenei Mihailovna, nu-i aşa?

Dinspre Veravanna se abătu o mireasmă pătrunzătoare de pudră caldă şi de mentă umedă. O clipă am rămas pe gînduri, apoi i-am spus că nu pricep ce vrea să spună.

— Ca să te angajezi, adică, la noi, la editură.

— Da' de unde, am minţit-o cu o satisfacţie greu de înţeles chiar pentru mine însumi. Eu sînt vecin cu Veniamin Grigorievici. Locuim amîndoi în acelaşi bloc...

— Ză-ău? făcu Veravanna. Ia spune-mi, vrei o bomboană?

I-am spus că aş prefera — fireşte, cu îngăduinţa ei — să fumez o ţigară, astfel că din nou, atît eu, cît şi dînsa, ne-am cufundat în tăcere.

Tot restul acelei zile l-am petrecut stînd de unul singur, căci Veravanna n-a mai revenit după pauza de la prînz. De stat în felul acesta, nu numai că era greu, ci de-a dreptul chinuitor, căci în momentul în care afară, pe culoar, răsunau paşi bărbăteşti, trebuia să-mi iau la repezeală o atitudine preocupat-încordată, spre a reveni la starea normală în clipa în care paşii porneau să se depărteze. Începuse să mă doară ceafa, simţeam junghiuri în spate, iar fălcile mi le încleşta un căscat nervos. Povestirea o învăţasem pe dinafară, ca pe o *ceastuşka*[1] strigată pe uliţă la miez de noapte, ba chiar mi-am dat seama la un moment dat că încerc o vie dorinţă, la care se adăuga şi un straniu dor de răzbunare, de a-l vedea la faţă pe cel care o scrisese. Afară, pe culoar, lumea continua să umble încolo şi încoace cu paşii lui Veniamin Grigorievici, şi-atunci mi-a fost dat să păţesc ceea ce li se întîmplă de obicei acelora care se află pentru prima oară în largul oceanului, pe vreme de hulă: le trebuie multă zeamă de lămîie. Înainte de a ieşi de la toaletă mi-am clătit gura şi m-am spălat pe faţă. Pînă la plecare mai rămăseseră vreo douăzeci de minute. Am revenit în odăiţa noastră şi m-am aşezat la biroul Lozinskăi: se afla mai aproape de fereastră şi mai departe de uşă. M-am gîndit că, stînd la un birou ca acesta, poţi citi în

[1] Gen de poezie populară rusească, strigătură.

voie orice — pesemne tocmai de aceea, ca să aibă mai mult spor în lectura manuscriselor altora, şi l-o fi populat cu tot soiul de lighioane lucrate de cineva iscusit şi cu mult har : cu un pui de cioară gata să croncăne, unul mic, negru, de lemn, deschizîndu-şi larg pliscul trandafiriu pe dinăuntru ; cu un minuscul căţel de catifea care îşi aplecase şiret capul într-o parte, sclipindu-i căprui ochii de mărgele ; cu un puştiulache din bronz, stropind inocent, sculat chiar atunci din somn, zorii unei noi dimineţi ; cu o maimuţă stînd agăţată cu coada-i cafenie de ramura unui palmier verde, încins de arşiţă... Toate acestea erau rînduite pe marginea din afară a cristalului gros care acoperea biroul, iar dedesubtul lui, în colţul din stînga, sus, ca să se vadă mai bine, se afla o fotografie de serie, smulsă pesemne dintr-o carte, a mamei lui Esenin. Capul îi era acoperit pînă spre frunte, aşa cum se poartă la ţară, de o basma largă, închisă la culoare, în picăţele albe, iar de sub streaşina ei pornea lumina pură, melancolică, iertînd parcă greşelile cuiva, a ochilor ei obosiţi, plini de-o amară înţelepciune. Din ochii aceia părea să izvorască o putere hipnotică, menită să aducă linişte unui suflet zbuciumat, o tainică, mută binecuvîntare, ori poate un îndemn bun, încît ai fi vrut să-i tot priveşti — îndelung şi cu căinţă. Sub acelaşi cristal, dar în colţul lui de jos, din dreapta, se aflau cele două fotografii ale lui Hemingway pe care i le dăruisem Lozinskăi, apoi trei ilustrate, o bucată dintr-o panglică de moar şi o listă cu adresele salariaţilor editurii, realizată cu mijloace tipografice. Din lista aceasta reieşea că Irena Mihailovna poartă un nume de familie dublu : Lozinskaia-Volobui, şi-atunci am pus pe cristalul acela un manuscris greu ca o cără-

midă al nu ştiu cui, pe urmă am trecut dincolo, la biroul meu. Stînd astfel o vreme, mi-a revenit în minte imaginea umbrelor verzui ale amurgului aşternut peste Havana, a platanilor plini de păsări gălăgioase, cu penele de un galben aprins. Am simţit că doresc nespus de mult să ajung din nou acolo. Havana este un oraş alb şi vesel, frumos, pătruns de-o aromă încinsă, şi gustos ca *tamalesul,* o mîncare naţională cubaneză, făcută din porumb. Cei de acolo o înfăşoară în frunze de palmier... Fetele şi femeile cubaneze seamănă toate între ele, fiindcă obişnuiesc să poarte fuste largi, albastre, iar pe cap băsmăluţe albe. Sînt cu toate pe jumătate spaniole, pe jumătate negrese... Cred că şi Lozinskaia ar fi putut să fie luată drept o cubaneză, asta cu siguranţă, iar pe o ploaie torenţială i-ar fi prins bine pelerina ei caraghioasă... Ce adaos cioplit cu toporul îi stă agăţat de nume : Volobui ! O fi numele soţului ? De fapt, putea să sune şi mai urît, chiar necuviincios, ce-mi păsa mie de asta ?...

...Înainte de a pleca acasă, am scos lista de sub cristal şi, apăsînd din răsputeri cu pixul meu multicolor peste hîrtie, am mîzgălit cu pastă numele „Volobui“, pînă ce nu s-a mai văzut deloc. M-am hotărît s-o fac, totuşi, pentru că am zărit răsărindu-i printre litere cîteva scame subţiri, ceea ce însemna că şi înaintea mea a încercat cineva să-l şteargă, zgîrîindu-l cu unghia...

Numărul telefonului de acasă al Lozinskăi ţi se întipărea în minte uşor, ca un vers al lui Esenin : doi—treizeci—şaptezeci.

În dimineaţa următoare s-a iscat o furtună puternică şi, cînd am ajuns cu „Rosinanta“ în dreptul edi-

turii, peste oraş s-a abătut grindina. S-a revărsat ca dintr-un sac spart, chiar în clipa cînd mi-am oprit maşina sub balconul clădirii — ieşit în afară peste trotuar şi chiar peste o parte din caldarîmul străzii : rămăsese acolo un spaţiu dreptunghiular uscat, numai bun s-o adăpostească pe „Rosinanta". Tocmai atunci mi s-a defectat cheia de contact : a rămas înţepenită în lăcaşul ei, motorul mergea întruna, astfel că nici n-am auzit cînd mi-a venit în spate o „Volga". A venit aproape de tot, gata să-mi atingă maşina cu radiatorul, căci sunetul neplăcut, aidoma unui croncănit cîntător, al claxonului, mi-a răsunat chiar sub bancheta din spate. După timbrul lui şi insistenţa cu care s-a repetat, am dedus că o fi sosit vreunul din şefii de pe aici, iar şoferul voia să-mi ia locul sub balcon. Am zis ceva în gînd la adresa acelui şef şi a şoferului său şi am pornit înainte, în bătaia grindinei. Cheia de contact se înţepenise de-a binelea, n-o mai puteam răsuci nici în stînga, nici în dreapta, şi-mi era cu neputinţă să opresc motorul. Trecu un timp fără ca din „Volga" să coboare cineva, apoi se auzi portiera trîntindu-se cu un zgomot puternic şi limpede, ca un capac de cufăr străvechi, şi pe trotuar apăru Lozinskaia. În urma ei, dar la vreo doi paşi depărtare, păşi mărunt un bărbat scund şi vînjos, ţinînd în mîinile desfăcute pelerina argintie pe care o cunoşteam prea bine. Îi spunea ceva, cu un aer supărat, dar ea, fără să se mai uite în urmă, dispăru pe uşa editurii, iar omul împături cu grijă pelerina şi reveni la „Volga". Era un buştihan destul de înaintat în vîrstă. Făcea parte din rîndul acelor tipi care se menţin robuşti pînă la o vîrstă înaintată, care nu-şi simt deloc inima şi care, stînd chiar culcaţi pe partea stîngă, izbutesc totuşi să doarmă.

Purta un veston bine întins pe fundul rotofei şi nişte pantaloni cam prea scurţi, cu vipuşti albastre, decolorate. Gulerul tare al vestonului i se înfipsese în ceafă, şi-atunci l-am recunoscut şi pe bărbatul acela, i-am recunoscut şi „Volga" : a ei fusese roata pe care am vrut cu atîta ardoare s-o scuip în ziua cînd mă dusesem la staţia de întreţinere... Pesemne că acum nu-mi calculasem bine efortul căci, răsucind din nou cheia, am rupt-o în două, fapt după care motorul „Rosinantei" tăcu de-a binelea, gîtuit. Cît despre norul cel vînăt, păru că se lăsase pe vecie peste oraşul nostru. Era de culoarea ardeziei, avea nişte margini zdrenţuite, albicioase, care îi atîrnau ameninţătoare în jos, iar tunetul bubuia în salve îndoite şi întreite, ca la tropice. Mi-am scos mîna afară, pe fereastra „Rosinantei", şi-am început să adun în palmă boabele zburătoare de gheaţă călită, înţepătoare, mirosind a furtună. Mi-era ruşine pentru graba servilă cu care îi cedasem lui Volobui — „fireşte că a fost chiar el, cine altul ar fi putut să fie !" — locul meu de sub balcon. Am tot stat aşa, încercînd să mă conving că de nu mi s-ar fi rupt cheia de contact i-aş fi împins negreşit şi fără întîrziere cratiţa albastră în bătaia grindinei, aş fi pornit peste ea în marşarier, fără să claxonez şi nefiindu-mi teamă de tamponare, căci caroseria „Rosinantei" era şi aşa de ajuns de buşită şi zgîriată. Cheie însă nu mai aveam şi, curînd, mi-am simţit inima tot mai plină de o furie dureroasă, involuntară, faţă de Lozinskaia, şi de o satisfacţie neliniştită şi duşmănoasă la gîndul că numelui purtat de soţul ei i se potriveau atît de bine statura acestuia, ceafa lui de rîmător, vestonul, fundul gras, de muiere, şi nădragii cu vipuştile decolorate...

Nu mi-a mai venit deloc să intru la editură, totuşi trebuia să-i restitui lui Vladîkin povestirea, dar mi-am spus că aş putea s-o fac şi în ziua următoare. După ce furtuna s-a mai potolit, am pornit spre un atelier de reparaţii şi, în timp ce meşterul de acolo îmi fasona o cheie nouă, am avut timp să-mi fac socoteala că la Murmansk nu puteam pleca decît peste o săptămînă : „Rosinanta", cortul, barca de cauciuc, precum şi celelalte cîteva lucruri aveam să le vînd aici, cît despre garsonieră, îi puteam face vînt şi după ce aş fi plecat pe ocean. După furtuna de dimineaţă, ziua a fost plină de lumină şi prospeţime, însă grindina scuturase toate lumînările din castani şi acum ele zăceau de-a lungul cheiului, frînte şi murdare, căci trecătorii, nu ştiu din ce pricină, căutau să le calce în picioare, ca şi cînd n-ar mai fi avut unde să-şi aşeze ghetele sau cizmele lor idioate. M-am tot învîrtit, fără nici-o ţintă, pe străzi şi, întîlnind în drum cîte-o „Volga" de culoare albastră, încercam să trec cît mai aproape de ea. În ziua aceea mi-a fost dat să întîlnesc cam prea mulţi militari în retragere vînjoşi şi îndesaţi : cred că am întîlnit cel puţin doisprezece dintr-ăştia, în vestoanele lor scurtuţe şi fără epoleţi. Cu mersul lor milităros, îndesat, şi cu expresia de persoane cu rang înalt, căpătată şi nu moştenită, a chipurilor, toţi aceşti inşi de altădată îmi provocau un sentiment complicat de ostilitate, întărindu-mi convingerea că sînt nişte oameni de nimic, înzestraţi cu tot soiul de slăbiciuni şi vicii proprii neamului omenesc : zgîrcenie, meschinărie, suspiciune, egoism şi, în general, cu tot ce poate fi atribuit unor creaturi josnice şi mărginite ; altminteri n-ar fi fost, de bună seamă, trecuţi în rezervă ! Am tot colindat

oraşul, am tot cotit de pe o stradă pe alta, pînă ce am ajuns la concluzia că prea s-au adunat multe gunoaie netrebnice şi lipsite de rost pe planeta asta a noastră, nefăcînd decît să întineze viaţa omului. De pildă, tîmpeniile astea de saltele pneumatice de-o persoană jumătate sau de două, născocite, de bună seamă, cu scopul generos de a înzestra cu cît mai mult confort căminul familiei, această faimoasă piatră de temelie a statului. Şi totuşi va veni un timp cînd familia va dispare. Va dispare, şi gata — chiar de-ar fi să plesnească de ciudă toţi adepţii Domostroiului !...[1]

Ziua aceea s-a dovedit a fi pentru mine — după cum ar fi spus băbuţa Zvukariha — o zi de hăituială ; n-am izbutit, o clipă măcar, să uit cele întîmplate de dimineaţă, sub balconul editurii, să nu văd mereu în faţa ochilor — cînd cu tristeţe, cînd cu ciudă, cînd cu un fel de nebunească speranţă, aidoma unei chemări a inimii — silueta aceea micuţă, de femeie, avîntîndu-se pe sub pelerina argintie, întinsă deasupra ei. Se înserase de-a binelea cînd, în sfîrşit, am adus-o pe „Rosinanta" la locul ei de popas. Ieşind din maşină, am ridicat şi am coborît de vreo două ori capacul portbagajului, pe urmă am aruncat o privire spre ferestrele blocului şi am pornit-o spre cafe-barul din apropiere. Am stat acolo proţap pînă la două noaptea, dar fără nici un folos, pentru că n-am găsit la bufet nici coniac şi nici votcă, astfel

[1] Domostroi — monument al literaturii ruse vechi (sec. XVI), cuprinzînd, printre altele, reguli care trebuie respectate de către membrii unei familii ; oglindeşte moravurile epocii.

că a trebuit să beau nişte vin sec care aducea al naibii a hipermanganat. Am sunat-o pe Lozinskaia la două şi jumătate. Receptorul l-a ridicat ea, nu el. I-am spus că în curînd se vor ivi zorile şi că la ora asta în lumea întreagă un singur om nu doarme şi acela sînt eu. Nu mi-a răspuns nimic, a stat să mă asculte, dar eu i-am s i m ţ i t cu urechea răsuflarea molcomă, de copil. Am tăcut o clipă, după aceea i-am spus că pe turnul televiziunii s-a cuibărit luna. Din cabina mea de telefon, i-am spus, luna seamănă cu un pepene tăiat în două şi oare n-ar putea cea cu care vorbeam să-mi spună cine s-o fi bucurat de cealaltă jumătate ?

— Nu — nu, aţi greşit, mi-a spus ea, dar n-a pus receptorul.

— Eu zic că aţi greşit dumneavoastră, i-am răspuns în şoaptă.

— Aici e o casă particulară. Formaţi numărul care vă trebuie.

— Dumneavoastră să formaţi numărul care vă trebuie, i-am spus, dar ea a şi pus receptorul în furcă. Cabina telefonică de unde o sunasem se afla sub un castan, la vreo zece paşi de parapetul podului, şi de acolo vedeam într-adevăr vîrful depărtat, în formă de pîlnie, al turnului de televiziune : era transparent şi de culoarea aramei, profilîndu-se pe discul palid al lunii, care nu semăna cîtuşi de puţin cu un pepene tăiat în două, însă eu nu eram la ora aceea într-atîta de beat, încît să mă decid a-i telefona din nou Lozinskăi spre a o informa că, de fapt, comisesem o eroare. Şi totuşi aş fi vrut nespus de mult să-i mai vorbesc. Spre exemplu, despre semaforul care îmi clipea în faţă, de pe cealaltă parte a străzii, din ochiul lui galben, ciclopic : în

liniştea şi pustietatea oraşului pierdut în noapte, un ochi ca acesta nu clipeşte a prevenire, ci, dimpotrivă, pare vestitorul unei primejdii ancestrale, născute din neştiute pustietăţi să ameninţe un trecător singuratic, ca mine, de pildă. Aproape că m-au podidit lacrimile din pricina unui înduioşător sentiment de milă faţă de mine însumi, care mă cuprinsese pe neaşteptate, totuşi de sunat n-o mai puteam suna, astfel că am părăsit, mergînd de-a-ndăratelea, cabina telefonică. Era îngustă şi joasă, ca un cosciug de copil pus în picioare, şi-atunci mi-a venit din nou s-o sun pe Lozinskaia, spre a-i spune cu ce seamănă cabinele telefonice pe vreme de noapte.

De sunat însă n-o puteam suna.

Am ieşit cu chiu cu vai din cabină şi mi-am aprins o ţigară. Dinspre rîu urcau, ajungînd pînă acolo, în dreptul castanului, trîmbe zdrenţuroase de ceaţă caldă, alcătuită parcă din picuri de rouă, iar de pe castan se prelingeau în răstimpuri stropi grei şi calzi. Mă oprisem cu spatele la el, crengile cele mai joase se aflau cam la nivelul umerilor mei, şi tocmai de aceea n-am stat să mă întorc cînd am simţit cu spatele o atingere scurtă, ca o lunecare.

— Hei !

Totuşi ei, cei patru pe care i-am zărit în spatele meu, n-ar fi trebuit nici să se aşeze astfel — resfiraţi şi gata de atac — nici să mă strige aşa cum m-au strigat — cu o voce înăbuşită şi încordată — odată ce şi-au pus în gînd s-o facă pe membrii unei patrule de tineret. Dacă ar fi stat cuminţi, sau mi s-ar fi adresat cu un „scuzaţi, vă rog“ sau cu altceva de genul ăsta, nu le-aş fi pus la îndoială petecele roşii de la mînecile salopetelor negre cu

care erau îmbrăcaţi şi le-aş fi întins pe loc carnetul meu de şofer, alte acte neavînd atunci asupra mea. Aşa însă nu i-am crezut cîtuşi de puţin. Celui care se oprise mai aproape de mine, şi-mi ceruse „buletinu'“, i-am spus că umorul lui mi-e de neînţeles. Era cel mai înalt de statură dintre ei şi totuşi capul lui, strîns de un basc negru, abia dacă-mi ajungea la bărbie : de la vîrsta de şaptesprezece ani ajunsesem la înălţimea de un metru optzeci şi trei. Pesemne că nici el n-a sesizat umorul celor spuse de mine, căci s-a uitat la ai săi cu un anume îndemn în ochi. Mi-a trecut atunci prin minte să le zic ceva pe un ton de înjurătură prietenească, ceva ţinînd de argoul internaţional al tavernelor, în care să fie cîte puţin din toate : din bravura mea, chipurile, şmecheresc-marinărească („aţi greşit — adică — adresa, bobocilor“), dintr-un anume fel de a te trage de şireturi („cu toţii sîntem un pic haimanale, de aceea să ştiţi că vă sînt deopotrivă“) şi, în sfîrşit, din intenţia de a ne despărţi în pace şi linişte („adio şi s-auzim de bine“). N-am izbutit însă să le spun nimic, căci aproape îndată au pornit, fără zgomot, să mă împresoare, păşind încet şi ridicîndu-şi sus genunchii, ca şi cînd şi-ar fi tras picioarele din nămol. Pe sub castan stăruia o umbră surie. În răbufnirile de lumină ale semaforului am izbutit să-i disting mai bine şi pe ceilalţi trei — purtau şi ei aceleaşi băşti negre pe capetele-buturugi — şi ştiu că, simţind în piept fiorul rece al spaimei, m-am gîndit totodată cît de puţină însemnătate prezenta fiecare din aceşti indivizi pentru el însuşi, şi cu toţii pentru oricare din ei...

L-am lovit, eu cel dintîi, pe tipul acela, înalt, liderul lor. Am vrut să-l pocnesc în falcă, dar l-am

nimerit între sprîncene — era totuşi mai scund decît mine — şi cînd mi-a căzut la picioare, am sărit peste el, pornind în fugă spre pod şi-atunci podul mi-a zvîrlit în ochi o flacără rubinie...

Cînd infirmiera cea bătrîioară, foarte curată şi rotundă ca o minge, îmi spuse că am pornit pe-a cincea zi de cînd zac aici, la ei, afară era o dimineaţă însorită. Prin fereastra deschisă, în dreptul căreia mi se afla patul, pătrundeau crengile unui pom cu frunzişul bogat şi, în clipa în care mi-am dat seama că este un tei, prin salon se răspîndi o dulce mireasmă de miere, căci teiul acela era în floare. De amintit, îmi aminteam perfect de bine toate prin cîte mi-a fost dat să trec în viaţă — începînd din fragedă pruncie şi pînă la flacăra aceea rubinie, de pe pod, cînd îl doborîsem pe ticălosul care mă ameninţase — de aceea mi se păru ciudat şi înfricoşător faptul că, între timp, s-au putut scurge nu mai puţin de cinci zile, cu întreaga lor imensitate, ocolindu-mi nu numai memoria, dar şi însăşi viaţa.

— M-au lovit cu cuţitul ? În spate ? am întrebat-o pe infirmieră. Mi-a răspuns, speriată : „ba nu-u, ţi-au dat la căpşor cu ceavaşilea“, şi-atunci m-am mai liniştit, rămînînd cu credinţa că e mai bine aşa, decît să fi primit un cuţit între omoplaţi. După aceea, am ţinut să aflu la ce oră am fost adus la spital, iar infirmiera mi-a răspuns : „Păi, de dimineaţă“.

— Splendid ! i-am spus şi m-am întors cu faţa la perete.

— Păi, cum să fie... Haide, încearcă să aţipeşti, încearcă...

Rămas de unul singur, mi-am pipăit capul — uriaş, strîns înfăşurat într-un turban de tifon — precum şi nasul — subţiat, rece, cu un şanţ săpat în vîrful lui. Pe sub urechea dreaptă şi mai mult spre ceafă îmi ticăia necontenit un ceasornic — aidoma unui deşteptător dintr-acelea, ieftine : cînd cu scrîşnet, cînd cu un sunet melodios — şi m-am gîndit atunci că o fi vreun aparat de înregistrare, pe care cei de aici mi l-au prins, cu bandaje, de ceafă. Pe fereastra rezervei intra mereu cîte-o albină, se învîrtea îndelung pe sub tavan, pe urmă, sleită de puteri, mi se aşeza pe noptieră sau pe pat şi pîntecul ei mititel pulsa întruna, împuns parcă de propriul său ac. Am tras de sub cana cu apă şervetul scrobit şi am încercat să catapultez albinele pe fereastră, dar în momentul în care mi-am zvîrlit braţul în sus, ceasornicul de sub urechea mea dreaptă şi-a accelerat ticăitul, ba chiar a început să sune ca un clopot...

La amiază, pe uşa rezervei intrară trei persoane în halate albe : două femei şi un bărbat mai vîrstnic, înalt, cu ochii negri şi trişti. Le-am spus eu cel dintîi „bună-ziua" şi atunci bărbatul schiţă un surîs scurt, pentru ca îndată chipul să-i capete o expresie istovită şi bosumflată de om care a renunţat să mai spere în aprecierea sau recunoştinţa celor din jur. Mi-am dat seama că e medicul care se ocupă de cazul meu, că i-a venit greu s-o scoată la capăt cu mine, şi că însoţitoarele lui nu au cîtuşi de puţin încredere într-o chestiune de care el tot încearcă să le convingă. Mi-am ridicat braţul drept spre a-l saluta — numai pe dînsul ! — dar în aceeaşi clipă se şi repezi spre mine, îmi prinse dintr-o mişcare braţul şi mi-l aşeză încet, ca pe-o povară, pe plapumă, pentru ca după aceea să mă ameninţe cu pumnul...

Tuşa Mania — infirmiera cea curată şi rotundă ca o minge — îmi spuse că Boris Rafailovici a stat aici, cu mine, în rezervă, toate cele cinci zile şi cinci nopţi de după operaţie.

— A sta-at, cum să nu steie... 'Mneatale ăi fi străin de oraş, aşa-i ? Nu-i nimic, o mai trece vreo stămînă — chiar aşa a spus : „stămînă" — şi-ai să le poţi da o telegramă la neamurile 'mneatale, să vină, să te vadă...

Şi din nou a fost o dimineaţă cu soare intrînd pe fereastra deschisă a rezervei, şi-au fost din nou albine în frunzişul teiului şi pe patul meu, şi-mi tot ticăia, îmi ticăia întruna ceasornicul de la ceafă. Stăteam culcat şi-l aşteptam cu toată nerăbdarea pe Boris Rafailovici, iar el, în clipa cînd, pesemne, n-a mai putut rezista pe-acolo, pe unde o fi fost, a dat brînci uşii de la rezerva mea şi-atunci, pe loc, l-am întrebat dacă îl pot saluta. Mi-a răspuns, mai mult mormăind, de la uşă, că pot, astfel că mi-am ridicat din nou braţul drept, ţinînd pumnul strîns, şi l-am mişcat o vreme în sus şi în jos, în dreapta şi în stînga, iar spintecătorul acela a stat să-mi urmărească cu un aer grav şi, după cum mi se păru, bănuitor, cînd pumnul, cînd ochii, şi-atunci m-a podidit plînsul.

— Ce-o mai fi şi asta ? se indignă el.

— Nu-i nimic, i-am răspuns. O să-mi treacă.

— Ce-o să-ţi treacă ?

— Totul, i-am spus. Numai că ceasul ăsta... Spuneţi-mi, mult o să mai ticăie ?

— În ce ureche îţi ticăie ? mă întrebă, devenind atent.

— În urechea stîngă, am încercat eu să-l mint.

— Nu se poate !

— În cea dreaptă, i-am mărturisit îndată.

— O să înceteze... Peste o săptămînă ! îmi strigă el şi mi-am dat seama că este pe deplin convins de ceea ce spune, astfel încît am rămas încredinţat şi eu cu ticăitul de lîngă urechea mea avea totuşi să înceteze.

— Dar după aceea n-am să rămîn, oare... cam aşa ? l-am întrebat, învîrtindu-mi degetul pe lîngă tîmplă.

— Vorbeşti prostii ! mormăi dînsul, totuşi privirea şi-o mută spre fereastră, spre teiul cu albine. Eu nu le distingeam prea bine zumzetul ; poate mă împiedica să-l aud ceasornicul din cap, poate lacrimile care îmi tot izvorau, fără voie, din ochi.

— Mă auziţi ? N-am să rămîn cam aşa ? mi-am repetat întrebarea. Între timp însă medicul izbutise pesemne să-şi înfrîngă ceva într-însul şi-mi răspunse, aproape ţipînd, că istoria chirurgiei mondiale cunoaşte cazuri cînd fracturile de craniu au avut chiar un efect binefăcător asupra victimelor. M-am făcut că nu-l înţeleg, căci altfel ar fi trebuit să mă simt jignit, însă el îmi spuse din nou, cu o ciudă de neînţeles :

— Da-da ! În asemenea cazuri, victimele căpătau o judecată cu adevărat limpede.

I-am mulţumit pentru aceste cuvinte, iar el a rîs şi mi-a făcut cu ochiul, semn care părea să poarte într-însul înţelesuri multe şi atotcuprinzătoare.

Peste vreo trei zile, m-am pomenit în rezerva în care mă aflam cu un anchetator de la miliţia judiciară. Era un bărbat prezentabil, la vreo patruzeci de ani, şi, pe sub pînza nu tocmai curată a halatului care i se dăduse la intrarea în spital, purta uniformă. Mă întrebă încă de la uşă dacă mă simt în stare să-i dau o declaraţie, iar eu am dat afirmativ din cap.

— Dar de vorbit, puteţi vorbi ?

— După cum vă daţi seama, i-am spus. Veni să se aşeze în dreptul noptierei şi se uită pofticios la cana cu apă. De început, am început chiar de la izvoarele vieţii mele, de la data naşterii, pentru ca în cele din urmă, ajungînd la cafe-barul cu pricina, anchetatorul să mă întrebe cu o prefăcută nepăsare ce am băut acolo şi cît anume.

— Două sticle de „Trakia“, i-am răspuns, considerînd că cele trei sticle pe care le băusem de fapt i se vor părea cam prea multe la număr.

— De „Trakia“ ?

— E un vin sec, l-am lămurit eu. Îmi privi cu îndoială capul bandajat şi mă întrebă la ce oră am părăsit localul.

— E un cafe-bar foarte onorabil. Se află pe bulevardul Mir, i-am spus, dîndu-mi seama că flăcăii care mă atacaseră încă n-au fost prinşi. Localul se închide la ora două noaptea.

— Am înţeles, făcu anchetatorul, trăgînd cu coada ochiului spre cana cu apă. Şi de-acolo unde v-aţi dus ?

— Spre casă, i-am răspuns. Pesemne că anchetatorului îi era sete, totuşi, din nu ştiu ce pricină, nu se hotăra să şi-o potolească : poate gîndind că

se va abate astfel de la tonul oficial al interogatoriului, poate fiindu-i silă să bea apă de la spital.

— Care va să zică, aţi plecat acasă, reluă el, aruncînd din nou o privire asupra turbanului meu. Ce s-a mai întîmplat după aceea ?

— Cînd am ajuns la Zelionîi most [1], a trebuit să telefonez cuiva, iar după ce am ieşit din cabina telefonică, am...

— O clipă. Cui a trebuit să telefonaţi ?

În discuţia noastră a intervenit atunci o pauză prelungită. Anchetatorului îi era foarte cald. Îşi tot ştergea obrazul de sudoare cu o batistă cenuşie, pesemne udă cu totul, şi lucrul acesta nu-mi făcea nici un fel de plăcere. Porthartul umflat, din piele de porc, şi-l aşezase pe duşumea, între noptieră şi patul meu, şi-i simţeam întruna mirosul greţos. Aş fi vrut să încerc măcar un pic de simpatie pentru anchetatorul acesta : în fond, omul nu voia decît să-mi vină în ajutor — de aceea i-am spus că infirmiera îmi schimbă zilnic apa din cană. Nu înţelese însă cele ce-i spusesem şi mă întrebă pentru a doua oară cui am telefonat la ora aceea tîrzie. Se înăbuşea de căldură în vestonul peste care îşi pusese halatul de pînză, şi, în clipa cînd îşi şterse din nou, pe furiş, năduşeala de pe frunte şi de pe bărbie, i-am spus că la Moscova a fost introdus de-astă primăvară un nou tip de uniformă pentru miliţieni.

— Da-da, făcu el. Aşadar, cui aţi telefonat ?

Mi-am îndreptat perna, m-am culcat pe spate şi mi-am coborît pleoapele. Anchetatorul rămase în aşteptare, şi-atunci mi-am exprimat presupunerea

[1] Podul verde (rusă).

că noul model de uniformă pentru miliţieni va fi mai elegant decît cel de pînă acum şi că în timpul iernii le va ţine, probabil, mai bine de cald, iar vara, de răcoare. Anchetatorul tăcea şi aştepta. Îl urmăream pe sub gene cu privirea, iar chipul lui îmi apărea estompat şi tremurător, văzut parcă prin aerul încins din stepă. Nici astăzi nu-mi pot da seama ce anume mă împiedicase atunci să-i spun un neadevăr : de exemplu, că am telefonat la biroul de informaţii al gării spre a mă informa la ce oră pleacă trenul de Murmansk. Numărul de telefon al biroului de informaţii ? Poftim, îl ştiam pe dinafară : şase, unsprezece, patruzeci şi patru. Şi totuşi, o nevăzută stavilă din sufletul meu mă împiedica să-i spun acest neadevăr. Am rămas tăcut. Tăcea şi anchetatorul.

— De ce nu-mi răspundeţi la întrebare ? îmi spuse istovit şi îşi turnă apă în pahar, îl umplu pînă fu gata să dea pe dinafară. L-am aşteptat pînă a isprăvit de băut, pe urmă i-am spus că am telefonat unei femei măritate. La acest punct al interogatoriului ne-am împotmolit definitiv, căci anchetatorul a vrut să ştie cu tot dinadinsul cine este acea femeie şi „în ce problemă“ îi telefonasem.

— Ceva de dragoste, poate ? mă ajută în fine, după ce ajunsesem să cred că de la întrebarea lui s-a scurs o veşnicie. Mi-o spuse chiar într-un fel de şoaptă, menită parcă să-mi ofere nişte garanţii sigure, şi-atunci n-am făcut decît să dau din cap.

— Aşa trebuia să declari de la bun început, nu să taci ca un... Doar asta nu ţine de cazul în speţă, pricepi ?

Pesemne, făcea parte cam demult din serviciul judiciar şi se obişnuise să nu-l creadă nici pe cel

vinovat, nici pe cel fără vină, totuşi după mărturisirea pe care i-o făcusem, interogatoriul s-a desfăşurat cu mai multă repeziciune. I-am precizat omului, „cu o maximă exactitate", numărul banditilor care mă atacaseră, statura lor şi felul în care erau îmbrăcaţi, deşi n-am putut să înţeleg ce importanţă avea dacă brasardele acelea roşii le purtau pe braţul drept sau pe cel stîng.

— O mare importanţă, spuse anchetatorul. Acum spune-mi exact cum erai îmbrăcat dumneata.

I-am spus că am uitat de ce culoare îmi erau ciorapii. Nu mai ţineam minte nici felul bancnotelor, în suma totală de paisprezece ruble, reprezentînd restul pe care mi-l dăduse ospătăriţa de la cafe-bar la o hîrtie de douăzeci şi cinci de ruble. Spre sfîrşitul interogatoriului, anchetatorul dădu la iveală din portharul său un ciorap de damă, lung, cu nişte pete roşietice pe el şi cu o bilă de plumb vîrîtă înăuntru.

— E al tău sau nu ?

— Ce-i asta ? l-am întrebat la rîndul meu.

— A fost găsit sub tine. Ciorapul răspîndea un miros pestilenţial, de cadavru, şi în clipa următoare mi-a venit rău.

Mi-am dat seama că unui om nu-i poate fi indiferent cu ce anume îi sparge cineva capul. Eu, de pildă, aş fi rămas nepăsător dacă aş fi aflat că am fost lovit, să zicem, cu un bolovan. Sau cu o rangă. Sau cu un alt „obiect contondent", de vreme ce oricum n-ar mai fi fost nimic de făcut. Bila aceea abjectă de plumb însă, vîrîtă într-un mizerabil ciorap de damă, care avea, pe puţin, numărul pa-

truzeci, m-a pătruns de silă, de-o furie neputincioasă şi de ruşine...

Confirmînd cele spuse de Boris Rafailovici, ceasul de sub urechea mea îşi conteni ticăitul exact după o săptămînă, astfel că tuşa Mania se pregăti să mă mute din rezervă într-un salon comun. Îmi spuse din nou că este gata „să dea o telegramă neamurilor mele" şi-atunci am rugat-o să-i telefoneze Lozinskăi.

— Diseară, pe la şase, i-am spus. O cheamă Irena Mihailovna, ai să ţii minte ? Dacă la telefon are să vină un bărbat, să nu-i spui nimic. Să pui receptorul jos, şi-atît. Bine ?

— Mă rog, făcu ea, dezumflată. Dar ei ce să-i spun ?

— Că, adică, Anton Pavlovici Kerjun se află internat la spital... În rezerva cutare, la etajul cutare...

— Mă rog... Da' să vină încoace să nu-i zic ? Aşa, mai pe ocolite ?

— Nu, i-am spus. Şi îţi mulţumesc foarte mult !

— Pesemne, ăţi fi certaţi ?

Întrebarea mi-o puse după ce se depărtase de patul meu, pe un ton de revoltă, neavîndu-mă însă pe mine în vedere, ceea ce mă făcu să fiu pe deplin convins că Lozinskaia avea să vină, căci cine ştie ce urma să audă la telefon... Şi n-avea decît să audă !.. Oare nu sînt şi eu fiu al patriei mele ? Ticăloşii ! Nici nu le pasă că zac aici, părăsit de toată lumea...

A venit la spital pe la orele şase şi ceva : am văzut-o încă în timp ce se afla pe sală — prin uşa care se dăduse de perete şi pe care o închise apoi

în urma ei tuşa Mania. Lozinskaia merse spre fereastră, traversînd rezerva în diagonală şi pe jumătate întoarsă spre mine, ocoli cu grijă scaunul şi noptiera şi nu-şi mai luă privirea pătrunsă de spaimă de la căpăţîna mea bandajată. M-am ridicat în capul oaselor din aşternut şi i-am spus că nu sînt vinovat cu nimic.

— Ştiu totul şi te rog să nu mai vorbeşti, mă întrerupse, trecînd în colţul opus, de cealaltă parte a noptierei.

— Eu nu m-am legat de ei. N-am făcut decît să vă telefonez ca să-mi iau rămas bun, înţelegeţi ?

Ea îşi plecă fruntea, încercînd să-mi evite privirea.

— În seara aceea n-am băut decît trei sticle de „Trakia". Este un vin negru, sec şi foarte slab, am lămurit-o eu.

— Îl ştiu, e un vin foarte bun, dar eu te rog să nu mai vorbeşti, îmi spuse.

— Pe cuvîntul meu că nu m-am legat de ei, am reluat totuşi. Ea dădu din cap, în semn că mă crede, şi-abia atunci privirile ni se întîlniră.

— Au dat în mine cu o bilă de plumb... vîrîtă într-un ciorap murdar de damă, vă puteţi închipui ?

— Doamne ! Nu mai vreau ! Nu mai vorbi despre asta !

Îşi ţinea mîinile adunate la bărbie, iar ochii, puţin saşii, fără să clipească, îi erau în clipa aceea ca două genune.

— Te doare rău ?

— Nu, i-am spus. Dar n-aţi putea... să veniţi mai aproape ?

Dacă nu s-ar fi uitat cu teamă la uşă, eu n-aş fi avut curajul s-o chem pe numele cel mic, lăsînd

în plata Domnului patronimicul „Mihailovna". Ea însă, pornind spre mine de-a lungul rezervei, îşi întoarse de trei ori privirea spre uşă, şi-atunci, tot de trei ori, am strigat-o şi eu pe nume.

— Dar de ce dumneata... începu ea, însă nu-şi mai sfîrşi vorba, căci din nou se întoarse spre uşă.

— Ce, anume ? am întrebat-o.

— De ce n-ai rugat pe cineva să-mi comunice mai demult, chiar atunci ?...

— Ai fi venit ? am întrebat-o şi în aceeaşi clipă mi-am strîns tare pleoapele. Ea se opri la căpătîiul patului şi nu-mi răspunse, iar eu nici n-am izbutit s-o văd.

— Ai fi venit sau nu ?

— Nu ştiu... nu aşa cum te-ai fi aşteptat... Eu nu am pentru dumneata... Nu trebuie să am ! Oare nu înţelegi şi fără să-ţi mai spun ?

Am deschis ochii şi am rugat-o să plece.

— Totuşi, poate că ai nevoie de ceva ? Aici vi se dă de mîncare şi... mă rog, tot ce vă trebuie ?

— Ni se dă şi de mîncare şi, mă rog, tot ce ne trebuie. La revedere, i-am spus şi mi-am tras cearşaful peste cap. Atunci am simţit că se aşază cu grijă, uşoară ca un fulg, pe marginea patului, şi am auzit-o întrebîndu-mă, pe tonul ei de altădată, „de redactor", cîţi ani cred că am. I-am spus : „tleizeţi şi tlei" şi-atunci începu să rîdă şi-mi trase cearşaful de pe obraz.

— Ascultă-mă. La cei „tleizeţi şi tlei" de ani ai dumitale, ar trebui să ştii prea bine că n-ai voie să-i telefonezi în toiul nopţii unei femei măritate, care mai are şi o fetiţă de unsprezece ani, mai ales că...

— Tu nici nu-ţi închipui ce-am vrut să-ţi spun ! am întrerupt-o şi, de data aceasta, nu mi-am mai strîns pleoapele.

— Ce-ai vrut să-mi spui ? Ai înnebunit ? Doar l-ai văzut pe soţul meu... Şi nu despre asta e vorba !

— Nici un pic, nici un pic nu mă...

— Taci ! Taci ! ţipă ea într-o şoaptă disperată, iar eu i-am prins mîna, mi-am lipit-o de obraz şi, cît timp a mai stat cu mine, nu şi-a mai tras-o înapoi, încremenind parcă acolo unde şedea : dreaptă, încordată, respirînd cu gura deschisă, ca o pasăre pe vreme de arşiţă...

După ce plecă, tuşa Mania îşi vîrî capul pe uşă şi mă întrebă pe un ton mai sever decît al anchetatorului :

— Ei, cum îi ?

— Îţi mulţumesc tare mult, i-am răspuns.

— V-aţi împăcat ?

După un timp, peste lume se lăsă o biblică lumină de amurg. Era de-un albastru intens, uşor limpezit de unda timpurie a apelor selenare, iar în lumina aceea zgomotele oraşului se înfundau moale, pierind apoi cu totul, şi plutea, statornică, mireasma pură, sărbătorească, a florilor de tei. Şedeam culcat în patul meu şi gîndeam cu recunoştinţă că, plecînd din spital, aveam să-i iau ceva în dar tuşei Mania, pe care o îndrăgisem, lui Boris Rafailovici, căci îl îndrăgisem şi pe dînsul, precum şi celor două doctoriţe care intraseră atunci, împreună cu el, în rezervă şi că va trebui negreşit să-i cumpăr ceva — poate o jachetă ? — băbuţei Zvukariha, apoi ceva de-ale gospodăriei vecinei mele, căreia, odinioară, îi dădusem cei cîţiva bibani pe care îi pescuisem, şi că ar fi grozav de bine să-l mai pot întîlni o dată şi pe roşcovanul acela, cu „Zaporojeţ-ul“ lui — se prea poate să-i lipsească omului un cric în timp ce eu aveam două — de asemenea că n-ar strica să le dau copiilor din blocul nostru pistolul meu de start, căci şi aşa zace de pomană pe undeva... M-am gîndit după aceea cum s-ar fi întors oare lucrurile, dacă atunci, noaptea, aş fi avut pistolul de start în buzunar ? Forma lui şi intensitatea împuşcăturii erau la fel ca la pistoalele „browning“. Aş fi tras cu el de trei ori, în sus, spre rămurişul castanului, iar cei patru tipi, cu băscuţe ar fi pornit-o la trei paşi înaintea mea, ţinîndu-şi mîinile la spate. Cu siguranţă că ar fi pornit-o. Şi-atunci eu n-aş mai fi aici, ci la Murmansk, cu siguranţă că aş fi acolo, şi tocmai de aceea nu puteam şti dacă a fost bine sau rău că n-am avut pistolul de start asupra mea...

La vizita din ziua următoare, Boris Rafailovici rămase mai mulţumit ca oricînd atît de starea capului meu, cît şi de mine însumi, totuşi mi-am dat seama că-l roade o anume îngrijorare : era niţel mai repezit ca de obicei în vorbă şi în gesturi, temîndu-se de bună seamă să facă o pauză care să-mi permită a-i adresa vreo nouă întrebare, aidoma aceleia pe care i-o pusesem altcîndva, cînd îmi rotisem degetele în dreptul frunţii. Teama aceasta a lui — ca nu cumva să încep a reflecta, sau cum i-o mai fi spunînd în limbajul lor — era însă cu totul nejustificată, căci mă simţeam foarte bine, chiar mai bine decît oricînd, deşi motivul care mă făcuse să mă simt astfel nu era cîtuşi de puţin acela

pe care mi-l dăduse el ca exemplu din istoria chirurgiei mondiale...

Ziua aceea a fost o zi foarte lungă, iar spre sfîrşitul ei mi-am pierdut cu desăvîrşire încrederea în oameni. Universul meu din ceasul asfinţitului, precum şi cel din dimineaţa zilei cu pricina se nărui începînd de pe la şapte seara, iar către opt, rămăşiţele lui mi le-a învăluit în întregime pulberea unui acut sentiment de tristeţe şi dezamăgire. Pe la opt şi jumătate însă, Lozinskaia ciocăni în sfîrşit la uşa rezervei. Am ştiut îndată că este dînsa, pentru că ciocănise temător, cu unghia, ca şi cînd peste uşa aceea ar fi trecut în goană o veveriţă urmărită. Nici măcar nu ne-am spus „bună seara" şi, din nu ştiu ce pricină, n-am izbutit să ne privim : ochii noştri evitau singuri să se întîlnească. Şi-apoi n-avusese nici un rost ca ea să-mi aducă pachetul acela uriaş, absurd, învelit cu foiţă cenuşie. Pachetul îi trăgea în jos braţul îndoit din cot, nu ştia ce să facă cu el, iar eu nu mă puteam hotărî nici să i-l iau din mînă, nici să-i spun unde să-l pună. Găsi tot ea soluţia, aşezîndu-se pe scaunul de lîngă noptieră, cu pachetul în braţe. Eu rămăsesem în pat şi tot încercam să potrivesc marginea cearşafului.

— Te simţi... mai bine ? mă întrebă în cele din urmă, evitînd să-mi spună „dumneata" sau „tu", iar tulburarea ei îmi sfîşie inima de-o milă duioasă şi totodată de fericire că această femeie există.

— Pune-l lîngă cana aceea, i-am spus cu grosolănie, răzbunîndu-mă pe tot ce ne dusese în acest impas al incertitudinii şi-atunci ea sări, ca sub o lovitură de bici, de pe scaun, aproape lăsînd să-i cadă pachetul pe noptieră. Nici de frică n-aş fi consimţit să mă dau jos din pat, de faţă cu ea, în pijamaua aceea nemaipomenită cu care eram îmbrăcat — pantalonilor le mai lipseau vreo douăzeci de centimetri să-mi ajungă la glezne — dar în clipa cînd din pachet au început să se rostogolească o groază de portocale, împreună cu nişte borcane greoaie, iar dînsa, cu chipul albit de spaimă, se uită fulgerător spre uşă, sărind apoi să le strîngă de pe jos, nu m-am mai gîndit la nici un fel de pijama. Am strîns totul de pe jos grăbiţi şi în tăcere, chipul îi era acum alb ca varul, iar eu nu izbuteam să-mi dau seama ce-o fi impresionat-o atît de mult : o încerca un anume sentiment de ruşine faţă de ea însăşi pentru pachetul acela „clandestin", pe care mi-l adusese, ori se înspăimîntase copilăreşte din pricina zgomotului pe care îl iscase fără voie în rezervă ?

— Ei, ce mai e ? i-am spus cu aceeaşi voită grosolănie, ştiind că asupra unor firi nervoase cum era a ei o asemenea bruftuluială are uneori un efect calmant.

— Mi-e frică, mărturisi ea, privindu-mă, înnebunită, drept în ochi. Toată ziua mi-a fost frică... Şi a fost o zi nemaipomenit de lungă !

— De cine ? De ce ţi-a fost frică ? am întrebat-o, triumfînd în sinea mea.

— De tot... De mine. De tine. De ei...

Am aşezat-o pe scaun şi, neducîndu-mă nici atunci cu gîndul la pijama, am îngenuncheat în faţa ei.

— Ascultă-mă, i-am spus şi îndată fiorul unui sentiment de abnegaţie, hotărîre şi extaz îmi strînse ca într-un cerc de gheaţă capul, pe sub bandajul de tifon, de-o fi lumea plină numai de secături, eu tot n-am să te...

— O, Doamne, suspină ea și își lipi palma ei de copil, rece ca gheața, de fruntea mea, încercînd să-mi dea capul la o parte...

Cea de-a treia întîlnire a noastră, petrecută tot în rezerva mea, a fost scurtă și stupidă. Lozinskaia îmi adusese și de data aceasta niște portocale, precum și două borcane cu compot de prune : după cum mi-a explicat ea mai tîrziu, n-ar fi putut să intre în spital fără să aibă un pachet în mînă, căci n-ar fi avut o „justificare a vizitei". După calmul și siguranța cu care îmi bătu de data aceasta la ușa rezervei și cu care apoi intră înăuntru, după aerul amabil, prietenos și totodată distant cu care mă salută, ca și cînd nu și-ar fi îndeplinit decît datoria de a veni să viziteze o cunoștință, după atenția și concentrarea cu care își depuse pomana pe noptieră, după noul ei fel — menit să-mi demonstreze conștiința propriei sale demnități — de a se așeza pe scaun, îmbrăcată acum cu o rochiță simplă, de culoare închisă, pe care o vedeam atunci pentru prima oară și care chiar că o făcea să pară o adolescentă, după aerul degajat și de-o atenție distantă, deși mărturisindu-i efortul de a părea de sine stătătoare, cu care îmi arunca din cînd în cînd cîte o privire, mi-am dat seama limpede că în sufletul ei se petrecuse o categorică renunțare la felul în care se purtase aici cu o zi înainte. Și-atunci mi-am amintit cu o deosebită limpezime, dar și cu un fel de triumf răutăcios — de fapt un sentiment chinuitor, ca o autoflagelare — de scena cu pelerina pe care cele două brațe desfăcute o purtaseră prin dreptul editurii noastre. Îmi dădeam seama prea bine ce ochi trebuie să am în clipa aceea, cum îmi

arată buzele și bărbia, și ce glas inexpresiv ca un scrijelit metalic voi avea cînd mă voi hotărî să vorbesc. Și-ntr-adevăr, întrebînd-o „vă pot adresa felicitări ?", glasul îmi sună întocmai cum mi-l dorisem să sune. Ea, după cum mi se păru, îmi întîmpină cu o satisfăcută ușurare îndemnul la o asemenea dușmănoasă înstrăinare, totuși mă întrebă fără a se preface că-i mirată :

— Pentru ce ?

— Pentru pacea sufletească pe care ați căpătat-o, i-am răspuns cu o voce dintr-o dată pițigăiată. Mă privi lung, pe urmă îmi spuse, obosită :

— După cîte știu, te-ai pregătit de plecare, Anton Pavlovici.

Am dat afirmativ din cap.

— E o idee foarte bună.

— Vreți să plec neapărat ? Cît de curînd ?

— Da. Și trebuie să știi că cei de la editură te-au concediat pentru neprezentare la lucru. Ei nu știu ce ți s-a întîmplat.

— Să-i ia naiba, i-am spus cu nepăsarea omului care se îneacă și știe că nimeni nu-l va mai putea ajuta. Spuneți-mi, ce mai face prietena dumneavoastră ?

— Mulțumesc, ca de obicei, își dădu ea seama la cine mă referisem. N-am intenționat să acord întrebării mele cine știe ce sens ascuns, ea însă, crezînd că sesizează aici o ironie jignitoare la adresa Veravannei, îmi spuse pe un ton povățuitor : Trebuie să știi că Vera Ivanovna e o bună prietenă a soțului meu... Și, în general, a familiei noastre.

I-am spus că mă bucură să aud acest lucru. Și-atunci îmi adresă un surîs plin de-o accentuată superioritate și își consultă ceasul, însă eu i-am

luat-o înainte și i-am spus că toate cheltuielile ei legate de compoturi și de portocale aveam să i le restitui înainte de plecare, prin mandat poștal. Nici nu ajunsesem la jumătatea frazei, că mi-am și dat seama cît de meschin, nedrept și grosolan sună toate acestea, dar n-am mai izbutit să mă stăpînesc. În clipa următoare ea se ridică de pe scaun și porni spre ușă, iar tocurile pantofilor îi sunară spart, aidoma unor oase frînte, și în clipa aceea am dorit nespus de mult ca vreunul din coloneii aceia americani care poartă la gît cheile de argint de la butoanele roșii ce permit lansarea rachetelor să înnebunească subit...

Chiar în seara aceea am fost mutat într-un salon comun. Se aflau acolo cinci paturi, însă nu era ocupat decît unul din ele — cel din dreptul ferestrei — în care sta culcat un bătrîn uscățiv și morocănos, cu fața ca de stearină, și țeastă galbenă și pleșuvă.

— Ai dat de dracu' ? îmi spuse cu glas de cristei, după ce infirmiera părăsi salonul. Am presupus că-i bolnav de ulcer, de aceea n-am stat să-l contrazic.

— Nu mai aveți stăpîn să vă țină din scurt, d-aia vă faceți de cap...

Pesemne că avea dureri mari, iar eu nu puteam să-l ajut cu nimic. Pînă spre miezul nopții a tot gemut, a oftat și s-a foit în așternut, pentru ca a doua zi de dimineață să-i văd patul gol, cu salteaua scoasă, și să mi se facă rușine pentru tainicele urări din timpul nopții pe care i le făcusem. Stam culcat, evitam să mă uit la patul gol și mă simțeam tulburat și îngrozit, gîndindu-mă cît de fragilă, trecătoare și lipsită de apărare este viața omenească. Oamenii n-ar trebui să uite niciodată acest lucru, gîndeam eu, căci ar fi mai buni și viața le-ar fi mai ușor de trăit. Iată-mă, de exemplu, chiar pe mine. Oare am avut dreptul să mă port deunăzi cu atîta obrăznicie, inadmisibilă față de Irena Mihailovna ? Am avut, oare, dreptul ?

Tot atunci, spre seară, au fost aduși în salon alți trei bolnavi, niște bătrîni și aceștia, gata să-și dea duhul, iar eu, ca și în dimineața acelei zile, m-am potolit din nou în sinea mea și tot atunci mi-am dat seama foarte limpede că nu mai vreau să plec nicăieri și că nici nu vreau să fiu concediat.

Cu Boris Rafailovici am stabilit niște relații din cele mai agreabile : în cursul vizitelor sale zilnice adoptasem amîndoi un ton aparte, de rezervă prietenească, încredere reciprocă și ușoară ironie în subtext, care făcea să dispară cu desăvîrșire diferența dintre mine și dînsul. Și astfel, într-una din zilele următoare, l-am întrebat dacă nu cumva este de părere, în calitatea lui de medic curant, că cei din conducerea instituției mele ar trebui să-mi acorde atenție măcar pe linie de serviciu, de vreme ce n-am ajuns aici, la spital, din vina mea.

— Desigur, îmi răspunse, deși nu-mi vine să cred ca șefii dumitale să manifeste dorința de a lua această vină asupra lor.

I-am răspuns că am meditat îndelung și la această problemă, căreia se pare că i-am găsit o soluție : din punct de vedere moral, șefii mei au toată posibilitatea să declare că vina celor întîmplate o poartă societatea și, prin urmare, să nu mă concedieze. Medicul rămase o clipă pe gînduri, apoi

declară că, într-adevăr, am tot dreptul să mi se acorde atenţie. Nu ştiu precis ce anume i-a spus după aceea, la telefon, directorului editurii, ştiu doar atît că în cel mai scurt timp s-a întîmplat ceea ce am dorit din toată inima să se întîmple : la spital au venit Lozinskaia şi Veravanna. Era într-o zi de duminică. La paturile celor trei bătrîni picoteau neamurile care veniseră şi ele să-i viziteze. Eu stam lungit în pat şi-mi mîncam compotul de prune, ţinînd borcanul în echilibru, pe piept. Cea dintîi a intrat în salon Lozinskaia, urmată de grăsulia ei prietenă ; zărind-o pe aceasta din urmă, mîinile mele, cu un gest automat, fără vreun impuls din partea creierului, furişară cu repeziciune borcanul sub plapumă. Îl purtară fulgerător pînă în dreptul genunchilor şi, tot atît de automat, sub privirea încordată a Lozinskăi, ţîşniră afară, acoperind tot atît de repede sîmburii pe care mi-i aşezasem lîngă pernă pe-o foaie de ziar. În clipa următoare m-am şi gîndit că, de fapt, „prietena familiei" n-ar fi avut cum să afle cine îmi adusese compotul, totuşi am rămas profund recunoscător mîinilor mele pentru dibăcia de care dăduseră dovadă. Veravanna se afla într-o stare de melancolie lenevoasă, la care se adăuga un fel de compătimire pătrunsă de silă faţă de mine, astfel că nu-şi dădu seama de nimic. Se opri la un metru de patul meu şi mă salută de acolo, zicîndu-mi „tovarăşe Kerjun".

— Ni s-a trasat sarcina să-ţi facem o vizită, îmi spuse. Ce-ai păţit ?

— O nimica toată. Vă mulţumesc pentru atenţie, i-am spus şi m-am uitat la Lozinskaia. Ochii i se făcuseră mari de nelinişte, însă totul era în ordine : sîmburii aceia îi acoperisem cu ziarul, iar borcanul îl strîngeam cu putere între genunchi. Aş fi putut să-l ţin acolo şi-o zi întreagă, însă pe Veravanna, care îmi privise lung turbanul, pesemne că a cuprins-o mila, căci veni să-mi întindă mîna, iar eu a trebuit astfel să mă înalţ în capul oaselor. Mîna îi era greoaie, umflată şi inertă ca o labă de focă. Am ţinut-o un pic prea mult în palmă, căci atenţia mi-a fost abătută de compotul care se vărsase, vîscos, sub mine. Degetele fierbinţi, uscate ale Irenei abia dacă îmi atinseră mîna. Privirile ni se întîlniră pe furiş şi în pupilele ei negre, mari, am citit întrebarea : „S-a vărsat ?" „Pînă la ultima picătură", i-am răspuns cu genele. „Şi-acum ce-i de făcut ?" „Să nu fii îngrijorată, i-am răspuns. O avem aici pe tuşa Mania, o infirmieră tare cumsecade, care va face ordine". „Nu te-am înţeles", rostiră pupilele Irenei. „Te-am rugat să n-ai nici o grijă, i-am răspuns din nou. Totul s-a adunat sub mine, în gropanul saltelei".

— Ia spune-mi : cum ai izbutit s-o încasezi ? stărui Veravanna. Mi se păru că are intenţia să se aşeze pe marginea patului meu, căci toate scaunele fuseseră luate de neamurile celor trei moşi, astfel că n-am izbutit să mă concentrez spre a-i răspunde. Mă tot gîndeam : dar dacă o să se aşeze într-adevăr ? De-ar fi făcut-o, compotul i s-ar fi revărsat, fără doar şi poate, peste rochie !

— Ce-ai făcut : te-ai luat la bătaie ?

— Întocmai. Îmi place grozav de mult să-mi spargă cineva capul cu un hăbuc de plumb, i-am spus şi-atunci am văzut-o clipind des şi subţiindu-şi buzele : se simţise jignită.

— Mă rog. Şi după ce ai să ieşi din spital ?... Ai de gînd să revii la editură ? mă întrebă, aruncîndu-i o privire Irenei. Acesteia îi fremătau uşor nările, iar ochii şi-i aţintise în podea. Îi pîndeam privirea, pentru ca, după ce aş fi întîlnit-o, să-i pot răspunde ceva Veravannei. Rubedeniile celor trei bătrîni luau aminte cu politeţe la discuţia noastră. Compotul de sub mine se încălzise şi începuse să mă gîdile. Am mai tăcut cîteva clipe, apoi am spus — neadresîndu-mă însă Veravannei — că în altă parte n-am unde să mă duc. Tonul cu care am spus-o a fost altul decît cel pe care l-aş fi dorit : melancolic şi rugător, şi-atunci Irena, continuînd să aţintească duşumeaua, rosti sec :

— Să ştii, Anton Pavlovici, că ai fost concediat de la editură pentru neprezentare la serviciu, dar, de vreme ce ai fost internat la spital, această decizie va trebui să fie anulată. Înţelegi ?

Privirile noastre se încrucişară şi-atunci am dat din cap.

— Prin urmare, pot să transmit conducerii că în curînd vei reveni la editură, nu ?

— Da-da ! Mi-a făcut multă bucurie să vă pot vedea, am exclamat fără voie. Veravanna făcu „şi nouă la fel", apoi ne luarăm rămas bun de la distanţă, fără să ne mai dăm mîna.

— Vă mulţumesc pentru atenţie, am rostit eu în urma Veravannei, dînsa îmi răspunse gîngav şi cu multă gravitate „pentru nimic", iar Irena îşi întoarse brusc privirea spre mine şi clătină cu amărăciune din cap...

Ulterior, nu ne-am putut explica de ce această întîmplare stupidă, cu compotul de prune, a avut

darul, aidoma unui val iscat fără veste, să mi-o readucă pe Irena. Care să fi fost motivul principal ? Compătimirea faţă de mine, omul care se repezise să ascundă pe furiş darul „necuvenit" ? Recunoştinţa pentru spaima mea copilărească faţă de Veravanna ? Însăşi existenţa chinuitoare a acestei taine a noastre ? Îmi puteam închipui orice. Irena reveni la spital în seara aceleiaşi zile de duminică. Un pachet învelit într-o hîrtie groasă, cenuşie îi strîmba şi acum, ca şi data trecută, trupul într-o parte, iar eu, văzînd-o că intră pe uşă, m-am ridicat din perne şi de fericire am început să rîd.

— Ce-o mai fi şi asta ? Şade ca un... prostuţ ! îmi spuse, pe un ton de soră mai mare sau de mamă, deschise chiar ea uşiţa noptierei şi începu să-şi golească pachetul.

— O bucăţică de brînză nu vrei ?

Nu mai izbuteam să mă stăpînesc : trupul începuse să mi-l cutremure un fel de rîs nervos, un rîs mut, lăuntric şi fericit, părînd a fi un reţinut hohot de plîns, şi îmi dădeam seama că dacă ea avea să-mi mai spună ceva despre mîncare sau despre felul cum stăteam în pat, chiar că aveam să izbucnesc de fericire în plîns, ca un tont ce eram, fără să mă mai feresc şi fără să-mi mai fie ruşine de cineva.

— Cu o felie de franzelă. E proaspătă, îmi spuse. Doar ştiu că-ţi place.

— De unde... de unde ştii ? am întrebat-o cu efort.

— Am văzut una în „Rosinanta" ta, în ziua cînd ai vrut să ne oferi şampanie... Pesemne că nu-ţi place s-o tai. O frîngi, nu-i aşa ?

Am răcnit în șoaptă la ea să tacă din gură și-atunci închise ușița noptierei. De bună seamă, știa și ea că într-un moment de slăbiciune omul trebuie readus la normal printr-o vorbă rostită cu severitate. Se așeză pe scaun la căpătîiul meu și mă întrebă răstită unde îmi sînt „albatroșii".

— Sper că nu te-ai ținut de cuvînt și nu i-ai mîncat ?

Izbutisem să-mi viu în fire și i-am spus că manuscrisul se află în „Rosinanta", însă cheia de contact, ca și cheile de la garsonieră mi-au rămas în pantalonii de care m-au lipsit flăcăii cu brasardele roșii.

— Carnetul de șofer mi-a rămas tot acolo.

— Unde ?

— În buzunarul de la spate, i-am spus.

— Minunat ! De ce nu mi-ai spus-o mai demult ? Mintea ta judecă măcar un pic, sau nu ?

Pupilele i se apropiară din nou, copilărește, de rădăcina nasului, iar pe frunte îi apăruse o cută mică, verticală, de mînie. M-am aplecat și i-am spus într-o șoaptă plină de recunoștință să nu facă scandal.

— Păi, eu fac scandal ? se dădu ea înapoi. Spune-mi : ești sigur că nu ți-au golit locuința ?

Asta, ce-i drept, nu-mi trecuse prin minte. De fapt, ei nici nu mi-ar fi putut afla adresa, poate doar la biroul de informații. Nu, tipii aceia erau prea neputincioși și lași pentru un asemenea final, de talia unor gangsteri.

— Tocmai de aceea m-au și lovit cu plumbul ăla, vîrît într-un ciorap de muiere, i-am spus.

— O, Doamne, oare ar fi trebuit să te străpungă cu spada ! făcu ea revoltată. Fiecare ticălos își are

arma lui ! Și-atunci, cum ai să te duci acasă ? Doar ești aici... fără îmbrăcăminte ? Fără nimic pe tine, nu-i așa ?

— Precum Adam, i-am spus.

— Și ?

— Atît.

— Cum „atît" ? De ce te bucuri ?

Și-atunci i-am spus că nu am pe nimeni care să-mi poată comanda o cheie nouă la atelierul de lăcătușerie de lîngă piață, iar după aceea să se ducă în strada Gagarinskaia și, intrînd în blocul cu numărul șapte-nouă, scara unu, apartamentul optsprezece, să găsească acolo hainele de care aveam nevoie.

— În coridorul de lîngă bucătărie, i-am mai spus, se află un dulap de perete. Acolo, într-un sac de celofan, stă agățat un costum de haine. Cît despre cămăși, maieuri, ciorapi și slipuri, toate acestea se găsesc în sertarul de jos al comodei. Sertarul se trage greu, de aceea trebuie lovit cu pumnul în marginea din stînga. Pantofii, i-am mai spus, sînt așezați sub patul de campanie, care poate că nu-i strîns, de aceea nu este neapărată nevoie ca persoana respectivă să se uite la el...

N-am izbutit să înțeleg pe deplin de ce Irena, luîndu-și brusc și în tăcere rămas bun de la mine, izbucni fără veste într-un plîns molcom.

Nu, „Rosinanta" n-a fost furată, garsoniera nici ea n-a fost jefuită, dar să binevoiesc a lua cunoștință că în sacul de celofan se afla paltonul, cît despre costum, acesta spînzura sub o pelerină de ploaie în cuierul din coridor și a fost destul de greu de găsit. Care va să zică, îi cer scuze ? Mă rog, mi le

primeşte. Dacă i-a fost frică ? Desigur ! Se înţelege că de vecini. Să le fi spus că-i o soră de la spital ? Dar de ce nu o colegă de serviciu ? Doar se ştie că e mult mai sigur să spui adevărul. Şi-apoi, în legătură cu hainele : oare mi-e atît de greu să cumpăr trei pachete de naftalină şi să le pun sub puloverele acelea străine, de filfizon ? Pentru ce ? Pentru molii. Desigur : sute ! Am să cumpăr ? Cînd ? Ba nu, asta trebuie făcut imediat, chiar mîine. Cît despre manuscrisul cu „Albatroşii", acesta va trebui să fie citit şi corectat acasă. Aşa o să fie mai bine. Cum ? Am înnebunit ? Nu, nici mîna nu i-o pot săruta. Mai bine m-aş uita la barba care mi-a crescut, roşcată !...

Părăsind spitalul, m-am aflat timp de cîteva zile undeva sus, într-un zbor prelung, în înaltul cerului, şi orice aş fi făcut — fie că mă bărbieream, fie că-mi făceam curat în casă, umblam să-mi capăt un nou carnet de şofer, mergeam pe stradă, şedeam pe scaun, stăteam de vorbă ori tăceam din gură — totul căpăta pentru mine un sens colosal, nou, primordial : mă bucuram în taină că trăiesc şi că nu mai sînt singur. Mi-a dispărut orice urmă de vanitate şi intoleranţă, am devenit cît se poate de atent şi politicos cu cei din jurul meu şi numai un singur lucru venea să-mi tulbure acea neprevăzută sărbătoare : un sentiment iraţional de teamă cînd mă aflam pe stradă şi auzeam paşii cuiva în urma mea. Îmi venea atunci să-mi feresc capul cu mîinile şi căutam de fiecare dată — în cazul cînd era vorba de trei sau patru bărbaţi mergînd împreună — să-i las să treacă înainte. Şi totuşi, chiar cu această teamă înjositoare, viaţa era minunat de frumoasă.

M-am împăcat uşor cu ideea că la ceafă avea să-mi rămînă pentru totdeauna o pleşuvie cît un ou de găină şi că, pentru a o acoperi, va trebui să-mi las plete de „hyppies". Pentru aşa ceva aveam nevoie de două sau trei luni de zile, iar pînă atunci ar fi urmat să port o pălărie de pai, aplecată uşor pe urechea dreaptă. Ce putea fi rău în asta ? Certificatul meu medical îmi permitea să mai stau nouă zile acasă şi poate din acest motiv nu mă nelinişte a deocamdată cîtuşi de puţin gîndul la discuţia pe care trebuia s-o port cu şefii despre bătaia cu pricina.

Irenei i-am telefonat a treia zi după ce am ieşit din spital. Am sunat-o seara, acasă, pentru că la editură telefonul se afla pe biroul Veravannei. Receptorul l-a ridicat Volobui. Îmi spuse pe un ton preocupat „Alo", iar eu l-am salutat politicos şi l-am rugat să fie amabil şi s-o invite la aparat pe Irena Mihailovna. Fraza mi-a sunat bine, ba chiar ceremonios, mai ales cuvintele „la aparat". Volobui vru să ştie cine o caută, şi-atunci i-am spus că este vorba de autorul romanului *Încotro zboară albatroşii*. De aşteptat, a trebuit să aştept vreun minut şi jumătate — cei de dincolo nu erau prea grăbiţi — astfel că am avut timp să-mi imaginez o scenă mişcătoare şi cu totul paşnică : Irena, îmbrăcată în rochia de culoare închisă, ca de fetiţă, stă la bucătărie în faţa maşinii de gătit şi prăjeşte ceva în tigaie. De bună seamă, niscaiva pîrjoale. Două mai mici — pentru ea şi pentru fată, şi una mare — pentru el. Tigaia desigur că-i una masivă, din fontă, iar mînerul i s-a încins, de nu mai poţi pune mîna pe el. „Nu te grăbi, eu pot să mai aştept, i-am spus în gînd. Mai întoarce-o o dată pe aceea mare... S-o crape sănătos."

— Aţi făcut foarte bine că mi-aţi telefonat, tovarăşe Kerjun, îmi spuse ea, pe un ton înstrăinat, în receptor. Să ştiţi că va trebui să stăm de vorbă despre unele tăieturi din text...

Am rămas tăcut.

— Aveţi dreptate, continuă ea. Însă înainte de a veni la editură, vă rog să-mi telefonaţi mîine... să zicem la ora unu, la numărul de telefon pe care vi-l dau... Toate cele bune !

O sunasem din cabina aceea, a m e a, de lîngă parapetul podului. Am mai stat acolo preţ de un sfert de ceas, am umblat în sus şi în jos prin dreptul castanului, însă ora era timpurie şi n-am întîlnit pe nimeni. Şi nici nu mi-a mai fost teamă. De nimeni.

A doua zi era vineri, zi de tîrg în oraşul nostru, astfel că în zori m-am dus în piaţă, de unde am cumpărat două mănunchiuri de ridichi, doi castraveţi proaspeţi şi două căni a cîte o jumătate de litru de vişine încă prea puţin coapte. Asta în ceea ce priveşte legumele şi fructele. Trecînd apoi pe la magazine, am mai cumpărat o franzelă, două borcane de smîntînă şi două ciocolate „Alionka". Acasă mai aveam treizeci şi patru de ruble, puse la adăpost în dicţionarul lui Pavlenkov. Am revenit prin urmare acasă, am mai luat din dicţionar cinci ruble şi am plecat din nou să cumpăr trei sticle de „Trakia". Toate acestea le-am rînduit apoi pe tăblia biroului meu, alcătuind astfel o masă modestă, dar plăcută la vedere, mai ales că nimeni nu şi-ar fi putut da seama că nu-i acoperită cu o faţă autentică, ci cu un cearşaf nou, din cele mai obişnuite. Jos, la scara unu, se afla un telefon public. Am coborît dinadins scara cu mult înaintea orei fixate : mi se părea că acolo, în preajma lui, aveam să găsesc mult mai uşor cele două sau trei cuvinte pe care trebuia să i-le spun Irenei, cu glas potolit şi plin de convingere, spre a o invita la mine, la masă. Asemenea cuvinte cred că există din belşug pe lumea asta, totuşi eu n-am izbutit să le găsesc, ba chiar, stînd acolo, în dreptul telefonului, am simţit un fel de ruşine şi spaimă pentru ceea ce putusem să născocesc.

La ora unu fix am vîrît o monedă în aparat — abia aşteptam s-o fac ! — apoi am format numărul telefonului ei de la editură. Undeva, la celălalt capăt al lumii, cineva ridică dintr-o smucitură receptorul, iar în clipa următoare i-am auzit glasul :

— Lozinskaia.

— Sînt eu, i-am spus cu jumătate glas.

— Aici nu-i nimeni, îmi răspunse, dar iată despre ce e vorba : duminică plec la Kislovodsk, aşa că...

— De ce ? am întrebat-o.

— Poftim ? nu m-a înţeles ea.

— De ce pleci la Kislovodsk ? am întrebat-o din nou.

— O, Doamne, ca să-mi petrec acolo concediul... Alo !

I-am răspuns într-un tîrziu, şi-atunci am auzit-o spunîndu-mi că trebuie să-mi dea manuscrisul, dar nu în incinta editurii. De aceea, poate că voi fi de acord să vin către ora cinci pe chei, acolo unde ne întîlnisem cîndva, pe ploaie.

— Să viu cu „Rosinanta" ? am întrebat-o.

— Cred că da, îmi răspunse, iar eu m-am grăbit atunci să-i amintesc, ca despre un lucru deosebit de

plăcut, că nu mi-am recăpătat nici acum carnetul de conducere. Tăcu vreo cîteva clipe, apoi îmi spuse fără prea mare tragere de inimă că nu-i nimic, are și ea un carnet dintr-ăsta. Așa fiind, nu voi putea oare să ajung cu „Rosinanta" măcar pînă la chei? Aceasta, pentru că mi-a făcut o serie de observații și note pe marginea manuscrisului, și ar fi mult mai indicat să le discutăm în mașină, iar nu pe stradă.

— Desigur, i-am răspuns.

— Va să zică, ne-am înțeles. Dar ce-i cu tine? Nu te simți bine?

— Ba nu, mă simt foarte bine, i-am spus, aducîndu-i apoi la cunoștință că am acasă niște castraveți noi, de asemenea ridichi și vișine. Mi-a răspuns pe un ton foarte serios, zicîndu-mi că acum, după ce am ieșit din spital, vitaminele îmi sînt, pe bună dreptate, foarte necesare. Cu aceasta, convorbirea noastră luă sfîrșit.

La ora cinci fix am plecat cu „Rosinanta" de acasă, ajungînd în scurtă vreme și fără nici un fel de peripeții la capătul străzii Gagarinskaia. De acolo puteam vedea — ce-i drept, cam de departe — stația autobuzului, astfel că pe fiecare adolescentă care cobora din mașină o luam drept Irena. Ea însă ajunse la „Rosinanta" din spate, căci venise cu un taxi. Nu m-am dat jos de la volan, fiindcă era cît pe ce să n-o mai recunosc. Purta o coafură nouă, cu părul tapat, în onduleuri mari, care îi schimba cu totul linia frunții, ba chiar întreaga înfățișare. Era îmbrăcată cu o rochie pe care încă nu i-o văzusem. Atît coafura cît și rochia de culoarea oțelului, bătînd ușor în liliachiu, îi dădeau un aer mai matur și mai sever, și m-au făcut să-mi amintesc îndată

de Kislovodsk, de Volobui și de „Volga" lor albastră, c o m u n ă. Firește că aveau să plece acolo cu mașina și cu întreaga familie. Mai ales că ea avea și carnet de conducere...

— Te simți rău? îmi spuse în loc de „bună ziua". I-am luat din mîini mapa cu manuscrisul meu și i-am făcut loc la volan.

— Păi, n-o să stăm de vorbă aici?

— Am crezut că n-ai să vrei tu, i-am răspuns.

— Ce micuță e, sărmana, făcu ea cu duioșie — parcă ar fi vorbit despre un copil — referindu-se la „Rosinanta", și-i mîngîie volanul. Unghiile înguste, ovale, îi erau date cu ojă ușor trandafirie — era gata de plecare la Kislovodsk — și-atunci m-am pomenit spunîndu-i:

— Într-adevăr. Nu se compară c-o „Volga"...

Mă privi scurt, mijindu-și ochii, și porni motorul. „Rosinanta" se smuci brusc și o luă din loc. Irena conducea cu mult efort. Atenția și încordarea ei exagerată mă striveau ca o povară: înaintea stopurilor apăsam și eu pe o frînă închipuită și schimbam vitezele. Ieșind în afara orașului, merse mai în voie.

— „Volga" ta o conduci tot așa? am întrebat-o.

— Cum, adică?

Vocea îi suna aspră și neîngăduitoare.

— Cu mult zel. Ca și soțul tău, i-am răspuns.

— Bineînțeles!... Mai aveți și alte întrebări?

— Nu mai am, am asigurat-o.

— Vă sînt foarte recunoscătoare, îmi spuse silabisind cuvintele, apoi, încălcînd toate regulile de circulație și fără a se uita în retrovizor, traversă brusc șoseaua. Acolo, în stînga noastră, șerpuia printr-un lan de ovăz un drumeag de țară abia croit,

presărat cu flori de mușețel și cu albăstrele — primul pe care îl întîlnisem pînă atunci. Aici, printre flori, merse încet, abia simțit, și, coborînd o colină de unde nu mai putea fi văzută șoseaua, opri motorul. Avurăm parte atunci de cîteva clipe cu totul libere, care trecură vertiginos, încărcate de o neștiută amenințare, cînd păru că așteptăm amîndoi ceva covîrșitor, primejdios și implacabil, pentru ca îndată, neîntîmplîndu-se nimic, Irena să-mi ia cu o mișcare domoală și încrezătoare manuscrisul.

— Să ne întoarcem deci la oile noastre, rosti ea. Îți aduci aminte, tovarășe Kerjun, cu ce sentință ți se termină romanul ?

— Da, i-am răspuns. „Învelită în nori de furtună, imensă și întunecată, zbura prin pustietățile universului planeta Pămînt".

— Așa este. Să știi însă că nu merge, făcu ea cu părere de rău și în clipa aceea m-am gîndit că aș putea s-o sărut. Fiind redactor, își sfîrși ea vorba, ești dator tu însuți să-ți dai seama de ce nu merge.

— Nu-mi dau seama, i-am spus.

— Este o frază vulnerabilă. Ce înseamnă asta : „imensă și întunecată" ? Pămîntul nostru doar nu este întunecat peste tot. Are și o porțiune cuprinsă de o veșnică lumină și pe care o poți distinge de la orice depărtare. A șasea parte a lui, pricepi ?

— Tu vorbești serios despre chestia asta cu „întunecată" ? am întrebat-o.

— Foarte serios, îmi spuse. Eu vreau ca romanul să-ți fie publicat. Vreau foarte mult. Și toate observațiile mele urmăresc tocmai acest scop — după cum obișnuiește să spună prietenul tău Vladîkin. Și pentru că a venit vorba despre el, să știi că semnele lui de mirare și de întrebare, cu care a înțesat paginile, mi-au fost de un mare folos : este un redactor foarte meticulos și precaut... Și-acum să mergem mai departe.

— Nu trebuie. Să rămînă totul așa cum ai corectat tu, i-am spus și mi-am întins mîna să-i iau manuscrisul. Ea se feri brusc, dîndu-se după volan, de unde îmi întinse *Albatroșii*, cu o expresie de vinovăție și tulburare.

— Ce făceai aseară, cînd ți-am telefonat ? am întrebat-o.

— Eram la bucătărie, îmi spuse.

— Făceai pîrjoale ? Două mai mici și una mare ? Erai cu rochia aceea, neagră, da ?

Mă privi cu un aer superstițios :

— Nu mai vorbi așa, Anton... Lasă-mă să plec liniștită. Cum de nu poți înțelege ?

— Am să-ți culeg niște flori, vrei ? am întrebat-o.

— Nu-nu, lasă... Va trebui să le arunc... Să plecăm mai repede acasă. Acasă la mine, se corectă îndată. Nu izbuti să întoarcă mașina pe drumeagul acela îngust, astfel că ne schimbarăm locurile. Zărind pe șosea cîte o „Volga" albastră, se înfunda încet și cu mult efort în spătar, iar capul și-l pleca spre portieră, să fie cît mai departe de mine. Eu mergeam ca pe o margine de prăpastie, iar volanul părea să-mi turtească mușchii de parcă aș fi purtat mașina în spate.

— El te caută totdeauna după ora cinci prin oraș ? am întrebat-o și, aducîndu-mi aminte de ceafa lui Volobui, am trîntit o înjurătură scîrboasă, ca un hamal beat. Irena își strînse cu putere pleoapele și-mi ceru să opresc. Am tras mașina la marginea șoselei, ea coborî chiar în șanț și porni de-a lungul lui, călcînd pe iarba prăfuită, spre oraș, mică, nea-

jutorată, cu umerii povîrniţi. Am simţit atunci o durere insuportabilă în ceafă şi poate de aceea am şi strigat-o cu glasul acela straniu, care avu darul să mă sperie chiar şi pe mine. Ea se întoarse şi veni în fugă la maşină.

— Ce-i cu tine ?

— Cînd te întorci ? am întrebat-o.

— Dumnezeule ! E ca şi cînd nici n-aş pleca... Mă rog, în douăzeci ale lunii, adică peste douăzeci şi patru de zile... Nu coborî ! Rămîi aici pînă am să iau autobuzul...

Peste drumeagul nostru, unde am revenit, plutea mireasma caldă, dulceagă, a ierbii pe care o strivise adineaori „Rosinanta", zburau zumzăind bondarii, iar în cîmp cîntau fără răgaz, cu bucurie, prepeliţele, ca şi cînd lumea asta toată n-ar fi fost creată decît cu numai cîteva clipe înainte.

În oraş am revenit pe la miezul nopţii. Blocul revărsa o lumină bolnavă prin toate ferestrele, în afara celei de la odaia mea, iar în curte, la masa jucătorilor de domino, şedeau înghesuiţi cîţiva bărbaţi în salopete groase de zidari şi cîntau fără prea multă veselie *Foşneau trestiile* pe melodia cîntecului *De-aş fi avut eu munţi de aur*. Solidaritatea lor de bărbaţi pe care i-a părăsit toată lumea, precum şi glasurile plîngăreţe, de beţivi, mi-au adus în suflet sentimentul amar al omului singuratec şi de pripas, astfel că am urcat scara cu gîndul să mă îmbăt şi eu. De unul singur. Masa pe care o întinsesem se întrezărea albă în mijlocul odăii aidoma unui sarcofag — capătul cearşafului cobora de pe capacul biroului pînă la duşumea — iar eu n-am mai aprins lumina, ca să nu-mi piară sentimentul acela

de sumbră compătimire pentru mine însumi şi nici pentru cei ce cîntau afară.

Nu m-am atins nici de farfuria Irenei : pusesem acolo de dimineaţă ridichile cele mai bune şi mai tari, vişinele cele mai coapte, precum şi un castravecior din cei mai proaspeţi.

— Să nu ai teamă, m-am adresat scaunului gol pe care ar fi trebuit să stea dînsa. N-am să te supăr cu nimic, niciodată şi chiar de-ar fi lumea plină numai de secături, eu tot n-am să te las.

„Dar cum crezi că vei izbuti s-o faci ?" mă întrebă, nevăzută, Irena.

— Nu ştiu. Asta n-o mai ştiu... i-am răspuns. Hai să mai bem un pahar. Chiar tu mi-ai spus că „Trakia" e un vin bun. Nu te teme. N-am să mă apropii de tine.

„Nu mă tem. Tu n-ai să vrei niciodată să mă sperii ori să mă jigneşti cu ceva".

— Aşa e. Niciodată. Să ştii că mi-a fost teamă să te invit la mine.

„De ce ?"

— Am crezut că ai să mă înţelegi greşit. De fapt, cred că a fost la mijloc prejudecata aceea născocită de pensionari, potrivit căreia în viaţa tuturor flăcăilor copţi şi singurateci ca mine n-ar exista, chipurile, decît vulgarităţi de ordin sexual.

„De asta nu mi-e teamă că ai să dai dovadă. Există însă altceva, şi anume, propria mea culme, unde vreau să mă ştii. Oare n-ar fi avut de suferit respectul tău faţă de mine, dacă în clipa asta m-aş fi aflat aici cu adevărat ?"

— Cred că da. Ba nu. Aş fi devenit doar un pic mai circumspect... Nu, nici ăsta nu-i cuvîntul potrivit. Aici e un lucru mai greu de explicat.

„În orice caz, aş fi scăzut cumva în ochii tăi?"
— Într-adevăr... Tu trebuie să rămîi totdeauna, acolo, sus. Chiar îmi pare bine că n-am îndrăznit să te invit. Dar asta înseamnă că mă aflu şi eu pe o culme a mea, nu-i aşa ?
„Să ştii că n-am izbutit încă să te cunosc."
— Totuşi m-am jenat să te chem.
„Dragul meu, pentru asta e suficient să dispui de un tact elementar : oricum, sînt femeie măritată".
— Şi-atunci ce trebuie să fac ?
„Nu ştiu. E timpul să plec acasă".
— Totdeauna ai să te grăbeşti să pleci de la mine ?
„Totdeauna".
— Ia ciocolata asta pentru fetiţa ta. Cum o cheamă ? Irenka ?
„Nu. Alionka".
— Rămas bun, draga mea. Îţi doresc călătorie plăcută.

În noaptea aceea am visat nişte piscuri albe, iar deasupra lor, în cer, un glob gigantic, negru, cu o pată care împrăştia un sclipăt pătrunzător.

Pînă să mă prezint din nou la serviciu, mi-am scos un alt carnet de conducere, am izbutit să-mi redactilografiez romanul şi să-l trimit la o revistă pentru tineret, l-am vizitat fără nici un rezultat pe anchetatorul meu de la miliţie, am făcut formele pentru concediul medical şi am procedat la cîteva repetiţii prealabile ale convorbirii pe care urma s-o port cu directorul editurii. Mi-am întocmit chiar un conspect al virtualelor întrebări şi răspunsuri din cadrul acestei convorbiri, dîndu-mi seama că, pe hîrtie, păţania mea nocturnă a căpătat un fel de

autenticitate livrescă. Aceasta datorită faptului că, răspunzînd la întrebările directorului, eram nevoit să ocolesc întrucîtva adevărul. I-am tăinuit, de pildă, convorbirea mea telefonică cu Irena, şi nici nu i-am spus că l-am lovit eu, cel dintîi, pe unul din atacanţi. De asemenea, stînd să judec mai bine, m-am hotărît să mă limitez nu la două sticle de „Trakia", despre care îi vorbisem anchetatorului, ci la una singură : ar fi fost cu neputinţă ca însuşi directorul să nu bea din cînd în cînd cîte o sticlă de vin sec ! În schimbul celor tăinuite, aş fi vrut tare mult să amplific numărul banditilor din seara aceea şi să nu le dau drept armă ciorapul de muiere cu o bucată de plumb înăuntru, ci altceva, mai solid şi mai tipic, spre exemplu nişte şişuri. N-am mai schimbat însă nici un detaliu.

Lunea este socotită pe drept cuvînt zi cu ghinion. Doar nimeni nu ştie cum şi-a petrecut duminica — bine sau rău — acela care trebuie atunci să-ţi rezolve un anumit lucru. Coborînd în curte, mi-am pus speranţele în numărul treptelor de la scară, care s-a dovedit însă a fi fără soţ. Vitezometrul „Rosinantei" indica la rîndul lui o sută şaptesprezece mii nouă sute unsprezece kilometri, iar pe lada de gunoi şedeau miorlăind prevestitor trei motani negri, de pripas.

În oraş, frunzişul pomilor îşi pierduse strălucirea şi se scorojea, veştejindu-se, sub soarele lui Cuptor, iar cerul năpădit de zăduf pălise şi nu vestea nimic bun.

Nici sus, pe pod, şi nici pe cheiuri nu se zărea picior de pescar, iar apa rîului părea densă şi vîscoasă ca gudronul topit.

Pe „Rosinanta“ — nespălată demult şi de aceea parcă şi mai cocoşată, şi mai nevolnică — am lăsat-o la uşa editurii, pentru ca la întoarcere s-o văd continuu de pe paliere: cetatea şi refugiul meu. În cabinetul directorului am intrat cu pas legănat, marinăresc. Directorul voia să telefoneze cuiva, ridicase chiar receptorul din furcă: poate tocmai de aceea nu mi-a răspuns la salut. Ne întîlneam acum pentru a doua oară, totuşi se uita la mine fără să mă recunoască, şi-atunci i-am spus că mă numesc Kerjun.

— Şi ce-i cu asta? mă întrebă cu un aer preocupat. Credeţi că asta e de ajuns ca să-mi vorbiţi de la uşă şi cu pălăria pe cap?

Mi-am spus atunci că am dat-o naibii cu speranţele pe care mi le făcusem, totuşi m-am silit să-i explic celui de la birou ce anume mă împiedică să-mi scot pălăria.

— Am acolo o rană, i-am spus.

— Ce fel de rană? Unde o aveţi? făcu el pe un ton mai ridicat.

— La ceafă, i-am răspuns şi eu cu un glas nenatural.

— De fapt, în ce problemă aţi venit la mine? Nu mă recunoscuse nici acum, pur şi simplu nu-şi mai amintea de mine, iar eu, fără să-mi dau seama, am pornit spre biroul lui nu direct, de-a lungul covorului, ci pe ocolite, călcînd peste parchetul care îmi trosni sub picioare ca zăpada în zi de Bobotează. Directorul lăsă în furcă receptorul telefonului şi, după mişcarea agitată a mîinii sale peste tăblia biroului, mi-am dat seama că încearcă să găsească butonul soneriei.

— Eu sînt Kerjun, salariatul dumneavoastră, am răcnit, oprindu-mă la un pas de fotoliul destinat vizitatorilor. Se lăsă o linişte atît de adîncă, încît îmi ajunse la urechi ticăitul ceasului de la mîna directorului. Pe urmă, acesta îmi spuse ceva, eu nu l-am auzit prea bine, dar n-am mai îndrăznit să-l întreb ce anume îmi spusese.

— Luaţi loc, mă invită. Avea nişte ochi trudnici, cu un licăr caucazian, hipnotizant, şi mă privea cu un aer de curiozitate şi ironie.

— Aşadar, ce anume vi s-a întîmplat, dragă tovarăşe Kerjun? Aveţi un certificat medical?

I-am spus că am unul.

— Duceţi-l la contabilitate, apucaţi-vă de lucru şi ţineţi minte sfatul meu: dacă nu vă pricepeţi să beţi votcă, folosiţi în locul ei cvasul. În orice cantitate!

Intrînd la toaletă am fumat două ţigări, una după alta, apoi m-am dus să mă apuc de lucru.

Veravanna purta în ziua aceea o rochie ciudată, de-o culoare verzuie, impresionantă, ca de piatră vînătă. Prin încăpere plutea aceeaşi mireasmă dulceagă de pudră umedă şi de bomboane. Colega mea mă întîmpină cu o privire distrată şi nedumerită, ca şi cînd ar fi vrut să mă întrebe ce caut acolo.

— Mi s-a spus să mă apuc de lucru, i-am comunicat, înţelegîndu-i tulburarea, după ce, în prealabil, am salutat-o. Văd că nu consideraţi necesar să daţi mîna cu mine...

— Am impresia că bărbatul este cel care întinde mîna primul, făcu ea, privindu-mi chiorîş pălăria. I-am spus că a fost pesemne o greşeală a mea să fiu pînă atunci de altă părere, aşa încît felul în care ne-am strîns după aceea mîinile n-a fost, cum

se zice, nici prea-prea, nici foarte-foarte. Biroul meu era încărcat din nou cu tot soiul de hîrţoage. Le-am rînduit încă o dată şi le-am aşezat în teancuri jur-împrejurul tăbliei. Veravanna, îngrădindu-şi obrazul cu coloanele albe ale braţelor, trăgea atentă cu urechea la tot ce făceam. Am avut impresia că citeşte şi acum manuscrisul pe care îl citise înaintea internării mele la spital.

— Nu vi se pare că biroul meu seamănă acum cu masa de lucru a lui Lev Nikolaevici ? Aceea de la Hamovniki ? Cea cu grilaj ? am întrebat-o.

— Nu, nu mi se pare, îmi răspunse de după cotul proptit în tăblie.

— Păcat, am făcut eu cîteva clipe mai tîrziu. Cred însă că aţi întîlnit în cărţi observaţia aceea ironică : cum îşi scotea Tolstoi în fiece dimineaţă găleata de care se folosea în timpul nopţii ?

Îşi coborî coatele de pe birou şi se întoarse maiestoasă, cu scaun cu tot, spre mine.

— Să presupunem. Şi ce vrei să spui cu asta ?

— Vreau să spun că observaţia nu mărturiseşte decît furia sclavului pe care altcineva l-a lipsit de îndatoririle sale.

Desigur, i-ar fi fost greu să mă înţeleagă în clipa aceea, pentru că, de fapt, nici nu mă adresasem ei, ci mie însumi : atît purtarea mea înjositoare din cabinetul directorului, ochii aceia ai lui, trudnici, de oriental, pătrunşi de siguranţă şi ironie, cît şi sfatul lui bărbătesc şi pesemne sincer, privitor la consumarea cvasului, plecăciunile tăcute şi pline de recunoştinţă, pe care i le-am tot făcut la plecare — dintr-un motiv inexplicabil am păşit şi atunci peste parchet — toate acestea erau atît de neplăcute, dezgustătoare şi insuportabile, încît simţeam

neapărată nevoie să mă regăsesc pe mine însumi, cel de pînă atunci, aşa cum eram în realitate, cît despre găleata de noapte a lui Tolstoi, n-am avut nevoie de ea decît numai pentru autoflagelare, şi-atît. Veravannei însă îi veni greu să mă priceapă. Nu ştiu din ce motiv păru s-o neliniştească doar sclavul cel furios de care am amintit, astfel că, stînd o clipă pe gînduri, mă întrebă de-a dreptul dacă am trecut sau nu pe la directorul nostru. I-am răspuns cu indiferenţă că am trecut.

— Şi cum a fost ?

— Ce anume ? m-am făcut eu că n-o pricep.

— Aţi stat de vorbă ?

— Cu o plăcere reciprocă, i-am spus.

— Îmi închipui, făcu ea cu un zîmbet ironic şi, îngrădindu-şi din nou chipul, îşi puse coatele pe birou. M-am gîndit atunci cum aş putea s-o întreb — mai diplomatic — despre absenţa Lozinskăi : fie numind-o pe aceasta „colega noastră“, fie „prietena dumneavoastră“, însă chiar atunci am fost chemat în biroul lui Vladîkin.

Ca şi pînă atunci, faţă de Veniamin Grigorievici încercam un fel de fîstîceală şi nedumerire : nu izbuteam să fiu convins pe deplin că este într-adevăr redactorul-şef al editurii, şi aceasta nu pentru că postul respectiv nu i s-ar fi potrivit, ci pentru că el însuşi părea să nu-i corespundă — poate datorită felului său de viaţă, ascuns de ochii lumii, din blocul nostru cu forfota lui continuă, poate datorită găinii pe care i-o tăiasem cîndva, ori poate istorisirii sale stranii despre locotenentul condamnat la moarte. Acestor detalii li se mai adăuga şi blîndeţea copilărească a ochilor săi albaştri, precum

și mînecuțele lui jalnice, de moleschin. Cabinetul îi era minuscul și n-avea decît o fereastră înaltă și îngustă. În partea ei de sus, ovală, se desfăceau în evantai mai multe șipci subțirele, de lemn, printre care licăreau ca-ntr-o biserică ochiuri triunghiulare, de vitraliu. Aceasta făcea ca în cabinet să plutească o penumbră multicoloră și blajină, de mănăstire. Biroul se afla în dreptul ferestrei și, în spatele lui, Veniamin Grigorievici sta comod și grav. Intrînd pe ușă mi-am scos pălăria și i-am făcut celui de la birou o plecăciune, ce-i drept nu prea adîncă. Veniamin Grigorievici mă salută și el, apoi, cu un gest măsurat, îmi arătă scaunul, privindu-mă trist și tăcut. Și-atunci nu știu cum, dar am revăzut, doar pentru o clipă, în minte, portretul tatălui meu, publicat în ziare cu vreo cinci ani în urmă. Tata purta acolo chipul militar în formă de coif, avea patru „traverse“ în petlițe, iar ochii îi erau mari, pesemne albaștri, ca și ai lui Veniamin Grigorievici, însă privirea le era curajoasă și neînduplecată. Pentru prima oară mi-a venit atunci în minte că, probabil, nu i-am semănat întru nimic lui tata. O clipă mai tîrziu, așezîndu-mă pe scaun, mi-am pus din nou, sub privirea uimită a lui Veniamin Grigorievici, pălăria de pai nițel pe-o ureche, așa cum intenționam s-o port de-atunci încolo.

— M-da, rosti el pe un ton sec. Te-ai făcut bine, tovarășe Kerjun ?

I-am mulțumit, zicîndu-i că sînt perfect sănătos.

— Și-acum ce-o să facem ? Avem de gînd să lucrăm sau...

I-am spus că am de gînd să lucrez.

— Și-anume, cum ?

— Pe cît se poate, în mod conștiincios.

— M-da, asta nu-i rău. Noi am hotărît aici să-ți oferim totuși o lună de zile pentru stagiul de probă. După aceea... vom vedea ce va mai fi.

I-am mulțumit pentru atenție. Tăcu, mută dintr-o parte în alta paharul din material plastic, în care se aflau mai multe creioane bine ascuțite, apoi îl aduse la loc.

— Spune-mi, ai fost pe la tovarășul Dibrov ?

— Am fost, i-am răspuns, dîndu-mi seama că este vorba de directorul editurii.

— Și ce ți-a spus dînsul ?

— Mi-a spus să aduc un certificat medical și să mă apuc de lucru.

— M-da, m-da... Altceva nu ți-a mai spus ?

De data aceasta se uită la mine cu o privire stinsă, bătrînească, de parcă nu m-ar fi crezut în stare să recunosc un lucru care nu-mi convine. Atunci i-am spus că directorul m-a sfătuit să beau cvas, dacă nu sînt în stare să beau votcă.

— În orice cantitate, i-am spus cu tărie, învăluit în privirea lui blajină. Nu-și schimbă poziția, însă chipul îi căpătă o expresie de om întristat și pus în încurcătură.

— Firește că, în problema cvasului, tovarășul Dibrov a făcut o glumă, spuse el nesigur, iar eu am căutat îndată să-l încredințez că la fel îi interpretasem și eu cuvintele. După aceea am discutat un timp despre cartea *Zborul spre Lună.* I-am spus lui Vladîkin că povestirea mi-a plăcut foarte mult și că n-a fost cazul să fac vreo intervenție. Dădu din cap în semn de aprobare, pe urmă îmi întinse un manuscris ușurel, cusut cu ață neagră. Îmi spuse că este vorba de un manuscris „întîmplător“, că trebuie să-l citesc cu atenție, iar după aceea să-mi ex-

prim părerea în scris, pe vreo două sau trei pagini. Nu l-am mai întrebat în cît timp trebuie s-o fac, și nici ce-ar putea să însemne expresia „întîmplător".

Poate că ar fi trebuit să mă duc la toaletă și să fumez acolo o țigară spre a-mi potoli sentimentul egoist de triumf provocat de risipirea temerilor mele din dimineața aceea, totuși n-am făcut acest lucru, iar Veravanna, mutîndu-și privirea ironică de la mine la manuscrisul pe care îl țineam subțioară, schiță, din nu știu ce pricină, un zîmbet misterios. M-am așezat la birou și m-am apucat de lucru. Romanul purta titlul *Confesiune tîrzie*. Cuprindea o sută trei pagini bătute la mașină, cu rînduri înghesuite și neciteţe. Îl scrisese o femeie cu un nume neserios — Alla Elkina — și faptul că putea fi un pseudonim mă făcu să devin dintr-o dată bănuitor : mi-am spus nu știu din ce pricină că autoarea trebuie să-i semene Veravannei. Poftim : s-a găsit o nouă George Sand ! Am răsfoit finalul romanului, pe urmă cîteva fragmente din mijloc, și abia după aceea m-am apucat să-i citesc pagina de început. Romanul cuprindea în introducere un citat din Stendhal amintind faptul că aceluia care n-a iubit niciodată cu pasiune îi rămîne ascunsă partea cea mai frumoasă a vieții. Citatul era subliniat cu creionul albastru și marcat de o parte și de alta prin două semne de mirare. Pînă la pauza de la prînz am citit cam a treia parte din manuscris, ajungînd la concluzia că trebuie să fii un om al naibii de mîndru, ori poate grozav de nefericit ca să poți îndrăzni să vorbești despre tine însuți cu atît de riscantă sinceritate : *Confesiune tîrzie* nu era decît jurnalul unei femei care încălcase legea privitoare

la familie și căsătorie. Manuscrisul avea multe greșeli gramaticale, însă lucrul acesta părea într-un mod straniu să-i sporească francheţea confesiunii și puritatea. Citindu-l, mi-am dat seama că ajunsesem pe nesimțite să-i țin parte autoarei în fericirea ei neîngăduită, iar lui, celui lipsit de nume, notat în manuscris prin litera „R", să-i doresc tot mai multă perseverență, istețime și bărbăție. Cei doi despre care se vorbea în roman erau mereu în căutarea unui loc unde să se poată întîlni — în serile acelea de toamnă șoferii de taxi le luau cîte zece ruble pentru răgazul de un ceas cît ședeau amîndoi, tăcuți, pe bancheta din spate — iar eu aș fi fost gata să le-o ofer pe „Rosinanta" mea ca să-i duc la pădure, să-i las singuri în preajma focului de vreascuri, și să veghez apoi ca nu cumva să-i tulbure cineva. Pesemne că această *Confesiune tîrzie* am citit-o încălcînd adeseori regulile redactoricești : în răstimpuri uitam cu totul unde mă aflu, încercînd să-i ajut pe cei doi oameni necăjiți cînd cu un cuvînt, cînd cu un gest, ceea ce n-a putut să n-o stîrnească pe Veravanna. De bună seamă începuse să pună la îndoială nu numai competența mea de redactor, ci și cunoștințele mele literare, căci la un moment dat mă întrebă tam-nisam ce părere am despre vresurile lui N. Am stat să mă gîndesc, pe urmă i-am spus într-un mod diplomatic că le găsesc pe deplin citabile.

— Dar de plăcut îți plac sau nu ?

— Nu prea, i-am răspuns.

— De ce ?

— Pentru că după cele ce ne-au lăsat Blok și Esenin este foarte greu, ba chiar cu neputință să

mai scrii poezie. Desigur, dacă te crezi poet adevărat.

— Aşa, care va să zică ! Dar de prozatorii noştri contemporani ce ai de zis ?

— Cred că şi aici este aceeaşi situaţie, i-am spus. Doar nu poţi să n-ai teamă de Tolstoi. Sau de Bunin.

— De Bunin ?

— Da. De Bunin. Ivan Alexeevici.

— Formidabil ! se miră Veravanna. Eu, spre exemplu, în afara unor lucruri obscene, n-am găsit la el nimic altceva. Mă gîndesc la *Rusia,* la *Tanka,* la *Ibricul* acela... Te-apucă groaza !

N-a mai revenit după pauză, iar eu m-am mutat la biroul Irenei.

Stînd să petrec serile acelea lungi şi obositoare la fereastra odăii mele, cu ochii în stradă, mi-am dat seama că abajururile de metale cenuşiu-verzui din vîrful trunchiurilor îndoite şerpeşte ale felinarelor se aseamănă foarte mult cu căştile soldaţilor nemţi pe care îi văzusem la cinema ; de asemenea, că atunci cînd te apropii de treizeci de ani nici diavolul n-ar putea să mai scoată din inima ta de holtei tristeţea cuibărită acolo şi, în sfîrşit, că cel mai rău lucru din lume e să stai şi să aştepţi pe cineva în fapt de seară. Chiar a doua zi după plecarea Irenei am rînduit pe biroul meu de acasă douăzeci şi patru de luminări. Le-am aşezat pe trei rînduri, lipindu-le de nişte capace metalice pentru borcane, cumpărate cu toptanul la băcănie. Privite de departe, de la uşă, aceste suporturi cu luminările pîlpîind păreau a fi nişte obiecte bizare şi enigmatice. În fiecare seară adăugam cîte o lumînare

celor aprinse, dar acest lucru nu-mi era de prea mare folos : pînă la douăzeci august mai rămîneau nouăsprezece zile şi simţeam tot mai adeseori dorinţa de a le aprinde pe toate douăzeci şi patru deodată. De culcat, mă culcam tîrziu : veneau şi acum, din cînd în cînd, în curtea noastră oamenii aceia cu salopetele lor albe, de zidari, şi, aşezîndu-se la masa pustie a jucătorilor de domino, se apucau să cînte. De cele mai multe ori cîntau *Trestiile,* cîteodată însă porneau, cu o chinuitoare sinceritate, să zică *Lucinuşka* sau *Haz-Bulat* şi-atunci dădeam fuga în bucătărie şi deschideam fereastra. Spre cei care cîntau se repezea îndată mulţimea furioasă a pensionarilor din blocul nostru, ameninţîndu-i cu miliţia, dealtfel ca şi pe mine, căci de fiecare dată, de sus, de la fereastră, le luam apărarea „acestor beţivani"...

Poate datorită faptului că şedeam mereu cu pălăria pe cap, iar în timpul pauzei de la prînz nu mă mai duceam la bufet — în perioada aceea trebuia să fiu mai econom — ori poate din pricina tăcerii în care mă cufundam fără să vreau, negăsind subiect de discuţie cu Veravanna, aceasta, după cum mi-am dat seama, îmi suporta tot mai greu prezenţa. La rîndul meu, nu mai înduram decît cu mult efort mireasma umedă şi dulceagă, parcă de pudră, parcă de fragi strivite, pe care o răspîndea în efluvii călduţe împrejurul său. Mă enervau braţele ei goale, dolofane, ochii ei lenevoşi, de smalţ, pe care nu-i mira nimic, întrucît, după părerea mea, lumea pentru ei nu prezenta nici un fel de taină, mă tulbura totodată obiceiul ei de a privi ore întregi în manuscris fără a-i întoarce paginile, mă

scotea din fire, în sfîrşit, telefonul de pe biroul ei, pentru că nu suna cum ar fi fost normal, ci miorlăia ca un motan ghiftuit : pesemne clopoţelul îi fusese înfundat cu vată. Despre Lozinskaia n-am mai întrebat-o nimic. Îmi dădeam perfect de bine seama că o asemenea indiferenţă faţă de colega mea îi putea oferi Veravannei un argument în plus ca să mă socotească un om „formidabil" de necivilizat, totuşi nu mi-am putut impune s-o fac. Dealtfel, motivul acelei absenţe mi s-a „lămurit" de la sine. Într-o zi pe uşa odăii noastre îşi făcu apariţia un bătrîn de statură înaltă, îmbrăcat cu neîngrijire. Bătrînul fuma o pipă de chihlimbar, lată la capăt, cu muştiucul lung şi îndoit. Fără a ne spune bună-ziua, ne întrebă prin fumul pipei sale cînd urmează să se întoarcă Arişa. Chiar aşa îi pronunţă numele, arătînd cu capul spre biroul ei. Din nu ştiu ce pricină, Veravanna nu-i răspunse nimic, bătrînul sta, aşteptînd, şi-atunci i-am spus că, pesemne, Irena Mihailovna s-a îmbolnăvit.

— S-a îmbolnăvit ? făcu îngrijorat bătrînul şi-mi privi cu ostilitate pălăria. În clipa aceea Veravanna îşi luă ochii de la manuscris şi-mi spuse mie, şi nu bătrînului, că Volobui se află în concediu.

— Mă rog ? n-o înţelese vizitatorul nostru.

— Volobui, Irena Mihailovna, este plecată la Kislovodsk, îi spuse Veravanna.

— Dar e sănătoasă ?

— Da, rosti Veravanna cu ochii în manuscris.

— Vă mulţumesc, spuse bătrînul şi, închizînd neglijent uşa, se duse spre biroul Irenei. Luleaua şi-o ţinea cu două degete, ca pe un pahar pentru rachiu, purtînd-o cu braţul dus în lături, şi lăsînd în urma lui spirale veneţii de fum cu mireasmă de sulfină.

— Nu vă supăr prea mult cu pipa mea ? ni se adresă bătrînul. Veravanna tăcu, iar eu i-am spus „vai de mine" şi mi-am aprins eu însumi o ţigară. Moşul se aşeză la masa de lucru a Irenei şi, îndată, l-am auzit rîzînd încet, cine ştie din ce motiv, apoi ciocănind cu pipa în cristalul de pe birou. Îl lovi uşor, de trei ori, aşa cum ai ciocăni noaptea în geamul unui sălaş străin, dar unde ştii prea bine că te aşteaptă cineva. Nu mi-am dat seama în ce parte a cristalului ciocănise : acolo unde erau aşezate fotografiile lui Hemingway, sau mai sus, unde se afla portretul mamei lui Esenin.

— Nu ştiţi cînd o să se întoarcă Arişa ? mă întrebă din nou, cu un aer întrucîtva condescendent. Ochii lui albaştri, reci, îşi cam pierduseră culoarea, sprîncenele îi erau late, ameninţătoare, cu fire încreţite. I-am spus nesigur că s-ar putea să revină în jurul lui douăzeci august. Bătrînul dădu din cap şi aruncă din nou o privire critică înspre pălăria din capul meu. Era îmbrăcat sărăcăcios şi cam extravagant : cizmele de pînză, cu marginile sfîşiate ale carîmbilor, pantalonii groşi din foaie de cort şi bluza murgană din catifea reiată, de sub care răsărea un fular pestriţ, de stambă, îl făceau să semene cu vagabonzii romantici din povestirile lui Grin. Această asemănare i-o întărea şi obrazul cu pielea bine tăbăcită, cu barba căruntă, nerasă, acoperit de cicatricele unor riduri adînci. N-am mai întîlnit niciodată asemenea impunători bătrîni sovietici, însă tot ce mi-am imaginat atunci cu o fulgerătoare bucurie s-a adeverit mai tîrziu a nu fi decît o născocire prostească : în ciuda unei evidente lipse de asemănare, mi-am închipuit că omul acela este tatăl

Irenei. Cîndva, mai demult — aşa aş fi vrut să fie — bătrînul a plecat din casa fiicei sale, apoi a iertat-o, dar cu Volobui n-a mai vrut să se împace. Cred şi eu ! Acum fără îndoială că trăieşte de unul singur, poate chiar într-un alt oraş — şi bine face ! Veravanna pesemne că i-a fost lui Volobui peţitoare, codoaşă, bătrînul n-o poate suferi, nici ea pe dînsul, şi tocmai de aceea i-a spus Irenei, de faţă cu el, pe numele de familie : Volobui... Noul venit notă ceva pe o foaie de bloc-notes, o împături aidoma plicurilor rostuite la farmacii şi o vîrî sub cristalul de pe birou. Nouă nu ne mai dădu nici un fel de atenţie, lucru care pe mine n-avea de ce să mă afecteze. Dimpotrivă, îmi făcea plăcere să-i privesc pe furiş, chipul, să-l urmăresc cu cîtă graţie, poftă şi savoare îşi fumează pipa şi cum, într-un tîrziu, întinzînd vîrful acesteia spre obiectele aflate pe biroul Irenei — băiatul care făcea pipi, cioroiul cel mic de lemn, maimuţa de catifea, prinsă cu coada de ramura palmierului — stă să le atingă pe toate cu atîta duioasă, răbdătoare luare-aminte, ca şi cînd puiul acela de cioară sau maimuţă ar fi fost vii. M-am gîndit din nou că ar fi putut foarte bine să-i fie Irenei tată : numele de Lozinski i se potrivea de minune, la fel cum mi se potriveşte mie al meu, iar lui Volobui al său. Nu mi-am dat seama cînd a luat de pe pervazul ferestrei o carte groasă, nouă, din cele care se înălţau acolo în două vrafuri, rînduite pesemne de Irena. Stătu vreo zece minute s-o citească, deschizînd-o la jumătate, apoi ne întrebă pe neaşteptate ce înseamnă „har nedobîndit". Fu o întrebare stranie, astfel că am tăcut din gură amîndoi.

— Este ceea ce îi lipseşte autorului acestei cărţi, îi răzbătu vocea prin spiralele fumului. Dealtfel nici n-ar putea să scrie ceva demn de luat în seamă, de vreme ce ocoleşte măreţele stihii care sînt culorile şi miresmele. Spre exemplu, ştie el oare că o nuia de nuc ruptă de curînd şi descojită miroase a pepene verde, ca un adevărat harbuz de Ucraina, iar cea de-a treia sticlă de şampanie, a copită de cal ?

— Daţi-mi voie, îşi îndreptă trupul, uimită, Veravanna. De ce adică sticla asta trebuie să miroasă atît de... atît de infect ?

— Pentru că pe cea de-a doua încă o mai bei cu plăcere, spuse cu multă convingere bătrînul, ba chiar mi se păru că, o clipă, strînse cu putere din pleoape.

— Bine, dar de ce a copită de cal ? Cine poate să ştie cum miroase copita ?

Veravanna, uitînd să mai clipească, îşi arunca ochii cînd spre bătrînul de la birou, cînd spre mine.

— Ei, aici e aici ! Scriitorul e dator să cunoască cu precizie orice fel de mireasmă. De aceea nu-i de ajuns că are nas. Trebuie să fie înzestrat şi cu un miros deosebit de fin.

Bătrînul azvîrli cartea pe pervazul ferestrei şi se ridică de la birou. Ieşi din odaie la fel cum intrase : învăluit în fum aromitor şi închizînd cu neglijenţă uşa în urma lui. Pătruns de respect, am întrebat-o pe Veravanna cine este omul acesta, iar ea îmi răspunse că e un fost pictor. Nu binevoi să-mi explice de ce-i zice „fost", atunci cînd omul e încă în viaţă. Îşi închipuise pesemne că întrebarea ar fi trebuit să i-o adresez pictorului însuşi, astfel că din nou ne-am cufundat în tăcere.

În seara aceea, acasă la mine se înşirau aprinse treisprezece lumînări. Cel mai frumos era să le priveşti de departe, de pe sală : de acolo flăcăruile păreau să aibă o anume solemnitate, căci suporturile de alamă răspîndeau o scînteiere misterioasă, ca într-un ev de altădată. Luminiţele îţi trezeau în inimă o tristeţe molcomă, ca o compasiune, precum şi dorinţa ca totul să fie îngrijit şi în bună rînduială : în fulguirea acelei lumini parcă n-ai fi putut lăsa mătura în colţul odăii sau mucuri de ţigări în scrumieră ; erai îndemnat să roboteşti în tihnă prin casă şi să calci pe duşumele cu paşi uşori, neauziţi. Mi-am mutat din loc patul pliant, aşezîndu-l mai departe de birou, apoi aparatul de radio, şi am agăţat mai aproape de fereastră unicul tablou pe care îl aveam : o copie litografiată după *Demonul* lui Vrubel. Odaia căpătă un aer străin şi totuşi cunoscut, ca şi cînd aş fi venit pentru a doua oară în vizită la cineva, negăsindu-mă însă acolo decît pe mine însumi. Mi-am făcut o cafea şi am deschis aparatul de radio. La postul nostru „Maiak" cînta Zîkina în maniera unei tinere de pe vremuri din Riazan, la „Bi-bi-si" îşi ieşeau din fire beatles-ii, iar Varşovia transmitea tocmai ce-mi trebuia mie : *Poloneza* lui Ogiński, *Ruinele Atenei*, precum şi *Dansul puilor de lebădă*. Pînă atunci n-avusesem prilejul să călătoresc în Caucaz, de exemplu la Kislovodsk, astfel că am pornit să mi-l imaginez ca pe un oraş-cetăţuie, năruit aproape cu totul de multă vreme, şi aflat sus, pe un pisc stîncos — un oraş scăldat într-o lumină trandafirie, cu zidurile năpădite de iederă. Acolo nu erau niciodată amurguri şi oamenii purtau cu toţii veşminte albe. Am mutat tot acolo, printre vîrfuri

stîncoase, fîntîna din Bahcisarai, ruinele palatului lui Han-Ghirei, precum şi turnul Tamarei : altceva, mai poetic, n-am izbutit să-mi amintesc din cărţile închinate Caucazului, pe care le citisem cîndva. Eram gata s-o întreb în mintea mea pe Irena cum o mai duce acum, după toate cîte le făcusem pentru buna ei şedere la Kislovodsk, însă muzica se isprăvi şi în clipa aceea, de pe sală, îmi ajunse la urechi ţîrîitul repetat, grăbit, al soneriei. La mine nu venea decît arareori cîte cineva, de aceea gîndul care mi se iscă — „s-ar putea ca ea să-mi fi trimis o telegramă !" — fu întru totul asemănător cu lovitura pe care o primisem în dreptul podului : prin odaie fulgeră o lumină orbitoare, apoi am dat buzna spre uşă. Cel care suna o făcea pesemne de multă vreme şi încredinţat că sînt acasă, căci soneria ţîrîia continuu, la intervale scurte, aidoma unui semnal de alarmă. Am deschis uşa. În faţa ei stăteau trei persoane : un locotenent firav, curăţel, de miliţie, un bărbat în vîrstă, bine făcut, cu o şapcă de piele pe cap, şi o femeie, privindu-mă prin nişte ochelari cu rame pătrate. Femeia fu cea care mă întrebă : „de ce nu deschizi uşa", şi-atunci i-am cerut scuze şi m-am dat înapoi.

— Stăm, stăm, iar dumnealui nici nu-i pasă !

O spuse din nou femeia şi-atunci i-am cerut scuze pentru a doua oară. Locotenentul îşi duse mîna la cozoroc şi-mi spuse că este Pionuşkin, sectoristul. Toate astea au fost făcute cu multă îndemînare : şi gestul elegant al mîinii, şi pocnetul scurt al călcîielor, şi cuvîntul „sectorist", rostit cu savoare. Locotenentul avea păr cînepiu şi ochi albaştri. Părea stăpînit de un gînd vesel, străin nouă tuturor, căci altfel n-ar fi avut, desigur, nevoie să dea mîna cu

mine atunci cînd mi-am declinat numele şi, astfel, să-mi risipească bănuiala că, însoţit cum era de doi martori, ar fi venit la mine cu cine ştie ce scop neplăcut. Aruncînd o privire spre cei doi însoţitori ai săi, îmi spuse că miliţia a primit o plîngere împotriva mea de la activiştii pe tărîm obştesc ai blocului. Tonul cu care mi-a vorbit nu-mi prevestea nimic rău, astfel că i-am deschis uşa care dădea în odaie, iar pe ceilalţi doi i-am întrebat dacă nu binevoiesc să poftească şi ei.

— Lasă-i să intre, îmi spuse sectoristul şi-atunci le-am făcut loc să treacă. În odaie mai ardeau şi acum lumînările, şi lumina le era caldă şi duioasă. Pionuşkin îşi scoase chipiul şi se duse spre fereastra în dreptul căreia se aflau cele două scaune pe care le aveam. Activiştilor le-am făcut loc pe patul pliant : nu voiam să le ofer cel de-al doilea scaun, căci îmi pusesem în gînd să-l folosesc eu însumi.

— Care va să zică asta-i treaba, tovarăşe Kerjun, îmi spuse sectoristul, trăgînd cu coada ochiului la lumînările de pe birou, am primit o plîngere împotriva dumitale...

Şedeam amîndoi faţă în faţă, aproape atingîndu-ne cu genunchii. I-am spus că-i un lucru regretabil, apoi, adresîndu-mă celor doi activişti pe tărîm obştesc, i-am întrebat dacă stau comod. Femeia îmi răspunse ceva pe un ton răstit, eu i-am mulţumit, iar sectoristului i-am prezentat din nou regretele mele.

— N-aţi putea să-mi spuneţi în ce constă plîngerea ? l-am întrebat.

— Zi-i, Ptuşkina, dădu el din cap înspre femeia cu ochelari. Despre ce-i vorba acolo ?

— Ştie şi el despre ce-i vorba, făcu femeia. Noi ne luptăm pe teritoriul curţii noastre cu beţivii, iar el se bagă în treaba asta şi ne dă munca peste cap ! Să spună dacă-i aşa sau nu.

— Vorbiţi despre muncitorii de pe şantier ? am întrebat-o.

— Ăia-s beţivani, nu muncitori ! ţipă Ptuşkina şi sări în picioare. Am rugat-o să nu ridice tonul, apoi i-am spus că greşeşte : oamenii aceia sînt într-adevăr zidari la un şantier din apropiere.

— Şi dacă sînt zidari, ce-i cu asta ? rosti cu o voce groasă ca din butoi omul cu şapca de piele, ridicîndu-se şi el de pe pat. Tu de ce să-ţi vîri botul ?

— Mai încet cu vocabularul, Deriabin, dădu glas sectoristul, să vorbim despre esenţa problemei.

Tot trăgea întruna cu ochiul la lumînările mele — mirat şi un pic bănuitor — şi-atunci m-am plecat spre dînsul şi i-am spus pe un ton de scuză că aştept nişte musafiri.

— Asta n-are nimic, îşi exprimă îngăduinţa sectoristul. O fi ziua de naştere a cuiva ?

— A logodnicei mele, i-am spus în şoaptă, fără ca neadevărul acela luminos, pe care îl născocisem chiar atunci, să-mi trezească vreun sentiment neplăcut. Cît despre zidarii aceia, am continuat, recunoscîndu-mi fapta, le-am luat într-adevăr, de vreo două ori, apărarea. Vedeţi, totul porneşte de la aceea că poalele bluzelor pe care le poartă nu le acoperă buzunarele de la pantaloni şi-n felul ăsta gîturile sticlelor se văd de departe.

— Cred şi eu că se văd ! făcu Pionuşkin.

— Sticlele însă le sînt goale, am reluat eu. Zidarii vin din cînd în cînd în curtea noastră, după

ce termină de băut, ca să mai cînte la masa unde se joacă domino, mă-nțelegeți ?

Ptușkina țipă că asta-i o minciună sfruntată, că zidarii ăștia ai mei se apucă mai întîi să bea rachiu chiar aici, în curte, apoi încep să zbiere tot felul de cîntece porcoase. Deriabin confirmă și el acest lucru, ceea ce mă făcu să ripostez, zicînd că în curtea noastră zidarii n-au cîntat niciodată asemenea cîntece.

— Tacă-ți fleanca ! se răsti din nou Ptușkina. Cît despre Pionușkin, acesta ascultă cu o expresie gravă amîndouă părțile, pentru ca, în cele din urmă, să-mi explice pe un ton rezervat că noaptea este interzis să cînți în curte sau pe stradă, iar eu să-i promit că nu mă voi mai amesteca niciodată în treburile activiștilor pe tărîm obștesc ai blocului.

Ieșiră din odaie unul cîte unul : mai întîi sectoristul, apoi Deriabin și, încheind procesiunea, Ptușkina. Cîteva clipe, am stat nemișcat pe sală, apoi am intrat în odaie și am aprins toate cele unsprezece lumînări care îmi mai rămăseseră.

Luase foc, cu flăcări vinete, amenințătoare, perioada mea de probă în munca de la editură : cele o sută trei pagini ale *Confesiunii tîrzii* nu izbuteau să-mi clădească în minte nici un fel de părere demnă de un referat, astfel că-mi dădeam seama prea bine ce mă așteaptă. Cutremurată pesemne de fericirea sa „criminală", tragică, și de scurtă durată, concentrîndu-și confesiunea numai asupra acesteia, opera Allei Elkina nu era nici roman, nici jurnal de însemnări, ci un fel de sfioasă rugăminte de a fi înțeleasă și, poate, de a fi iertată, căci între ea și acel R. necunoscut se întîmplase tot ce ajunge

în cele din urmă să provoace intervenția nedorită a lumii din jur. Ar fi putut să existe și un alt motiv care s-o fi îndemnat pe această femeie să-și trimită manuscrisul la editură, și anume teama ca cele ce i se întîmplaseră să nu fie date uitării : autoarea dorea pesemne ca ceea ce i-a fost dat să trăiască să nu se termine pentru dînsa cu adevărat. Tristețea ei calmă, fragilă, sinceritatea timidă și chinuită, precum și absența totală a meșteșugului scriitoricesc m-au istovit. Sfîrșindu-i de citit însemnările, am încercat un sentiment complex de uimire înaintea forței copleșitoare a unor cuvinte izvorîte din inimă, precum și de vină pentru această spionare a tainei care nu-mi aparținea. Ținînd seama de multicolorele semne de mirare, aidoma acelora pe care le înșirase Veniamin Grigorievici pe paginile „Albatroșilor" mei, precum și de cuvîntul „întîmplător", pătruns de dispreț, pe care acesta îl scăpase înmînîndu-mi manuscrisul, am ajuns la concluzia că textul *Confesiunii tîrzii* va trebui să fie respins. Nu știam însă cum s-o fac. Nici nu voiam să știu. Pînă la sfîrșitul perioadei mele de probă nu mai erau decît paisprezece zile, iar pînă la întoarcerea Irenei — zece. De bună seamă, aveam de încasat niște bănuți pentru concediul medical, însă presimțirea izgonirii mele de la editură, precum și suma mizeră pe care presupuneam că o voi avea de primit, parcă mă împiedicau să mă duc la serviciul de contabilitate...

Ziua în care s-a întors Irena s-a nimerit să fie o zi de vineri. La editură, a venit înaintea Veravannei. Tocmai mă așezasem la biroul ei de lîngă fereastră și mă apucasem să-i dau brînci maimuței

din vîrful palmierului, fumîndu-mi totodată ultima țigară din pachet. Niciodată n-a mai arătat Irena ca în dimineața aceea: parcă mai înaltă decît o știam, bronzată și provocător de mîndră, aproape disprețuitoare. Oprindu-se în dreptul ușii, mă privi lung și un pic sașiu, iar eu m-am ridicat de pe scaun și m-am dus spre dînsa. Am sărutat-o pe frunte, distant și tăcut, ca pe o moartă.

— Am crezut că nu te mai găsesc aici. Deloc... Să știi că vin mai tîrziu, treci chiar acum la biroul tău, îmi spuse cu o voce ca de om răcit. Pupilele îi reveniră la loc, însă păru mai scundă.

— Te-am așteptat în fiecare zi, i-am spus. Cu lumînări...

— Cu ce fel de lumînări? De ce cu lumînări?

— După numărul zilelor. Douăzeci și patru de lumînări. Alaltăieri însă le-am aprins pe toate.

— Am să vin mai tîrziu. Va fi ca și cînd încă nu ne-am văzut. Așază-te mai repede la biroul tău, îmi spuse, nu știu din ce pricină, cu o voce îndîrjită și ieși pe ușă, iar eu am trecut, așa cum îmi ceruse, la biroul meu. Fără veste, mi-am simțit mîinile reci, iar inima îmi bătu greu, ca și cînd m-aș fi scufundat într-o apă mult prea adîncă. Acum, după ce am scris aceste rînduri, m-am oprit și-am stat să mă gîndesc multă vreme: oare ce-o fi fost cu mine atunci, de ce m-o fi încercat o vie și pătrunzătoare neliniște pentru soarta Irenei, de parcă aș fi vrut s-o apăr — distant și tăcut — de o nelămurită primejdie? Senzația însă îmi dispăru curînd, astfel că în momentul în care apăru Veravanna, am salutat-o cu o sinceritate și o veselie cam exagerate, zicîndu-i că sînt foarte bucuros s-o văd.

— Nu mai spune! Ce-i fi pățit astăzi? mă întrebă ea. Ai găsit un pitac în drum?

— N-am găsit nimic, i-am răspuns, însă ochii dumneavoastră sînt pătrunși astăzi de o lumină nespus de blîndă.

— Serios? Asta chiar n-am mai știut-o... Dar dumitale nu ți-a spus nimeni că pălăria pe care o porți te face să semeni cu un arhi... arhi... arhihireu?

Pesemne își dădu seama ea însăși că poticneala aceea de limbă i-a fost tare caraghioasă, căci încercă de două ori să se corecteze, însă „arhiereul" nu se dădu bătut, de aceea n-am mai fost în stare să mă stăpînesc și am izbucnit în rîs.

— Prostule! Filfizon încrezut ce ești! mi se adresă ea cu o furie galeșă greu de reprodus și tocmai atunci intră în odaie Irena. Avu darul să mă uimească și de data aceasta felul ei de a fi încordat și inaccesibil, lăsînd totodată impresia că se străduiește din răsputeri să fie gata de-o ripostă fulgerătoare, așa cum se întîmplă cînd te știi pîndit de o ascunsă primejdie. M-am ridicat excesiv de repede și i-am făcut o plecăciune, iar Veravanna, cercetînd-o alene cu privirea, o întrebă mirată cum de s-a întors atît de curînd de la Kislovodsk. Irena îi spuse că n-a venit decît ea singură, cu avionul de noapte, întrucît băile nu i-au priit deloc.

— Ca să vezi!.. Totuși ai mai fi putut să stai o săptămînă... Lavr Petrovici ce face? A rămas cu Alionka? Doar plănuiți să vă abateți și pe la rudele voastre de la Stavropol. Vă mai duceți acolo?

Veravanna nu mai contenea cu întrebările ei sîcîitoare, amănunțite, făcînd pauze lungi în așteptarea răspunsului și avînd aerul unei soacre cu drep-

turi bine stabilite asupra Irenei. M-am ridicat de la birou şi am ieşit afară, pe culoar. Acolo am ajuns pe neaşteptate la concluzia că numele Lavr nu-l poţi rosti fără să mîrîi şi că, în general, nu este un nume de om, ci de naiba ştie ce. Auzi dumneata : Lavr !.. La serviciul de contabilitate, unde tot atît de brusc am hotărît să mă duc, încercînd să arborez un aer cît mai nepăsător, contabilul, bătrîn şi mărunt de statură, îmi întinse cam fără chef şi cu o mină supărată, trei hîrtii mototolite de cîte zece ruble, şi alte două de cîte trei ruble. Mi-am cumpărat la bufet un pachet de ţigări, apoi, revenind în odaia noastră, am constatat că nici Irena şi nici Veravanna nu se mai aflau acolo. Pînă la sfîrşitul orelor de serviciu i-am telefonat de cîteva ori Irenei, acasă la ea, dar nu mi-a răspuns nimeni. Dinspre biroul Veravannei adia întruna spre mine un iz nesuferit, înăbuşitor, de fragi putrede.

În drum spre casă, am cumpărat o sticlă de şampanie, o franzelă, nişte lebărvuşt, şi o ciocolată „Alionka". Nu mai umblasem de multă vreme cu „Rosinanta" mea, astfel că am găsit-o acum colbăită şi lăsată pe roţile din spate, ca şi cînd s-ar fi pregătit de o săritură. Am şters-o de praf, am mai pompat aer în cauciucuri, şi am pornit spre piaţă să cumpăr nişte fructe — cine ştie ce aveam să găsesc acolo. Tîrgoveţii însă se răriseră, n-am mai găsit nici un fel de fructe, de aceea am cumpărat numai două pahare cu seminţe de dovleac : dacă îţi place ţie un lucru, de ce să nu-i placă şi altcuiva ! De telefonat am plecat să-i telefonez Irenei din cabina mea, de lîngă pod : nimeni nu m-ar fi putut convinge că a ajuns să fie o cabină cu ghinion. Dimpotrivă. În dreptul podului, pe chei, se înşirau, tăcuţi şi încăpăţînaţi, pescarii, fiecare ocupîndu-şi proprietatea individuală : petecul său de pămînt. Foloseau drept nadă morunaşi, însă peştii care îi înghiţeau cu plăcere, miroseau a cloacă şi a păcură. Mi-am amintit atunci cu uşurare de lacul meu şi de băbuţa Zvukariha şi am simţit o vie dorinţă ca Irena să înveţe şi ea cîndva să pescuiască...

Cabina telefonică era mîzgălită pe dinăuntru cu tot felul de desene necuviincioase şi inscripţii agramate. Tocmai din acest motiv, sau din altul, nelămurit pentru mine însumi, n-am vrut să-i telefonez Irenei folosind o monedă de două copeici, iar una de zece n-aveam. Poate sînt eu de vină şi nu casierele şi vînzătorii, de prin magazine, însă ori de cîte ori caut să obţin de la ei o monedă de două copeici de care am urgentă nevoie, nu izbutesc s-o fac dacă nu încerc în prealabil să-mi dau seama încă de departe : este oare în stare respectivul vînzător sau casieră să facă, în general, un serviciu cuiva, sau nu, iar această încercare ajunge de fiecare dată să reprezinte pentru mine un efort aproape cu neputinţă de dus pînă la capăt. De data aceasta, problema era mult mai simplă : nu aveam nevoie de două, ci de zece copeici, totuşi nici moneda cu pricina n-am izbutit s-o obţin decît la a treia încercare, însoţită şi aceasta de-o anume umilinţă. Pornind în cele din urmă, cu moneda în mînă, spre cabina telefonică, mi-a trecut prin minte că Irena, de pildă, n-ar putea să refuze un om care i-ar cere ajutorul. Nici eu n-aş putea. Nici băbuţa Zvukariha. Nici Boris Rafailovici. Nici tuşa Mania.

Nici proprietarul cel cu părul roşu al „Zaporojeţului". Nici Dibrov, directorul editurii noastre. Nici „fostul" pictor care i-a zis Irenei Arişa... Veravanna însă l-ar refuza. Volobui, de asemenea. Ca şi Ptuşkina, Deriabin, şi încă naiba ştie cîţi indivizi, pe care nici nu-i cunosc. Numai în ceea ce-i priveşte pe Veniamin Grigorievici Vladîkin şi pe sectoristul Pionuşkin n-am izbutit să mă dumiresc : ar refuza ei, oare, să ajute pe cineva, sau nu ?

După modul grăbit şi totodată binevoitor şi limpede în care mi-a spus Irena „bună ziua, Vladimir Iurievici", am priceput că este cu cineva care nu trebuie să ştie cine anume îi telefonează.

— Sînt pesemne pictorul acela bătrîn care ţi-a lăsat un bilet sub cristalul biroului ? am întrebat-o.

— Da, aşa este, rîse ea. Am găsit biletul dumneavoastră, Vladimir Iurievici. Vă mulţumesc că v-aţi gîndit să-mi telefonaţi. Cum o mai duce Anna Trofimovna cu sănătatea ?

— Se îngraşă din te miri ce, i-am răspuns.

— Vă rog să-i transmiteţi respectele mele, reluă Irena. Vorbea pe un ton vesel, aproape ştrengăresc şi cu totul lipsit de teamă.

— Ţi-a venit în vizită butia aceea umflată ? am întrebat-o, avînd-o în vedere pe Veravanna.

— Da-da.

— Nu pot s-o sufăr ! i-am spus.

— La fel este şi acolo, răspunse Irena. Vremea se menţine aceeaşi, numai la Kislovodsk e ceva mai cald, şi timpul e mai stabil.

— Mi-a spus deunăzi că sînt un prost, şi pe deasupra un filfizon încrezut, m-am plîns eu.

— Noutatea asta am aflat-o şi eu, Vladimir Iurievici... Este, desigur, un lucru regretabil...

— Vreau să te văd, i-am spus.

— Desigur, Vladimir Iurievici. Mai sunaţi-mă din cînd în cînd.

— Peste o oră e bine ? am întrebat-o.

— Da-da. Nu uitaţi să-i transmiteţi salutările mele Annei Trofimovna.

— Dă-o afară pe vaca aia, i-am spus. Şi cît mai repede.

— Sînteţi prea bun, Vladimir Iurievici... La revedere, îmi răspunse Irena. Am lăsat-o pe „Rosinanta" în umbra castanului de lîngă cabina telefonică şi am coborît spre chei, dar n-am putut rămîne acolo mai mult de un minut, căci aerul preocupat al celor care pescuiau, nepăsîndu-le de nimic în jur, mi se păru acum de neînţeles, absurd şi de-a dreptul nenatural pe fundalul pătruns de nelinişte a tot ce se afla în preajma lor : rîul cu undele lui repezi, curgînd spre necunoscut, ţipătul ameninţător, agitat, al pescăruşilor, cerul albicios, urban, coborît peste clădiri şi incendiat de soarele, urban şi el, al amurgului. Am revenit la „Rosinanta" şi m-am aşezat pe bancheta din spate : stînd acolo, îţi puteai închipui că nu te afli în propria ta maşină, ci într-o maşină străină, că peste un ceas nu te vei duce tu însuţi cu ea undeva, ci te vor duce prietenii, că nu eşti tulburat de nimic, că toate lucrurile merg bine şi că aşa va fi totdeauna...

Exact peste un ceas i-am telefonat din nou Irenei, dar nu i-am mai recunoscut glasul : de data aceasta părea chinuit, evaziv lipsit de viaţă. M-a întrebat ca o străină cum mă mai simt şi i-am răspuns, mulţumindu-i pentru atenţie.

— La serviciu totul e în ordine ?

— Da.

— Foarte bine.
— Am cumpărat nişte seminţe de dovleac, i-am spus.
— Poftim ?
— Zic, am luat nişte seminţe dintr-alea albe. Două pahare pline...
— Le ştiu. Sînt gustoase...
— Păi, vezi ! i-am spus. Tăcurăm cîteva clipe şi o auzeam în receptor cum respiră.
— Cred că o să mă dea afară de la editură, i-am spus, apoi i-am explicat de ce anume cred acest lucru. Tăcu îndelung, pe urmă mă întrebă cu efort unde mă aflu şi dacă am la mine manuscrisul *Confesiunii tîrzii*. Am convenit să ne întîlnim la marginea oraşului, unde ne despărţisem înaintea plecării sale la Kislovodsk. În drum, am trecut pe la editură şi am luat de acolo jurnalul Allei Elkina. Lanul nostru de ovăz nu mai era albăstrui. Avea acum culoarea de şofran a bobului copt, iar pe corolele zimţate ale albăstrelelor decolorate de soare îşi găsiseră, ici-colo, sălaş bondarii cu pîntecul ceva mai supt acum, la sfîrşitul verii. Irena veni cu autobuzul. Purta şi de data aceasta rochia ei neagră, de casă, cea care arăta a rochie de copil, iar spre „Rosinanta" merse din nou prin şanţul şoselei, umilită şi jalnică la vedere, ca şi atunci...

În preajma pîrăului din pădure, acolo unde odinioară ţiuise sub Veravanna colacul de salvare, prin tufele de arin şi de lozii, se şi adunaseră umbrele asfinţitului, era linişte şi răcoare, cum începe să fie în luna august. Irena şedea cumva frîntă, neajutorată, acoperind, cine ştie de ce, cu palmele, vraful seminţelor de dovleac pe care încă înainte

de a porni la drum i le turnasem în poală. Mi-a venit greu s-o privesc aşa cum şedea acolo, în maşină, şi-atunci i-am spus că vom pleca de aici chiar în clipa în care mi-o va cere dînsa. Dădu din cap ca o păpuşă mecanică şi, trecînd-o un fior, se înfundă şi mai tare în spătarul canapelei. Mi-am scos pulovărul şi i l-am pus pe umeri.
— Îmbracă-l, că-i răcoare, iar eu mă duc să fac focul, i-am spus, şi-atunci dădu iar din cap într-un fel mişcător şi parcă fără gînduri în minte... Pîrăul secase şi doar strecura, abia auzindu-se, un susur neclar şi insinuant. Albia îi dispărea aproape cu totul, potopită de izmă sălbatecă, iar pe malurile lui, acolo unde izbutea să răzbată soarele, se adunaseră în pîlcuri lătăreţe, trandafirii, înălţîndu-se peste tulpinile lor tîrîtoare, florile de cimbrişor, foşnitoare şi fragile ca bruma, şi mirosind a tămîie. Focul l-am aprins chiar pe malul pîrăului, în dreptul a trei asemenea insuliţe de cimbrişor care se înălţau din iarbă aidoma unor tronuri, pentru ca pe cel din mijloc să pun sticla de şampanie, iar pe celelalte să ne aşezăm noi amîndoi. Stam în dreptul rugului, aşteptînd să se încingă mai vîrtos, iar în clipa cînd m-am întors să mă duc spre maşină, am zărit-o pe Irena chiar la spatele meu. Îmi îmbrăcase pulovărul care îi ajungea pînă la genunchi. Era mică de tot şi copleşitoare cu privirea ei înfiorată de victimă şi în acelaşi timp plină de încredere, aţintită spre mine. M-am repezit şi am luat-o în braţe, ea m-a cuprins pe după gît, şi-atunci am simţit că-mi pierd răsuflarea...

Rugul abia mai pîlpîia, căci ea nu mă lăsase să-i înalţ vîlvătaia pînă la cer : îi era teamă să nu

fim zăriţi de pe şosea. Rugul abia mai pîlpîia, iar drept deasupra noastră se aprinse pe boltă o stea albastră cu două raze albe ce coborau oblic spre pămînt. Nu luasem nimic din care să putem bea şampanie, iar din sticlă Irena nu ştia să soarbă. Şedea în faţa mea pe tronul ei de cimbrişor şi se tot întorcea să privească spre şosea.

— Proasta aceea n-o fi avînd familie ca să nu se mai ţină, naiba s-o ia, de familiile altora ? am rostit, referindu-mă la Veravanna. Irena tăcu o vreme, apoi îmi spuse că Veravanna e necăsătorită.

— Este o scorpie, i-am spus. Cine a împiedicat-o să se mărite cu Statu-palmă al tău ? Ori poate că i l-ai suflat tu ?..

— N-ai putea să nu-mi vorbeşti aşa ? mi se adresă, supusă, Irena.

— De ce ?

— Măcar gîndindu-te că nu se cuvine.

Mi-a părut rău pentru cele ce-i spusesem şi i-am sărutat palmele. Ea suspină şi îşi lipi fruntea de pieptul meu.

— Nici nu-ţi închipui ce silă o să-mi fie mîine să mă privesc în oglindă ! Şi-apoi mai este şi Vera asta... Pînă şi numele îi sună cam la fel cu a lui : Volnuhina. Spune-mi : *volobui* este o ciupercă ?

Aveam impresia că ciuperca la care se gîndise se numea *valui*, dar n-am mai stat să precizez. Oare avea vreo importanţă ?

— Sînt convinsă că n-ai să mă crezi, îmi spuse Irena. Să ştii însă că m-am măritat la şaisprezece ani...

M-am ridicat în picioare, am trecut de cealaltă parte a rugului, şi abia de acolo am întrebat-o :

— Pesemne, te apucase o patimă volobuiască ?...

— Da ! Patimă ! îmi răspunse aproape ţipînd. În anul nouă sute treizeci şi opt tatăl meu, comandantul de brigadă Lozinski, şi mama, medic militar de rangul întîi... De patru ori am fugit de la orfelinat, pînă ce...

Eu însă o şi ţineam în braţe şi încercam, nu ştiu din ce pricină, să-i astup gura cu palma. O împiedicam să vorbească, simţind cum mi se răsuceşte din nou în ceafă ghemul ţepos al durerii, iar inima îmi urcă pînă spre gîtlej. Din gura Irenei răzbătea de sub palma mea un urlet prelung şi tînguitor, ca de jivină. Pornisem să umblu cu ea în braţe în jurul rugului, răcnind cuvinte de mîngîiere amestecate cu ameninţări, pînă cînd, încetul cu încetul, izbuti să se potolească. Trupul părea să-i fie lipsit cu totul de greutate. Mi-am adus aminte cît de greu îi venise să care salteaua aceea de cauciuc, pe jumătate umflată, şi m-am gîndit că la vîrsta de douăzeci de ani încă mai poţi spera să prinzi puteri, în timp ce la treizeci şi unu, lucrul acesta e prea puţin posibil.

— Iată, a venit un uriaş, i-am spus. Mare, mare, uriaşul. A venit şi a căzut. Pricepi ? A venit şi a căzut !...

Irena pesemne că se simţea bine în braţele mele, căci nu mai încercă să se dea jos. Abia după miezul nopţii încinserăm din nou rugul, şi tot atunci i-am meşterit Irenei o cupă de şampanie din învelitoarea de staniol a ciocolatei „Alionka". Şedeam din nou pe jeţurile noastre şi Irena îmi era nespus de dragă, aşa cum sta pierdută printre cutele pulovărului meu, ţinînd cu grijă în mîini cupa argintie, căreia îi licărea pe margini o lumină stelară.

— Ascultă, Anton, mi se adresă deodată, pe un ton rugător, oare n-a fost nimic în trecutul tău care să-ţi trezească acum un sentiment de ruşine sau de durere ?

N-am înţeles ce vrea să spună.

— Adică să fi săvîrşit vreo faptă urîtă...

Se trase mai departe de flăcările rugului, ascunzîndu-şi chipul în umbră, iar eu m-am temut că-mi va spune îndată ceva urît şi cu totul de prisos : cine ştie ce faptă o fi săvîrşit în trecut ea însăşi !

— Nu vrei să-mi spui ?

Mi-am dat seama că e cuprinsă şi ea de teamă.

— De ce taci ?

— M-am cam ţinut de furtişaguri, i-am spus.

— De furtişaguri ? Cînd ?

— Ori de cîte ori am fugit de la orfelinat. O făceam vara şi îmi stabileam domiciliul prin pieţe...

— Haide, spune-mi totul.

— Ultima dată am jefuit un bătrîn care se îmbătase şi dormea. Aveam pe atunci şaisprezece ani.

— Anton, dragul meu... L-ai jefuit ?

— Da. Era paznicul şcolii noastre de ucenici. Nu i-am găsit în buzunar decît trei ruble. Dar tu ce isprăvi ai făcut ?

— Mie mi s-a întîmplat ceva mai înfricoşător... Împlinisem pe vremea aceea cincisprezece ani, spuse ea şi începu să plîngă. M-am aplecat să încing mai bine rugul, dar nu m-am mişcat din loc.

— S-a întîmplat într-o toamnă, cînd mă aflam în oraşul Engels... Mă dusesem într-o zi la o profesoară de-a mea, acasă. Fără vreun motiv anume...

Tocmai atunci, în curtea ei nişte deţinuţi păziţi de sentinele tăiau lemne de foc într-o magazie...

— Ia mai dă-i dracului ! i-am strigat prin flăcările rugului. Nu mai vreau să aud nimic. Tu eşti cea mai pură dintre femei !

Îşi înghiţi vorba şi, privindu-mă cu o veselă nebunie în ochi, îmi spuse că m-am scrîntit de-a binelea.

— N-am făcut decît să fur o clătită, pro-ostule, făcu ea pe un ton de bocet şi mototoli cupa argintie. M-am repezit la ea şi mi-am aşezat-o pe genunchi.

— Care clătită, prostuţo ?

— Una, fierbinte ! I-am aşteptat să termine cu masa şi pe urmă...

— Iată, a venit un uriaş... am întrerupt-o din nou. Un uriaş mare, mare de tot, m-auzi ?

— Mi-am vîrît-o sub basc... dar mă gîndeam că totuşi se vede şi-mi acopeream capul cu mîinile...

— A venit şi-a căzut, mă-nţelegi ? am reluat eu.

— Lidia Pavlovna a fugit să mă prindă şi mi-a dat jos bascul... În curte, în faţa celor care tăiau lemnele... Crezuse că am furat o oglinjoară...

— S-a împiedicat de-o treaptă şi-a căzut !... De ce nu m-asculţi ? am strigat. Şi te rog să taci din gură ! Un cuvînt să nu mai scoţi !

În oraş n-am revenit decît în zorii zilei.

Referatul asupra romanului Allei Elkina Irena îl înghesuise în numai două pagini, eu însă, copiindu-l cu litere mai mari şi lăsînd margini albe, l-am întins pe trei pagini şi jumătate. Manuscrisul întîmplător, intitulat *Confesiune tîrzie* — spuneam în referat — nu poate fi, din păcate, recomandat

editurii, întrucît elementele incluse în el de autoare nu constituie deocamdată decît o materie primă din care, eventual, ar putea fi creată o altă carte. În ceea ce priveşte subiectul lucrării, este iremediabil dezlînat, iar acţiunile personajelor şi relaţiile dintre ele, fiind lipsite de fundament psihologic, sînt cu totul neverosimile. În felul acesta — spuneam mai departe — se crează impresia că A. Elkina şi-a scris romanul, cum s-ar zice, dintr-o suflare, adică fără să se preocupe de cizelarea naraţiunii şi fără să respecte regulile de elaborare a unei opere literare, cum ar fi, de pildă, existenţa unor idei clare şi a unor fraze concise, precum şi convingerea că opera respectivă e într-adevăr necesară cititorului sovietic. Neajunsul principal al cărţii îl vedeam în aceea că A. Elkina n-a izbutit să înfăţişeze în paginile ei bogăţia spirituală a contemporanilor noştri, trăsăturile lor morale, elanul, splendoarea celor înfăptuite de ei pe tărîm social.

Veniamin Grigorievici m-a întîmpinat cu un aer posomorît. Pesemne datorită faptului că afară era o zi mohorîtă, se cuibărise şi aici, în cabinetul său, o penumbră spălăcită, policromă, îndemnînd la tăcere şi trezindu-ţi în suflet o tainică nelinişte. Cît timp stătu să-mi citească referatul, am rămas nemişcat între cele două scaune din faţa biroului, cu mîinile lipite de pantaloni, ca în poziţie de drepţi : altceva n-am mai ştiut ce să fac cu ele.

— M-da, făcu el în doi peri. Vezi, tovarăşe Kerjun, cam acelaşi lucru s-a întîmplat şi cu romanul dumitale. Să ştii de la mine că nişte fapte minore legate de traiul zilnic încă nu se pot numi fapte de viaţă. Pricepi ?

— Cum să nu ? i-am răspuns.

Nici astăzi nu-mi dau seama prea bine ce anume m-a împins în clipa următoare să-i trîntesc minciuna aceea plină de lăudăroşenie, rostită însă pe un ton ferm, ba chiar provocător, cum că *Albatroşii* mi-au fost acceptaţi de o revistă pentru tineret. Veniamin Grigorievici îşi înălţă ochii spre mine şi mă privi cu un aer cercetător şi încordat, vădind o secretă nerăbdare, aşa cum ar privi un pescar pluta undiţei sale, atunci cînd aceasta ar porni să se legene brusc, pentru ca în clipa următoare să rămînă din nou nemişcată.

— Cei de la revistă ţi-au comunicat asta în scris ? i-am auzit din nou glasul.

— Întocmai, i-am răspuns, stînd şi acum în poziţie de drepţi.

— Mă rog, asta nu-i rău. Şi cînd au de gînd să ţi-l publice ?

— În numărul din decembrie, i-am răspuns ca prin vis. Tocmai atunci îmi adusesem aminte de-o întîmplare aproape neverosimilă prin care trecusem cîndva. Într-o noapte, în timp ce călătoream cu „Rosinanta" pe şosea, un MAZ[1], care ţinea stînga, ţîşnise de după o pantă, numai la vreo cinci-şase metri în faţa mea şi, pe deasupra, mă orbise cu farurile. În clipa următoare însă, ochii, mîinile şi întregul trup mi-au ieşit brusc de sub controlul voinţei, supunîndu-se unei forţe neştiute şi independente de mine, care le-a calculat într-o fracţiune de secundă mişcările şi le-a făcut să acţioneze în consecinţă. Cred că numai datorită acestui lucru am izbutit să evit tamponarea. Tot astfel, stînd acum în faţa lui Vladîkin, nutream speranţa

[1] Basculantă de tonaj mare.

că voi izbuti şi de data aceasta să evit consecinţele celor spuse de mine şi să rămîn teafăr. Cît despre Veniamin Grigorievici, acesta continua să mă privească lung, cu un aer de neîncredere. Şi-atunci mîna dreaptă mi se vîrî fără voie în buzunarul de la spate al pantalonilor, dînd la iveală un carnet de notiţe. L-am răsfoit alene, dar n-am găsit nimic. Asta trebuia să însemne, de bună seamă, că scrisoarea de încunoştinţare din partea revistei o lăsasem acasă, ori o pierdusem. Veniamin Grigorievici scăpă un „hm-hm" plin de tîlc, apoi vîrî în sertarul biroului atît jurnalul Allei Elkina, cît şi referatul pe care i-l adusesem. Manuscrisul pe care mi-l oferi îndată spre redactare purta titlul *Stepa nesfîrşită*, număra şase sute de pagini, şi era trecut în planul editorial pe anul viitor.

În seara aceleiaşi zile am stat să-i povestesc Irenei despre minciuna pe care i-o trîntisem lui Vladîkin. Ascultîndu-mă pînă la capăt, îmi spuse că nu vede nimic ruşinos sau care să-mi poată periclita situaţia. Dacă Vladîkin îşi va aduce aminte în decembrie de cele ce-i spusesem, voi putea foarte frumos să-i zic că romanul urmează să-mi apară în februarie. Sau că n-o să-mi mai apară deloc. Explicaţii se vor putea găsi destule. Cît despre motivul purtării mele, acesta s-ar fi datorat — după părerea ei — instinctului de conservare care m-a împins să acţionez asupra lui Vladîkin pe un plan psihologic. Atît, şi nimic mai mult...

Cu toate că ajunsesem — la sfatul Irenei — să mă port cu Veravanna nu ca un om, ci, pe drept cuvînt, ca un nor diafan, ea a continuat să-mi întîmpine politeţea uşor triumfătoare cu acelaşi aer

îndîrjit şi bănuitor. Îmi dădeam seama că o enerva tot ce era legat de persoana mea : pulovărele mele, pălăria, pantofii, mireasma de „Chypre", pînă şi mersul şi chiar statura mea. Dimineaţa, cînd venea la serviciu, ajunsesem s-o întîmpin stînd în picioare şi făcîndu-i cîte o plecăciune plină de respect, însă ea considera că această atitudine e o nouă manifestare de ironie la adresa ei şi obrazul i se acoperea îndată de pete vinete. Buna-cuviinţă mă obliga să rămîn în picioare pînă cînd o vedeam aşezată la birou, dar şi la acest lucru riposta de fiecare dată printr-o nemărturisită ostilitate. Cerîndu-i bunăoară permisiunea de a aprinde o ţigară, îmi răspundea, continuînd să-şi sugă bomboanele, „ia mai lasă-mă-n pace", iar sînii îi tresăltau ca nişte muşuroaie pe-o mlaştină. Îmi ceream scuze, ieşeam afară, pe culoar, iar înainte de a reveni în odaie, ciocăneam uşor în tăblia uşii. În felul acesta, era nevoită să spună „intraţi, vă rog", pentru ca îndată, dîndu-şi seama că eu eram cel care ciocănise, să pufnească fără nici un fel de menajamente pe nări şi să se înfurie şi mai tare :

— Ce tot faci pe nebunu'? Altă ocupaţie nu poţi să-ţi găseşti ?

Aş fi trimis-o cu multă plăcere la mama dracului, însă Irena îmi spunea că nu este cîtuşi de puţin cazul să fac aşa ceva.

De obicei, la ora cînd trebuia să pornim spre oraş, rugul nostru ajungea să se stingă aproape cu totul, astfel că de fiecare dată îi acopeream cenuşa încă fierbinte cu frunze de arţar sau de cimbrişor. Îmi părea rău să părăsesc moviliţele jalnice de scrum cenuşiu, care mă duceau cu gîndul la finalul

inevitabil al oricărei arderi de pe planeta aceasta a noastră, făcîndu-mă să doresc din toată inima ca cenuşa să nu se răcească de tot pînă în seara următoare, cînd aveam să reînsufleţim aici o altă minune vie. Astfel că în zorile acelei zile cînd, după ce apucasem să intrăm în oraş, Irena, îmi porunci să ne întoarcem la pîrăul nostru, se mai aflau acolo, calde, rămăşiţele celui de-al patrulea rug pe care îl aprinsesem. N-am stat s-o întreb nimic, am întors-o pe „Rosinanta“ în direcţia din care abia venisem şi am încercat să scot din motorul ei tot ce mai putea el să dea. Peste poiana noastră se abătea legănarea timidă a luminilor unei zile noi, iar din moviliţa de cenuşă pe care o învelisem cu frunze de cimbrişor se înălţa în spirală un fir de abur trandafiriu.

— Încă nu s-a stins ! rosti cu un aer fericit şi sălbatic Irena. Pricepi ceva dintr-asta ?

— Ceva dintr-asta !... Doar eşti redactor la o editură de beletristică, i-am spus, încîntat de ceea ce o îndemnase să revină aici. Abia atunci am zărit la ea o ciudată schimbare : atît mîinile sale, care mi se apropiară, furişate, de obraz, cît şi ochii, deodată îngustaţi, şi puţin saşii, gura întredeschisă cu buzele uşor strîmbate, şi, în general, întreaga ei fiinţă căpătaseră fără veste un aer răzbunător, ancestral, de stepă : aş fi putut jura că am în faţă o ceremisă urmărită de duşmani.

— Vrei să mă zgîrii ? am rîs eu. Haide, n-ai decît !...

— De unde ştii ? se dădu ea înapoi. Doamne, oare ce vorbesc ! Anton, spune-mi... Femeilor măritate li se întîmplă asta totdeauna ? Tuturor ?

— Ce anume ? n-am înţeles-o eu.

— Ceea ce mi se întîmplă acum, cu tine... În clipa aceea eu zbor, zbor... Înainte n-am simţit-o niciodată. Faptul că am născut un copil n-are nici o importanţă. Mă-nţelegi ce vreau să spun ?

— Da, i-am răspuns. Ascultă-mă, el cînd se întoarce de la Kislovodsk ?

— Pe douăzeci şi unu. Adică, luni.

— Ziceai că se duce şi la Stavropol.

— Nu se mai duce... Am primit aseară o telegramă.

— E un netrebnic ! i-am spus.

— Ba, să ştii că e şi mai rău !... El nu avea dreptul să mă frustreze de asta, aşa cum a făcut-o. Nu avea dreptul !...

Am sărutat-o şi i-am vorbit despre uriaşul care s-a împiedicat de pragul uşii. Într-un tîrziu, am ieşit din nou la şoseaua cea pustie şi curată. De după oraş urca soarele şi-mi bătea în ochi, orbindu-mă.

— Acum o să ne ducem direct la mine, i-am spus deodată. Iar luni o s-o luăm şi pe Alionka.

Ideea îmi fulgeră prin minte chiar atunci şi, îndată, am simţit cum îmi zburleşte părul, pe sub pălărie, un fior de extaz, copleşitor ca o spaimă.

— Cum adică, la tine ? Ce vrei să spui ? !

Irena se trase spre portiera maşinii.

— La mine acasă, în strada Gagarinskaia, i-am spus. Duminică ne cununăm la mănăstirea Duhov. Tu ai să fii în rochie albă !

— Ce tot vorbeşti acolo ? ! La ce fel de mănăstire ? Ai înnebunit ? El ar fi în stare să mă omoare mai întîi pe mine, pe urmă pe tine şi... pe noi toţi !

— Să ne omoare ? Burduful ăla de piele umplut cu rumeguş ? Ba, am să-l jupoi eu de viu. Uite-aşa, i-am arătat cu mîna cum aveam să-l jupoi.

— Să ştii că mă-nspăimînţi ! făcu deodată Irena. Vreau să mă dau jos. Opreşte !

Ne aflam chiar la intrarea în oraş. În jurul nostru, străzile erau încă aproape pustii. Mi-am trecut palma peste umărul Irenei, mîngîind-o, şi i-am spus că am s-o duc pînă în dreptul podului, de unde va putea să ajungă acasă de una singură.

— Sigur că am să ajung, spuse ea ca un copil rătăcit, căruia cineva i-ar fi arătat în cele din urmă drumul spre casă. Să nu mă mai sperii altădată. Auzi ?

Şi totuşi ziua aceea a fost pentru mine o zi fericită. Ajuns acasă, am aţipit niţel : m-am trîntit, îmbrăcat cum eram, în patul meu pliant, iar cînd m-am trezit, mi-am dat seama că se făcuse ora douăsprezece. Am coborît la parter şi i-am telefonat Irenei s-o întreb ce să fac. A stat cîteva clipe să se gîndească, pe urmă mi-a spus cu vocea lui Vladîkin că toţi oamenii sovietici de treabă obişnuiesc să doarmă noaptea.

— Ziua, tovarăşe Kerjun, ei creează.

— Tocmai despre asta-i vorba, i-am spus.

— Să ştii că nu-i o justificare. Ai avut motive serioase ca să întîrzii la serviciu ?

I-am mărturisit că mă tem cu adevărat să nu fiu văzut de Vladîkin.

— Pentru dumneata eu nu sînt Vladîkin, ci Veniamin Grigorievici, pricepi ?

Nu ştiu de ce o apucase veselia.

— Ce te ţii de prostii ? am întrebat-o

— Mi-a mai sosit o telegramă, îmi spuse. S-a luat hotărîrea să se facă totuşi escală la Stavropol. Cît despre Vladîkin, să ştii că a plecat de astăzi în concediu. Preşedinta comitetului sindical, tovarăşa Volnuhina, lipseşte de asemenea. Mîine dimineaţă îşi va lua zborul spre Soci. Situaţia asta îţi convine ?

— Pe deplin, i-am răspuns.

— Îmi pare bine ! Dar dumneata de ce dormi la ore nepotrivite ?

— Uite, m-am încurcat şi eu cu o zănatică de noapte, i-am spus.

— Aşa, va să zică ? Şi-i o zănatică sadea ? Sau o zănatică mai mică ?

— Una mai mică, i-am spus.

— E cumsecade ?

— Aşa şi aşa...

— Tu o iubeşti ?

— Tare !

— Dar ea pe tine ?

— Asta nici ea încă n-o ştie sigur.

— Fir-ai să fii de filfizon păcătos ! Să ştii că ai încasat-o prea puţin de la ăia cu ciorapul. Mincinos de la casa de copii ce eşti ! *Albatroşii* mei, vedeţi dumneavoastră, apar în numărul din decembrie".

— Mă tem că ai cam luat-o razna, i-am spus. Aş fi dat mult să fiu lîngă ea în clipa aceea. Spune-mi, cînd ne vedem astăzi ?

— Către ora trei, la editură. Am să vin cu Vera, să-mi dea un manuscris pentru lectura finală. Cînd o să venim acolo, tu să te porţi cît se poate de cuviincios, ne-am înţeles ?

— Eşti o zănatică mică, i-am spus.

Văzîndu-le la ora respectivă că intră pe ușă, m-am ridicat în picioare și le-am salutat printr-o plecăciune tăcută. Calitatea acestui salut a fost bineînțeles alterată de faptul că purtam și acum pălărie, dar aici nu mai era nimic de făcut. Veravanna, pregătită de pe acum la modul moleșit pentru plecarea la Soci, mi-l ignoră cu desăvîrșire, iar Irena, la spatele ei, îmi făcu o ușoară și grațioasă reverență. Pesemne că-și dădea seama în ce hal îi scînteiază ochii, trădîndu-i starea de spirit, căci pentru a-i ascunde de privirile Veravannei se duse direct la fereastră. În clipele acelea mi-am binecuvîntat în taină soarta pentru tot ce-mi dăruise pînă atunci — începînd cu orfelinatul și sfîrșind cu bucata de plumb din ciorapul acela de damă — întrucît m-am gîndit că, neavînd parte de toate acestea, n-aș fi ajuns nici la rugurile noastre — ale mele și ale Irenei — de lîngă pîrăul din pădure. Și mi-a mai trecut tot atunci prin minte — de data aceasta fiind un gînd cu totul nebunesc, destinat numai Veravannei — că, iată, acum, chiar în clipa următoare, am să sar de pe scaun, am s-o iau pe Irena în brațe și-am s-o sărut pe ochi, și nu o dată, ci de patru ori cîte patru. Mă rog, ce ai să ne poți face, popou umflat ce ești ? Ai să începi să țipi ca o scroafă înjunghiată ? N-ai decît !...

— Asta-i manuscrisul, Iriș, rosti cu glas moleșit Veravanna. Să-ncepi de la pagina trei sute șapte. Avea o înfățișare de om îndurerat, chinuit, și-i întindea Irenei teancul de foi peste birou, fără să se ridice de pe scaun.

— Cîte pagini sînt în total ? o întrebă Irena, fără să se întoarcă de la geam.

— Patru sute șase... Ți-a rămas o nimica toată. Ce mai... În trei seri le dai gata...

— Sigur că da. Doar așa ne-am și înțeles, spuse Irena cu o voce vibrantă. Se lăsase peste pervazul plin cu cărți și mi-am dat seama că umerii îi tresaltă din pricina rîsului pe care încearcă să și-l stăpînească. Nu știam din ce cauză o apucase rîsul, dar a fost suficient să pricep că evită să se uite la mine — să nu pufnim din nou împreună, așa cum am pățit atunci, în pădure — pentru ca să simt că dintr-o clipă într-alta voi izbucni și eu într-un rîs cu hohote. Am încercat din răsputeri să nu mă uit la Veravanna care tăcuse într-un chip foarte suspect, totuși aș fi vrut nespus de mult să-i arunc măcar o privire. Ținea și acum înălțat peste birou manuscrisul din care Irenei nu-i mai rămăsese de citit decît „o nimica toată" și, atrasă de sunetele care îmi ieșeau din gîtlej, semănînd cu un sughiț înfundat, mă privea cu silă și cu mirare.

— Vai, de-ați ști ce scrie aici ! am exclamat pe neașteptate, ridicînd la rîndul meu deasupra biroului manuscrisul la care lucram. Dacă ea n-ar fi rostit atunci pe un ton mofturos „n-am nevoie să știu, lasă-mă-n pace", totul s-ar fi soldat cu bine. Așa însă nu m-am mai putut stăpîni și am izbucnit în rîs.

— Vera !... Vino mai repede ! Uită-te și tu ce se petrece acolo, făcu gîtuită Irena, cu ochii pe fereastră. Veravanna se duse spre dînsa și zău că nu știu cum s-ar fi terminat povestea asta pentru noi amîndoi, dacă tocmai atunci n-ar fi intrat pe ușă „fostul" pictor, în numele căruia îi telefonasem Irenei, tocmai la ora cînd îi venise în vizită Veravanna. De fapt, bătrînul doar își vîrîse capul

pe uşă, chipul fiindu-i încruntat, gînditor şi învăluit în fumul lulelei sale arse, ca şi atunci.

— Arişenka ! Mă bucur că te văd, îi spuse Irenei, zărind-o în dreptul ferestrei, şi se văzu cît de colo că se bucură cu adevărat. Nu ne salută nici pe mine, nici pe Veravanna. De Irena se apropie însă ca să-i sărute mîna.

— Pe-acolo, pe unde ai fost, te-ai odihnit bine ?

— Foarte bine. Dar dumneavoastră ce mai faceţi ? Anna Trofimovna cum o duce cu sănătatea ? îl întrebă cam prea în grabă Irena.

— Se îngraşă din te miri ce, rosti el cu nepăsare. Spune-mi : mi-ai găsit biletul ?

— Da-da, îi răspunse, zăpăcindu-se, Irena, şi-atunci, căutîndu-i privirea, mi-am proptit bărbia în palmă şi mi-am acoperit buzele cu arătătorul : „n-o lăsa, adică, să-i pună întrebări, caută să i le pui tu".

— Arătaţi foarte bine, Vladimir Iurievici, reluă Irena. Ce mai e nou pe la dumneavoastră ? Aţi terminat cu picturile la mănăstire ?

— Mai am oleacă, făcu el bosumflat. Cît despre Veravanna, aceasta se mai uita şi acum pe fereastră, deşi afară, în curte, desigur că n-avea ce să se întîmple. Nici lucruri vesele şi nici triste.

După vreo zece minute, plecară cu toţii : Irena şi „fostul" în faţă, iar Veravanna, cu manuscrisul subţioară, în urma lor. Bătrînul nu catadicsi să-şi ia rămas bun de la mine, însă acest lucru — după cum m-am gîndit atunci — nici nu era necesar, de vreme ce nu mă salutase nici atunci cînd intrase în odaie.

În ziua aceea — pentru prima oară în săptămîna care era pe sfîrşite, n-am mai izbutit să ne ducem la pîrăul nostru, căci Veravanna pleca cu avionul la ora patru dimineaţa, iar Irena — după cum s-a exprimat atunci — trebuia s-o conducă avînd o înfăţişare din cele mai cuminţi.

— Asta e, urşuloiule, îmi spuse din receptorul telefonului. N-am înţeles-o şi-atunci şi-a repetat fraza.

— Ce înseamnă asta ? am întrebat-o.

— Vine de la cuvîntul „urs". Aşa ţi-ar fi spus Vera, dacă...

— Dacă aş fi fost...

— Nu. Dacă n-aş fi fost eu.

— Ecşcepcional ! am exclamat. Mă înveselisem de-a binelea. Ia ascultă, ce tot născoceşti acolo ?

— Dar tu de ce te prefaci faţă de mine că nu înţelegi motivul pentru care ea se tot enervează ? Dealtfel, cred că o să ajungeţi în cele din urmă să vă împăcaţi bine. Mai ales că-i femeie liberă, divorţată...

— Şi planturoasă, am adăugat eu.

— Te cred !

Mi-am dat seama că glasul i se schimbase : era acum pe jumătate înciudat, pe jumătate pătruns de obidă.

— Ce tot umbli cu prostii ? i-am spus din nou. Şi cine e, mă rog, acel „fost" pirat, bătrîn pe deasupra, care îţi zice Arişa, iar mie nici nu-mi dă bună-ziua ?

— Fost ? De ce fost ?

Întrebarea mi-o puse cu o voce severă, ca şi cînd ar fi vorbit cu un străin. I-am spus că aşa îi zice tovarăşa Volnuhina.

— Serios ? Înseamnă că pentru ea termenul derivă de la cuvintele „a fost închis", presupuse Irena.

Din cînd în cînd îl ajut să mai ciupească un ban. Face ilustraţii la cărţile pentru copii.

— E clar, i-am spus. Dar noi chiar n-o să ne vedem deloc ?

— Astăzi nu. Ascultă, Anton... Spune-mi, te rog : povestea aceea cu lumînările a fost o născocire de-a ta ?

— Le poţi vedea tu singură la orice oră pofteşti, i-am spus. Ce ţi-a venit să mă întrebi ?

— Nu ştiu, îmi răspunse încet, m-am gîndit şi eu...

— La ce ?

— Cred că nu mai vreau să stai în acelaşi birou cu noi.

— Cu voi ?

— Cu ea !

— O, Doamne, Dumnezeule ! am rostit în receptor.

— Spune-mi : mă iubeşti mult ?

— Prostuţo, i-am strigat. Acolo, pe unde te-i fi aflînd !

— Dar dumneatale, mă rog, pe unde te afli ?... Astăzi să mi-te culci devreme, auzi ?... Să nu-mi hoinăreşti de unul singur pe străzi...

Mi se păru că plînge.

Cînd stai culcat multă-multă vreme fără să te prindă somnul, iar în odaie pluteşte o linişte cenuşie, umbroasă, luminată doar de licărul felinarului din stradă, ai toată posibilitatea să cugeţi — limpede şi fără să te cruţi — la fel şi fel de lucruri : la cele din trecut şi la cele de astăzi, reale şi imaginare, permise şi nepermise, pentru ca în cele din urmă să ajungi la o mereu aceeaşi întrebare, o întrebare cît toate zilele : cum să trăiesc mai departe ?...

A doua zi de dimineaţă, cînd pe străzi încă nu se zărea ţipenie de om, am pornit cu „Rosinanta" spre staţia de benzină şi, cu cele optzeci şi şapte de copeici pe care le mai aveam, am cumpărat cincisprezece litri. De-a lungul aceloraşi străzi încă pustii am izbutit să fac, fără nici un fel de necazuri, mai multe curse de la gară pînă la piaţă ; era într-o vineri, zi de tîrg în oraşul nostru. Cliente mi-au fost femeile sosite de la ţară cu coşuri voluminoase şi cu sacii doldora — taximetriştii nu acceptau să care asemenea bagaje — astfel că spre ora nouă ajunsesem să cîştig nouă ruble şi o jumătate de vadră de mere. După aceea am venit acasă şi m-am vîrît sub duş. Pălăria de pai nu mi se potrivea deloc cu costumul de culoare închisă, iar bascul mi se mototolise şi, din cauza ploilor, intrase la apă, astfel că a trebuit să-l spăl şi să-l întind pe-o farfurie. Oricît de mult am stat să mă gîndesc apoi ce fel de trandafiri să cumpăr în drum spre editură — numai albi sau de culori diferite ? — n-am izbutit să ajung la nici o concluzie. Şi-apoi cîte fire trebuia să iau : trei sau patru ? În cele din urmă mi-am spus că voi cumpăra patru. Trei albi şi unul negru. M-am decis s-o fac abia după ce am ajuns la piaţă. Venind la editură, am adus florile sus, învelite, aşa cum erau, în foiţă, iar ajungînd în biroul nostru le-am scurtat tulpinele, le-am vîrît într-un borcan cu apă şi le-am aşezat pe masa de lucru a Veravannei. Simţindu-mă pentru prima oară în deplină libertate, mi-am aprins cu multă plăcere o ţigară şi m-am apucat de lucru. Manuscrisul intitulat *Stepa*

nesfîrşită s-a dovedit a fi un roman despre pămînturile desţelenite. Pornea de la faptul că un soldat demobilizat, pe nume Anton Pavlovici Berkutov, venise acolo de pe „Continent", purtînd în suflet o durere mocnită pe care i-o provocase nerecunoştinţa omenească : o fată, pe nume Tosia, căreia el îi purtase o „mare prietenie" n-a vrut cu nici un chip să-l însoţească în Kazahstan. „Şi ducă-se naibii", am rostit cu glas tare, dintr-un sentiment de solidaritate faţă de Berkutov, căci oricum ar fi fost, acesta era, totuşi, tizul meu. Pe biroul Veravannei telefonul se pornise să miorlăie de mai multă vreme, fără ca eu să-mi dau seama pe loc că am tot dreptul să răspund la apelul lui. Am ridicat în cele din urmă receptorul şi am spus că la telefon este editura de beletristică.

— De necrezut ! Chiar de beletristică ? Cine e la aparat ?

Vocea Irenei era veselă şi totodată ironică.

— Anton Pavlovici Kerjun, redactor stagiar la secţia de proză, i-am răspuns.

— Nicicînd n-am întîlnit un nume atît de arogant. Deşi, staţi puţin... Nu cumva sînteţi Kerjun acela care, odinioară... deodată se întrerupse şi tăcu din gură.

— Care ce ? am întrebat-o.

— Nu, nimic... Spune-mi, de ce nu mi-ai telefonat de dimineaţă ?

— Care, odinioară, ce ?

— Nu insista, Anton. Nu vreau să-ţi spun.

— Ba ai să-mi spui. Chiar acum !

— Bine, bine pisălogule !... Am vrut să fac o glumă în legătură cu paznicul acela de la şcoala de ucenici. Mi-am adus însă aminte de învăţătoarea mea şi mi-a pierit tot cheful. Acum eşti mulţumit ?

— Sînt, i-am mărturisit.

— Ia spune-mi, de ce nu m-ai sunat pînă acum ?

— Te-am lăsat să dormi. Doar ţi-ai condus, azinoapte, prietena.

— Să ştii că nici nu m-am mai culcat, prostuţule.

— Atunci ascultă aici, la mine, i-am spus. La ora şaptesprezece fix plecăm să ne cununăm...

— Cum, adică, să ne cununăm ? Ce ai mai stat să născoceşti ? Doar te-am rugat să nu...

— O să ne cununăm pe malul unui lac. N-o să fim acolo decît noi doi. Lacul e la patruzeci de kilometri de aici. Vii ?

Nu-mi răspunse.

— La înapoiere ai să te duci acasă, în strada Perovskaia, i-am promis. Nu-i mai auzeam nici respiraţia şi aş fi vrut tare mult să ştiu în ce fel ascultă cele ce-i spuneam : stînd jos sau în picioare. În ceea ce mă priveşte, stăteam în picioare.

— Ce trebuie să iau cu mine ? mă întrebă într-un tîrziu, cu o voce care păru să vină de departe.

— O pîine, zece pachete de drojdie, puţin piper pentru ciorba de peşte şi două linguri. Restul o să găsim acolo.

— La cine o să găsim ? Doar ziceai că o să fim numai noi doi.

I-am explicat că este acolo o băbuţă pe care o cunosc mai demult.

— Dar de drojdie pentru ce e nevoie ?

I-am explicat şi asta.

— Bine, rosti ea, supusă. Am să te aştept acolo unde ne-am întîlnit şi pînă acum.

— Ba deloc ! am ripostat. Am să viu să te iau chiar din strada Perovskaia. La ora cinci fix.

Nu-mi răspunse nimic şi nu i-am mai auzit nici respiraţia.

Vinerea aceea a noastră parcă ne-ar fi fost pregătită după o comandă specială : era o zi însorită şi caldă, totuşi lipsită de zăduf, iar zborul larg, în înaltul cerului, al lăstunilor din oraş prevestea aceeaşi vreme şi pentru următoarele cel puţin trei zile. De bună seamă aveam să ne întindem cortul acolo unde mi-l aşezam eu totdeauna, iar pînă la apusul soarelui aveam să şi pescuim ceva de-o ciorbă. Măcar vreo zece bibani. Ne-ar ajunge pe deplin. Doar să nu uităm, înainte de a pleca din oraş, să ne oprim la vreun magazin de lactate şi să cumpărăm două borcane goale pentru smîntînă. Să ne slujească drept pahare de vin, căci luasem cu mine o sticlă de şampanie şi o jumătate de litru de votcă poloneză „wyborowa". Încă de data trecută, cînd adusesem în strada Sofia Perovskaia salteaua de cauciuc, mă gîndisem că într-o casă ca cea de la numărul zece nu-i uşor şi nici vesel de trăit : era un imobil cu două etaje, cu o siluetă îngustă, gotică, clădit din cărămizi roşii, lucioase, fabricate pesemne cu decenii în urmă. De fapt nici nu părea a fi o casă rusească, ci un fel de imobil olandez, trainic, sumbru şi rece, şi te puteai întreba : cît timp ai fi în stare să rezişti într-un asemenea imobil olandez, în spatele ferestrelor lui gotice, ştiind că mai devreme sau mai tîrziu tot va trebui să pleci acasă ? Clădirea era trasă mai înăuntru

faţă de celelalte şi din această cauză trotuarul dinaintea ei părea pustiu şi dezolant, ca o zonă interzisă. Am oprit maşina în dreptul ei la ora cinci fix, mi-am luat trandafirii şi am pornit spre uşa imobilului. Înăuntru se afla o scară de fier, îngustă, ca de clopotniţă, şi foarte strîmtă, astfel că rucsacul pe care îl luase Irena nu izbutea să încapă între umărul ei şi perete, de aceea îl cobora, treaptă cu treaptă, ţinîndu-l înaintea sa.

— Ai înnebunit de tot ! Intră mai repede în maşină, îmi spuse în şoaptă, cu ochii la flori. I le întinsesem de jos, de pe ultima treaptă a scării, şi-atunci scăpă din mînă cureaua rucsacului şi se duse spre „Rosinanta" cu paşi împiedicaţi, ducînd trandafirii cu mîna întinsă înainte, aşa cum ai duce o făclie. Purta o rochie albă, iar capul şi-l ţinea drept, cu încordare, ca şi cînd toţi trecătorii care îi ieşeau în cale ar fi ştiut încotro şi cu ce scop se duce. Mergeam cu pas legănat, marinăresc, numai la vreo doi paşi în urma ei, ca s-o apăr de ferestrele imobilului, iar rucsacul mi-l lipisem de burtă, ca să nu fie nici el văzut de la ferestre. Paşii o duseră pe Irena spre portiera din spate şi nu spre cea din faţă a „Rosinantei". I-am făcut loc să intre în maşină, am aşezat rucsacul în dreptul ei, pe banchetă, apoi am întrebat-o pe un ton dintre cele mai serioase — pentru cei ce ar fi vrut să mă audă — şi cu un glas mult prea răsunător : pe cine trebuie să luăm mai întîi de acasă, pe tovarăşul Vladîkin sau pe tovarăşul Dibrov ?

— Mai întîi pe tovarăşul Dibrov, te rog, îmi răspunse. Nu mă uitasem nici o clipă spre ferestrele imobilului, însă m-am gîndit că „Rosinanta" ar fi putut să aibă un aspect mai solid şi mai nou : mă

rog, să nu fi fost o „Volga“, totuşi măcar un „Zaporojeţ“. Porni din loc cam prea brusc, cît despre borcanele pentru smîntînă nu mi-am adus aminte de ele decît în afara oraşului, cînd ajunsesem la drumeagul din pădure care ducea spre lac. Am oprit acolo maşina şi i-am făcut loc Irenei în faţă, lîngă mine.

— Bine te-am găsit ! i-am spus. Îţi mulţumesc pentru rochia albă.

— Iar eu, pentru trandafiri, rosti ea, mişcată.

— Spune-mi, nu sînt eu un băiat de treabă ?

— Ba da. Numai că eşti mult prea nechibzuit. Cum de ţi-a trecut prin minte să vii cu ei aşa, ca să te vadă toată lumea ? Oare ce-ai să faci mai tîrziu, după ?

Cu noi, va să zică, venise şi Volobui. Şi Veravanna. Şi Dibrov, laolaltă cu Vladîkin. Şi-ntreg oraşul...

Drumeagul era numai gropi şi hîrtoape săpate de roţile tractoarelor. Încercam să merg între făgaşele acestea adînci, totuşi diferenţialul „Rosinantei“ se tot împotmolea în nisip şi de aceea trebuia să schimb întruna vitezele, să apăs pînă la refuz acceleratorul, să mă înfurie atît „Rosinanta“, cît şi faptul că Irena îmi aşezase trandafirul negru printre cei albi ; asta însemna că n-a vrut — dacă nu pe străzile oraşului, cel puţin aici, în pădure — să-l azvîrle afară, pe geamul maşinii ! Lumina zilei mi se păru că se întunecă brusc, şi-mi veni din ce în ce mai greu să conduc. Priveam drept înainte, tăceam şi nici n-o mai vedeam pe Irena.

— Uite, acolo cred că ai avea loc să întorci, i-am auzit glasul de undeva, de lîngă umărul meu. Vorbise în aşa fel, încît ţi-ai fi putut închipui că nu am pornit-o de-a lungul acestui drumeag desfundat decît numai ca să găsim un loc unde să putem întoarce. I-am spus „ai dreptate“, am cotit spre poieniţa pe care mi-o arătase şi am întors maşina. Pe urmă am luat-o înapoi, de-a lungul urmelor pe care tot eu le lăsasem, doar că acum eram de două ori mai concentrat decît pînă atunci, iar inima mi se ruga întruna de Irena ca ea să-mi spună : opreşte !

Ajuns la şosea, mi-am aprins o ţigară şi am mărit viteza : doar mergeam spre oraş.

— Dă-mi şi mie o ţigară, făcu Irena cu o voce lipsită de intonaţie. Nici nu se uita la mine, iar trandafirii şi-i ţinea şi acum ca pe un sfeşnic în care ar fi stat înfipte mai multe lumînări aprinse. La vorbele mele pătrunse de politeţe „poftim, vai de mine“, îmi răspunse cu o nemaipomenită demnitate „mulţumesc“ şi se apucă să-şi fumeze ţigara, depărtînd-o în răstimpuri de la gură cu acea mişcare lentă şi graţioasă, proprie numai femeilor cu mîinile fine şi aristocratice. Eu mergeam tot înainte, urmărind cu ochii stîlpii de telegraf şi-mi ziceam în sinea mea : uite, la stîlpul acela o să-mi spună să opresc. Putea să-mi arunce numai o privire : mi-ar fi fost de ajuns ca să pornesc înapoi. Dar ea continua să tacă, iar după ce am ajuns aproape de marginea oraşului, îmi spuse distantă că va coborî chiar acolo. I-am spus : „cum doreşti“ şi am apăsat pe frînă. Simţeam o durere pătrunzătoare în ceafă, iar în locul unde îmi era inima parcă s-ar fi răsucit întruna un arici. Irena coborî, iar eu i-am întins rucsacul. Îl prinse cu mîna stîngă, pentru că în cea dreaptă îşi ţinea trandafirii, şi se duse spre staţia de autobuz. Rucsacul o lovea peste picioare şi se tîra în urma ei pe trotuar, iar eu şedeam în ma-

şină, stăpînit de o mută, chinuitoare voluptate a autoflagelării, dar nu puteam să fac nimic: nici s-o chem înapoi şi nici măcar să fac o mişcare.

Cred că n-aş putea explica la ce mi-o fi trebuit să aştept ca autobuzul în care se urcase Irena să plece din staţie, pentru ca abia atunci să pornesc cu viteză în urmărirea lui. L-am întrecut de mai multe ori, coborînd din maşină cînd se oprea în staţii şi dînd fuga să mă postez în faţa uşii de coborîre. Irena mă zărea de fiecare dată, dar autobuzul se urnea din loc şi-atunci porneam din nou să-l depăşesc. La cea de-a cincea staţie — cînd autobuzul ajunsese aproape de centrul oraşului — ea îşi coborî rucsacul treaptă cu treaptă, la fel cum procedase acasă, eu i l-am luat numaidecît, apoi am prins-o de braţ şi am condus-o spre „Rosinanta", ca pe-o oarbă. Trandafirii şi-i ţinea în mîna dreaptă. Petalele li se răvăşiseră şi începuseră să se ofilească: ar fi putut foarte bine să-i azvîrle naibii pe toţi. Asta i-am spus-o după ce ne-am urcat în maşină. Tot atunci m-am referit şi la trandafirul cel negru: ce anume m-a făcut să-l cumpăr şi la ce m-am gîndit după aceea.

— Vai ce prost poţi să fii! Îngrozito-or! făcu uimită Irena. De unde pînă unde — Volobui?

Aruncă pe fereastră trandafirul negru şi plînse încet, cu amărăciune şi deznădejde. Era cu neputinţă să rezişti văzînd-o cum plînge, astfel că nici n-am ieşit bine din oraş cînd m-am şi pomenit spunîndu-i că nici acum nu-şi dă seamă ce pramatie ticăloasă stă lîngă ea! Irena încetă să plîngă şi îşi ciuli urechile.

— Crezi că Volnuşkina n-a avut dreptate să-mi spună că sînt un filfizon încrezut? am întrebat-o.

— Deocamdată îi mai zice Volnuhina, observă Irena.

— S-o ia dracu, i-am spus, că tot are dreptate.

— Să presupunem. Deşi ţi-a venit în gînd cam prea tîrziu să umbli cu spovedanii. Nu ţi se pare? Mă privi lung cu ochii ei umezi şi uşor oblici şi-am citit în ei ironie, dar şi derută şi chiar curiozitate. Mă rog, ce păcate ai mai săvîrşit?

— De toate, i-am spus. Încă de pe vremea cînd eram la orfelinat, mă socoteam cel mai bun dintre toţi. Ba chiar înzestrat cu calităţi excepţionale... Văzusem într-o zi un nimb de aur plutind peste umbra mea, chiar deasupra capului. Era într-o dimineaţă de vară, cînd ne duceam la rîu, să facem baie. Nici unul din copii nu mai avea nimb dintr-ăsta, numai eu!

— Şi ce-ai făcut?

— Pînă pe la vîrsta de paisprezece ani am tot crezut că... mă rog, că este un fel de însemn al providenţei. Poate tocmai din această cauză am şi evadat mai adeseori decît alţii de la orfelinat...

— Şi după aceea?

— După aceea am aflat că un asemenea nimb, aprins de razele soarelui, apare pe o iarbă stropită cu rouă peste umbra oricui, numai că de văzut nu-l poţi vedea decît tu însuţi.

— Şi totuşi nu ţi-a venit să crezi că asta-i explicaţia, nu-i aşa? Dar astăzi cum se mai manifestă nimbul?

— În mai multe feluri, i-am spus. Ştii, de pildă, ce-am făcut azi dimineaţă, plecînd să-ţi cumpăr trandafirii? Am intrat din nebăgare de seamă într-o băltoacă, pe urmă mi-am şters pantoful cu o batistă nou-nouţă şi am azvîrlit-o cît colo. Uite-aşa am az-

vîrlit-o, mi-am repetat gestul. Importantă nu este batista, am ţinut să precizez, ci satisfacţia răutăcioasă pe care am încercat-o văzînd că din cauza ei s-au luat la bătaie două tîrgoveţe.

— Am înţeles. Alte păcate ai mai făcut ? mă întrebă, privindu-mă cu atenţie.

— Am făcut destule, i-am răspuns, încercînd să mai găsesc nişte exemple. De pildă, nu pot să sufăr cozile care se formează la magazine şi le urăsc pe aşa-numitele gospodine simple, sovietice, mai ales pe babele grase şi slinoase, cînd le văd cărînd acasă cîte două sacoşe de portocale, parcă ar căra nişte cartofi... Şi cîte şi mai cîte !....

— Să ştii că le urăsc şi eu, spuse Irena. Altceva ?

— Multe. Mă scot din sărite toţi pensionarii scunzi, cu fundul jos şi gras şi cu pantalonii milităreşti, decoloraţi. Îi văd întruchipînd un fel de bunăstare ilegală şi de lungă durată.

Irena îşi întoarse capul şi se uită lung pe fereastră.

— De tatăl tău îţi aminteşti bine ? mă întrebă deodată, cu glasul pe jumătate.

— Nu. Ca prin vis, i-am răspuns. Dar ce legătură are tata cu ceea ce discutăm acum ?

— Nu ştiu... făcu ea încet. Numai că m-am gîndit : este oare cazul să-i învinuieşti pe toţi cei de-o vîrstă cu dînsul că au rămas în viaţă, în timp ce el a murit ? Şi de ce trebuie eu să înţeleg asta mai bine decît tine ?... Decît Kerjun al meu cel încrezut şi cu gărgăuni în cap, autor al unui roman marinăresc, care chipurile urmează să-i apară în decembrie !... Şi pentru că a venit vorba, ia spune-mi, cum de-ai reuşit să nimereşti pe o navă care a trecut prin porturi străine ?

Mi-a făcut greaţă întrebarea asta pentru că, nu ştiu de ce, m-am dus cu gîndul la Volobui.

— Fetiţa mea, să ştii că pînă ce-am ajuns pe nava aceea, am făcut trei ani de armată pe un submarin. Şi pe ce submarin ! am adăugat pe un ton maliţios.

— Tu ? făcu Irena. O spuse cu un aer de neîncredere şi totodată de admiraţie, şi-atunci am cotit de pe drumeag şi am stins motorul : mă cuprinsese o dorinţă nestăvilită s-o iau în braţe, ca pe un copil...

Pe malul lacului din pădure, acolo unde veneam de obicei, totul rămăsese neatins : dreptunghiul roşcat de cetină pe locul unde îmi întindeam cortul, ţăruşii de cruşin pe de lături, cenuşa rugurilor pe care le încingeam... Sosise atunci ora scurtă şi parcă totdeauna tristă a crepusculului, cînd ziua e pe sfîrşite, iar seara încă nu s-a închegat. Pădurea părea enigmatică şi sobră şi, coborînd din maşină, am dus-o pe Irena în umbra ei, ca în umbra unei catedrale pustii.

— De necrezut, spuse ea aproape în şoaptă, eu încă nu te cunoşteam, nici nu ştiam că exişti, iar tu veneai aici...

Prin luminişul dintre tufele şi arborii de pe mal se întrevedea lacul. Departe, spre mijlocul său, era de culoarea opalului, ca şi cerul, iar mai aproape de maluri apa era de un albastru misterios şi o învăluiau straturi uşoare de ceaţă. Peste povîrnişul care cobora spre lac crescuseră ruguri de mure şi de afine, iar micul tunel pe care îl străpunsesem în primăvara aceea cu barca, prin desişul trestiilor

de lîngă mal, se acoperise cu albul de lebădă al florilor de nufăr. Uitîndu-te prin făgaşul lui boltit, zăreai limpede, pe celălalt mal al lacului, gospodăria singuratecă a băbuţei Zvukariha. Pesemne că bătrîna încinsese focul în cuptor, căci fumul albastru, străveziu care se înălţa peste hornul bojdeucii părea că încremenise, cuprins de vrajă, şi atît de paşnic.

— O, Doamne ! Ia te uită, Anton !... Să unduiască-ntruna peste... peste căsuţa ta lumina înserării negrăite, recită Irena şi îşi lipi obrazul de pieptul meu. Vreau să plîng un pic. Îmi dai voie ? Numai un pic...

Am îmbrăţişat-o şi i-am spus că, iată, a venit un uriaş. Un uriaş mare, mare.

— Dar acum n-a mai căzut, făcu Irena printre lacrimi. Nu mă băga în seamă, o să-mi treacă. Mă simt atît de bine, sînt atît de fericită... Şi tocmai de aceea mi se strînge inima...

N-am putut să rămînem în pădure, pentru că îmi uitasem acasă pătura. Am observat aceasta abia în clipa cînd m-am decis să înalţ cortul : în portbagajul maşinii n-am găsit decît cei doi saci — unul cu barca pneumatică, celălalt cu cortul — de asemenea merele, despre care chiar că uitasem cu totul, precum şi sticlele cu băutură. M-am sfătuit cu Irena şi am hotărît amîndoi să poposim la băbuţa Zvukariha.

— Nu mai are pe nimeni în casă ? mă întrebă Irena.

— Pe nimeni, am asigurat-o. Spune-mi, ai cumpărat drojdie de bere ?

Da, o cumpărase.

Zvukariha pesemne că auzise mai demult zgomotul motorului, căci coborî din pridvor înainte ca eu să mă dau jos din maşină. Am sărutat-o de trei ori pe obraji şi am auzit-o că suspină. Cele trei stele de placaj de sub streaşină aveau acum o culoare sîngerie, întunecată — de bună seamă fuseseră de curînd vopsite din nou.

— Bine-ai venit, îmi spuse bătrîna cu istov şi cu glas hîrîit. Ai umblat atunci cu făgăduieli şi eu am tot stat să aştept, am tot stat să aştept...

N-am înţeles prea bine ce anume are în vedere : drojdia promisă, sau cele ce-i spusesem în legătură cu rubla de argint.

— Da' cine o mai fi acolo ? o zări ea pe Irena prin parbrizul „Rosinantei“. I-am spus că este soţia mea.

— Mă minţişi, adicătelea, că n-ai nevastă ?

— Ne-am căsătorit abia de-o săptămînă, i-am spus. Am venit acum la pescuit. Ţi-am adus şi drojdie. Numai aşternutul ni l-am uitat acasă...

— Parcă la mine n-aţi găsi loc de dormit ! spuse Zvukariha.

Am strigat-o pe Irena, şi-atunci veni spre noi cu un pas unduios, de balerină, încordîndu-şi trupul şi dînd din mîini în contratimp cu ritmul paşilor. Îi dădu, ruşinată, bună-ziua bătrînei şi se lipi de pieptul meu, ca şi cînd mi-ar fi cerut s-o apăr.

— Aşa, aşa ! o încurajă Zvukariha. Să nu scapi privighetoarea din colivie, pînă nu ţi-o cînta tot ce ştie !

Ne duse pe-amîndoi în casă. Acolo plutea o mireasmă iute de aluat fermentat, de mărar şi de pelin : ciucurii lui cărunţi erau răspîndiţi pe duşumea, de bună seamă împotriva puricilor. Într-un

colţ întunecos al odăii, sus, lîngă tavan, o icoană mare, străveche, răspîndea un licăr plăcut — cald şi parcă menit să-i apere pe cei ai casei. Jos, în dreptul ei, se afla o masă neaşternută, cu o bancă de lemn alături, iar pe masă aburea un ceaun plin cu cartofi fierţi.

— Tocmai mă gătisem de cină, ne lămuri Zvukariha. Aprinse lampa şi îndată se porni prin casă zumzetul vîrtos, ca de roi stîrnit, al muştelor. Erau atît de multe, încît tavanul şi pereţii izbei păreau că unduiesc, aidoma unui miraj.

— Ia te uită la ele, c..., cum stau, spuse Zvukariha cu inocenţă şi blîndeţe, ca şi cînd ar fi vorbit de nişte vietăţi trebuincioase la casa omului. Eu am rîs, iar Irena „n-a auzit" nimic. De dimineaţa le dau afară, de-ai zice că n-a mai rămas una. Cum se întunecă, iar vin, puzderie. Ia te uită cum stau, c...

— Bunicuţo, poate c-om cina totuşi pe malul apei, am întrerupt-o. Am adus şi nişte băuturică. Om încinge şi-un foc.

— M-de ! spuse concesiv Zvukariha.

Foaia de cort am aşternut-o pe iarbă, dincolo de mica baie de aburi, chiar lîngă podişca alcătuită din două bîrne, de pe care Zvukariha lua apă din lac, apoi m-am apucat, cu lemnele gata tăiate ale bătrînei, să încing focul, iar Irena începu să pregătească cina : în rucsacul pe care îl adusese era pîine, şuncă, o cutie de sardele şi o sticlă de coniac. Pe urmă am dat fuga la „Rosinanta" să aduc de acolo merele şi celelalte sticle. Irena îmi strigă să-i aduc şi trandafirii. Zvukariha se apucase să ne care din casă „gustări" — după cum le zicea — de-ale ei : ceaunul cu cartofi, o farfurie cu castraveţi muraţi, o

ulcică plină cu un fel de „covăseală" — care se dovedi mai tîrziu să fie smîntînă obişnuită, doar, din nu ştiu ce pricină, de culoare trandafirie — precum şi o felie dreptunghiulară de slănină sărată şi cam veche. Din dreapta noastră, din umbrele zăvoiului, se înălţau continuu gemetele voluptos-triumfătoare ale puzderiei de broaşte, iar pe apa lacului, luînd sfîrşit chiar în dreptul podiştei de lemn şi a rugului, se aşternuse o cărare înfricoşătoare, de aur roşcat cu margini sinilii : drept în faţa noastră, de după zidul pădurii, urca pe boltă secera uriaşă, purpurie, a lunii. Întinsă, bogată şi fantastică a fost masa aceasta a n u n ţ i i noastre, aşternută pe-o foaie de cort şi luminată de flăcările rugului şi de lună. Ne aşezasem în dreptul ei în voie, destul de departe unul de celălalt, dar mîinile noastre — ale Irenei şi ale mele — se tot întîlneau şi se încurcau între ele, iar băbuţa Zvukariha, după cel dintîi pahar de şampanie — Irena ceruse s-o bem mai întîi pe aceasta — ne strigă că „băutura-i amară, şi basta !" Pesemne că nu ne-am sărutat chiar aşa cum cere obiceiul, căci băbuţa rîse cu glas tineresc şi-atunci ne-am mai sărutat o dată şi încă o dată...

Cartofii şi castraveţii se puteau mînca la fel de bine stropiţi cu şampanie, cît şi cu coniac.

— S-o hrăneşti mai cu-ndestulare pe-alde nevastă-ta, îmi spuse bătrîna. Nu vezi cum îi la trup !

— Cum sînt, bunicuţo ? tresări Irena.

— Păi... cam slăbănoagă, fu de părere Zvukariha. Oare de ce-i fi aşa ?

— Nu ştiu... Sînt o femeie micuţă.

— E o femeie micuţă, am confirmat eu.

— Mă rog, îi fi ştiind mai bine ca mine, îmi spuse bătrîna şi din nou rîse ştrengăreşte, cu glas

tineresc. Tocmai atunci îmi veni ideea să fac o baie în lac, însă nu pentru că aş fi simţit, după cîteva pahare, nevoia să mă vîr noaptea în apă, ci dintr-un cu totul alt motiv. Motivul cu pricina luase naştere în clipa în care Zvukariha îmi vorbi despre Irena ca despre soţia mea şi-apoi cînd îmi spuse că eu voi fi ştiind mai bine cum arată ea la trup. În aceeaşi clipă îmi apăru în minte Volobui şi nu e cazul să descriu acum mult prea amănunţit ce-am gîndit atunci şi ce mi-am imaginat... De făcut baie însă trebuia să fac neapărat ! Trebuia să mă scald, pentru ca la lumina lunii şi a rugului nostru Irena să poată vedea, faţă de martori, cît sînt eu de tînăr şi de zvelt, fi-i-ar blestemat piticul cel burduhănos, şi cum ştiu eu să înot şi să mă dau afund...

Şura de fîn se înălţa chiar la marginea zăvoiului. Acoperişul îi era plin de crăpături şi lumina lunii se abătea peste noi, în podul fînarului, aidoma unor săgeţi subţiri, ascuţite. Prin fîn ţîrîiau uscat greierii şi săreau ca pe arcuri, plesnind din picioare, peste pătură şi peste pernă, de aceea mi-am căutat pe pipăite bascul aflat în preajmă şi-am acoperit cu băgare de seamă obrazul Irenei.

— Îţi mulţumesc, dragule, îmi spuse. Am crezut că ai adormit numaidecît. În asemenea împrejurări voi obişnuiţi totdeauna să...

Am stat culcaţi multă vreme în tăcere, pe urmă am întrebat-o, cu ochii spre acoperişul fînarului :

— De ce te-ai poticnit ? Ce obişnuim noi în asemenea împrejurări ?

— Nu m-am poticnit, îmi răspunse Irena, aşezîndu-se. M-am temut doar să nu-mi interpretezi cine ştie în ce fel cuvintele. Cît despre ceea ce

„obişnuiţi voi în asemenea împrejurări“ să ştii că am aflat din cărţi. De cele mai multe ori, cărţi traduse din limbi străine... De ce ai rămas aşa ? Ce-i cu tine ? Eşti gelos ? Dar asta e absurd şi cu totul nedrept ! Oare nu-ţi dai seamă că-mi vine greu şi mi-e ruşine să-ţi vorbesc despre asemenea lucruri ?... Tu singur trebuie să le înţelegi ! Doar el e mai în vîrstă cu douăzeci şi doi de ani decît mine şi sîntem de multă vreme cu totul străini. Cu totul ! Iar în cei dintîi ani, în afară de silă şi de durere... O, Doamne ! Numai tu eşti soţul meu adevărat. Şi unic. Chiar de la început. De ce nu vrei să mă crezi, de ce ?

M-am ridicat şi eu şi am îmbrăţişat-o.

— Pentru că nu vrei să pleci de la dînsul.

— Unde să mă duc ?

— La mine, în strada Gagarinskaia, i-am spus.

— Singură ? !

— Nu, cu Alionka.

— E cu neputinţă : ea împlineşte curînd unsprezece ani ! Îţi dai seama ce înseamnă asta ? La vîrsta ei, copiii, mai ales fetiţele, se ataşează foarte mult de tatăl lor. Iar el... O, dar la ce bun să mai discutăm ! Ea n-o să vrea în ruptul capului să mă însoţească la tine. N-are s-o lase nici el şi nici tribunalul n-o să mi-o dea... Nu, e cu neputinţă... De ce mă chinuieşti ?

— Dar e de-a dreptul împotriva firii să fii soţia unui Volobui oarecare şi nu a mea, i-am spus.

— Ba nu, sînt soţia ta ! A ta ! Eu am fost cea care am venit la tine... Doar o ştii prea bine !

— Hai să ne culcăm, i-am spus. Altfel îl chem pe uriaş şi-o să te vîre în tolba lui.

— Uriaşul eşti chiar tu şi nu mi-e frică.

Am rămas înspăimîntat cu cîtă înfrigurare şi putere îi bătea inima. I-am spus-o cîteva clipe mai tîrziu şi-atunci ea ne trase pătura peste cap şi mă-ntrebă :

— Spune-mi, în clipele acelea zbori şi tu ? Ca o ciocîrlie ? Sus, tot mai sus, pînă la imposibil şi pe urmă tot aşa, ca o piatră în jos ?

— Da, i-am spus.

— Ce bine e că sîntem de-aceeaşi vîrstă şi că sînt chiar un pic mai mare... Şi-acum te rog să-mi spui... Dar să nu-mi ascunzi, căci asta nu mă afectează... A cîta sînt eu la tine ?

— Cea mai nepreţuită.

— Ştii foarte bine la ce mă refer.

— A doua, i-am spus prin întuneric.

— Cine a fost ea ?

— Mi-e şi ruşine să-ţi spun... O bucătăreasă de la şcoala de ucenici... Mai bătrînă ca mine cu vreo douăzeci şi cinci de ani. Mă seducea şi-mi da de mîncare peste porţia cuvenită...

— Gata. Nu-mi mai spune nimic... Cît de asemănătoare ne e soarta ! Te iubesc. Pînă la moarte !

A adormit îndată, punîndu-şi, pentru prima oară liniştită şi încrezătoare, capul pe umărul meu.

În zori, universul fu sfîrtecat de-un răcnet asurzitor, tîlhăresc, şi-n aceeaşi clipă am sărit amîndoi în sus, avînd, pesemne, unul şi acelaşi gînd în minte, şi-anume că am fost surprinşi. Cel puţin în ochii Irenei se zbătu tocmai o asemenea spaimă, care îl seacă pe om la inimă, şi care mi se transmise şi mie. Răcnise un cocoş cît toate zilele. Ne sta în dreptul picioarelor, mare, holbat, cu o creastă enormă, roşu-vineţiu din cap pînă-n picioare, ca un

diavol. Mai trase un cîntat şi-atunci am azvîrlit în el un smoc de fîn.

— E... cocoşul, păru că-şi spune sie însăşi într-o şoaptă sugrumată Irena, în clipa în care acesta se avîntă greoi jos, în ogradă. Nu mi-a mai fost dat să văd vreodată o asemenea namilă !

Nu mai întîlnisem nici eu un cocoş atît de mare şi mi se păru că intuiesc originea acelor ouă de-o culoare atît de stranie, despre care îi spusesem în primăvară lui Vladîkin că ar fi ouă de cocostîrc : oare nu poartă şi cocoşii o anume răspundere pentru mărimea şi culoarea ouălor pe care le lasă prin cuibare găinile ?

Afară, în spatele fînarului, suduia cu glas cîntător Zvukariha : pesemne îşi ducea vaca în zăvoi. Cred că nici nu se gîndea la sensul cuvintelor pe care le rostea, de aceea suduielile îi sunau ca un îndemn pătruns de îngăduinţă şi bunătate. Irena îşi strînse cu putere pleoapele şi se vîrî sub pătură. Am sărutat-o, am aşteptat să adoarmă din nou, pe urmă am coborît tiptil din fînar. Soarele răsărise, dar încă nu se arătase de după creasta pădurii, iarba era căruntă, rece, acoperită ici-colo cu pînze de păianjen înrourate, iar lacul, care se şi luminase de o irizare molcomă, trandafirie, rămînea calm ; doar în răstimpuri, pe lîngă stufărişul din preajma zăvoiului, apa se învîrtejea, plumburie : sălta din adînc puietul. Erau locuri bune de pescuit, căci acolo veneau la vînătoare bibanii. „Rosinanta" era şi ea înrourată şi împăienjenită şi avea aerul unui vagabond părăsit de toată lumea. Am mîngîiat-o folosind expresii de-ale băbuţei Zvukariha, apoi mi-am îmbrăcat maioul, bluza, pantalonii de pînză, mi-am încălţat cizmele şi mi-am umflat barca. Am

simţit apoi nevoia să mă dreg cu coniacul care mai rămăsese, ceea ce am şi făcut, pe urmă am muşcat dintr-un măr şi-am pornit spre grădina de zarzavaturi, în căutare de rîme. Se găseau acolo din belşug. Am umplut cu ele o cutie de conserve, am rînduit în barcă ancorele, pompa, găleata, undiţele, colacii de salvare şi rîmele, apoi am dus-o tîrîş spre lac. Pe podişca de lîngă mal, cînd lăsîndu-se cu totul pe scînduri, cînd înălţîndu-se din nou, se tot pleca întruna, cu spatele la mine, băbuţa Zvukariha şi nu izbuteam să-mi dau seama ce făcea acolo : se spăla pe ochi, ori se închina, cu faţa la răsărit. În dreptul ei se aflau două găleţi, dar nu puteam zări dacă sînt pline ori goale. În ceea ce mă priveşte, dau crezare celor care spun că-i un semn bun să întîlneşti în cale, plecînd la pescuit, o femeie cu găleţile pline, de aceea am stat s-o aştept pe Zvukariha să-şi sfîrşească treaba şi să vină spre mine. Era desculţă, deşi purta o broboadă groasă şi-un cojocel, iar chipul îi arăta supt şi trist : pesemne că totuşi se rugase.

— M-or dibăcit, auzi, işpectorii ăia, mi se plînse, după ce i-am luat găleţile cu apă, să i le duc pînă-n pragul bojdeucii.

— Te-au prins cu rachiul ? am întrebat-o.

— M-au pus să le plătesc cincizeci de ruble amindă... Ban pe ban...

— Păi, dacă nu te fereşti şi dumneata.

— Da' tu, de-o pildă, ce-i fi făcut, văzîndu-i că vin să cutreiere pe-aici, gorobeţii naibii ? Trei zile au tot umblat c-o barcă... aşa cum îi asta, a ta. Au cumpărat şi lapte de la mine, mi-au zis şi „mam-mare"... Ba mi-au cerut să le fac rost şi de vreo două butelcuţe : cică mi le-ar plăti cu cîte

o rublă jumate fiecare. Ca pînă la urmă să aflu că-s minţoneri. Mi-au cotrobăit peste tot şi sigur că au dat şi peste alilante trei sticle. Pînă şi în cuptior şi-au vîrît nasu, blestemaţii ! Tu, de-o pildă, te-i fi băgat în cuptior ?

— Ferit-a sfîntul ! i-am spus. Ţi-au stricat şi aparatul ?

— Aş ! Ăla e pus bine acolo unde e, dădu ea din mînă înspre pădure. Ia zi-mi, să mă apuc acuma, că am drojdie, să fac oleacă, aşa, ca pentru noi, ori să mai las ?

— Îţi face poftă şi dumitale ?

— Eu aşa zic.

I-am spus că în cazul acesta poate să-i dea drumul : picioarele ei ude păreau a fi nişte înfrigurate labe de gîscă şi voiam s-o văd odată că intră în casă.

Şi totuşi cu pescuitul îmi merse rău. De cum am ancorat în mijlocul lacului, mi-am dat seama că stau s-o aştept pe Irena, nicidecum să-mi vină peştele la nadă. M-am tot sucit, m-am tot înălţat în capul oaselor — stufărişul îmi ascundea privirilor nu numai fînarul, dar şi podişca. Barca se legăna, undiţele îmi cădeau în apă şi totul mergea brambura. Se ştie demult că de vrei să pescuieşti ca lumea, trebuie s-o faci de unul singur. Singur de tot ! Soarele se şi înălţase de după pădure şi-mi părea rău că Irena nu este aici să vadă şi ea schimbarea la faţă a priveliştii din jurul meu, în faţa căreia stam proţap de unul singur, ca şi cînd numai eu aveam nevoie de splendoarea ei ! Începuseră să mă scoată din sărite şi libelulele, cu ochii lor stacojii, vrăjitoreşti. Ochii le sînt lipsiţi de pleoape fiindcă libelulele,

pare-se, nu dorm niciodată... Napoleon se zice că dormea şi el foarte puţin : numai patru ore din douăzeci şi patru. Şi n-a păţit nimic. A dus-o omul foarte bine... Ea însă ar putea să doarmă şi pînă la douăsprezece. Doar nu-i ca Napoleon !...

Am auzit-o strigîndu-mă de pe podişcă cu glas neliniştit, chemător, căci nu mă putea zări nici ea de acolo, iar eu am avut tăria să nu-i răspund chiar atunci, să-mi aud încă şi încă o dată numele rostit de gura ei, şi să-i simt neliniştea, pentru ca abia după aceea să dau glas. Purta un trening albastru şi, de departe, părea un puşti la care nu te puteai uita multă vreme, căci îţi trezea îndată un sentiment straniu şi inexplicabil : îţi venea să-i tragi una şi încă una, să te usture palma, pentru că era aşa cum era, şi cum sta acolo, la marginea podiştei, îndrăgostită de mine, aşteptîndu-mă...

— De ce mi te-ai sculat cu noaptea-n cap ? Încă n-am pescuit nimic, i-am spus, venind cu barca la mal, şi ea chiar m-a crezut că sînt nemulţumit.

— M-am speriat cînd nu te-am mai văzut în fînar, îmi spuse. Şi nici aici nu erai...

— Ai fi putut să dormi pînă la douăsprezece. Vrei să rămînem fără ciorbă de peşte ?...

Naiba ştie de ce am stat să-i îndrug toate astea. I-aş mai fi îndrugat şi altele, dacă, la un moment dat, nu s-ar fi întors şi nu s-ar fi depărtat de-a lungul podiştei şi dacă nu i-aş fi zărit agăţat de păr un fir uscat de ferigă : întreg, crestat, galben ca aurul. Nu cred că prin intermediul unor semne micuţe, negre, numite litere, s-ar putea explica de ce această „podoabă" a ei, aproape invizibilă, avu darul să mă lovească atît de puternic în inimă, amintindu-mi îndată cine sîntem noi amîndoi şi unde ne aflăm...

Ea nici n-auzise măcar că libelulele nu dorm niciodată. În orice caz, vara...

Am pornit cu barca spre capătul lacului unde, cu o zi înainte, văzusem nuferi. Rucsacul cu mîncarea Irena îl ţinea pe genunchi, eu trăgeam la rame şi nu uitam nici o clipă că în el se află o sticlă de „wyborowa". Ziua se anunţa călduroasă, însă Irena mă rugase să nu-mi scot deocamdată bluza şi cizmele, şi mă tot privea pe furiş, cînd cu o reţinută ironie, cînd cu mirare, ca pe un străin : pesemne o amuza ceva în felul în care eram îmbrăcat. Cu puţin timp înainte, cînd mă apucasem să mai trag cîteva pompe bărcii şi colacilor de salvare, rostise un monolog cu vădite calităţi didactice, privitor la faptul că nici unul din noi amîndoi nu trebuie să ne ascundem nimic şi niciodată : nici lucrurile bune, nici pe cele rele, aşa cum făcusem eu, de exemplu, atunci cînd mă strigase ea de pe podişcă, iar eu n-am vrut să-i răspund. Se cădea oare să fac aşa ceva ?

Ajunsesem între timp în mijlocul lacului şi simţeam că mă înăbuş de căldură.

— Gata ? am întrebat-o. Pot să-mi scot bluza ?

— Mai stai, mai stai, îmi spuse. O face şi dumnealui pe omul mare !

— Ai cam luat-o razna, i-am spus.

— Ba, cu timpul, cred că am să te iau şi la bătaie !

Pupilele i se apropiaseră din nou, copilăreşte, de rădăcina nasului. M-am gîndit că-i vine pesemne şi ei să-mi dea cîteva, aşa cum îmi venise mie, cînd

o văzusem stînd la capătul podiştei. Dacă nu să mă bată, cel puţin să mă zgîrie cu unghiile, ca pe-o pată de cerneală. M-am uitat la mîinile ei.

— Da-da ! Asta am şi avut în vedere ! îmi spuse, şi, cu un gest de pisică, zgîrie prin aer. Vrei un măr pe nemîncate ? Iau şi eu unul ! Unde ai făcut rost de merele astea grozave ?

— Am muncit pentru ele ca şi atunci, pentru rubla pe care mi-ai dat-o, i-am răspuns. Şi pentru că a venit vorba, să ştii că i-am dăruit-o în aceeaşi zi lui Zvukariha, să-i poarte noroc.

— Ai rămas fără bani ?

— Poimîine luăm chenzina, i-am amintit.

— Ştiu că n-ai de luat decît foarte puţin... Să te împrumut eu. Vrei ?

— Cum să nu !

— O, Doamne, ce statornică poate fi prostia din capul tău, făcu încîntată Irena. Doar am să te împrumut din banii mei personali, nu pricepi ?

— Îhî, am făcut eu şi mi-am înfipt o privire scrutătoare şi, după părerea mea, enigmatică în ochii ei. Ia ghiceşte : la ce m-am gîndit acum ?

— Ştiu foarte bine.

— La ce ?

— La faptul că nu locuiesc şi eu în strada Gagarinskaia !...

Chiar la asta mă şi gîndisem.

— Dar acum ?

— Nu-ţi spun.

— De ce ?

— Mă rog, că mă iubeşti şi că nu vei înceta niciodată să fii gelos...

— Să presupunem, am admis eu.

— Acum, ghiceşte tu, îmi spuse. Haide !

— Că sînt de-o prostie foarte statornică şi că-ţi pare rău pentru mine, i-am interpretat la rîndul meu privirea.

— Ai dreptate.

— Bine, i-am spus, haide acum, spre asigurarea păcii în Orientul Apropiat, să trecem la trecutul nostru mai îndepărtat. Spune-mi, ce părere ţi-ai făcut despre mine atunci, la început ?

— M-am gîndit că nu eşti... prea inteligent.

— Din cauza coperţii manuscrisului ?

— Ba nu. Coperta nu te-a făcut decît să pari ridicol, ca orice grafoman. Nu pot să uit însă aerul cu care ai venit să-mi deschizi portiera „Rosinantei", cînd eram cu salteaua în braţe... Ai deschis-o, ca şi cînd m-ai fi invitat să iau loc într-un... ştiu eu ? — într-un „Lincoln" ! Şi-apoi cu cîtă superioritate mi s-a adus la cunoştinţă unde au fost achiziţionate fotografiile lui Hemingway ! Dar observaţia condescendentă că o carte, vezi Doamne, nu-i nicidecum o saltea pentru două persoane ! Dar cele spuse despre luminile sfîntului Elm şi despre nostalgie ! Dar comedia aceea cu rubla, pe care mi-ai jucat-o numai ca să mă înjoseşti ! Pfui ! Ce ruşine !

Am încetat să mai vîslesc.

— Nu te-ai aşteptat la asta, nu-i aşa ?

— La ce ? am întrebat-o.

— Că sînt atît de deşteaptă !

— Pfui, ce înfumurare ! i-am spus.

— Spuneţi-mi, atunci, stimate domn : în ce scopuri secrete v-aţi hotărît aseară să vă scăldaţi ? mă întrebă Irena şi îşi miji ochii. Ce v-a determinat deodată să vă dezbrăcaţi în faţa unui om bătrîn, să trageţi apoi aer în piept, să vă sugeţi în

mod nenatural burta, să vă îndreptaţi încet spre malul lacului, iar acolo să faceţi atîta vreme mişcări de gimnastică ?

— Te rog să revii numaidecît la trecutul nostru îndepărtat, altfel să ştii c-o păţeşti, i-am spus ocolind cu privirea lacul. În afară de noi, însă, pe apa lui nu se mai zărea nimeni.

— În asemenea cazuri, bunica mea cred că ţi-ar fi spus aşa : *nic nie będzie, panie*[1] ! Pricepi ? observă Irena. Aşa că ascultă ce-am să-ţi mai spun despre trecutul tău.

— Cred că ai cam luat-o razna, i-am spus.

— Ba, mă simt foarte bine... Aşadar, nu am fost convinsă pe deplin că erai chiar aşa cum păreai să fii.

— Adică, un prost ?

— Îmi impuneam să gîndesc astfel despre tine. Pentru liniştea mea sufletească... După aceea a fost şi un timp cînd ţi-am purtat o ură teribilă sau, cum ar spune Dibrov al nostru, o ură activă. Nu te puteam suferi !

— O ştiu. Ura asta ţi-a trecut în ziua în care a început să cînte colacul de salvare sub Volnuşkina. Te-ai convins atunci că între mine şi ea există o desăvîrşită incompatibilitate psihologică.

— Posibil, recunoscu Irena, deşi, în ceea ce priveşte această incompatibilitate, pe ea o doare... Cum e zicala asta ? Unde o doare ?

— În cot, i-am spus.

— Exact... Şi să ştii că în acelaşi birou cu ea tu n-ai să mai stai.

---

[1] Nu va fi nimic, domnule (pol.).

— Dar unde am să stau ?

— Am să-ţi găsesc eu un loc, n-avea grijă !... Acum, te rog să-mi spui tu : ce-ai crezut despre mine, la început ?

— Cam aceleaşi lucruri ca şi tine în legătură cu persoana mea. Numai în culori mai vii.

— Şi-anume ?

— Că eşti îngîmfată şi proastă ca o bibilică.

— Foarte frumos !... Urşuloi păcătos ce eşti !

— Zănatică de noapte ! am ripostat eu.

— Ia stai să văd, cum e cu rana aceea a ta ? Ţi s-a vindecat de tot ?

Am lăsat din nou vîslele din mîini, am îngenuncheat pe fundul bărcii şi mi-am întors capul în aşa fel ca ea să-mi poată vedea cicatricea.

— Gata, nu se mai vede nimic, spuse Irena pe un ton de încurajare. Te mai doare din cînd în cînd ? Stai aşa, te rog.

N-ar fi trebuit să facă asta, adică să-mi atingă cu buzele cicatricea, căci îndată după aceea, nu ştiu de ce, dar a fost cît pe-aci să ne cuprindă jalea pe amîndoi. Am sărutat-o pe ochi şi pe frunte, şi ea a stat tăcută şi am văzut-o din nou atît de nevolnică, atît de mică...

În dimineaţa aceea ne-am hotărît să mîncăm chiar acolo, în barcă, printre nuferi şi rourele, nu departe de malul lacului. Mi s-a permis să-mi scot bluza şi cizmele, ne-am aşezat mai aproape unul de celălalt, ne-am tras la picioare rucsacul şi l-am folosit drept masă. Făcusem bine aducînd cu noi sticla de „wyborowa". N-aveam însă din ce s-o bem : paharele băbuţei Irena le uitase în maşină. Mi-am amintit de versurile lui Esenin, şi le-am rostit cu

glas tare: „apa noi o bem şi din pahare, şi din nuferi am putea s-o bem", apoi, rupînd două frunze, am făcut din ele două cupe superbe, verzi şi aromate.

— Mi-ai spus cîndva cu multă modestie că ai scris şi chiar ai publicat versuri, mi se adresă cu anume maliție Irena. Aş vrea să-mi recițí pe cele dintîi dintre ele. Le mai ții minte ?

— O, femeie infamă şi neştiutoare de stirpe ce eşti ! Oare cum aş putea să-mi uit cea dintîi creație care a văzut lumina tiparului ? Doar ea mi s-a aşternut covor înainte, călăuzindu-mă spre porțile institutului de literatură. Ascultă, deci ! mi-am sfîrşit cu semeție tirada. Împlinit-a țara patruzeci de ani de glorii ! Luptă dîrză, fericire şi victorii. Pretutindeni sate şi oraşe înălțate, pretutindeni țarini şi livezi amenajate !... Şi aşa mai departe. Patru pagini bătute la maşină. Aproape un poem !

— Cam asta am presupus şi eu. Ce condei inspirat şi inimitabil ! exclamă Irena. Şi toate versurile tale sînt pătrunse de această forță epică ?

— Nu, am scris şi altele, interiorizate, minore, am recunoscut eu, însă, după părerea consultanților literari, acelea s-au aflat într-o întristătoare disonanță cu epoca. Nu-mi dau seama de ce, dar îl imitam în ele pe Nadson [1].

— Să înnebuneşti, nu alta ! Ce te-o fi făcut să-l imiți ?

— Habar n-am, i-am spus. Pe urmă am băut cu multă grijă şi solemnitate cîte-un nufăr de „wyborowa" şi am gustat cu poftă din slănina oferită de Zvukariha.

[1] *Nadson, Semion Iakovlevici* (1862—1887 — poet rus.

— Vrei să mai bem cîte unul ? am întrebat-o pe Irena (în ceea ce mă priveşte, aş mai fi făcut-o cu plăcere). Cine ştie cînd vom putea să mai bem dintr-o frunză de nufăr !

— Să ştii că, spunînd asta, Hemingway n-a avut în vedere votca, observă Irena. În ziua aceea, a băut vin sec.

— Atunci s-o gustăm noi, aşa, ruseşte...

— Nu, dragule, că o să-mi fie rău. Bea-o tu, sănătos. După cum încep să-mi dau seama, îți cam place s-o guşti ruseşte, nu-i aşa ?

— Uneori. Mai ales şampania de producție autohtonă.

— Ai avut prilejul să bei şi din cea străină ? Ai băut şi whisky ? Ce fel de băutură e ?

— Un rachiu puturos, i-am spus. Cam ca „moskovskaia" noastră. Ba chiar mai rău.

— Dar „coca-cola" ?

— E o foarte plăcută băutură răcoritoare, i-am spus. Un fel de amestec de cafea, suc de vişine şi mireasmă de trandafiri în zori de zi...

Am mai stat de vorbă despre părinții noştri, despre locurile din străinătate pe care, într-un fel sau altul, le-am vizitat, despre politica mondială, şi despre editura în care lucram. Abia atunci mi-a fost dat să aflu că Veniamin Grigorievici a scris şi el o carte. Purta titlul *Pagini de trecut*, apăruse cu un an în urmă în editura noastră, iar de redactat, o redactase Irena. Mă sfătui să citesc şi eu aceste *Pagini*. Venise timpul să mai beau un nufăr de votcă şi i-am spus Irenei „să mai avem zile de trăit". După aceea însă păru că între noi se frînse ceva, ca şi cînd cu totul pe neaşteptate am fi îmbătrînit, şi unul şi altul, cu vreo cincisprezece ani.

M-am gîndit că ar fi cazul să ne mutăm barca în altă parte. Adică să ieşim din umbra sălciilor în mijlocul lacului. Ori să coborîm din barcă şi să facem o plimbare prin pădure.

— Anton, hai să pornim în partea aceea, îmi arătă Irena. Ia te uită cu cîtă încîntare străluceşte acolo soarele, în deplina lui libertate ! Să mai tragem o duşcă şi să pornim. Numai să nu repeţi urarea aceea de înmormîntare...

— Mai dă-o încolo de urare, i-am spus. De băut, putem să bem şi-n tăcere.

— Ba nu ! Ştiu eu o urare !

Toastul ei privitor la fidelitatea noastră reciprocă l-am rostit de trei ori la rînd. A sunat ca un fel de legămînt mistic pe care îl încheiam de bună voie. M-am aplecat peste bord şi am scos din apă trei nuferi. Tulpinile li se rupseră aproape de fundul lacului. Nufărul este o floare tristă : nu te poţi uita în adîncul de un alb arzător al corolei fără să încerci un sentiment de nelinişte pentru delicateţea ei fragilă, parcă dintr-o altă lume. Nuferii sînt nişte flori plăpînde, ca o fire de om sensibil, şi e mai bine să nu te atingi de ele.

Irena mi-i luă tăcută şi fără prea multă bucurie.

Odată ajunşi în mijlocul lacului, n-am mai avut nevoie de vîsle : aici se abătea cînd dintr-o parte, cînd din alta un vînt slăbuţ, jucăuş, barca luneca descriind un cerc larg, şi nu mai era nimeni acolo, decît noi, cîţiva pescăruşi de apă dulce, precum şi doi cocostîrci cu penele de un cenuşiu murdar. Aceştia zburau buimaci de la un capăt la celălalt al lacului, umflîndu-şi dizgraţios guşile, încăierîndu-se între ei şi scoţînd nişte ţipete neplăcute : pătrunzătoare şi răguşite.

— De vină-i numai Kerjun, fu de părere Irena, urmărindu-i cu privirea. Le-a furat astă-primăvară ouăle, le-a nimicit cuiburile, de aceea se şi iau la harţă. E prea tîrziu să se mai despartă, dar şi...

Îşi înghiţi vorba şi acordă o deosebită atenţie nuferilor : îi cufundă în apă, îi scoase afară, îi mai cufundă o dată, îi scoase din nou, apoi se apucă să le măsoare tulpinile : sînt oare deopotrivă de lungi ?

— Poţi să socoteşti că te-am sărutat, i-am spus. Stam lungiţi pe cei doi colaci de salvare, fiecare la celălalt capăt al bărcii, şi avînd la picioare ancorele, pompa şi rucsacul.

— În ce fel m-ai sărutat ? mă întrebă ea încet şi cu gravitate.

— Frumos, i-am spus. De povestea cu cocostîrcii n-am ţinut seamă.

— Aşa m-am gîndit şi eu... O să ne vină greu, Anton ! Tare greu ! Numai asociaţiile de idei cît o să ne dea de furcă !...

— Să-i dăm dracului de termeni învăţaţi, am fost eu de părere. Hai, mai bine să ne ducem la mal, să căutăm ciuperci, de vreme ce tot nu m-ai lăsat să pescuiesc ca lumea. Ia spune-mi, creatură de la orfelinat ce eşti, ai să ţii minte că libelulele nu dorm niciodată ?

— Da, făcu ea, fericită.

— Dar Napoleon ştii cîte ore dormea într-o zi ?

— Patru ore !

— Aia e, vezi ! am conchis eu.

Pornirăm spre mal. Ciuperci n-am găsit — vremea era secetoasă — în schimb prin poieni se înăl-

ţau ruguri de mure răscoapte. Dînd de cîte o poiană dintr-astea, ne aşezam pe iarbă, iar eu mă apucam să culeg poamele şi s-o hrănesc pe Irena dîndu-i nu cîte una, două, ci pumni întregi de mure : mă simţeam fericit s-o pot face în voie şi să urmez totodată îndemnul bătrînei Zvukariha de a-mi hrăni mai bine soţia slăbănoagă.

În ziua aceea n-ar mai fi trebuit să ni se întîmple nimic — toate fuseseră prea îndeajuns să le ţinem minte şi aşa — se vede însă că tocmai de aceea ziua cu pricina fu atît de sclipitoare şi parcă fără sfîrşit, ca să ni se întîmple totul, pînă la capăt, lucruri pe care le-am fi dorit, precum şi cele pe care nu le-am fi dorit deloc... La Irena nu te mai puteai uita fără să-ţi înăbuşi rîsul : întreaga ei faţă — buzele, bărbia şi obrajii — era unsă din belşug cu suc de mure, pleoapele i se lipeau de somn şi ea toată se turtise cumva, istovită, parcă ar fi fost un copil care a ajuns pentru prima oară la un pom de iarnă împodobit la o oră prea tîrzie. Eu am scos barca pe mal, am dus-o în pădure şi am răsturnat-o pe iarbă : cînd o răstorni astfel, pînza cauciucată i se lasă în jos, fără să atingă pămîntul, şi alcătuieşte un culcuş din cele mai comode. A trebuit doar să-l aştern cu nişte frunze de obligeană : mireasma lor plăcută, răcoroasă, aducea mireasmă de îngheţată şi de lapte covăsit, scos chiar atunci din pivniţă, ceea ce, pe vreme călduroasă, nu-i rău deloc.

— Culcă-te şi te odihneşte, şi să nu-ţi mai văd obrazul somnoros şi nespălat, i-am spus Irenei. In clipa următoare a şi avut nevoie de-o oglindă, să se privească în ea, astfel că am dat fuga spre ma-

lul lacului, unde rămăsese rucsacul cu poşeta ei. Se afla într-adevăr acolo : o poşetă din piele, imitînd pielea de crocodil, nu mai mare decît un portvizit. Cînd am scos-o din rucsac, se desfăcu şi pe iarbă căzură un bloc-notes, un stilou, o pudrieră, două hîrtii de cîte zece ruble, precum şi o fotografie, înfăţişîndu-i pe toţi membrii familiei sale. Mi-am dat seama dintr-o ochire fugară că Alionka avea în poză numai doi sau trei ani. Fetiţa şedea la mijloc, iar capul Irenei şi cel al lui Volobui — acesta din urmă se fotografiase în uniformă militară, avînd pe epoleţi gradul de locotenent-colonel — se aplecau peste ea, atingîndu-se cu tîmplele, într-un chip, după cum am apreciat eu, cu totul emoţionant şi înduioşător. Pesemne că am întîrziat niţel cercetînd fotografia ori poate că Irena o fi „ghicit“ ce anume făceam eu, stînd aplecat deasupra rucsacului, de aceea m-am trezit cu ea chiar la spatele meu.

— De ce mi-ai scos fotografia ?

Mă întrebase cu glas răsunător şi cu aerul omului jignit şi gata să protesteze. Nările i se albiseră şi fremătau. I-am spus că poşeta s-a desfăcut din întîmplare.

— Dă-mi-o, te rog !

— Poftim, i-am spus, încercînd sentimentul unui hoţ prins asupra faptului. Au căzut toate de-acolo, eu doar le-am ridicat de jos...

— Şi ?

— Nimic, i-am spus. Le-am ridicat, şi-atît. De ce te-ai supărat ?

— Ba te-ai supărat tu !... Crezi că nu-mi dau seama ? Ar trebui să-ţi vezi în oglindă nasul şi ochii !...

— Am un nas ca toate nasurile, i-am spus. Al tău să ştii că nu-i mai grozav.

Peste apa lacului treceau, ca şi pînă atunci, într-un zbor agitat, şi se luau la hartă cei doi cocostîrci. Guşile umflate şi ţipetele lor erau de-a dreptul dezgustătoare. Urmărindu-i cu privirea, m-am gîndit că i-ar ajuta să zboare fiecare în altă parte, un foc de armă. Un foc care să nu ţintească neapărat pe vreunul din ei. Şi nici măcar tras dintr-o armă încărcată cu cartuşe de vînătoare. Ar merge şi nişte gloanţe oarbe.

— Nu te-ai fotografiat niciodată în doi sau în trei ? mă întrebă, cu o voce bolnavă, Irena. Nu ştii cum te aşază fotograful şi cum îţi cere să-ţi ţii capul ?...

— Poate că te aşază şi fotograful, am dat eu glas, apoi am întrebat-o ce funcţie a deţinut soţul ei.

— A fost... Dar de ce te tot legi de el ? Ce nevoie ai de asta ?

Eu îl şi înzestrasem pe Volobui cu o anume funcţie. Cu funcţia pe care aş fi vrut s-o aibă. Tocmai atunci însă cocostîrcii reveniră înspre noi şi din nou m-am gîndit la o armă de vînătoare.

— Bine, am să-ţi spun, reluă, iritată, Irena. Să ştii că n-a fost decît şeful unui detaşament de pompieri militarizaţi. Schimbă asta ceva ?

— Du-te şi te spală, i-am spus. Ori stai, să iau eu nişte apă să ţi-o torn din sticlă.

A ţinut să i-o torn eu.

Pînă la sfîrşitul zilei am făcut totul ca s-o readuc pe Irena în atmosfera acelei sărbători a noastre, petrecute pe malul lacului, dar cu sufletul ei păru

că se-ntîmplase ceva, păru că ea se depărtase cu totul de mine, căci n-a izbutit să răspundă chemării mele. Ajungînd din nou cu barca în locul unde creşteau nuferii — n-a mai vrut să rămînem în pădure — i-am cerut să-mi dea blocnotesul şi stiloul.

— Pentru ce îţi trebuie ? mă întrebă cu suspiciune. I-am spus că vreau să-i scriu cîteva versuri.

— Mie ? Despre ce ?

Părea că o nelinişteşte ceva.

— Despre nuferi, i-am spus. Şi-atunci făcu un lucru de neînţeles : împreună cu blocnotesul îmi întinse şi fotografia, deşi ar fi putut foarte bine s-o lase în poşetă. Ba i-am zărit în ochi şi o luminiţă provocătoare. Fotografia m-am făcut că n-o văd, iar versurile i le-am scris ca pe o proză, de-a latul blocnotesului : „Tinereţe trecătoare, bucurie zburătoare, taine dulci, tristeţi uitate, dragostea mi-aţi cununat-o în amurgurile verii cu un chip din visul serii, care-n zori să se resfire, să-mi rămîneţi — amintire".

— Poftim, i-am spus Irenei. Versurile le-am găsit că nu sună rău.

— Nu cumva sînt din Balmont ? mă întrebă cu indiferenţă, privind totuşi cu pupilele apropiate foaia din blocnotes. Şi de ce trebuie să se resfire spre ziuă ? Ca să rimeze cu tot dinadinsul ?

La asta nu i-am mai răspuns nimic.

În amurg, cerul a rămas multă vreme încins, pîlcurile de broaşte hohoteau în zăvoi cu glasuri victorios-tragice, ca şi în ajun, unduia printre crengi o ceaţă albă, străvezie, iar pe apa lacului se aşternuse, sclipitoare ca gheaţa, cărarea selenară. Din nou am încins un rug în spatele băii de aburi, chiar lîngă podişcă. Zvukariha ne aduse o sticlă

de rachiu, dovedind prin asta că gorobeţii pe care îi sudduise de dimineaţă nu-i găsiseră chiar toate „butelcuţele" din cuptor. Mie îmi era cald, iar Irena părea înfrigurată.

— Vrei să guşti acest *mato bicho ?* i-am arătat rachiul din sticlă. Mă întrebă indiferentă ce înseamnă asta, şi-atunci i-am explicat că *mato bicho* se traduce prin „omoară dracul" şi este denumirea pe care o dau africanii spirtului făcut din fructe pădureţe.

— Multe mai ştii şi tu, observă cu un surîs abia schiţat. Rachiul însă nu voi să-l guste.

Ceva mai tîrziu am stins focul şi am strîns masa. În podul fînarului ne-am urcat unul în urma celuilalt : n-am îndrăznit s-o ajut nici cu gestul, nici cu vorba. Acolo, sus, prin păienjenişul razelor urzite de lună, mirosea paşnic a fîn proaspăt cosit. Penumbra misterioasă şi mireasma îţi năşteau fără veste în inimă un sentiment de tristeţe şi de milă pentru tine însuţi. Un timp am stat culcat, fără să scot un cuvînt, apoi i-am amintit Irenei că uitase să-mi mulţumească pentru versurile pe care i le compusesem.

— Da-da, îţi mulţumesc, rosti obosită şi pe un ton cam lipsit de politeţe. Noapte bună.

— Noapte bună, i-am urat şi eu. Prin fîn ţîrîiau sec şi plictisitor greierii : pesemne nici lighioanele astea nu dorm niciodată. Mi-era teamă să mă mişc ca să n-o tulbur pe Irena, deşi eram culcaţi destul de departe unul de celălalt. Spre miezul nopţii, pe acoperişul fînarului se porni să hohotească o buhă. Mi-am repezit mîna spre umărul Irenei ca nu cumva să se sperie prin somn, dar ea mi-o dădu la o parte.

— E o buhă, i-am spus. Vrei s-o gonesc ?

— Nu, nu trebuie, îmi spuse ea pe deplin trează. Ascultă, Anton... Hai să plecăm acasă.

— Chiar acum ? am întrebat-o.

— Mă încearcă o nelinişte... Nu mai sînt demult aici, cu tine, mă-nţelegi ?

I-am spus că o înţeleg.

— Sînt convinsă că ei vor sosi în dimineaţa asta. Vor sosi negreşit !...

— Parcă îmi spuseseşi că ţi-au mai trimis o telegramă, i-am amintit, vrînd s-o liniştesc.

— Da. Dar tu... tu nu ştii ce fel de om este dînsul. Hai să plecăm ! Te rog. Nu mai pot să rămîn aici...

Ne-am ridicat şi ne-am strîns lucrurile, ca nişte marinari la un semnal de alarmă. A trebuit s-o scol din somn pe băbuţa Zvukariha, să-i îndrug ceva despre o boală iscată pe neaşteptate a soţiei mele, să-i vîr ruşinat în palmă cele trei mere care ne mai rămăseseră şi să-i promit că vom reveni aici peste o săptămînă, pentru ca atunci, în sfîrşit, să-i... Acum, nu mai aveam în buzunar nici o copeică.

Luna strălucea din plin, astfel că n-am mai aprins farurile. Drumul de ţară l-am străbătut parcă purtaţi pe sus : „Rosinanta" părea că-şi găseşte singură calea de-a lungul făgaşelor. Se legăna aplecîndu-se cînd într-o parte, cînd în alta, o azvîrlea pe Irena spre mine, ea încerca să se ferească, dar nu izbutea decît cu multă greutate.

— Mai rabdă un pic, că nu mai durează mult, i-am spus. Cînd, în cele din urmă, am ajuns la şosea, mi-a cerut o ţigară şi mi-am aprins şi eu una.

— Spune-mi, Anton : atunci, înainte de a se fi întîmplat cele ce ni s-au întîmplat... unde ai vrut

să pleci ? mă întrebă deodată, cu glas străin. I-am spus că plănuisem să plec la Murmansk. E şi asta o soluţie, făcu ea, gînditoare. Ştii, noi nu trebuie să ne mai vedem. Şi ar fi mai bine să sfîrşim totul cît mai grabnic...

Mi-am zvîrlit ţigara pe geam. Pe urmă, mi-am aprins alta.

— Doar eşti singur, nu ai pe nimeni...

— Aşa este, i-am spus, iar pe un om singur, după cum a remarcat Cehov, nu-l aşteaptă nicăieri decît deşertul.

— Concediul meu expiră miercuri. N-ai putea să-ţi prezinţi pînă atunci demisia ?

I-am spus că dacă-i vorba de demisie, prezentarea ei n-o să-mi ia mai mult de nouă minute. De ce nouă şi nu zece ori cincisprezece, asta n-am mai ştiut-o. Şoseaua continua să rămînă pustie, iar eu m-am putut convinge curînd că, mergînd pe asfalt, „Rosinanta“ mai era în stare să atingă o sută cinci kilometri pe oră.

Venind acasă, m-am aşezat să scriu o cerere prin care solicitam să mi se aprobe demisia de la editură, apoi am spălat duşumeaua şi m-am culcat. Soarele încă nu răsărise.

În ziua aceea, ba chiar şi după lăsarea serii, am tot simţit nevoia de a mai spăla duşumeaua. Şi nu numai în odaie, ci şi pe sală. E atît de plăcut să umbli desculţ pe-o duşumea proaspăt spălată şi încă umedă, încercînd să calci pe propriile tale urme. Poţi să umbli astfel mult şi bine, asigurîndu-te pe tine însuţi că nu ţi-ai pus vreun gînd rău. Că pur şi simplu îţi face plăcere să umbli pe o duşumea

umedă şi răcoroasă, fără să te gîndeşti la nimic. Să umbli, şi-atît ! Eşti singur, eşti la tine acasă, aşa că poţi să faci tot ce doreşti. N-ai decît să umbli şi să tot umbli, călcînd pe propriile tale urme, iar dacă duşumeaua s-a uscat, nu te opreşte nimeni s-o mai speli încă şi încă o dată...

Noaptea, am scris un bilet neadresat nimănui, l-am pus pe marginea biroului, iar în zorii zilei m-am dus în bucătărie, ca să nu mai revin de acolo niciodată. De afară, de dincolo de fereastră, mi-a ajuns la urechi uguitul pătimaş al porumbeilor, iar jos, în curte, am zărit silueta măruntă, cocîrjată, albită de rouă, a „Rosinantei“. Farurile ei cătau, în aşteptare, drept spre fereastra mea, drept spre mine...

Nimeni nu ştie ce-i va aduce ziua de mîine, iar neştiinţa asta e un lucru bun tocmai pentru că îi poate aduce omului de toate : trebuie numai ca el să aibă răbdarea de a ajunge la această nouă zi. Dimineaţa, la ora opt şi jumătate, am găsit în cutia poştală un plic lunguieţ, cenuşiu, cu antetul revistei căreia îi trimisesem romanul meu. Plicul conţinea o scrisoare. Adresată mie. Mi se aducea la cunoştinţă că redacţia dorea să-mi cunoască „personalitatea de literat“... De asemenea, că romanul *Încotro zboară albatroşii* mi-a fost planificat să apară în cel dintîi număr din anul viitor al revistei !

Am citit această înştiinţare de cîteva ori şi, deodată, am simţit că mi-e foame...

Nu mai avea rost să mă grăbesc la editură : cererea privitoare la demisie i-o puteam înmîna lui

Dibrov pe la ora zece sau unsprezece, astfel că am coborît să vînd sticlele goale pe care le aveam în casă, apoi am cumpărat nişte chefir şi o franzelă şi am sunat-o de la un telefon public pe Irena : altcuiva n-aveam cui să-i spun cele ce aflasem din scrisoare, iar s-o ştiu numai eu se dovedi să fie o povară mult prea grea pentru mine. La telefon veni Volobui. L-am întrebat dacă ţevile au sosit la bază iar dacă n-au sosit, cînd, naiba, trebuie să sosească. Îmi spuse că am greşit numărul şi lăsă receptorul în furcă. Vocea îi era sigură şi vioaie, ceea ce însemna că revenise, într-adevăr, aseară acasă, găsise totul în ordine şi dormise tun.

Amănuntele legate de o demisie îţi provoacă acelaşi sentiment de silă şi neplăcere ca şi cele legate de-o angajare : ţi se pun şi atunci o serie de întrebări care nu te ajută nicidecum să rămîi la înălţime, căci cel care ţi le adresează şade totdeauna pe scaun, în timp ce tu îi răspunzi stînd în picioare. Aşa ceva nu mi-a plăcut niciodată, astfel că m-am decis să-i înaintez directorului cererea mea de demisie prin secretariat. Tot lui puteam să-i las şi manuscrisul despre pămînturile desţelenite. N-aveam nevoie pentru asta nici măcar de cele nouă minute despre care pomenisem cu o zi înainte. Chiar mi-a părut rău că discutînd cu Irena vorbisem de un răstimp mai lung decît cel care îmi era necesar pentru a pleca definitiv din viaţa ei. Ar fi trebuit să mă limitez numai la cinci minute. Ba chiar la trei...

Liftul era defect, iar aspectul scării mă făcu, nu ştiu de ce, să-mi spun din nou că romanul meu

este un roman izbutit. Sigur că da ! Iar următorul are să fie şi mai bun. Am să le mai dau ăstora de furcă ! Tuturor !... Prin culoarul editurii am mers cu pas măsurat, sonor, călcînd cu toată talpa pantofului, aşa cum merg soldaţii, în frunte cu drapelul unităţii lor, şi-mi părea bine că-mi pusesem pentru orice eventualitate pantofi trainici şi scumpi...

Cînd am intrat în birou, Irene şedea la masa ei de lucru şi citea manuscrisul pe care i-l lăsase Veravanna.

— Unde-ai fost ? mă întrebă supărată, cu glas scăzut, în clipa cînd am închis uşa în urma mea.

— Cînd ? am întrebat-o.

— Azi dimineaţă, la ora nouă. Am fost la tine acasă... Acum, dacă vrei să ştii, e zece şi jumătate. Ce-i cu obiceiul ăsta de a întîrzia mereu la serviciu ? Crezi că Dibrov o să fie încîntat ? Şi în general... Ieri de ce nu mi-ai telefonat deloc ?

Chipul îi era obosit şi înciudat. I-am spus că-i telefonasem de dimineaţă.

— Şi ?

— Nimic deosebit. Cel care mi-a răspuns avea o voce destul de vioaie.

— Şi ce concluzie ai tras din asta ?

Mă privea cu nişte ochi scrutători.

— Cam ce-ai vrea să-ţi răspund ? am întrebat-o.

— Că te-ai gîndit : de ce i-o suna vocea în felul ăsta ?

— Păi, fiindcă omul a găsit acasă totul în ordine şi s-a odihnit bine în patul conjugal, i-am spus.

Îndată, bărbia prinse să-i tremure mărunt.

— De ce mă chinuieşti ? mă întrebă cu durere în glas. Ce rău ţi-am făcut ? Şi cum de nu poţi

să înţelegi, să-ţi fie milă... Ba chiar să nici nu te gîndeşti cum mi-a venit mie să-l întîmpin !

Am pornit spre biroul ei, ocolindu-l, şi-atunci îşi strînse spasmodic pleoapele şi îşi întinse obrazul spre mine. Am sărutat-o pe ochi şi pe bărbie, şi în clipa aceea mi-a căzut pălăria. Zgomotul care veni tot atunci dinspre uşă coincise cu foşnetul borului de pai care atinsese duşumeaua, dar de observat n-am izbutit să observ nimic : am auzit doar plescăitul scurt al foii de material plastic cu care era căptuşită uşa.

— Cineva a deschis uşa, nu ? mă întrebă, speriată, Irena. Eu mi-am ridicat pălăria şi m-am aşezat la masa mea de lucru.

— De ce ai venit în strada Gagarinskaia ?

— Fără un motiv deosebit. Am vrut să-ţi spun că m-am decis să vin la serviciu de astăzi... Dă-mi o ţigară. Cine crezi că a putut să ne vadă ? Un bărbat sau o femeie ? Mai bine să fi fost un bărbat...

I-am întins pachetul de ţigări, şi hîrtia privitoare la demisie. O parcurse în fugă, apoi o făcu bucăţi. Atunci i-am azvîrlit pe birou scrisoarea pe care mi-o trimisese revista.

— Eşti într-adevăr un mare ticălos ! îmi spuse, după ce isprăvi de citit scrisoarea. Să primeşti o asemenea veste şi să taci din gură !... Eşti un mare, mare ticălos, nicidecum un uriaş !

Pupilele i se apropiaseră din nou de rădăcina nasului, vădindu-i surescitarea. Ne-am apucat apoi să întocmim în ciornă prezentarea „personalităţii mele de literat" : cine sînt eu, cum şi în ce fel, iar Irena îmi spuse să le trimit celor de la redacţie şi o fotografie de-a mea. Să nu fie însă una de fizon, ci alta, mai simplă, de biet pescar. Am vreuna de acest fel ? Nu, n-aveam nici una.

— Cred şi eu, îmi spuse, doar de aceea este Kerjun cine este ! Mă rog, poţi să le trimiţi de care o fi, că şi aşa se vor fi găsind pe acolo, muieruşte literare cîte vrei.

— Ce importanţă are ? am remarcat.

— O importanţă foarte mare... Totuşi cine ne-o fi văzut ? Cum crezi ? Ar fi fost mai bine să fie un bărbat, nu-i aşa ?

Nu eram sigur că ar fi fost mai bine. Nu ştiu de ce, însă faţă de mine bărbaţii adoptau totdeauna o atitudine duşmănoasă şi neîncrezătoare. Mai ales cei care nu se puteau lăuda cu o statură mai de Doamne-ajută.

În a doua jumătate a acelei zile am fost chemat la directorul editurii. Părul între timp îmi mai crescuse, astfel că m-am prezentat la director cu capul descoperit. De data aceasta, intrînd în cabinetul lui, n-am mai călcat alături cu covorul, iar el, cît timp am mers de la uşă pînă în dreptul mesei de lucru, m-a studiat cu multă atenţie, nesimţind însă nici acum nevoia de a-mi spune bună-ziua. Am avut totuşi impresia că a rămas mulţumit de ceea ce l-a interesat în persoana mea, căci ochii, mijiţi cu şiretenie, îi sclipiră a rîs. Omul acesta îmi plăcuse de la bun început datorită slăbiciunii sale pentru hainele bine croite : îl mai văzusem şi pînă atunci, şi nu o dată. Purta totdeauna costume elegante, cămăşi albe, imaculate, precum şi cravate cu nodul bine potrivit... Nu-l urîţea, după părerea mea, decît părul, care îi răsărea, vulgar, de sub manşetele cămăşii, în schimb unghiile îi erau prelungi şi curate, şi oricine îşi putea da seama că

Dibrov agreează în special colonia „Chypre“. Desigur astea nu sînt decît mărunţişuri, eu însă i-am simpatizat totdeauna pe oamenii care le acordă atenţie.

— Scuză-mă, tovarăşe Kerjun, că te-am sustras de la treburile dumitale. Cred că ai destule. La ce lucrezi acum ?

Mi-am pipăit instinctiv buzunarul în care păstram scrisoarea sosită de la revistă, dar de răspuns i-am răspuns că în prezent redactez o carte înscrisă în planul editurii.

— Şi cum merge treaba ?

— Am să predau manuscrisul la termen, i-am spus cu multă îndrăzneală.

— E, într-adevăr, o chestiune foarte importantă pentru dumneata, remarcă Dibrov. Te rog să iei loc. Îmi voi permite acum să-ţi pun o întrebare de alt ordin. Spune-mi, eşti căsătorit sau nu ?

— Deocamdată nu sînt, i-am spus, de data aceasta cu un aer oarecum spăsit.

— Înţeleg. Dar cu capul cum stai ? Sper că totul e în ordine ?

Răspunsul mi-a fost afirmativ.

— Aş zice, dragul meu, că trebuie să avem grijă de capul nostru şi în afara încăierărilor duminicale. Uneori ni-l putem pierde şi în împrejurări cu totul paşnice, de fiecare zi. Te-ai gîndit vreodată la asta ?

Vorbise pe un ton inexpresiv, lipsit de intonaţie, totuşi, fie accentul său de meridional, fie cadenţa măsurată a cuvintelor le împrumutară acestora un anume tîlc, şi chiar le făcură să sune un pic a zeflemea. Eu mă încinsesem şi-mi era sete de-o ţigară. Cînd m-am ridicat să plec, Dibrov se arătă

mai binevoitor decît la început : despărţindu-ne, ne-am strîns mîinile. Ajuns însă afară, pe culuar, mi-am simţit cămaşa udă la subţiori, lucru care m-a scîrbit din cale-afară.

Irena, mai mult moartă decît vie, mă aştepta stînd la fereastră. I-am spus în cîteva cuvinte cele discutate cu Dibrov.

— Dumnezeule ! Măcar ţi-a trecut prin minte să-i arăţi scrisoarea pe care ţi-au trimis-o cei de la revistă ? Spune-mi : ţi-a trecut prin minte ?

I-am spus că n-a fost nevoie să-i arăt scrisoarea, deoarece statura mea i-a fost şi aşa pe plac.

— Statura ? Ce legătură are statura ta cu cele ce aţi discutat ?

Asta chiar că n-am mai ştiut să i-o explic.

Nici acum nu ajunsesem să întrunesc calităţile pe care trebuie să le aibă un redactor : nu izbuteam deloc să mă debarasez de sentimentele şi pretenţiile unui cititor de rînd, nu izbuteam să uit nici adevărul străvechi, cunoscut oricărui iubitor al cuvîntului tipărit, cu o cît de modestă orientare pe plan literar, cum că un scriitor de valoare poate fi întîlnit tot atît de rar în persoana unui om sărac cu duhul ca şi unul lipsit de valoare în persoana unui om inteligent. De aceea, Irena se tot străduia şi acum, nu fără o doză de sarcasm, să-mi vîre în cap principalul secret al profesiunii de redactor : acela de a aduce manuscrisul la o formă, după expresia ei, citibilă, şi de a nu ţine morţiş să devii un coautor nedorit al scriitorului de provincie, căci acesta, fiinţă deosebit de sensibilă şi uşor de lezat, este oricînd îndemnat să interpreteze o asemenea atitudine dezinteresată într-un chip cu totul neaş-

teptat pentru un redactor-novice, mai ales pentru unul care încă nu-i redactor principal şi al cărui salariu lunar însumează exact nouăzeci şi cinci de ruble...

Între timp se porniseră plicticoasele ploi de septembrie, însoţite de neguri umede, ceea ce o făcu pe Irena să vină în fiecare dimineaţă la editură purtînd pelerina cea argintie, volobuiască. O agăţa îndărătul său, de un foraibăr al ferestrei, astfel că eram nevoit de fiecare dată să mă întorc cu spatele într-acolo şi să mă adîncesc cu atenţie sporită în redactarea *Stepei nesfîrşite*. Din ziua în care persoana necunoscută ne surprinsese şi ne pîrîse directorului nu ne-am mai întîlnit deloc în afara editurii. Nici la pauza de la prînz nu ne mai puteam duce împreună la bufet, iar la sfîrşitul zilei de lucru, Irena pleca ea cea dintîi, eu mai rămîneam vreo zece minute în birou, după aceea coboram în fugă la „Rosinanta" şi porneam s-o caut prin tot oraşul. Aveam impresia că aflase despre aceste peregrinări ale mele, de aceea, în restul timpului, tăceam mîlc şi redactam cu multă conştiinciozitate romanul privitor la pămînturile desţelenite. În această perioadă Irena ajunsese să ia înfăţişarea unui chibrit pe jumătate carbonizat. Se stafidise rău de tot, se făcuse mai mică de statură, ochii îi deveniseră enormi, arşi şi negri, iar gîtul ajunsese din nou să-i semene cu un gît de contrabas. Renunţasem s-o mai întreb ce se petrece cu dînsa, căci nu voia deloc să-mi răspundă şi se supăra de fiecare dată.

— Poate că ar trebui totuşi să plec la Murmansk ? am întrebat-o într-o zi, spre sfîrşitul orelor de lucru. Mă privi cu o uimire duşmănoasă, se ridică de la birou şi îşi îmbrăcă pelerina.

— Pleacă. Poţi s-o faci chiar astăzi ! îmi spuse din pragul uşii. În odaie plutea o penumbră mohorîtă, se lăsase un frig pătruns de umezeală, iar pe fereastră, urcînd din curtea editurii, se strecura, nu ştiu din ce pricină, un miros asemănător aceluia pe care îl emană de obicei cala deşartă a unui trauler scos din folosinţă. Ploua. Acasă nu-mi venea să mă duc : cine ştie ce putea să-mi mai treacă prin minte acolo, chiar şi în afara celor privitoare la Murmansk. Or, pînă-n luna ianuarie nu mai rămăsese decît foarte puţin : în cazul cînd *Albatroşii* aveau să-mi apară într-adevăr, eram hotărît să scriu un al doilea roman.

Străzile oraşului păreau copleşite pe de-a-ntregul de plictisul şi tristeţea toamnei. Frunzişul teilor începuse să se veştejească, iar prin arcadele gangurilor, curţile se întrezăreau vineţii, ceţoase. M-am învîrtit cu „Rosinanta" prin centru, am trecut, micşorînd viteza, prin dreptul clădirii din strada Perovskaia şi, în cele din urmă, am ieşit pe chei. Peste apa rîului, pescăruşii zburau greoi, jos de tot, şi fără să mai ţipe. Ajuns lîngă pod, în dreptul cabinei telefonice, am apăsat din greşeală claxonul. Pesemne că undeva în interiorul lui se produsese un scurt-circuit, căci sunetul i-a fost ca un gîlgîit, ca un vaiet de muribund, asemănător glasului unui cocor surprins în zborul lui de un glonte. Traversînd podul, am apăsat din nou pe claxon, de data aceasta cu bună ştiinţă. Pe urmă încă şi încă o dată : în felul acesta, drumul spre casă mi se păru mai uşor de suportat. N-am încercat să aflu nici atunci şi nici mai tîrziu ce anume o fă-

cuse pe Irena să ajungă şi ea tot acolo, în cartierul de pe malul drept. Am văzut-o din spate, încă de departe. Mergea de-a lungul trotuarului pe cealaltă parte a străzii, ceea ce însemna că nu stătuse s-o pîndească pe „Rosinanta". Am întrecut-o, apoi am întors maşina şi i-am ieşit în cale. Era de mirare cum de izbutea să-şi dea seama pe unde trebuie să păşească : mergea dreaptă, cu capişonul dat pe spate, părul pe care i-l pieptăna ploaia îi cădea în şuviţe drepte pe frunte şi pe ochi, şi din această cauză capul îi părea uimitor de mic şi de forma unei cepe. Am frînat la marginea trotuarului, am sărit din maşină şi m-am oprit înaintea ei.

— Ce mai vrei de la mine ? mă întrebă cu glas stins, ridicînd spre mine, printre şuviţele părului, o privire distrată şi tulbure. Am rugat-o să se urce în maşină.

— Nu vreau, îşi spuse parcă ei însăşi. Nu vreau să mă mai duc acasă. Nu vreau să mai văd pe nimeni...

Pelerina, scorţoasă, sta pe ea ca un clopot, iar în capişon i se adunase apă, şi îi atîrna la spate ca o raniţă. Începuse să mă obsedeze un gînd meschin şi nedemn : oare cum de izbutise să-i încapă pe creştetul capului clătita pe care o şterpelise odinioară ? Şi ce dimensiuni să-i fi avut bascul ? Poate că era un basc de păpuşă ! I-am scuturat apa adunată în capişon şi i l-am pus pe cap, ridicîndu-i părul căzut pe frunte.

— Oare mai eşti în stare să mă mai iubeşti ? făcu ea pe un ton, de parcă s-ar fi mustrat singură. Ai fi zis că nu mai e în toate minţile. În clipa aceea nu m-am mai putut împotrivi nici eu sentimentului care îmi umpluse inima : un sentiment de teamă pentru ea, de durere şi obidă pentru mine însumi, de silă neaşteptată şi puternică pentru capul ei negru şi mic cît o căpăţînă de ceapă. Dintr-un motiv pe care nici măcar nu-l puteam defini, păru atunci că-i doresc toate relele din lume şi, în acelaşi timp, că sînt gata s-o întîmpin toată viaţa mea de aci încolo aşa cum era acum : în starea aceea jalnică, o femeie pe jumătate nebună şi totuşi nespus de dragă — iubita mea soţie-nesoţie. M-au podidit lacrimile, şi, ca să nu-mi vadă ochii, mi-am apăsat gura de mîna ei. Mîna îi era moale, rece şi umedă.

— Ce-i cu tine ? mă întrebă, luminîndu-se la faţă şi cu nelinişte în glas.

— Să ne urcăm în maşină, i-am spus. Te rog. Altfel o să ni se întîmple o nenorocire...

— Parcă nu ni s-a şi întîmplat ? Ce nenorocire să ni se mai întîmple ?

În maşină, i-am mărturisit faptele legate de biletul adresat nimănui. A trebuit să i-o spun şi am văzut-o că devine din nou ea, cea dinainte. Pe urmă, i-am povestit cum am căutat-o în fiecare seară prin oraş. Şedeam nemişcaţi, ne uitam unul la celălalt, şi deodată mi-am dat seama că ochii i se fac tot mai adînci şi mai întunecaţi, că ea toată devine din ce în ce mai încordată, din ce în ce mai atentă.

— Idiotule ! Mucosule ! izbucni cu un dispreţ superior, dar nu faţă de mine, ci parcă faţă de altcineva. Smiorcăitule, înfumurat ce eşti ! Şi eu care te credeam... Dă-mi o batistă. Ai măcar o batistă în buzunar ?

Îmi şterse apăsat ochii şi-mi netezi sprîncenele. Am bănuit că îndată îmi va ordona ceva care să sune a pedeapsă şi chiar aşa s-a şi întîmplat.

— Ia-o din loc spre cea mai apropiată cabină telefonică, îmi spuse. Trebuie să telefonez acasă.

Chiar îmi făcu plăcere această atitudine a ei, de superioritate, şi nu mai doream decît să-şi scoată pelerina şi s-o azvîrle pe canapeaua din spate. Dar n-am rugat-o s-o facă. Aş mai fi vrut să-mi piară cu totul din minte sau măcar să rămînă undeva într-un ungher ascuns comparaţia aceea, jignitoare pe care o făcusem, a capului ei cu o căpăţînă de ceapă, precum şi gîndul nedemn la clătita furată: cum de-i încăpuse sub basc... Trebuia să fac neapărat ceva care să-mi şteargă toate astea din minte. De aceea am rugat-o să mă aştepte cîteva minute şi am dat fuga la cofetăria de peste drum, unde am cumpărat un tort mare şi rotund, destul de subţire şi alb ca zăpada. Cînd am revenit la maşină, am văzut că Irena îşi scosese pelerina, care zăcea acum jos, în spatele nostru. I-am întins tortul, ea îşi puse cutia de carton pe genunchi, apoi, privindu-mă cu coada ochiului, mă întrebă dacă nu cumva îmi închipui că ar putea să-i încapă pe creştetul capului. Oare cum de-a fost posibil să-mi afle toată frămîntarea privitoare la mine însumi şi la tortul acela? Cum? Să-şi fi dat seama după expresia feţei mele? Tot ce se poate. Ajungînd în dreptul unei cabine telefonice, am primit dispoziţia să cobor pentru a asista la convorbirea ce avea să urmeze. De data aceasta, Irena nu şi-a mai dat seama la ce m-am gîndit atunci, ce am crezut şi la ce anume m-am aşteptat; impresia mi-a fost că se duce să-i spună lui Volobui totul despre noi amîndoi şi despre strada Gagarinskaia, astfel că, pornind spre cabina telefonică, am păşit în urma ei într-un fel în care cred că cineva, pe timp de război, porneşte să facă un act de eroism: cu inima bătîndu-mi cumplit şi cu mîinile adunate la piept. Am intrat amîndoi în cabina cea strîmtă. Irena vîrî în automat o monedă şi formă numărul. Eu m-am postat într-un colţ, în aşa fel, încît ea să mă poată vedea tot timpul: iată-mă, sînt aici, alături de tine. Îndată mi-a şi ajuns la urechi ţăcănitul sonor, răsunînd fără pic de întîrziere, al telefonului aceluia s t r ă i n, după care glasul lui Volobui ne spuse amîndurora „alo".

— Ce face Alionka? îl întrebă cu severitate Irena. Îndată l-am auzit pe cel de dincolo rostind „tu eşti, porumbiţo?" şi tot atunci nările Irenei fremătară, albindu-se.

— Să vină Alionka la telefon, făcu ea, ca şi cînd fraza aceasta i-ar fi dictat-o cuiva. La capătul celălalt al firului răsună pe un ton blajin o nouă întrebare.

— Cheam-o, te rog, pe Alionka, insistă Irena. Nările îi erau albite şi acum. M-am gîndit că în felul acesta discută îndeobşte numai aceia care de sfîrşit, au sfîrşit o ceartă iscată între ei, dar la împăcare — din pricina unuia dintre dînşii — încă n-au apucat să ajungă. Pe urmă, într-o singură clipă, chipul Irenei luă o cu totul altă înfăţişare. Mă privi ţintă în ochi şi dădu cu bucurie din cap. Glasul Alionkăi îmi ajunse la urechi şi la inimă ca un zbor de ciovlică în faptul dimineţii şi m-am pomenit şi eu că dau din cap, cu ochii la Irena, asigurînd-o, pasămite, în felul acesta, că îndră-

gesc şi eu copiii : toţi copiii, fără nici o deosebire !...

— Alionuşka, stai, ascultă-mă, făcu Irena. Să ştii că după ce ies de la serviciu, am să mai întîrzii prin oraş. Mă auzi ? Nu, nu la tanti Vera. Tanti Vera e plecată la băi. Mă duc la o altă prietenă de-a mea. Poftim ? Astăzi e nunta ei. Ba nu, se mărită. De însurat, nu se însoară decît bărbaţii. Sigur că da. Dacă am să întîrzii, tu să mănînci şi să te culci. Mă auzi ? Bine, la revedere...

Ce să mai zic : Irena a avut toată dreptatea chemîndu-mă să asist la această convorbire. Cu toate că un procent de nouăzeci la sută din întreaga cantitate de informaţie privitoare la lumea exterioară omul o capătă prin intermediul văzului şi numai un procent de nouă la sută prin cel al auzului, am avut totuşi multe de aflat şi de înţeles în cabina aceea telefonică : în primul rînd, faptul că sentimentul matern al Irenei depinde întru totul de natura relaţiilor dintre noi : ne avem bine — dincolo se încinge o dragoste înfrigurată, sporită de conştiinţa culpabilităţii ; ne avem rău — nu-i mai vine nici să se întoarcă acasă... Asta este şi nimic mai mult !

Pesemne datorită faptului că am rămas tăcut şi n-am făcut nici un fel de obiecţii, Irena şi-a păstrat şi ea mai departe atitudinea poruncitoare. Îndată ce ne-am reluat locurile în maşină, a scos din poşetă şi mi-a întins şase hîrtii de cîte o rublă :

— Tortul îl dai tu, şampania eu !

— Ne ducem la mine acasă ? am întrebat-o.

— Nu. La noi, la pădure, îmi răspunse. Ploaia continua să toarne, dar n-am mai pus în funcţiune ştergătoarele. De şampanie puteam să fac rost la

restaurantul de pe chei, astfel că, după ce am ajuns acolo, Irena coborî din maşină şi se piti într-un gang. Bătrînul garderobier al localului îmi aduse într-ascuns două sticle, în schimbul unei cointeresări materiale a cîte o rublă de fiecare sticlă. Desigur, un gang aflat pe o stradelă prost luminată noaptea nu poate nici în timpul zilei să-ţi tonifice starea sufletească, mai ales dacă te duci să te ascunzi acolo de ochii lumii : cîte nu poţi să vezi, să simţi şi să gîndeşti sub o boltă de gang ! Aşa că am găsit-o pe Irena iritată.

— Doamne, ce silă mi-e de toate astea ! spuse ea cu năduf.

— De ce anume ? am întrebat-o.

— De toate... Şi de mine însămi. Mă simt cumva impură, mincinoasă... Nu fac decît să mint întruna ! Dă-mi, te rog, o ţigară.

— Ba nu minţi deloc, i-am spus.

— Ba da, mint ! Te-am minţit şi pe tine. Nici nu ştiu de ce. Îţi aminteşti că m-ai întrebat odată ce funcţie a avut... Volobui ? Ei bine, să ştii că n-a fost comandant de pompieri, ci director de penitenciar !

— Şi ce-i cu asta ? i-am spus. Avem în ţara noastră penitenciare ? Avem. Deci trebuie să se găsească şi directori pentru ele.

— Ia mai taci din gură ! Văd că ai ajuns şi filozof, rosti cu ciudă Irena.

— Tu să taci, nu eu, am ripostat cu mult calm. Cică dumneaei minte !... Tu nici nu ştii ce înseamnă să minţi pentru propriile tale foloase.

— Dar tu ştii ?

— Eu sînt un mincinos înveterat şi cu mult talent, i-am răspuns. Cine i-a spus lui Vladîkin că

ouăle acelea de găină sînt ouă de cocostîrc ? Kerjun ! Pe cine a informat revista că-i va publica romanul în decembrie ? Tot pe dumnealui, pe Anton Pavlîci Kerjun. Cît despre şampanie, să ştii că-i muscat veritabil. Nu-ţi place să guşti măcar din cînd în cînd o asemenea şampanie ?

Ieşisem în afara oraşului. Am pus în mişcare ştergătoarele şi am dus-o pe „Rosinanta" în zigzaguri asemănătoare unui pas de vals. Voiam cu tot dinadinsul s-o înveselesc pe Irena : numai dracul mă pusese s-o las singură în gangul acela infect !...

— „Rosinanta" dansează acum după muzica lui „Schulbert", i-am spus. Apropo : ai ştiut că numele adevărat al lui Copernic e Pokornik [1] ?

— Lasă-mă, Anton, spuse, necăjită, Irena. Şi nu-mi da atenţie. Am ajuns de-a dreptul o nevropată... Acasă la mine e un infern. Deocamdată totul mocneşte. Cred însă că el a intrat la bănuieli, pentru că... a început să aibă pretenţii de soţ... Aşa, deodată !

Am corectat mersul „Rosinantei" şi am început să urmăresc cu atenţie vitezometrul şi şoseaua dinaintea mea.

— De ce te-ai schimbat la faţă ?

— N-am nimic, i-am răspuns.

— O, dacă ai şti ce silă — o silă de-a dreptul sălbatecă — îmi provoacă mîinile lui scîrbavnice, ceafa lui imposibilă, fruntea... Tot ce spune şi face acum e meschin, plicticos şi de-o meticulozitate de gardian. Şi cît de greţos clefăie cînd mănîncă... Şi mai sînt şi atîtea altele ! Asta nu mai e viaţă ! E o carceră ! Am să înnebunesc...

---

[1] De la *pokorny* — supus (în pol.).

Am oprit motorul şi am luat-o în braţe.

— De ce nu mi-ai spus asta mai demult ?

— Dar tu în ce fel m-ai întrebat ? Oare ţi-ai dat seama vreodată cum îţi sunau întrebările ? Ţi-ai dat seama ? Nu ! Să nu mai faci asta !... Altfel mă prăpădesc...

E uşor să spui : să nu mai faci. Dar ce anume ? Şi cui ?

Totuşi, i-am promis.

Curînd după aceea mi-am dat seama că este o situaţie din cele mai ispititoare să fii cuiva doar un „pokornik" : o situaţie comodă, liniştită şi fără nici o răspundere. Eşti ca un fel de orfan slab de minte care trăieşte pe spinarea altuia, bucurîndu-se de grija lui cu atît mai asiduă, cu cît este el mai nevolnic şi mai supus. Mă lăsasem şi eu cu totul în voia Irenei : i-am oferit bucuros întreaga libertate de a dispune ea singură de toate : de infernul ei „mocnit" de acasă, din strada Perovskaia, de mine, de ea însăşi. În zilele acelea părea să adeveresc vechea zicală potrivit căreia prostul rîde şi-atunci cînd ar trebui să plîngă : nu ştiu de ce, dar mă simţeam, într-adevăr, nespus de vesel şi cu totul lipsit de griji. Nu m-am împotrivit Irenei nici măcar în ziua cînd, în timpul pauzei de la prînz, îmi luă cheia de acasă şi se duse de una singură în strada Gagarinskaia : îşi pusese în gînd să-mi spele cămăşile şi să facă curat prin odaie ; numai să nu fiu şi eu de faţă. Cu acest prilej, văzu cu ochii ei cele douăzeci de lumînări, arse pe jumătate, de pe birou, ceea ce făcu să-i sporească şi mai mult grija faţă de mine : dimineaţa, de cum veneam la editură, mă şi iscodea dacă am mîncat sau

nu. Eram de-a dreptul măgulit văzînd-o că se întristează dacă-i spun că n-am mîncat, de aceea, chiar dacă îmi luam acasă gustarea de dimineaţă, o minţeam, zicîndu-i că n-am mîncat nimic. De asemenea, intra în panică dacă mă vedea posomorît, ceea ce mă făcea să arborez într-adins un aer posac. Încetul cu încetul, aidoma unui somn care îţi încurcă minţile după o beţie de pomină, începuse să pună stăpînire pe mine o dorinţă josnică, dar împotriva căreia nu izbuteam să lupt, de a mă lamenta continuu, de a născoci, prefăcut, tot soiul de mofturi, aşteptîndu-mă totodată la compasiune şi grijă. Ajunsesem pînă acolo, încît îmi născocisem nişte dureri cumplite de stomac, ceea ce, fir-aş al naibii să fiu, o făcu pe Irena să-mi interzică alimentele grele pentru d i g e s t i e, ba chiar să-mi aducă de acasă papanaşi cu smîntînă vîrîţi în săculeţe de celofan şi înfăşuraţi în ziare ca să nu se răcească. Astăzi aproape nu-mi vine să cred că am fost în stare să ajung la o asemenea josnicie, încît să înfulec, ba chiar cu multă plăcere, şi arborînd un aer de om bolnav, acolo, de faţă cu ea, la editură, papanaşii pe care îi fura pentru mine de acasă, şi — culmea! — să nu gîndesc nimic rău despre mine însumi! În perioada aceea, Irena căpătase un mers straniu, cu o clătinare de cap înainte şi înapoi la fiecare pas, aşa cum fac porumbeii, şi devenise cumva încordată şi repezită înainte, ca o săgeată. Eu însă, cu totul dimpotrivă, mă îngrăşasem, atotnepăsător şi împăcat cu toate, ba chiar căpătasem în obraji o rumeneală aidoma culorii unui purcel de lapte. E greu de presupus unde m-ar mai fi putut aduce perioada aceea de supuşenie, dacă n-ar fi întrerupt-o pe neaşteptate pictorul acela bătrîn: Vladimir Iurievici. Cred că-l adusese în ziua aceea la Irena speranţa mai mult decît îndoielnică de a căpăta vreo comandă din partea editurii. Cizmele lui de pînză, scurta surie cu poalele fluturînd, lavaliera cu desene în culori şterse de la gît, cu nodul alunecat într-o parte şi legat cu o jalnică pretenţie de neglijenţă voită, pe care şi-o permite îndeobşte o persoană independentă şi pe deplin stăpînă pe faptele sale, pipa atîrnîndu-i stinsă în colţul gurii — toate acestea implorau ajutor pentru omul aflat la nevoie şi totuşi, urmînd nişte tainice şi complicate legi ale tinereţii şi forţei, provocau deopotrivă un sentiment involuntar de protest şi de ciudă. În momentul în care „fostul" a intrat în odaie şi, neacordîndu-mi nici-o atenţie, a pornit spre biroul Irenei, i-am spus în gînd că ar fi cazul s-o sfîrşească cu ciudăţeniile şi cred că mi-a sesizat gîndul, căci m-a privit îndată în aşa fel ca şi cînd ar fi încercat să-mi măsoare nimicnicia. Îmi dădeam seama prea bine că aspectul meu, prosper în aparenţă, avea toate şansele să-i umple de revoltă sufletul de puritan şi că avusese pînă atunci de trei ori prilejul să creadă despre mine orice: de exemplu, că aş fi odrasla vreunui tată sus-pus, din aceia care umblă cu automobile „Ceaika" de-ale statului, ceea ce pentru dînsul nu putea, desigur, să însemne decît că înfumurarea şi ignoranţa mea sînt pe drept cuvînt nelimitate. Admisesem pînă atunci, în ceea ce îl privea pe bătrîn, şi multe alte lucruri asemănătoare, legate de persoana mea, dar toate acestea nu numai că n-avuseseră darul să mă jignească, ci, dimpotrivă, îmi sporiseră şi mai mult interesul pentru omul acesta dezordonat, puţin misterios şi pesemne talentat, cu o soartă şi ea cît se poate de în-

vălmăşită. În ziua aceea însă, cele ce-am simţit privindu-i cizmele de pînză şi lavaliera *à la* Byron mi-au scăpat de sub controlul raţiunii, iar asta a însemnat că nu eram într-adevăr decît un filfizon, iar gîndul pe care i-l adresasem bătrînului de a o sfîrşi cu ciudăţeniile dovedea pur şi simplu că mă simţisem jignit de a fi ignorat de el şi pus în acelaşi talger cu Veravanna.

De fapt asta era ceea ce simţeam în realitate pentru dînsul. Tot atunci mi-am dat seama, fireşte, că trebuie să-l las singur cu Irena — oameni ca dînsul, chiar fiind la mare ananghie, nu sînt în stare să solicite ajutorul cuiva, de faţă cu alţii — însă n-am îndrăznit să ies chiar atunci din odaie, căci ar fi putut s-o interpreteze într-un mod pentru mine chiar că nemeritat şi cu totul jignitor. De data aceasta, nu i-a mai sărutat mîna Irenei şi nici nu i-a spus Arişa : pesemne se umpluse ochi de un mînios dispreţ faţă de mine, şi tocmai acest lucru îi schimbase obişnuitul său fel de a se purta cu dînsa.

— Vi s-a întîmplat ceva, Vladimir Iurievici ? îl întrebă cu nelinişte şi compasiune Irena. În încăperea noastră nu se afla nici un scaun pentru vizitatori — e drept că nici n-ai fi avut unde să-l pui — însă fotoliul de după biroul Veravannei sta neocupat, chiar în dreptul mesei mele de lucru. Am rămas nemişcat, gîndindu-mă cum să procedez : să i-l ofer musafirului nostru ori să mă abţin de la un asemenea serviciu, pe care ar fi putut foarte bine să nu mi-l accepte, dar tocmai atunci Irena rosti, cadenţîndu-şi fraza ca pe un ordin :

— Fiţi, vă rog, amabil şi daţi-ne fotoliul de acolo !

Mi se adresase mie. Era ca un fel de admonestare pentru nepriceperea mea de bădăran, şi totodată un argument în plus pentru Vladimir Iurievici că aş fi într-adevăr aşa cum îşi închipuise. Cu fotoliul acela s-a întîmplat întocmai cum prevăzusem : „fostul", dîndu-mă la o parte, îl ridică el însuşi de după birou şi îl duse la masa de lucru a Irenei. Ea îmi mulţumi, ca şi cînd în felul acesta ar fi continuat să-mi facă educaţie, iar eu m-am decis să nu mai ies pe culuar, ci să rămîn la biroul meu : la urma urmei, naiba să mă ia, mă aflam la locul meu de muncă ! Vladimir Iurievici se aşeză întors pe jumătate spre mine şi i se adresă Irenei pe un ton grav, aproape înciudat, întrebînd-o dacă îi este cunoscut faptul că originea ideilor noastre privitoare la frumos şi la sublim a fost mereu legată de impresia pe care ne-a lăsat-o tot ce este rotund, finit, luminos şi aducător de bucurie.

— Bineînţeles, Vladimir Iurievici, spuse rar Irena, cu o anume căldură în glas.

— Şi atunci cum de ai permis să vadă lumina tiparului o asemenea bazaconie ?

Stînd cu ochii în manuscrisul dinaintea mea, n-am observat ce anume scosese bătrînul din buzunarul scurtei sale şi-i întinsese Irenei.

— Anton Pavlovici, priveşte : *Zborul spre Lună* al dumitale a şi apărut, i-am auzit glasul şi, ridicîndu-mi ochii, mi-am dat seama că bătrînul îmi fixează fruntea cu un aer uluit şi nevolnic : şi-o fi închipuit pesemne că eram eu autorul *Zborului* cu pricina. Chipul Irenei nu i-l mai vedeam, căci înălţase sus de tot cărţulia, însă umerii îi tresăltau mărunt şi am înţeles că încearcă să-şi înăbuşe rîsul. Nu ştiam ce să-i spun şi în felul acesta nici nu

înlăturam bănuiala că aş fi fost eu autorul volumului. Poate că totuşi aş fi izbutit, într-un fel sau altul, să restabilesc adevărul, însă chiar atunci, studiindu-mi şi acum tot atît de posomorît fruntea, Vladimir Iurievici rosti cu glas obosit nişte cuvinte enigmatice :

— Asta e, vezi ! Din coajă, faci aţă cîlţoasă, iar de stejar nici că-ţi pasă !

Pe urmă îşi întoarse privirea şi se apucă să-şi aprindă pipa. Chipul Irenei nu i-l vedeam nici acum.

— Mă-nţelegi, Arişenka, i se adresă bătrînul, ca şi cînd eu n-aş mai fi fost de faţă, aici nu este vorba nici măcar de întristătoarea platitudine a textului, Mai bine zis, nu numai de asta. Priveşte, rogu-te, ilustraţiile. E o făcătură dezgustătoare, nicidecum artă. O făcătură care ameninţă prin urîţenia ei însăşi sensibilitatea copilului ! Cîte parale face numai latura estetică a desenului care îl înfăţişează pe profesorul rănit la picior călătorind pe suprafaţa Lunii în cîrca lui Petia ! Asta nemaivorbind despre calitatea expresivă a liniei şi culorii din aceasta aşa-zisă ilustraţie ! Cînd o da cu ochii de ea, copilul o să fie fără doar şi poate chinuit noaptea de coşmaruri ! Fără doar şi poate ! Fantezia lipsită de viaţă a ilustratorului este de o sărăcie de-a dreptul fenomenală ! Să înfăţişezi un paznic de colhoz de pe timpuri drept sentinelă la porţile unui rachetodrom, ba să-l mai înzestrezi şi cu nişte chei de magazie cît toate zilele şi să-l învălui şi în aburii unui samovar !... Ce înseamnă asta, draga mea ? N-ai putea să-mi explici ? Mă rog, eu îmi dau seama că tot soiul de şnapani veseli şi entuziaşti, cu spinările elastice, au izbutit şi izbutesc totdeauna, pretutindeni şi fiecare în felul său, să-şi realizeze ciubucul pe seama societăţii pe care o prostesc. Totuşi nu se poate tolera ca pe mîna lor de speculanţi să încapă şi literatura şi arta !

Nu era neapărat necesar ca, pomenind de ciubuc, să-şi întoarcă privirea spre mine : îmi dădusem seama şi fără asta că partea de încheiere a tiradei sale pline de revoltă la adresa şnapanilor celor greu de eradicat îmi fusese adresată mie. Mi-am amintit atunci cu ruşine de papanaşi, de referatul „meu“ cu privire la manuscrisul lui Elkinei şi... cu totul pe neaşteptate, m-am pomenit luîndu-i apărarea celui care scrisese *Zborul spre Lună*. Am spus astfel că, avînd calitatea de recenzent intern al povestirii, îmi sînt cunoscute mai bine decît altcuiva părţile ei pozitive, şi, în primul rînd, felul în care a fost reflectată aici linia victorios-eroică. Irena mă privi cu uimire şi îngrijorare, totuşi nu-mi spuse nimic. Rămase tăcut şi „fostul“ : nu ştiu cum se făcu, dar tocmai atunci i se stinse pipa, şi el se apucă s-o desfunde.

— Desigur, nici povestirea şi nici ilustraţiile ei nu reprezintă o culme a originalităţii, încercă un compromis Irena. De aceea cred că nici unul din aceste elemente nu trebuie apreciat mai mult decît i se cuvine... Spuneţi-mi, cum o mai duceţi, Vladimir Iurievici ?

— După cum vezi, Arişa, rosti cu demnitate bătrînul. Îmi pare că Dumas a fost cel care a spus că pentru a nu părea intimidat, trebuie să fii obraznic, deşi, personal, n-am izbutit niciodată să-mi însuşesc un adevăr atît de simplu.

Era, fireşte, o nouă aluzie, deşi folosită cam nelalocul ei, totuşi destul de transparentă, la adresa

mea. Mi-am aţintit ochii asupra manuscrisului pe care îl aveam în faţă, prefăcîndu-mă că n-am auzit nimic. Irena îşi trase şi îşi închise de două ori, cu zgomot, sertarul biroului, semnalizîndu-mi să mă uit la ea pentru a primi dispoziţia să ies afară. Mi-am spus însă în gînd „pe naiba" şi „nu i-am înţeles" semnalul. Fumul care se înălţa din pipa bătrînului răspîndea o mireasmă dulceagă, ca de flori de tei sau de sulfină galbenă. Poate le usca şi pe acestea, amestecîndu-le cu tutunul, să-i ţină mai mult ? Ziceam şi acum că-mi citesc manuscrisul, dar, trăgînd cu coada ochiului, vedeam prea bine cu cîtă savoare îşi fuma bătrînul luleaua şi cît de convins părea de ceva, numai de el ştiut, stînd astfel, nepăsător şi cu un aer mîndru-meditativ, în fotoliul acela străin. Chiar înaintea lui, la marginea biroului, se afla manuscrisul la care lucrase Veravanna, lăsîndu-l apoi „să-i dea de capăt" Irena. La un moment dat, bătrînul îşi vîrî cu băgare de seamă palma pe sub teancul de foi, îl ridică şi îl legănă uşor, ca şi cînd l-ar fi cîntărit.

— Ce tom ! Ce nestăvilită risipă de cuvinte ! Se vede treaba că boala asta n-are leac !

Apoi nu lăsă, ci r e a ş e z ă manuscrisul pe birou, aşa cum ai pune din nou în cuptor un colac încă necopt. Irena izbucni într-un rîs nenatural.

— Să ştii că am dreptate, Arişenka, rosti pe un ton povăţuitor Vladimir Iurievici. Numărul de pagini ale unui roman sau ale unei nuvele actuale nu trebuie să depăşească limita unei vieţi omeneşti, adică cifra de o sută, pentru că a scrie o carte e totuna cu a trăi o viaţă. Am în vedere o carte scrisă cu talent şi o viaţă plină de sens ! (Fraza aceasta o rosti pesemne special pentru mine.) Lessing spunea că la o pagină de proză trebuie să lucrezi aşa cum ai lucra la o statuie, iar Babel al nostru... dumneata sper că ai auzit de un asemenea scriitor, nu-i aşa ? mi se adresă el pe un ton de compătimire, iar eu n-am făcut decît să mă înclin în tăcere. Ei bine, Babel a fost de părere că nici măcar oţelul nu poate pătrunde într-o inimă omenească atît de necruţător ca un punct pus la momentul potrivit !

Luleaua i se stinse din nou, dar nu mai încercă s-o reaprindă, ci se găti de plecare. Irena îmi semnaliză din nou cu sertarul biroului, dar nici de data aceasta nu i-am „înţeles" aluzia şi m-am gîndit că perseverenţa este duşmanul de neînvins al conducerii !

— Să ieşim împreună, Vladimir Iurievici, îi spuse pe un ton nervos „fostului". Acesta nu-şi luă rămas bun de la mine şi nici măcar nu-şi întoarse capul spre biroul meu. Am încercat să mă conving că dispreţul său nu m-a afectat cîtuşi de puţin, şi am căutat să lucrez în continuare, dar mi-am dat seama că mi-e imposibil s-o fac : păru că în mine se destrămase acel ceva care mă ajutase pînă atunci să aduc — uşor şi fără să-mi pun prea multe probleme — la un nivel „citibil" romanul *Stepa nesfîrşită*. Irena reveni abia peste vreo douăzeci de minute, iar eu am întrebat-o de ce a trebuit să mă facă de rîs cu tîmpenia de *Zbor spre Lună*.

— Cum ai fi putut afla altminteri ce au spus cîndva Dumas, Lessing şi Babel ? făcu ea mai în glumă, mai în serios şi îmi aruncă o privire gravă şi tristă.

Am aflat tot atunci că bătrînul venise să împrumute de la ea cinci ruble.

În aceeaşi după amiază, deşi s-a împotrivit, am dus-o pe Irena „la mine“ la pădure. Acasă n-a mai telefonat. Atunci ni s-a întîmplat pentru prima oară să nu mai încingem focul, şi aceasta pentru că Irena a adormit pe banchetă, cu capul sprijinit de genunchii mei. Dormea, iar eu aş fi dorit tare mult să-mi uşurez inima, mărturisindu-i minciuna privitoare la durerea de stomac, să-i spun cu cîtă nepăsare porcească am trăit pe lîngă ea în toată perioada din urmă, dar de trezit n-o puteam trezi : cufundată în somn, părea atît de vlăguită, umilă şi, în acelaşi timp, devotată şi încrezătoare în mine, încît din pricina încordării îndelung reţinute începu să mă doară din nou ceafa, în locul unde îşi lăsase urma hăbucul de plumb... De trezit n-o puteam trezi, durerea mi se înteţea mereu, atotcuprinzătoare, şi-atunci am început să-mi masez cu băgare de seamă ceafa, mai întîi cu o mînă, pe urmă cu cealaltă.

— Ascultă, Anton, îmi spuse încet, fără să se mişte, Irena, încît am crezut că vorbeşte prin somn, ţie nu ţi-a trecut niciodată prin minte că între noi nu este decît o foarte obişnuită şi banală... Aici se poticni pentru că nu-i veni să rostească cuvîntul „legătură“ sau „mică aventură“.

— Poveste de amor, nu ? am întregit eu.

— Da. Una destul de terfelită în literatura actuală. Ştii : veşnicul triunghi, de care s-a săturat toată lumea !

I-am răspuns zicîndu-i că o dragoste, dacă e una tîrzie, nu prea există fără să fie şi un triunghi la mijloc, şi că nu de triunghi e vorba, ci de lipsa de har a autorilor care îndrăznesc să-şi facă auzită

mormăiala pe o temă ca asta. Am tăcut o clipă, apoi mi-am exprimat părerea că pentru a scrie o carte despre dragoste trebuie să fii înzestrat cu un talent mare şi liber.

— Cum, adică, liber ?

Irena sta şi acum culcată, cu capul sprijinit de genunchii mei.

— Aşa, cum e al lui Tolstoi şi al lui Flaubert, i-am spus. Doar au scris şi ei despre triunghiuri.

— Da, desigur, fu de acord Irena. Şi totuşi eu nu-ţi sînt altceva decît amantă.

— Tu nu mi-ai fost niciodată amantă ! am ripostat.

— Dar cine îţi sînt eu ?

— Eşti soţia mea iubită, i-am spus. Hai să plecăm din oraşul ăsta ! Te rog ! S-o răpim pe Alionka şi să plecăm ! Altfel ai să te distrugi.

— Unde să plecăm ? mă-ntrebă cu glas sfîrşit şi se ridică în capul oaselor. Atunci am aprins plafoniera, am luat de pe bancheta din spate *Harta drumurilor* şi am deschis la pagina patruzeci şi şase.

— De exemplu, la Orel sau la Briansk.

— Ba nu, hai să căutăm oraşe cu denumiri mai gingaşe, făcu Irena. Priveşte : Nejin... Lebedin... Lgov... Oboian... Şi ce-o să facem acolo ?

— Nimic din ceea ce i-ar îndreptăţi pe urmaşii noştri să ne scuipe mormintele, i-am răspuns.

— Oho ! E tare ! surîse palid Irena.

— Am să scriu acolo un al doilea roman, i-am spus cu seriozitate.

— Despre ce ?

— Despre noi amîndoi.

— O să se intituleze *Încotro aleargă fugarii ?*

— Ba nu, altfel : *A venit uriaşul.*

— Da... rosti cu amărăciune Irena, a venit uriașul... Uriașul! Nu, dragul meu, despre noi amîndoi nu se poate scrie. Noi sîntem un fenomen mult prea negativ... Și-apoi, ce fel de uriaș ești tu ? Tu nu ești decît un băiețandru... unul mic și pricăjit ca și mine...

Plînse molcom, cu adîncă amărăciune, iar eu, ca și altă dată, demult de tot, am început să-i culeg cu două degete lacrimile din vîrful genelor. Erau grele, calde și mari, ca niște agrișe coapte...

Calitățile noi se capătă, după cum se știe, pe seama pierderii celor vechi, totuși, am impresia că a deveni protectorul cuiva fără a da dovadă și de-o măruntă tiranie este aproape cu neputință. Irena își îndură cu stoicism noua ipostază, aceea de supunere față de mine, în timp ce eu, în felul meu de a-i purta de grijă, procedam de cele mai multe ori cam la fel cum se purtase ea cu mine : dimineața o sîcîiam fără încetare întrebînd-o ce a mîncat, de ce îi e voalată vocea, și de ce are o privire cam stranie. Căutam la rîndul meu s-o hrănesc mai bine, îi cumpăram cînd o ciocolată, cînd o prăjitură, ba chiar, uneori, semințe de dovleac, pentru că acestea îmi plăceau și mie. Cam pe-atunci apăruseră în piață niște pepeni galbeni, mărunți și de culoare portocalie, aduși de undeva de prin sud. Costau de la două la patru ruble bucata, iar eu, pornind de acasă dis-de-dimineață, înainte ca milițienii să apară pe la răscruci, goneam cu „Rosinanta" prin oraș, spre a-i transporta pe cei ce se grăbeau să ajungă la bucuriile sau la necazurile lor. Luam de la ei atît cît îmi ofereau, astfel că pentru pepeni suma mi-o făceam aproape totdeauna. De mîncat

îi mîncam amîndoi pe furiș, împărțindu-ne cîte un număr egal de felii și ascunzîndu-le în sertarele celor două birouri. Porția mea mi-o devoram cît ai clipi din ochi și cu o poftă deosebită, în timp ce Irena mînca încet, cu o stranie și chinuită expresie de suferință, iar mie nici prin minte nu-mi trecea că ea pur și simplu nu poate să sufere pepenii galbeni. Nici atunci și nici măcar acum, cînd scriu aceste rînduri, nu sînt în stare să-mi închipui că un om pe care îl iubești poate să aibă alte gusturi sau altă părere despre un lucru care ție îți place...

De bună seamă Veravannei i se întîmplase la Soci un lucru nepermis de frumos, asemănător poate cu *Insolația* lui Bunin, căci revenind la lucru se dovedi să fie cu totul absentă. Se afla continuu într-un fel de transă, ca un somnambul, și întreaga ei înfățișare — privirea ghiftuită și melancolică, pașii moleșiți, modularea vlăguită, ca după o boală grea, a glasului — te îndemnau s-o compătimești și să încerci chiar o anume neliniște pentru ea, care părea să planeze, chinuită, undeva în spațiu. De aceea atît Irena, cît și eu căutam din răsputeri, fără ca măcar să ne fi înțeles asupra acestui lucru, să n-o tulburăm cu nimic în zborul ei prelungit. Și astfel, în odăița noastră se stabilise o trainică atmosferă de lucru — zile de-a rîndul nu făceam altceva decît să ne redactăm manuscrisele : eu pe cel intitulat *Stepa nesfîrșită,* iar Irena un altul, *Jerba neagră,* un roman voluminos și acesta, al nu știu cui, despre petroliști. Veravanna nu mai avea de lucru : manuscrisul ei, căruia îi dăduse de capăt Irena, trebuia predat lui Vladîkin, dar acesta încă nu revenise din concediu. Avînd atît de mult de

lucru, eram pe deplin îndreptăţit să fumez în birou, însă acum trebuia să-i cer voie Veravannei, de aceea preferam să ies pe culuar. Plimbările mele nu puteau desigur să nu provoace unduiri ale aerului din odaie şi un zgomot vulgar de tocuri pe duşumea, or asta făcea ca Veravanna să revină de fiecare dată la realitate, petrecîndu-mă şi întîmpinîndu-mă cu o mută uimire, ca şi cînd ar fi încercat din răsputeri să-şi amintească cine sînt eu şi de ce mă aflu acolo, în preajma ei. O stăpînea continuu fie amintirea celor prin care trecuse mult prea repede, fie gîndul la cine ştie ce plăceri viitoare, căci rămînea ceasuri întregi nemişcată, cu ochii la telefonul de pe birou. Avea un aer pierdut şi totodată pătruns de o tainică satisfacţie, de parcă s-ar fi desfătat într-o baie cu esenţă de brad, însă în clipa cînd telefonul se pornea să miorlăie, mîna i se repezea, rapace, spre receptor, iar glasul, rostind „alo", îi era aproape cîntător. Îmi dădeam seama că aşteaptă mereu să audă o anumită voce la telefon, de aceea, într-una din zile, i-am scris şi i-am înmînat pe furiş Irenei un bileţel prin care o îndemnam să-i mulţumească lui Dumnezeu pentru faptul că l-a înzestrat pe om cu dulcele chin al dragostei, cu sentimentul frăţiei, al tovărăşiei şi, în general, cu altruism, desemnîndu-i în felul acesta regeasca superioritate faţă de regnul animal. Irena îmi ordonă din priviri să nu mă prostesc, deşi din propriile ei pupile ţîşnea, înţepător, rîsul. Mi-am dat seama că ar fi vrut şi ea să-mi scrie un bileţel şi că n-o reţine decît pericolul obişnuitei noastre „reacţii în lanţ".

Astfel au mai trecut cîteva zile. N-am mai plecat deloc cu Irena „la noi, la pădure", căci nu ştia unde va avea de gînd, să se ducă „prietena familiei" plecînd de la editură : acasă, ori la ea în vizită. Deocamdată, din nu se ştie ce pricină, Veravanna încă nu se arătase în strada Perovskaia, or acolo dumneaei a fost mereu şi este şi acum aşteptată, ba chiar cu o vie nerăbdare.

— Vrea să se plîngă de tine ? am întrebat-o într-o zi pe Irena, cînd Veravanna ne-a lăsat singuri.

— Tot ce se poate, îmi răspunse cu nepăsare. Ochii îi erau burduşiţi de rîs, şi, în general, îşi schimbase de la un timp întreaga înfăţişare, devenind din nou cea de altădată.

— Dar cum rămîne cu mutarea mea ? i-am adus aminte. Nu mai e de actualitate ?

— Îţi arăt eu mutare, urşuloi nenorocit ce eşti ! Stai şi lucrează !

Părea că-şi pusese din nou în gînd să-mi comande, iar eu nu mai aveam de gînd să mă împotrivesc, pentru că voiam s-o ştiu puternică.

În serile acelea pustii am citit pînă la capăt, la insistenţele Irenei, cartea lui Vladîkin, pentru ca după aceea să-l visez de trei ori la rînd pe tatăl meu. În două din visele acelea se afla *acolo*, mai fiind în viaţă... Trei dimineţi la rînd am purtat, în sinea mea, cîte o discuţie dificilă cu Vladîkin : voiam să ştiu dacă un om înzestrat cu putere avea *acolo* o şansă cît de mică să scape cu viaţă. Vladîkin mă întreba cu blîndeţe ce vreau să spun cu asta, iar eu încercam să-i explic aşa cum mă ducea capul. „Să ştii că noi nu ne-am îndoit niciodată, şi de nimic", îmi răspundea Vladîkin. „Asta o ştiu", ziceam eu, apoi o luam amîndoi de la ca-

păt şi totuşi nu izbuteam să pricep de ce tatălui meu, reabilitat ulterior, i-a fost dat să se prăpădească, în timp ce el, Vladîkin, a rămas în viaţă, ba chiar a scris şi o carte, pe care Irena o considera interesantă !... Pesemne că undeva nu aveam dreptate. Inima mea nu avea dreptate. Doar ei nu totdeauna îi poţi ordona... Şi oare nu trebuia să-i fiu recunoscător lui Vladîkin pentru faptul că l-am visat de trei ori la rînd pe tata ?...

Prin cea dintîi zăpadă — în cazul cînd ninsoarea se iscă în taină, sub acoperămîntul nopţii — e bine să faci cărare tu, cel dintîi, înainte de a se fi trezit portarii, dar ca s-o faci, trebuie să fii încălţat cu nişte ghete noi, de culoare închisă, şi cu fermoar, să porţi o scurtă verde, suedeză, căptuşită cu blană albă, iar pe frunte să ai trasă o beretă finlandeză, de iarnă, cu cozoroc şi cu un pompon chiar în creştetul capului. Atunci, singur în tot oraşul, te poţi închipui oricine : chiar şi un prinţ moştenitor dintr-o carte străveche. Desigur, nu trebuie să arăţi asta trecătorilor : lor nu le poţi explica nimic, nici nu-i poţi aduce în propria-ţi copilărie şi adolescenţă... Din strada Gagarinskaia pînă în Perovskaia, chiar aşa am mers : în chip de prinţ moştenitor, iar cei pe care i-am întîlnit în cale n-au protestat în nici un fel împotriva acestui lucru — poate că erau şi ei cu toţii niscaiva prinţi şi contese, de vreme ce se sculaseră cu noaptea-n cap, ca şi mine. În lumina acelei dimineţi albe şi pure, clădirea în stil olandez părea severă şi ţanţoşă, aşa cum se şi cuvenea unui castel locuit de prinţese, cît despre Volobui, naiba să-l ia, acesta n-avea decît să se afle acolo în chip de majordom, sau cum s-o

mai fi numind aşa ceva ! Am dat bineţe tuturor celor trei rînduri de ferestre ale clădirii, pentru că nu ştiam la ce etaj locuia Irena, pe urmă, păşind cu îndrăzneală pe stratul de omăt — doar nu era nimeni prin preajmă ! — am mers pînă în dreptul uşii de intrare, apoi am revenit pe trotuar, călcînd peste propriile mele urme, încît a reieşit că intrasem în casă şi că nu mai plecasem de acolo... Oraşul se trezea anevoie, stînd pesemne să-şi prelungească clipele dulci ale somnului de dimineaţă, şi-atunci, aşa cum mi s-a mai întîmplat şi altcîndva, în copilărie, m-am simţit atras — neizbutind să lupt împotriva acestei dorinţe irezistibile — de ferestrele caselor care mi se aflau în preajmă. Dincolo de ele, ca şi atunci, în zilele evadărilor mele de pe la orfelinate, se desfăşura o viaţă misterioasă, întreţesută plăcut şi tainic de o intimitate care îmi era inaccesibilă, de statornice legături familiale, cînd accepţi chiar şi traiul într-un spaţiu restrîns. Dacă vrei să tragi astfel cu ochiul pe ferestrele altora, e mai nimerit s-o faci aventurîndu-te prin ulicioare întortocheate, cu căsuţe joase, de lemn, şi, de preferat, la orele dimineţii ori seara tîrziu : atunci poţi să vezi mai multe decît în restul zilei. Atunci întreaga familie se află de obicei adunată în jurul mesei, pentru gustarea de dimineaţa sau pentru cină, iar pe masă se poate afla chiar un autentic samovar de altădată, sau nişte ceşti lătăreţe, străvechi şi ele, înflorat-albastre : asta înseamnă că în casa aceea încă îşi mai duc zilele un bunic sau o bunică, un tată sau o mamă...

La serviciu n-am venit cu o prea mare întîrziere — doar de vreo douăzeci de minute : după ce stătusem să trag cu ochiul pe la ferestrele altora,

mă gîndisem îndelung şi cu tristeţe la soarta mea şi a Irenei, pe urmă mi-am reamintit de zăpada care se aşternuse, de apropiata lună ianuarie, în cursul căreia avea să-mi apară romanul, şi parcă m-am simţit mai uşurat. Intrînd în biroul nostru, am ţinut să le felicit pe cele două femei cu prilejul unei noi ierni din viaţa lor. Veravanna n-a reacţionat în nici un fel, căci tocmai atunci a sunat telefonul şi ea s-a şi repezit să înhaţe receptorul. Cît despre Irena, aceasta mi-a făcut din ochi o percheziţie corporală, după care s-a uitat chiorîş la bereta pe care încă nu mi-o scosesem din cap : pomponul ei oare nu putea fi asemuit unui penaj ? „Pe unde ai hoinărit ?“ mă întrebă apoi, geloasă, cu ochii. I-am răspuns că vin de la o recepţie oferită de o prinţesă olandeză. Ea înălţă din umeri, nedumerită. „Ce să-i faci, e greu să fii un prinţ atît de chipeş“, i-am spus, întristat, cu sprîncenele. „Nu pricep“, îmi răspunse, alarmată, cu genele.

— Ce dimineaţă divină e astăzi, Irena Mihailovna ! am rostit cu glas tare şi-am văzut-o că se linişteşte. Toate aceste întrebări şi răspunsuri au durat doar cîteva secunde, timp în care Veravanna şi-a cîntat ca de obicei în receptor langurosul ei „alo“. De data aceasta cred că cel care sunase o fi repezit-o, căci trînti receptorul cu atîta putere, încît îi zbură măciulia care acoperea microfonul. Aceasta căzu chiar la picioarele mele. Am ridicat-o şi am pus-o în dreptul telefonului, lîngă cotul Veravannei : măciulia se frînsese chiar la ghivent. Poate că ar fi trebuit să spun tot atunci ceva despre fragilitatea ebonitei ori, mă rog, să-mi exprim într-un fel solidaritatea, dar în loc să procedez astfel, m-a pus naiba să-i fac, nu ştiu de ce, o plecăciune. Şi asta, în deplină tăcere.

— Ce tot faci aici pe paiaţa ! ţipă ea, înfuriată. N-ai decît să te schimonoseşti în faţa celor cărora asta le place !

I-am cerut scuze, apoi mi-am scos scurta şi bereta şi m-am aşezat la biroul meu. N-aveam voie să mă uit la Irena : Veravanna pronunţase incorect cuvîntul „schimonoseşti“, mai punînd un „n“ după sunetul „m“, de aceea ne pîndea primejdia unui nou acces de rîs „concertat“...

Prima jumătate a lunii noiembrie mi se păru că durează un secol. De-o săptămînă, Irena nu mai venise la lucru şi nu ştiam deloc ce i se întîmplase : Veravanna nu mai discuta cu mine, iar la telefonul din strada Perovskaia nu răspundea decît Volobui. Telefonam acolo de cele mai multe ori seara, după orele de serviciu, iar Volobui îmi spunea de fiecare dată : „da-da“ şi „aţi greşit numărul“. Glasul îi era vioi şi asta îmi mai dădea curaj : însemna că acolo nu se întîmplase nimic grav. Oare nu putea şi ea să facă, mă rog, o amigdalită ? În perioada aceea ninsese aproape în fiecare zi cu fulgi grei şi umezi. Peste „Rosinanta“ se înălţase un troian care semăna a mormînt, astfel că a trebuit să închiriez pentru ea, cu douăsprezece ruble pe lună, un cotlon prăpădit, într-una din ulicioarele cu case de lemn. După aceea chiar că n-am mai avut cu ce să-mi umplu viaţa : la serviciu îmi lipsea Irena, acasă — „Rosinanta“, astfel că seara nici nu-mi venea să mă mai culc în patul meu pliant, iar dimineaţa să mă mai scol din el. O duceam rău şi cu Veravanna. După acea plecă-

ciune mută pe care i-o făcusem în ziua cînd telefonului i se rupsese măciulia cu microfonul, își mărise încărcătura de ură față de mine și, mărturisesc, că nici în ziua de azi nu pricep ce se petrecuse, de fapt, între noi, cum de izbutisem să-i provoc un acces de ciudă și obidă atît de prelungit și mai puternic decît o explozie nucleară. Presupunerea Irenei cum că Veravanna ar fi sperat să ajung „urșuloiul" ei îmi provoca silă și mi se părea de neînchipuit. Știam doar un singur lucru, și anume, că după sosirea ei de la Soci, așteptarea telefonului promis și care pesemne îi era necesar, s-a dovedit pînă la urmă a fi zadarnică. De asemenea, că în cele din urmă s-a vindecat de acea „insolație", căci nu degeaba telefonul, după ce a suferit reparația cuvenită, a fost mutat pe masa de lucru a Irenei, și că, în sfîrșit, vina tuturor celor întîmplate o purtam eu, statura mea, scurta cu care eram îmbrăcat, bereta cu pomponul, numele meu de familie...

În perioada cît a lipsit Irena am avut de făcut față unui neașteptat conflict cu Vladîkin, lucru care nu m-a afectat cîtuși de puțin. Ba, dimpotrivă. Conflictul s-a iscat din pricina lui Hoholkov, autorul povestirii *Zborul spre Lună:* acesta venise tocmai atunci să-i înmîneze Veravannei un volum cu autograf. După cum se știe, orice operă literară are uimitoarea proprietate de a da la iveală nu numai aspectul moral, dar și cel fizic al autorului ei: cel puțin în ceea ce mă privește, oricare poezie a lui Pușkin sau Blok, fiece rînd din proza lui Tolstoi sau Cehov mă fac să-i văd limpede pe ei înșiși. Îmi imaginez atunci statura lor, culoarea ochilor și a părului, felul în care oamenii aceia vorbeau, zîmbeau ori își exprimau mînia, de asemenea mersul lor, felul de a sta pe scaun. Nu-nu, autosugestia este exclusă aici cu desăvîrșire — cum că i-am vedea astfel pe scriitorii aceia numai pentru că anterior am avut prilejul să le cunoaștem portretele. Nimic mai neadevărat. Fiece carte seamănă cu autorul său și fiece autor cu cartea sa — aici nu mai e nimic de făcut, deși nu-i deloc exclus ca multor literați să nu le convină a fi asemuiți cu propriile lor opere. În ceea ce-l privește pe Hoholkov, semăna și el foarte bine cu povestirea pe care o scrisese, semăna prin toate : prin culoarea deschisă a ochilor pătrunși de-o naivă bucurie, prin cojocul cu poale lungi, deosebit de luxos, dar căpătînd pe umerii lui un aer ridicol, prin nasul lătăreț și viclean, pînă și prin șoșonii de antilopă cu nasturii lor galbeni de alamă. Pantalonii din catifea reiată, de culoarea unor ierburi tomnatice, crescute pe-o mlaștină, nu i se potriveau deloc cu cojocul, așa cum nu se potrivea cu acesta nici căciula neagră de astrahan, turtită din părți, de producție autohtonă. În momentul în care își făcuse apariția în biroul nostru și zîmbise fericit, îndreptîndu-se spre Veravanna, am crezut că-i un greier literar din cei care mișunau cu o nemaipomenită tenacitate în jurul editurii noastre, așteptînd cu lăcomie să le pice vreun manuscris „întîmplător", pentru a-i întocmi pe dată cuvenitul referat „intern". Aceste manuscrise ei le respingeau ușor și la repezeală, folosindu-se mereu de aceleași fraze-eșafodaje, asemănătoare panourilor prefabricate din care se asamblează astăzi clădirile tip. Flăcăii aceia mi se păreau totdeauna a fi, din nu știu ce pricină, deosebit de veseli, poate numai din cauză că-i vedeam de obicei în zilele

cînd se încasau onorariile. Hoholkov îi sărută cu multă curtoazie mîna Veravannei, ceea ce o făcu să intre numaidecît în agitaţie.

— Arkadi Markovici, dragul nostru, pe unde aţi fost de nu v-am mai văzut ?

O spuse pe un ton de servilă încîntare, şi-atunci el îi mai pupă o dată mîna. În vîrful capului i se întrezărea o chelie rotundă, mascată prin părul anume pieptănat. Desigur, o chelie apărută pretimpuriu nu oricine şi-o poate purta cu graţie. Cred însă că pe un bărbat adevărat ea nu trebuie să-l preocupe ca o ruşine care se cere ascunsă de ochii lumii.

— Îmi pare că aveţi un colaborator nou ? i se adresă Veravannei, avîndu-mă pe mine în vedere. Ea îi răspunse pe un ton de deznădejde „închipuiţi-vă !“, şi-atunci am fost nevoit să mă înalţ niţel de pe scaun : îi fusesem totuşi prezentat oaspetelui nostru.

— Arkadi Hoholkov... Te rog să nu mă strîngi tare de mînă, mă avertiză omul. Luîndu-mă după el, mi-am declinat şi eu, maşinal, numele şi prenumele. Asta o făcu pe Veravanna să pufnească, fără nici un fel de menajamente, în rîs, şi de aceea, cu gîndul la ea, n-am mai ţinut seamă de ciudata rugăminte a omului, ci i-am strîns mîna cu o forţă normală. Nu reacţionă, totuşi, în nici un fel, de aceea nu mi-a mai venit să cred că-l doare mîna...

Am luat-o razna ceva mai tîrziu, adică după ce Hoholkov, într-o tăcere solemnă şi ridicîndu-se în picioare, îi înmînă Veravannei povestirea sa. Veravanna i-o luă mişcată, cu amîndouă mîinile, şi, fără a-i citi dedicaţia, îi spuse sîsîind celui dinaintea ei „mulciumeşc“. După ce se aşezară din nou, Hoholkov îşi scoase, abia mişcîndu-se — ca după o călătorie lungă şi istovitoare — din buzunarul cojocului, un pachet portocaliu de ţigări „Camel“. Îşi aprinse una de la o brichetă cu gaze japoneză, o brichetă de sidef, plată şi elegant miniaturală. Una la fel mi-o şterpeliseră, împreună cu pantalonii, flăcăii aceia patru, cu băşti.

— Ia spuneţi. Pe unde aţi umblat ? făcu Veravanna într-o şoaptă gîfîită, proptindu-şi bustul de masă. Mîinile şi le ţinu pe cartea primită. Hoholkov trase din ţigară şi îşi coborî, istovit, pleoapele. Tocmai atunci a fost momentul cînd am simţit că o iau razna : cele două birouri ale noastre aproape că se atingeau, astfel că, deşi stam cu ochii în manuscris, totuşi fără să vreau, îi vedeam atît pe Veravanna, cît şi pe Hoholkov. „Haide, plînge-te, plînge-te că ai obosit îngrozitor. Doar femeia abia aşteaptă să i-o spui“, i-am sugerat în gînd oaspetelui nostru.

— Am obosit îngrozitor, Verocika, rosti acesta, iar eu mi-am aprins în grabă o „Prima“. Abia am sosit de peste hotare... Aşa că îţi poţi închipui...

Începu apoi să-i povestească ce-a văzut la Tokio. Tot ce spunea el corespundea perfect adevărului : pesemne că nu numai la Tokio, ci şi în oricare alt mare oraş de peste ocean, omul sovietic — mai ales dacă e rus de origine — se simte foarte repede istovit, atît trupeşte, cît şi sufleteşte. Inima începe să i se jeluiască şi să se ceară acasă, în oraşul lui natal, indiferent dacă acestuia îi zice Saratov sau, mă rog, Berdicev. Motive care s-o explice sînt destule : este vorba aici şi de veşnica noastră şi greu de înţeles inhibiţie — în cazul cînd

sîntem pescari sau turişti şi nu diplomaţi — faţă de limbi, moravuri şi gusturi străine ; şi de lipsa de scrupule, care ne înspăimîntă, a celor continuu însetaţi de lire şi de dolari ; şi de senzaţia că ai rămas singur şi lipsit de ajutor în acea lume nebună-nebună ; şi de dorul care se reaprinde într-un chip nou — totdeauna nou ! — de acelaşi Saratov natal. Totodată însă, ştiam din proprie experienţă că un om de-al nostru care ajunge pe neaşteptate dincolo de ocean nu-şi mărturiseşte decît anevoie impresiile unui interlocutor cultivat, căci în această privinţă e destul de uşor să fie bănuit de-o rustică înapoiere sau, pur şi simplu, să fie luat drept un palavragiu. În orice caz nu-i prea uşor şi nici prea simplu să vorbeşti despre aşa ceva : e cazul să spun că a c o l o întîlneşti şi unele lucruri de care ai vrea să-ţi aminteşti mereu...

De oboseala pe care i-o pricinuise „ieşirea" în străinătate, Hoholkov se plîngea cu autentică voluptate. Atît amănuntul acesta, cît şi faptul că nu-şi mai vîrîse în buzunar bricheta şi ţigările, că nu-şi scosese cojocul, ci transpira în el, că purta pantaloni „artistici", de vară, odată cu şoşonii de iarnă, jumătate bărbăteşti, jumătate de damă, a constituit pentru mine un îndemn perfid de a nu pune preţ pe vaietele sale, deşi poate că dau de două ori mai multă atenţie boarfelor decît el.

— O să scrieţi acum o carte, nu-i aşa ? îl întrebă, insinuant, Veravanna. Hoholkov îşi plecă fruntea, apăsat parcă de-o povară — vezi, Doamne, n-am încotro, va trebui s-o scriu — iar mie îmi trecu prin minte că mai adineaori ar fi trebuit să-i întind nu cinci, ci numai două degete : arătătorul şi mijlociul, mai ales că mă rugase să nu-l

strîng prea tare de mînă. Să i le fi întins, şi gata. Şi să mă fi aşezat apoi pe scaun, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. După aceea îmi veni în cap o altă idee, de data asta cu totul năstruşnică : să-mi scuip de cîteva ori în palmă, să mă apropii apoi de Hoholkov şi să-l plesnesc peste chelie. Desigur, nu din cale-afară de tare, totuşi să sune ca un plescăit dintr-ăla, jilav. Oare, ce s-ar întîmpla după aceea ? Cam ce ar putea să se întîmple ? În clipa următoare m-am şi gîndit, ruşinat, că, pesemne, de aceea o fi rămas în mine rezerva aceea de năzbîtii prosteşti, că nu am avut prilejul s-o epuizez la timp, în copilărie...

După ce Hoholkov plecă într-ale sale, am întrebat-o pe Veravanna ce anume îi provocase rîsul atît de suculent.

— Cum, ce anume ? sări ea, înfuriată : de bună seamă o apucaseră nărădăile din pricina „rîsului suculent". Cînd un scriitor cunoscut îşi declină numele, iar altcineva sare, vezi Doamne, să se recomande şi el, e o treabă chiar nelalocul ei ! Vorba ceea : iada sare masa, capra sare casa !

— Zicala asta aţi rostit-o pe dos, dar nu-i nimic : să ştiţi că aţi greşit bine.

— Cum adică am greşit bine ?

— Vorbind despre capră, i-am răspuns. Oare caraghiosul ăsta chelbos e scriitor ?

— Dar ce e, după părerea dumitale ?

— Ştie-l sfîntul, i-am spus, ce-o fi scris el acolo.

— A scris două romane şi, uite, povestirea asta.

Veravanna agită *Zborul spre Lună* pe dinaintea sa, ca pe un evantai. Eu am început să rîd şi i-am spus că asta nu-i povestire.

— Dar ce e ? ţipă ea cu glas piţigăiat.

— Asta ? O aiureală. Exală parcă un iz de amoniac. Revarsă. Dar de ce chiţăiţi ? Doar nu vă gîdil pe la subţiori, am observat cu inocenţă. Ea puse mîna pe cărţulia primită şi abia după ce ajunse afară, pe culuar, îmi strigă de după uşă că sînt un vagabond.

În lipsa Veravannei — n-a mai revenit în birou după discuţia avută cu mine — am dus la capăt chiar în ziua aceea redactarea manuscrisului *Stepa nesfîrşită,* apoi am sunat-o pe Irena. Volobui îşi menţinu şi acum intonaţiile vioi-satisfăcute ale glasului, ceea ce mă făcu să-i mulţumesc, în loc să-i cer scuze pentru deranjul pricinuit : mă convinsesem pe deplin că Irenei nu i se întîmplase nimic rău. A făcut şi ea, mă rog, o amigdalită. Cît despre Volobui... ce să fie cu Volobui ! Să stea acolo, în casă, şi să se poarte frumos... Să aibă grijă de ea, şi alte chestii dintr-astea. Chiar e foarte bine că-i atît de descurcăreţ şi grijuliu... N-are decît s-o facă pe majordomul. E foarte bine că-i atît de grijuliu... Cam cu acest sentiment, mai blînd, faţă de Volobui, am pornit spre cabinetul lui Vladîkin, unde am fost chemat la sfîrşitul orelor de serviciu. Mi-am luat şi manuscrisul, socotind că din pricina lui mă chemase Veniamin Grigorievici. Ziua era de-o blîndeţe alpină, nici prea geroasă, nici cu mocirlă pe jos, iar ochiurile de vitraliu din fereastra cabinetului său pîlpîiau molcom-umbroase. Veniamin Grigorievici mă salută fără să-mi întindă mîna : tocmai muta pe tăblia biroului paharul pentru creioane, astfel că i-am spus „vă ascult" şi am rămas în picioare.

— Cum stai cu manuscrisul ? mă întrebă cu o voce trudnică, de parcă l-ar fi durut ceva pe dinăuntru, şi cu ochii la paharul pentru creioane. I-am spus că romanul poate fi dat la cules.

— Mă rog, în privinţa asta noi sîntem cei care...

Nu-şi mai sfîrşi vorba. Îndată, i-am aşezat în faţă *Stepa,* apoi, revenind între cele două fotolii, mi-am pocnit, fără să vreau, călcîiele. Veniamin Grigorievici avu o grimasă de suferinţă, căci pocnitura mi-a răsunat tare, milităreşte. Timpul căscă atunci între noi un gol neplăcut, în care nu mai rămăsese decît ceea ce selenologii numesc reverberaţie, adică o anumită persistenţă a sunetului, după ce sursa acestuia încetează să-l mai emită.

— Atît ? Pot pleca ? l-am întrebat apoi, iar întrebarea mi-a sunat şi ea milităreşte. Vladîkin rosti posac : „ba nu, mai stai". Se plecă greoi într-o parte şi scoase dintr-un sertar al biroului povestirea lui Hoholkov.

— Îţi mai aduci aminte, tovarăşe Kerjun, ce mi-ai spus despre această lucrare, cînd se afla în manuscris ? I-am răspuns că îmi aduc aminte. Şi-atunci de ce o consideri acum drept o farsă ?

— O farsă ? am rămas eu mirat. Vladîkin nu-mi răspunse. Nici nu se uita la mine, ci din nou la paharul pentru creioane. Mi-am dat seama că i se comunicase cu totul eronat esenţa discuţiei pe care o purtasem cu Veravanna şi că nu aveam nici o posibilitate de a restabili adevărul. Cum aş fi putut să-i explic, de exemplu, că în locul cuvîntului „revarsă", pe care îl pronunţasem atunci, Veravanna a auzit cu totul alte cuvinte, şi anume „e farsă" ? Îmi dădeam seama, desigur, că la întrebările ce aveau să-mi fie puse trebuia să răspund liniştit şi cu de-amănuntul, însă problema se complica nu numai prin faptul că trebuia restabilit

adevărul, ci şi prin aceea că n-aveam de unde să ştiu ce anume cunoştea Vladîkin. Problema se mai complica şi prin faptul că Veniamin Grigorievici era omul în faţa căruia mă simţeam totdeauna inhibat, lipsit de voinţă, încercînd chiar un inexplicabil simţămînt de vinovăţie. Pînă atunci avusesem prilejul să cunosc diferiţi oameni — de pildă pe căpitanul traulerului nostru şi pe secundul său — în faţa cărora mă simţeam cu totul degajat, curajos şi activ, într-un cuvînt, un om cu demnitate. Se mai pot însă întîlni în viaţă şi alţii, faţă de care te simţi mai prejos decît eşti în realitate. Veniamin Grigorievici era tocmai un asemenea om, care mă făcea totdeauna să mă simt umilit. De aceea n-am stat să neg că aş fi considerat povestirea lui Hoholkov drept o farsă : tot nu m-ar fi crezut.

— Aş vrea să ştiu, tovarăşe Kerjun, cînd ai fost sincer, rosti Veniamin Grigorievici cu o voce tot mai răsunătoare, atunci sau acum ?

M-am gîndit în clipa aceea că lui Dibrov, directorul nostru, aş fi putut să-i povestesc amănunţit tot ce se întîmplase în dimineaţa aceea : cum mă avertizase Hoholkov să nu-i strîng mîna, iar eu totuşi l-am strîns, cum îşi „uitase" pe masă ţigările americane şi transpirase în cojocul acela luxos, cum se pronunţase despre călătoria sa „peste hotare" şi cum îmi venise să-mi scuip în palmă şi să-l plesnesc peste chelie... Lui Dibrov i-aş fi relatat şi chestiunea cu „revarsă" precum şi faptul că Veravanna, zicîndu-mi că sînt un vagabond, înlocuise în acest cuvînt sunetul „v" cu „b". Sînt convins că, auzind acest din urmă lucru, Dibrov ar fi izbucnit în rîs şi mi-ar fi dat fără doar şi poate vreun sfat ironic şi bărbătesc, ca şi atunci cînd îi

raportase cineva despre cele întîmplate între Irena şi mine...

— De ce nu-mi răspunzi ?

Veniamin Grigorievici o spuse pe un ton mustrător şi totodată cu o nuanţă de compasiune faţă de indubitabila lipsă de sinceritate de care dădeam dovadă. Mi-am amintit atunci, fără veste, de găina pe care i-o tăiasem în primăvară, m-a întristat şi m-a iritat, totodată, atitudinea mea faţă de el, pentru ca imediat după aceea să încerc aproape o senzaţie fizică de volatilizare bruscă a dominaţiei sale asupra mea. M-am aşezat în fotoliu şi i-am oferit politicos o ţigară.

— Desigur astea nu sînt „Camel", dar de fumat se pot fuma, i-am spus, iar el se foi pe scaun, tăcut şi cu un aer de protest. Atunci mi-am aprins eu una. Care va să zică, Veniamin Grigorievici, aţi dori să ştiţi cînd anume am fost sincer în aprecierea povestirii *Zborul spre Lună* ? l-am întrebat prin vălătucii de fum.

— Întocmai, îmi răspunse, rezervat şi circumspect.

— În cazul ăsta voi fi nevoit să vă întristez. Sincer am fost astăzi.

Ne privirăm, rămaşi amîndoi în aşteptare. Pe birou nu se afla nici o scrumieră şi-atunci am simţit cum îmi dă ghes o dorinţă năstruşnică de a-mi scutura ţigara în paharul pentru creioane.

— Prin urmare, atunci, mai demult... m-ai minţit ? conchise logic Veniamin Grigorievici, şi i-am zărit cicatricea din obraz înroşindu-se. De ce ai procedat aşa ?

I-am răspuns, zicîndu-i că m-au îndemnat la asta nişte circumstanţe cu totul speciale :

— Dumneavoastră m-aţi rugat să fac referat asupra lucrării, cînd ea era gata paginată şi ilustrată...

— De unde ai aflat asta ? mă întrerupse dînsul.

— Acum nu interesează decît faptul în sine. Şi vă rog să nu ridicaţi tonul la mine, i-am spus, deşi el nu şi-l ridicase deloc. Ne măsurarăm iar din priviri, apoi Veniamin Grigorievici mă întrebă, apăsînd pe cuvinte, dacă mi-am exprimat sincer opinia în referatul asupra romanului Allei Elkina. La asta i-am spus că, după opinia mea, *Confesiune tîrzie* nu este decît o disperată spovedanie a unei femei singure şi pesemne foarte cumsecade, însă pentru ca lucrarea să prezinte cît de cît un interes pentru publicul larg, autoarea n-a dat suficientă dovadă de îndemînare scriitoricească.

— Numai de îndemînare ? mă întrebă cu un aer compătimitor Veniamin Grigorievici, şi-atunci m-am gîndit că în discuţia asta aş putea să ajung mai departe decît ar fi cazul, aş putea să mă încurc şi prin asta să-i fac un deserviciu Irenei : doar referatul acela mi-l scrisese dînsa.

— Am avut în vedere măiestria literară, i-am spus. Acest lucru se referă în bună parte şi la povestirea lipsită de har a lui Hoholkov !

Ţigara îmi arsese pînă la capăt şi-mi frigea degetele. Am scuipat uşor peste ea şi am ocolit biroul lui Vladîkin ca s-o arunc în coşul pentru hîrtii, aflat în dreptul ferestrei. Veniamin Grigorievici îmi urmări cu oarecare teamă şi curiozitate mişcările, iar după ce am revenit lîngă fotoliu, se ridică şi el în picioare.

— Uite ce e, tovarăşe Kerjun, i-am auzit din nou glasul, dacă îţi vine greu să lucrezi la noi, să ştii că... n-o să te împiedicăm să pleci.

Ochii îi erau de-o nespusă blîndeţe. Eu am lăsat să treacă vreo cîteva clipe în tăcere, apoi i-am spus că hotărîrea privitoare la concedierea mea prefer s-o aud de la directorul editurii.

— Dacă, bineînţeles, dumneavoastră nu aveţi nimic împotrivă.

— Ba nu, dumneata interpretezi greşit, strînse din umeri Veniamin Grigorievici. Noi nu ne-am gîndit ca această chestiune să pornească din partea noastră, înţelegi ?

I-am spus că înţeleg perfect, dar că în acest caz voi fi nevoit să-i solicit tovarăşului Dibrov o amînare a demisiei pe care ar urma să i-o înaintez.

— Pînă în ianuarie, am adăugat. Adică pînă la apariţia romanului meu. Aţi fi de acord să-mi susţineţi demersul ?

— Dar unde trebuie să apară... chestiunea asta ? mă întrebă cu o oarecare întîrziere, ca şi cînd s-ar fi biruit pe sine însuşi. I-am spus titlul revistei. Între noi doi se afla un birou şi nu o cîmpie, de aceea am văzut deosebit de limpede că Vladîkin, ca şi atunci, mai demult, cînd îl minţisem dintr-un „instinct de autoapărare“, nu m-a crezut cîtuşi de puţin.

— Decizia redacţiei o ai la dumneata ?

— Cred că da, i-am răspuns cu o voce nesigură. Am socotit necesar s-o fac un pic pe încurcatul, căci de data aceasta „decizia“ exista într-adevăr, aflîndu-se într-un carneţel pe care îl purtam în buzunarul de la spate al pantalonilor. Îmi dădeam seama cît de mult ar fi vrut Veniamin Grigorievici să mă prindă chiar atunci, pe loc, cu minciuna. În asemenea situaţii, oamenii slabi din fire ţin, nu ştiu din ce pricină, să aibă şi martori. Pe-

semne acesta a fost motivul care l-a îndemnat să se uite peste umărul meu, spre uşă: doar, doar, o intra cineva! Dintr-ai lui, desigur. Şi bineînţeles, de preferat ar fi fost să fie Veravanna...

— Da-da. Înştiinţarea o am chiar aici, i-am spus cu indiferenţă. Vreţi să vă uitaţi la ea?

Abia după ce Vladîkin îmi luă din mînă foaia împăturită mi-am adus aminte că la marginea de sus a hîrtiei, chiar deasupra antetului, am scris cu un creion roşu, încîntat precum însăşi tinereţea, trei cuvinte, uriaşe prin mărimea literelor care le alcătuiau: ura, uro şi urî. După cuvîntul „ura" se afla doar un singur semn de exclamare, în timp ce cuvintele următoare, „uro" şi „urît" le-am marcat cu cîte o serie întreagă... Scrisesem asta mai demult, şi-apoi oare nu se aud, într-adevăr, la sfîrşitul cuvîntului „ura" sunetele „o" şi „î", dacă îl strigi cu glas tare şi pătruns de bucurie? Ba eu zic că se-aud foarte bine!...

Veniamin Grigorievici parcurse de două ori scrisoarea, pe urmă o împături cu grijă şi mi-o întinse.

— Mă rog... Treaba lor, rosti cu un fel de oftat şi se aşeză pe scaun. Eu mi-am vîrît scrisoarea în buzunar şi am rămas în picioare. Să ştii, tovarăşe Kerjun, că n-am înţeles nici acum de ce te-ai exprimat atît de... ireverenţios la adresa povestirii *Zborul spre Lună*. Şezi te rog. Trebuie totuşi să mai stăm de vorbă.

I-am mulţumit, apoi m-am aşezat în fotoliu şi i-am spus celui dinaintea mea că a scrie o povestire este acelaşi lucru cu a trăi un an din viaţă.

— Am în vedere o povestire scrisă cu talent şi o viaţă plină de sens, am adăugat. Şi în general, la

o pagină de proză trebuie să lucrezi ca la o statuie!

Naiba ştie de ce a trebuit să-i înşir toate astea, însă el mă ascultă pînă la capăt fără să riposteze şi fără să-mi pună vreo întrebare...

Noul manuscris pe care mi-l înmînă după aceea era intitulat *Stropi de soare* şi cuprindea circa patru sute de pagini. Acest roman, îmi spuse el, ar urma să intre în producţie în luna februarie.

Dimineaţa a nins. În drum spre editură, am cotit pe strada Perovskaia, am mers pînă la uşa clădirii în stil olandez, ca să revin pe trotuar, călcînd şi de data aceasta peste propriile mele urme. Pe Veravanna am găsit-o la biroul ei: sta acolo avînd aerul de a fi stăpînă pe situaţie, pe spaţiu şi pe timp.

— *Gut morgen,* i-am spus cu glas seducător. Grozav ar fi pe o vreme ca asta să te ducă o troică peste un cîmp înzăpezit, împreună cu omul pe care îl iubeşti. Nu-i aşa că am dreptate?

Ea continuă, impasibilă, să-şi citească manuscrisul.

— Numai că înainte de a porni la drum, cei doi ar trebui să bea cîte o *şeşcuşă* de cafea neagră cu nişte rom de Jamaica, am ţinut să adaug. De bună seamă că într-un fel sau altul s-ar fi iscat între noi o nouă chelfăneală verbală — nu eram cîtuşi de puţin dispus să las necomentată fuga ei de ieri, cu pîrîciune în vîrful limbii, la Vladîkin — însă ne-a împiedicat de la asta Irena; poate n-a fost bine că a făcut-o, căci cine ştie cum ar fi evoluat evenimentele. Poate că lucrurile ar fi luat o altă întorsătură, mai bună... Şi totuşi poate că

intervenţia asta n-a avut nici o importanţă... Irena apăru ca o viziune ireală. Purta o haină de blană albă, scurtă, şi o căciuliţă de blană, albă şi ea. Era leit Albă-ca zăpada. Zărind-o, m-am ridicat în picioare. N-am fost în stare să pricep ce anume mi-au poruncit ochii ei — neliniştiţi, mari şi negri, pe un chip slăbit, alb ca varul : fie să mă aşez la loc, pe scaun, fie să ies din odaie, numai că n-am făcut nici una, nici alta — nici nu m-am aşezat şi nici n-am părăsit încăperea. N-am făcut altceva decît să trag aer în piept şi să-i spun, cu o voce un pic sufocată, că sînt bucuros s-o revăd.

— Şi mie îmi pare bine să te văd, Anton Pavlovici, făcu ea pe un ton rezervat şi uşor răguşită. Ochii ei continuau să-mi poruncească ceva şi totodată să-mi pună o tainică întrebare.

— De ce aţi lipsit atîta vreme ? am exclamat fără să vreau, cu glasul pătruns de bucurie. Pe Veravanna n-o mai vedeam şi n-o mai auzeam deloc, atît de viclean tăcuse.

— Ce căldură e aici, la voi, spuse Irena, încercînd să abată discuţia pe un alt făgaş. Abia după aceea mi-am dat seama că n-ar fi trebuit în nici un caz — aşa cum am făcut-o — să ies în fugă de după birou şi s-o ajut să-şi scoată haina ; fapt e că uitasem cu desăvîrşire de prezenţa Veravannei.

Cînd îţi dai seama, de faţă cu altcineva, că ai făcut o gafă şi în consecinţă te sperii, dai imediat înapoi, adică te porţi şi procedezi într-alt fel de cum ai făcut-o doar cu cîteva clipe mai înainte, or lucrul acesta pare totdeauna fals şi cu totul forţat. Aşa am procedat şi eu, adică, amintindu-mi brusc de prezenţa Veravannei, am revenit în grabă şi

fără să spun ceva la biroul meu, dar am continuat să ţin în mîini căciula Irenei. Fu nevoită astfel să mi-o ia în tăcere şi să se ducă s-o agaţe în cuier. Dezmeticindu-mă, am încercat în grabă să-mi iau un aer de leneşă nepăsare nu numai faţă de apariţia Irenei, dar şi faţă de orice altceva. În încăperea noastră se lăsă atunci o tăcere suspicioasă : Veravanna nu schimbase nici un cuvînt cu Irena, însă ne urmărea pe furiş. Ne cufundasem şi noi în lectură. Din cînd în cînd trăgeam cu coada ochiului la Veravanna, controlîndu-i mişcările, dar de fiecare dată nu-i zăream aşternută pe chip decît mereu aceeaşi expresie enigmatic-ironică ; semăna perfect cu sfincşii care stau să păzească porţile unor vile de prin Leningrad, şi chiar m-am gîndit atunci : oare cum ar pronunţa ea cuvîntul sfinx ? Zvinţ, de bună seamă ! Am început să pufăi provocător din „Prima“ — să simtă dumneaei că nu-i tocmai la fel cu „Camel“ — şi-atunci se sculă cu zgomot de pe scaun şi părăsi odaia.

— Să ştii că te-am văzut de dimineaţă pe fereastră. Cum de-ai ajuns în strada Perovskaia ? Ce-ai păţit ? mă întrebă Irena.

I-am spus că nu păţisem nimic.

— Să nu-ţi iei ochii de la manuscris : ea poate să intre din clipă în clipă... Să ştii că ar fi trebuit să vin la birou de luni, iar astăzi e numai miercuri. Mă-nţelegi ?

— Desigur, am spus, adresîndu-mă manuscrisului.

— Ba nu mă-nţelegi deloc. Vera ştia şi ea acest lucru şi totuşi văd că nu m-a întrebat de ce am venit mai devreme.

— Ei şi ? Asta nu-i decît un idol de piatră, i-am spus.

— Stai să vezi ! Ea ştie şi că am fost, chipurile, surprinşi de cineva. Atunci cînd ai venit... să mă săruţi.

— I-a raportat şi dumnealui ?

Am simţit că-mi renaşte vechea ură faţă de Volobui.

— Nu... A încercat să mă descoasă dacă-i adevărat... Spune-mi, cum de-a ajuns telefonul pe biroul meu ? Nu ştii ? Uită-te mereu în manuscris. Ce s-a întîmplat între voi ? A stat ea să-mi povestească aseară, dar eu n-am prea înţeles. E adevărat că ai insultat-o pe ea şi pe Hoholkov ? Ştiu doar atît, că s-a dus să i se plîngă lui Vladîkin. Ai fost chemat la el ?

— Da.

— Şi ? Hai, spune mai repede !

— Totul e în ordine. Mi-a dat să redactez un manuscris nou. Ăsta, pe care îl citesc acum. Dar tu ce-ai păţit ? Ai avut amigdalită ?

— Gripă, spuse repede Irena. Tu erai cel care telefonai în fiecare seară ?

— Ba, cîteodată, şi dimineaţa, i-am spus. Crezi că am putea să ne vedem astăzi ?

— Cum ? Şi unde ? Dar dacă Vera îmi vine iar în vizită ? Şi-apoi să ştii că mă simt foarte rău...

Veravanna intră pe uşă. Era într-adevăr o asemănare izbitoare între ea şi sfincşii aceia de piatră, cu chipurile lor turtite şi misterios-ironice.

În felul de a fi al Irenei a apărut în acea perioadă o notă jalnică, de om chinuit peste puterile sale. Căpătase un mers încordat şi nesigur, şi trupul i se abătea într-o parte, ca şi cînd ea ar fi bîjbîit prin întuneric, temîndu-se să nu se izbească de vreun obstacol. Din vreme în vreme capul îi zvîcnea scurt şi spasmodic, săltînd oblic, în sus, iar faptul că nici nu-şi dădea seama de asta îmi umplea inima de teamă şi de durere. Pentru toate cele ce i se întîmplaseră, o învinuiam pe Veravanna. Asta m-a şi făcut să mă abat de la regulile de purtare demne de un intelectual : începusem să fumez din cale-afară de mult, schimbînd în acelaşi timp ţigările „Prima“ cu ţigări „Avrora“ ; acestea răspîndeau un fum albastru ca cerul senin şi de-o usturime cumplită, astfel că Veravanna trebuia vrînd-nevrînd să iasă tot mai des din odaie, şi să ne lase singuri.

— De ce nu te potoleşti ? Crezi că ea nu înţelege ? mă mustra Irena într-o şoaptă nervoasă şi fără să-şi ia ochii de la manuscris. Încetul cu încetul am ajuns la concluzia că nu aveam dreptul s-o invit pe Irena la mine acasă, căci o asemenea invitaţie, indiferent de motivul care mă îndemna, ar fi făcut-o să se gîndească necontenit la intenţia — necuviincioasă şi jignitoare — pe care o are în asemenea împrejurări un amant de duzină. În afară de asta, în blocul nostru locuia Vladîkin. Şi totuşi, înainte de a se fi simţit „implicată“, Irena se putea duce acolo în voie. Acum însă, o asemenea posibilitate trebuia exclusă cu desăvîrşire.

După un timp, într-o sîmbătă la prînz, cînd orele de serviciu erau pe sfîrşite, i-am spus Irenei că am s-o aştept a doua zi în piaţă, la uşa pavilionului unde se vindeau legume.

— Trebuie să discutăm în linişte măcar vreo zece minute. Oare nici la piaţă nu poţi să te duci ?

— Nu pot. De tîrguieli se ocupă el! Irenei îi zvîcni capul. Pot să mă duc la Biblioteca centrală. Sîmbătă e deschisă de la ora douăsprezece... Stai, te rog, cu ochii în manuscris.

— O, fir-ar el blestemat să fie! am exclamat cu năduf.

— Haide, te rog... Şi nu mai fuma atît de mult. Altfel va trebui să ies cu Vera pe culuar. Or, ea şi aşa...

N-am mai aflat ce a vrut să însemne acel „ea şi aşa...", căci Veravanna a şi intrat pe uşă. Nu rămînea afară mai mult de-un minut, socotind pesemne că în acest răstimp fumul ţigării mele se risipeşte cu totul.

Sîmbătă, biblioteca nu se deschidea de la ora douăsprezece, ci de la două, rămînînd deschisă pînă seara, la unsprezece. Afară se iscase viforniţă. Boabele mărunte de măzăriche şfichiuiau obrazul trecătorilor. Ajuns în dreptul bibliotecii, m-am adăpostit într-un gang. Peste vreo douăzeci de minute, Irena apăru şi ea în capul străzii. Vîntul îi bătea în faţă, astfel că înainta cu băgare de seamă, făcînd paşi mărunţi, niţel tîrşiţi, aşa cum umblă de obicei prin spitale bolnavii cărora li se permite să vină ei singuri la sala de pansamente.

— Te-ai întîlnit cu cineva? mă întrebă, cu nelinişte în glas, Irena. I-am spus că nu m-am întîlnit cu nimeni, dar că biblioteca se deschide abia la ora două. Şi-acum ce ne facem? Eu n-am voie să stau în frig... Unde îţi este „Rosinanta"?

I-am spus ce făcusem cu maşina. În mînecele largi ale hainei de blană, coatele îi tremurau de slăbiciune şi înfrigurare. Îşi trase mîinile din ale mele

cu o grimasă jalnică, de suferinţă, ca şi cînd i-aş fi pricinuit o durere.

— Nu mă atinge, Anton. Am să mă duc acasă... Numai că voiam să-ţi spun ceva... Aici nu pot s-o fac.

— Intră iute în nişa de colo şi sprijină-te de perete, că nu-i murdar deloc, i-am spus. Iar eu am să vin îndată cu un taxi.

— Nu-nu, nu putem vorbi despre asta nici în taxi. Mă auzi? Nu trebuie!

Am luat-o la fugă pe stradă în direcţia vîntului: şansele de a găsi un taxi liber la un capăt al ei sau la celălalt erau egale. Nu-mi dădeam seama cam ce-ar putea să-mi spună Irena şi totuşi mă temeam de această discuţie şi nu doream cîtuşi de puţin ca ea să aibă loc: mersul schimbat în ultima vreme al celei de lîngă mine, precum şi grimasa jalnică şi pătrunsă de suferinţă pe care o schiţase adineaori, cînd îi atinsesem mîinile, nu puteau să-mi prevestească nimic bun. Nimic! Fugeam, astfel, de-a lungul trotuarului, sperînd în sinea mea că nu voi întîlni nici un taxi liber. Că nu-mi va ieşi nici unul în cale. Iar dacă îmi va ieşi totuşi, doar însăşi Irena îmi spusese că nu vom putea sta de vorbă nici acolo. Şi-apoi a doua zi avea să fie duminică, zi în care nu ne puteam întîlni deloc, iar pînă luni totul avea să se aranjeze. Într-un fel sau altul. Trebuia doar un pic de răbdare, şi-atît. Ca şi data trecută, cînd cu scrisoarea pe care mi-o trimiseseră cei de la revistă...

Taxiul apăru dintr-o ulicioară laterală, chiar în faţa mea. A „nu observa" pe frigul acela ochiul lui verde, înfocat, ar fi fost cu neputinţă pentru oricine, astfel că am fost nevoit să ridic braţul. În

mașină era cald ca vara : șoferul, tinerel, își scosese vestonul și sta numai în cămașa de nailon, care contrasta plăcut cu părul lui negru, tuns după ultima modă și despărțit în două printr-o cărare, ca la Isus Hristos.

— În dreptul gangului de acolo vom lua pe cineva, care va coborî lîngă strada Perovskaia, pe urmă vom merge mai departe, în strada Gagarinskaia, i-am spus, așezîndu-mă lîngă dînsul. Șoferul dădu din cap. Ajungînd la gangul acela, am deschis portiera din spate, fără să cobor din mașină, iar în clipa în care Irena veni încet și cu teamă spre noi, m-am gîndit cu scîrbă față de mine însumi că intenționasem recent să-l scuip pe Hoholkov peste chelie, că îl dispreţuiam pe Vladîkin pentru viclenia lui de slugă servilă, de care îmi închipuiam că dă dovadă, deși nici eu nu eram decît un netrebnic dintr-ăia crescuți pe la orfelinate, de vreme ce aș fi fost în stare — cu siguranță că aș fi fost ! — s-o las adineaori pe Irena singură, și aceasta numai din pricina tainei sale „nefavorabilă" mie. Îndată după ce Irena se așeză cu băgare de seamă pe bancheta din spate, l-am rugat pe șofer să ne ducă la aeroport.

— Trei ruble în plus pentru viteză, am adăugat, iar omul îmi privi scurta cu o respectuoasă invidie.

În barul de la aeroport domnea curățenia și — ceea ce era mai important — nu se afla decît foarte puțină lume. Ne aleserăm o măsuță așezată într-un colț al sălii și adăpostită de frunzele unui ficus. Ne așezarăm acolo, cu spatele spre intrare. Comandarăm apoi o sticlă de șampanie, o farfurie de crevete și, în lipsa „Alionkăi", un baton de ciocolată „Circ".

Aș fi vrut tare mult să-i spun Irenei ceva hazliu, însă ea privea încordată, ca și cînd și-ar fi stăpînit lacrimile, pe fereastră, spre cîmpul acoperit cu zăpadă al aeroportului, pe care se înșiruiau avioane albe, obosite, astfel că nu-mi veni în minte nici un gînd mai vesel. Am destupat fără zgomot sticla și am turnat șampania în pahare.

— Anton, să știi că am făcut... Am fost gravidă, rosti Irena cu glas nevolnic, privind pe fereastră, și capul îi zvîcni oblic, în sus. Prin minte îmi trecu atunci, furișîndu-se, un gînd cu totul nedrept și jignitor pentru ea. Pesemne că mi-l surprinse, căci îndată se întoarse cu fața spre mine : Am o cunoștință, o doctoriță... Nimeni n-a aflat nimic...

Brusc, trupul mi s-a încărcat de durere. M-a durut fiecare fibră a lui și am rămas nemișcat și tăcut, uitîndu-mă țintă la Irena și stînd cu mîinile înfipte în sticla de șampanie. Irena se plecă peste masă și plînse. Lacrimile îi căzură, plescăind, în paharul dinaintea ei, dar n-am îndrăznit să i-l dau la o parte, temîndu-mă să nu-i ating cumva brațul sprijinit de tăblie.

— Asta n-o să dureze mult, i-am spus cu un glas venit de departe, în curînd o să-ți treacă.

Aveam în vedere teama mea de a o atinge, mersul ei de om suferind, nesuferitul tic nervos care îi sălta mereu capul.

— Cum adică ? Ce-o să-mi treacă ? mă-ntrebă Irena. Se îndreptă pe scaun și mă privi cu ochi umezi, ușor sașii.

— Hai, dă-mi mîna. Nu te teme, n-o să te doară. Vreau doar s-o țin un pic în palmă, i-am spus, și îndată mîna i se lăsă inertă pe genunchiul meu, iar ea plînse din nou, ca și pînă atunci. Mîna îi era us-

cată şi fierbinte, şi fiecare unghie îi era presărată de puncte mărunte, sidefii : de noiţe. Pe sub ele sălta ritmic, cînd năvălind uşor, cînd retrăgîndu-se, un sînge transparent, trandafiriu, şi-atunci m-am aplecat şi, apropiindu-mi încet buzele, i-am sărutat pe rînd fiecare deget, fiecare unghie.

— Ai să fii şi de-acum încolo... ca şi pînă acum ?

Îmi simţise, aşadar, teama şi durerea înfiptă în trup, totuşi ochii ei continuau să mă privească umezi şi neliniştiţi.

— Am să-mi comand nişte votcă, bine ? am întrebat-o.

— Desigur, îmi spuse.

— Am să beau un pahar întreg, iar şampania am s-o las nebăută. Cred că nici tu n-ai voie să bei, nu-i aşa ?

— Nu. Bea numai tu... Ce ziceai adineaori că o să-mi treacă ? La ce te-ai gîndit ?

— Doar ştii foarte bine.

— Numai la asta ?

— Şi la gărgăunii din capul tău.

— Din capul meu ?

— S-a găsit, mă rog, uriaşa, i-am spus. Şi-a turnat lacrimile în şampanie. Ce ruşine ! Acum, dă-mi-o s-o beau...

Peste vreo treizeci de minute am trimis-o acasă cu un taxi, iar eu m-am decis să mă întorc în oraş cu autobuzul. Văzîndu-l că întîrzie, am revenit la bar, am mai comandat nişte votcă, şi-am mai stat vreun ceas şi jumătate, să mă uit pe fereastră cum aterizează şi cum îşi iau zborul avioanele albe. Mă gîndeam că fiului meu i-aş fi pus numele de Pavel. Iar fiicei i-aş fi spus Marina, la fel cum a chemat-o pe mama...

La editură am început de-atunci să vin înaintea tuturor : trebuia de fiecare dată să pun pe neobservate în biroul Irenei ba cîte o pungă cu stafide sau seminţe de dovleac, ba cîte un pumn de bomboane cu lapte sau altceva, care îmi plăcea şi mie. Toate astea rămîneau să zacă într-un ungher al biroului, rînduite în ordine şi acoperite cu o coală de hîrtie : n-am izbutit să observ niciodată cînd îşi făcea timp Irena să rînduiască astfel, pe sorturi, umilele mele daruri, făcute în măsura resurselor de care dispuneam. De la o vreme, capul încetase să-i mai zvîcnească. Mersul îi revenise şi el la normal. În ceea ce mă priveşte, trecusem din nou la „Prima", iar cînd voiam să fumez, ieşeam pe culuar. Între mine şi Veravanna se stabilise un fel de armistiţiu : îşi menţinea şi acum o atitudine rezervată, însă părea să încerce un fel de nedumerire şi chiar o uşoară teamă ; pesemne nu izbutea să priceapă cum de-am rămas la editură după reclamaţia pe care o făcuse lui Vladîkin. Deşi pe apucate, îi povestisem totuşi Irenei cum s-a desfăşurat convorbirea mea de atunci cu Veniamin Grigorievici.

— L-ai dat gata cu scrisoarea primită de la revistă, iar omul şi-a pierdut cumpătul, presupuse ea. În afară de asta nu poţi şti ce gînduri sublime l-or fi determinat să-ţi dea manuscrisul ăsta nou. Măcar l-ai citit înainte de a te apuca de lucru ?

— L-am citit şi să ştii că-mi place, i-am spus. E o chestie bine scrisă, cu rafinament.

— Perfect. Totuşi trebuie să ţii seama că Vladîkin este omul pentru care armonia precumpăneşte asupra adevărului. Or tu, hodoronc-tronc — că po-

vestirea lui Hoholkov e „lipsită de har". Doar Vladîkin a fost cel care a redactat-o...

— Te iubesc mult de tot ! i-am spus.

— Mai încet, zăpăcitule !

— Nu-mi pasă ! Vrei să-mi spui cine este autorul romanului *Încotro zboară albatroşii ?*

— Tu, tu ! Kerjun al meu !...

Ochii îi sclipeau, negri, iar pupilele i se adunaseră din nou la rădăcina nasului — a bine, a bucurie atît de necesară pentru noi amîndoi.

Faptul că în biroul nostru cocea o iminentă şi dezagreabilă înfruntare între mine şi Veravanna se datora însăşi vieţii noastre de zi de zi. În primul rînd, luna decembrie nu mai voia cu nici un chip să se urnească din loc. Eu o vedeam ca pe-un mărfar, ca pe-o garnitură neagră-cenuşie cu treizeci şi unu de vagoane, înţepenită undeva pe cîmp, sub o crustă de zăpadă şi gheaţă. Vagoanele-zile erau pustii şi pătrunse de frig. Baraseră pe de-a-ntregul calea lui ianuarie, expresul meu de azur cu lumini sclipitoare şi cîntec de fanfare, fluturîndu-i în vînt flamura alb-albastră pe care sta, drept emblemă, fermecata pasăre a mării, albatrosul. Decembrie acela a fost luna în care am dus cea mai cruntă lipsă de bani din viaţa mea. Totodată a fost şi o lună surdomută, căci n-am mai avut prilejul să mă întîlnesc cu Irena în afara editurii şi a privirilor iscoditoare ale Veravannei. Se ştie prea bine : cu cît este omul mai îndîrjit, cu atît se simte mai oropsit în lumea asta mare. Devenisem şi eu intolerant şi irascibil. Dimineaţa, plecînd de acasă, nu mă puteam abţine, de pildă, să nu împrăştii vrăbiile flămînde, zburlite de frig şi tuciurii ca nişte ţigani : pesemne, se adăposteau noaptea prin hornuri. Soarta asta a lor din zile de iarnă îmi amintea cumva de propria mea soartă, totuşi nu-mi trezea un sentiment de milă, ci, dimpotrivă, unul de furie. Într-o dimineaţă, unei asemenea stări sufleteşti i se adăugase, lipindu-se de ea rece ca un sloi, o poezie despre faptul că peste noi vifornița se tot abate. Şi-am spus : mamă, vreau pe săturate. De fistic îmi amintesc şi ciocolate, abţibilduri japoneze înflorate, mărci poştale, ilustraţii decupate, de smîntînă oale doldora, brumate. Inimioara obosită îmi tot bate. Spun în şoaptă : mamă, vreau pe săturate.

Am avut impresia că polonezul Jaroslaw Iwaszkiewicz a scris această poezie despre mine şi Irena, de aceea i-am şi pus-o în sertarul de la birou. N-ar fi trebuit s-o fac însă, căci după ce a isprăvit s-o citească, Irena s-a posomorît, apoi, ferindu-şi chipul de privirile mele şi ale Veravannei, a traversat cu pas ţeapăn şi grăbit încăperea şi ne-a lăsat singuri. Nu puteam să mă duc după dînsa, iar în clipa următoare m-am simţit cuprins de-o cumplită revoltă împotriva trăiniciei de piatră, de zid de cetate, cu care şedea pe scaun Veravanna. În felul acesta nu pot să şadă, m-am gîndit eu, decît cei care nu încearcă niciodată spaima propriei nimicnicii faţă de măreţia, de pildă, a lui Tolstoi sau Beethoven, cei care emit cu emfază şi impertinenţă aprecieri asupra a tot ce există pe lumea asta şi prin care, în afară de pîine, însăşi lumea există.

Îmi venea s-o zgîlţîi pe cea dinaintea mea ca pe o hîdă paiaţă, umplută cu cîlţi.

Irena reveni de afară, trecu spre biroul ei şi îmi ceru o ţigară.

— Să ştiţi, Irena Mihailovna, că eu nu fumez ţigări „Camel", i-am spus, iar de la „Prima" asta a mea o să vă ofiliţi ca torţelul cînd îl bate soarele.

N-aş putea să spun ce legătură avea torţelul cu cele ce discutasem pînă atunci, cît despre aluzia la „Camel", aceasta nu avu asupra Veravannei nici un fel de efect : tocmai atunci găsise în manuscrisul pe care îl redacta o scăpare jenantă de-a autorului şi o întrebă cu un aer grav şi preocupat pe Irena ce-i de făcut : celor trei eroi pozitivi din lucrare le revenea un număr de cinci personaje negative.

— N-aveţi decît să le inversaţi numărul, i-am sugerat eu. Pe Irena o podidi tusea şi fu nevoită să-şi stingă ţigara, iar Veravanna nu reacţionă în nici un fel la propunerea mea atît de constructivă. După vreo cîteva minute, i se adresă din nou Irenei, întrebînd-o de data aceasta ce înseamnă cuvîntul „sipet".

— O ladă mare, un fel de cufăr, îi răspunse Irena, în grabă, temîndu-se pesemne ca eu să nu fiu ispitit de a mai născoci vreo trăsnaie.

— Dar „temnic" ?

— Închisoare.

— Ba s-ar putea, Irena Mihailovna, să fie şi un fel de pivniţă, în care altădată prisăcarii aşezau stupii la iernat, am spus eu, numai ca să-i pot întîlni privirea. Am izbutit într-adevăr, am mîngîiat-o cu ochii, iar pe mine m-am mustrat că-i dădusem poezia lui Iwaszkiewicz.

— Ce cunoştinţe enciclopedice ! rosti Veravanna cu un aer superior, sîsîind din nou — pesemne avea şi acum o bomboană pe limbă. Eu m-am răsucit pe scaun şi i-am spus că pe lîngă asta mai cunosc şi faptul că acele sunete la a căror pronunţare aerul întîmpina un obstacol în cavitatea bucală se numesc consoane. Veravanna presupuse îndată că, de bună seamă, la aceasta se vor fi limitînd toate cunoştinţele mele de limbă rusă.

— Vă înşelaţi, am ripostat. Mai cunosc, spre exemplu, un cuvînt rusesc, rar întîlnit, şi anume, cuvîntul „truperda [1]". Truper-da ! am repetat apoi. Veravanna ţipă, sufocată, că sînt un mitocan, iar eu nu m-am dat bătut şi i-am spus că-i o proastă...

Ducîndu-mă a doua zi de dimineaţă la directorul editurii, costumul îmi era proaspăt călcat, cravata mi-o legasem nu cu un nod dublu, ci cu unul simplu, aşa cum şi-o lega el, iar manşetele cămăşii îmi ieşeau din mînecile sacoului cam tot atît cît îi ieşeau şi lui Dibrov. Cît despre hotărîrea pe care o luasem de a mă duce la dînsul, aceasta mi se păru a fi nu numai o dovadă de demnitate, dar şi una de eroism, întrucît o făceam de bună voie, avînd intenţia de a-i prezenta întreaga complexitate a relaţiilor mele cu Veravanna.

Dibrov mă întîmpină călduros, trecîndu-i prin ochii cei trudnici aceeaşi uşoară curiozitate ca şi data trecută. Mă rugă să iau loc şi mă întrebă ce mai fac. Am încercat în clipa aceea o arzătoare şi vanitoasă ispită de a-i pomeni despre romanul care avea să-mi apară în revista pentru tineret — puneam mare preţ pe simpatia lui — totuşi m-am abţinut s-o fac, căci luasem demult hotărîrea de a trece într-o zi pragul acestui cabinet în chip de autor pe deplin consacrat şi nu mă mai întrebam decît dacă ar fi potrivit să scriu pe o revistă şi nu

[1] Femeie grasă şi leneşă, beşniţă.

pe o carte cele cîteva cuvinte — mă şi gîndisem la ele între timp — care însoţesc de obicei volumele oferite cuiva de către creatorii lor.

Dibrov era înzestrat cu darul de a asculta pe cineva nu numai cu urechile, dar şi cu ochii, şi cred că tocmai acesta a fost motivul principal care a făcut ca numai după vreo zece minute să mă pomenesc că mă încearcă acolo, în faţa lui, un cumplit sentiment de ruşine. Mai întîi i-am desluşit în priviri o compasiune sinceră, ba chiar un pic condescendentă faţă de mine. Îi luă locul apoi un licăr de ironie, poate chiar de uşoară dezamăgire, şi, în cele din urmă, o umbră de nedumerire, ori poate una de iritare, însoţită şi de unele semne ale nerăbdării : de fapt, nu izbutisem să-i prezint un motiv palpabil al disensiunii ivite între mine şi Veravanna. Diferende pe linie profesională, care să ne împiedice a ne desfăşura normal activitatea şi care să justifice o intervenţie de ordin administrativ a directorului, nu existau ca atare. Ce sens avusese prin urmare audienţa mea la Dibrov ? Pe linie de s e r v i c i u, ea nu-l avea şi nici nu putea să-l aibă. Or, asta însemna că îmi arogasem în mod cu totul samavolnic dreptul de a mă adresa acestui om, care nu mă cunoştea decît din precedentele două vizite ce i le făcusem tot aici, şi cînd de bună seamă că am arătat cel puţin ca un băieţandru care apelează la indulgenţa directorului. Atunci, indulgenţa îmi fusese acordată. Ce mai voiam ? Asta n-o mai ştiam nici eu prea bine, astfel că, în cele din urmă, Dibrov spuse, nemulţumit :

— Ţie, dragul meu ţi se potriveşte zicala aceea : morarul n-are ce măcina, moara macină şi-aşa.

M-am simţit şi eu chiar un netrebnic, ba încă unul care umblă să răscolească prin gunoaie.

— Trebuie să te mut într-un alt birou, asta e, însă mă întreb unde anume ! rosti cu însufleţire Dibrov, mărturisind astfel o neaşteptată compasiune pentru mine, iar ochii i se făcură mari şi rotunzi. S-a încurcat, mă-nţelegi, între două femei şi nu mai ştie cum să iasă la liman !

Nu-mi era numai cu neputinţă să-i zdruncin această convingere fermă, şi anume că m-aş fi încurcat între Lozinskaia şi Volnuhina ca o vrabie în paiele de sub streaşină, nu era numai cu neputinţă, dar ar fi fost şi o treabă inutilă, căci Dibrov nu ajunsese nicidecum la concluzia că m-aş fi purtat imoral, ci căuta, ba chiar cu multă bunăvoinţă, să mă scape din încurcătură. De aceea, zîmbetul tîmp care îmi înflori pe buze nu făcu decît să-l însufleţească şi mai mult în acţiunea, pe care nu-l rugasem s-o întreprindă, de a mă muta într-o altă încăpere.

— Să mergem, să vedem ce se poate face, îmi spuse el şi fu primul care se ridică de pe scaun. Mi-a părut bine că nu era şi Irena de faţă, să mă vadă cu cît aplomb de adevărat aghiotant l-am urmat în expediţia noastră de recunoaştere prin culoarele editurii. Dibrov merse grăbit înainte, eu în urma lui şi un pic lateral. Păstram faţă de dînsul o distanţă de un pas, un pas şi jumătate, ceea ce gîndeam că trebuia să demonstreze limpede celor pe care îi întîlneam în cale că sînt un om cu totul de sine stătător. În drumul lui, Dibrov deschidea uşile birourilor, îi saluta pe cei aflaţi acolo şi îndată

pornea mai departe, fără a-şi mai întoarce capul spre mine. De fiecare dată însă, încercam să mă aflu drept în faţa uşii care se deschidea spre biroul respectiv, astfel încît lumea din editură putea să considere toată această poveste drept o inspecţie pe care directorul, însoţit de mine, o făcea ca să verifice sîrguinţa subalternilor. Pe uşa celui de-al şaptelea din birourile pe care le inspectasem sta agăţată o plăcuţă de sticlă, anunţînd cu litere aurite că acolo se află redacţia de poezie. Înăuntru, aşezată oblic între uşă şi fereastră, era o masă de lucru, la care, ţeapăn şi cu umerii înălţîndu-i-se prea puţin peste tăblie, ca la un şcolar, şedea un bărbat cu aer adolescentin, dar cu chipul asemănător unui măr veşted : lucios şi totodată acoperit de riduri mărunte, astfel că nu-ţi puteai da seama cîţi ani o fi avînd acest tovarăş — şaisprezece sau treizeci şi doi. Pesemne că aici stătuseră cîndva două mese, pentru că în dreapta uşii, jos, pe duşumea, în dreptul peretelui, se afla, ca şi cînd ar fi fost al nimănui, un al doilea telefon, mascat de un scaun. În clipa cînd Dibrov pătrunse în încăpere, acest telefon suna prelung. Dibrov se aplecă, ridică receptorul, dar tocmai atunci cel care sunase apăsă pe furcă.

— Tovarăşe Kerjun, ai să-ţi aduci biroul şi ai să stai aici, mi se adresă poruncitor Dibrov, arătîndu-mi scaunul sub care se afla telefonul cel de pripas. I-am mulţumit şi am pornit de-a lungul culoarului. Mergeam încet, gîndindu-mă cum aş putea să-i explic Irenei, de faţă cu Veravanna, motivul neaşteptatei mele mutări, şi totodată cum o să-mi car biroul, fără să-mi afectez prestigiul de „filfizon". În urma mea auzeam paşii lui Dibrov

depărtîndu-se spre celălalt capăt al culoarului. Întorcîndu-mi privirea, l-am zărit pe noul meu coleg că pornise şi el într-acolo. Păşind, nu ştiu de ce, pe vîrfuri, îi tot spunea ceva lui Dibrov, avînd aerul unui om care protestează.

— Pe dumneata, personal, tovarăşe Pevniov, asta nu te afectează cu nimic. Absolut cu nimic ! Ocupă-te, te rog, de treburile dumitale, pentru care iei bani de la stat !

Dibrov i-o spuse apăsat şi cu asprime, iar eu m-am gîndit cu bucurie cît de potrivit este omul acesta pentru minunata sa profesiune şi ce straşnic i se potriveşte şi ea lui !

Deşi sentimentul de ruşine este socotit ca fiind un sentiment moral cu totul obişnuit pentru oricare om civilizat, totuşi e mai bine să nu-l încerci prea des, căci altminteri este aproape cu neputinţă să nu apari în ochii celor ce te cunosc nu numai într-o postură jalnică, dar şi într-una cu totul ridicolă. În dimineaţa aceea, n-am izbutit să găsesc un mijloc de a o convinge verbal sau prin tăcere pe Veravanna că părăsesc de bună voie încăperea în care am lucrat, reieşind astfel că primisem ordin s-o fac, ca urmare a reclamaţiei pe care ea i-o adresase lui Vladîkin, în legătură cu părerea mea despre cărţulia scrisă de Hoholkov. Cel puţin aşa credeam în momentul în care am început, sub privirile îngrijorate pe care mi le arunca pe furiş Irena, să-mi desfac masa de lucru. I-am ridicat altfel decît ar fi trebuit tăblia, proptindu-mi-o de piept cu partea ei inferioară, încît tot praful şi toate pînzele de păianjen adunate acolo în decursul vremii mi se aşezară

pe haine. Ar fi trebuit s-o scot îndată pe culoar şi, înainte de a reveni în odaie, să-mi scutur hainele, însă, animat continuu de acel protest dispreţuitor la adresa Veravannei, am lăsat tăblia să cadă cu zgomot pe duşumea. Fără să vreau, mi-am nimerit cu marginea ei drept peste picioare. În clipa aceea m-a şi înspăimîntat gîndul că nu voi putea suporta durerea cumplită, sfîşietoare care îmi arse trupul, şi că voi păţi ceea ce păţeam în asemenea cazuri cînd eram copil : ruşinea cu neputinţă de evitat, legată de treaba mică ; părea atunci că paralizez, că mi-e mai uşor să-mi întrerup ţipătul decît să mă abţin de la aşa ceva. Plin de praf şi de pînze de păianjen, ba, pe deasupra, cu fizionomia schimonosită de durere, de ruşine şi spaimă, n-am putut desigur să nu provoc rîsul sănătos, ca din butoi, al Veravannei şi nu ştiu dacă aş fi izbutit să nu ripostez tot printr-o grosolănie, în cazul cînd n-ar fi intervenit Irena.

— Poate ai nevoie de ajutor, Anton Pavlovici ? mă întrebă ea, încercînd să preîntîmpine o ceartă de despărţire între mine şi Veravanna. M-a revoltat însă faptul că vocea nu-i trădase nici compasiune pentru mine şi nici îngrijorare : pesemne nu-şi dăduse seama că m-am lovit, deşi cine ar fi trebuit, lua m-ar naiba, s-o observe înaintea altora, dacă nu tocmai ea ! Cred că n-am oferit un spectacol din cele mai încîntătoare dînd apoi afară, pe culoar, tăblia aceea grea şi tîrînd tot acolo cele două corpuri care o sprijineau...

Într-adevăr, sentimentul de ruşine nu este o calitate spirituală din cele mai preţioase. Pe oricare dintre noi îl poate înfăţişa ca pe un tont sadea...

Mi-am dat seama chiar atunci că între mine şi Pevniov nu se vor putea stabili nicicînd relaţii bazate pe înţelegere şi armonie : îmi răspunse prin tăcere la scuzele pe care i le-am cerut pentru invazia mea atît de neaşteptată, şi nici nu-şi declină numele în momentul în care, recomandîndu-mă, i l-am spus pe al meu. Îi înţelegeam totuşi prea bine protestul — emoţionant, dar neîndemînatec — căci a sta împreună cu cineva într-un cabinet ca al nostru, însemna să reduci la jumătate în faţa autorilor, mai ales a celor tineri, înălţimea piscului tău redactoricesc, biroul cel aşezat oblic între uşă şi fereastră pierzîndu-şi îndată aura mistică, deşi trebuie să spun că locul pe care îl ocupase în încăpere masa mea de lucru n-ar fi putut să nu demonstreze rolul meu, să zic aşa, secundar în treburile acestui cabinet. Curînd după aceea am mai făcut o încercare — ce-i drept, cu puţine şanse de reuşită — de îmbunătăţire a relaţiilor noastre viitoare şi, luîndu-mi aerul unui băiat de viaţă, l-am întrebat pe colegul meu cum stau aici lucrurile în ceea ce priveşte fumatul (pe p r i m u l din cele două birouri nu se vedea nici o scrumieră).

— Personal, nu fumez şi v-aş ruga să...

Vocea lui Pevniov sună ca o voce de femeie. I-am spus că am înţeles perfect ce vrea să spună. Mai eram însă acrit din pricina plecării mele „precipitate“ din celălalt birou şi a rîsului ghiftuit, dezgustător, al Veravannei, de aceea am simţit că trebuie să fac ceva ca să-mi recapăt poziţia dinainte, atît faţă de Irena, cît şi faţă de mine însumi. Dispuneam acum de un telefon rezervat numai mie, ca atare m-am sucit pe scaun şi, formînd numărul, am sunat-o pe Irena.

— Da, rosti ea pe un ton lipsit de amabilitate. Alo !

— Bună ziua, Albert Petrovici, i-am spus, vă vorbeşte Kerjun.

— Bună ziua... Nikolai Gordeevici, îmi răspunse după o clipă de şovăială.

— Vreau să vă informez că de astăzi m-am mutat într-un alt birou, am continuat eu.

— Parcă eraţi plecat într-o călătorie de documentare ?

— În cabinetul redacţiei de poezie, am precizat. Numărul telefonului meu este doi nouă zero trei patru.

— Interesant.

— Aşa a binevoit să decidă conducerea, întrucît aici e niţel mai mult spaţiu, i-am spus, adresîndu-mă mai mult lui Pevniov, decît ei.

— Serios ?

— Acum, încă ceva. Să ştiţi că istoricul cuvîntului „truperda“ e legat de perioada lui Puşkin. Aşa îi spunea el prinţesei Natalia Stepanovna Goliţîna.

Irena mă ascultă în tăcere.

— Exact. O muiere grasă şi proastă, i-am spus. Nu catadicsea să-l primească pe Puşkin în casă, considerîndu-l un om cu purtări necuviincioase. Un fel de filfizon al acelor vremuri.

— Asta n-am ştiut-o, spuse cu vioiciune Irena.

— Prin urmare, acest cuvînt vi-l puteţi păstra în memorie, fiind convins că el există ca atare. Bineînţeles, Puşkin îl pronunţa graseiat, după moda franţuzească, dar asta nu schimbă cu nimic esenţa problemei.

— Aţi făcut foarte bine, Nikolai Gordeevici, că m-aţi anunţat la timp. Asemenea rectificări e de preferat să fie făcute înainte de a se da corectura.

— Mă rog, i-am spus. Aş vrea să ştiu : n-aţi putea să-mi faceţi în seara asta o vizită ?

— Nu, Nikolai Gordeevici. Acest alineat vi l-am scos cu totul din pagină, căci în el transpare un sens riscant şi cam echivoc.

— Păcat, i-am spus.

— Bine. Aştept să-mi comunicaţi mai tîrziu... Vă doresc multă sănătate !

— La revedere, i-am spus.

Ianuarie venea spre mine ca o furtună, după care universul întreg avea să se schimbe la faţă, păstrînd pentru mine doar opt culori simple şi lipsite de tristeţe : albastru, indigo, verde, portocaliu, roşu, alb, galben şi violet, în timp ce toate celelalte — şi în primul rînd cenuşiul — aveau să dispară pentru totdeauna ! Aşteptam luna ianuarie şi totodată îmi era teamă de ea şi de mine însumi în cuprinsul ei. Oare cum se va petrece totul ? Cum voi izbuti să întorc coperta revistei fără să orbesc zărindu-mi numele tipărit acolo, fără să cad la pămînt şi să urlu, strivit de povara uriaşei bucurii care se va prăvăli atunci peste mine !...

Fenomenul acesta poartă denumiri diferite în funcţie de cel ce i le conferă, pentru fiecare om însă denumirea respectivă avînd un maximum de precizie : unul îl numeşte noroc, altul — coincidenţă, altul — după cum îl taie capul, în timp ce el, acest fenomen — independent de epitetele care îl însoţesc — există dintotdeauna printre noi şi pen-

tru noi, oamenii, numai că locul îi e undeva deasupra pămîntului, mai aproape de cer. Este acel ceva care, din vreme în vreme şi cumva în ultimul moment, îndeplineşte cîte o tainică dorinţă a inimii noastre. În ceea ce mă priveşte, sînt înclinat să-i zic soartă. Astfel, tocmai ea, soarta, a binevoit să facă în aşa fel, încît în ziua de treizeci decembrie, la ora unsprezece dimineaţa, Pevniov să iasă din birou, cu cîteva clipe înainte ca eu să fiu chemat la telefon de către Irena.

— Aici e Albert, îmi spuse ea cu o voce de bas după ce am ridicat receptorul, şi-atunci mi-am dat seama că e bine dispusă şi nu are pe nimeni în preajmă.

— Vreau să te văd, zănatică stricătoare ce eşti ! i-am spus.

— Eşti singur acolo ?

— Da, însă ar putea să intre cineva.

— Ascultă, îmi spuse, chiar astăzi am văzut în oraş şase „Rosinante" şi toate erau mai urîte decît a ta...

— Bineînţeles. De zece ori mai urîte ! Spune-mi, de unde telefonezi ? am întrebat-o.

— De lîngă magazinul universal din centru. Înaltul tău protector şi-a dat în mod neoficial consimţămîntul ca toate doamnele măritate şi virtuoase din editură să-şi facă astăzi şi mîine pregătirile pentru Anul Nou. Or, de vreme ce eşti holtei...

— Asta e numai din vina ta, am întrerupt-o. Spune-mi, unde să te aştept ?

Îmi preciză locul.

— Numai să nu cobori din maşină, ai înţeles ?

— Cum să nu, Albert Petrovici. Plec chiar acum într-acolo. Dar să ştiţi că va dura cam patruzeci

de minute, i-am spus fără nici un fel de însufleţire, căci tocmai atunci intră Pevniov în odaie.

De alergat se poate, de asemenea, alerga în fel şi chip, aceasta în funcţie de cel care aleargă, precum şi de cutare sau cutare oră a zilei. În ceea ce mă priveşte, am încercat să împrumut alura unui sportiv care se antrenează, pornind să alerg cu paşi mari şi într-un ritm egal, acesta fiind cel mai inofensiv : în asemenea cazuri, privirea preocupat-concentrată a alergătorului, pe care el şi-o îndreaptă înainte, spre un punct nedefinit din zare, nu provoacă la trecătorii întîlniţi în cale nici un fel de presupuneri jignitoare în legătură cu moralitatea sa. Cu o asemenea expresie de campion întipărită pe chip, poţi alerga în voie nu numai pe bordura trotuarului, ci chiar prin mijlocul străzii, avînd deplina convingere că nu te vor împiedica s-o faci nici camioanele, nici autobuzele, nici chiar miliţia...

Zăpada dinaintea magaziei în care îmi adăposteam maşina era dată la o parte, iar motorul „Rosinantei" porni dintr-o dată, din pedală, fără a mai fi nevoie să folosesc manivela.

— Ţi-a fost dor de mine ? am întrebat-o pe „Rosinanta". Ştii cine a hotărît să te scot la lumina zilei ? Dar de ce te-oi fi întrebînd : doar tu eşti de fier. Eşti oarbă. Şi surdă... Nu eşti ? Tu vezi, auzi şi simţi totul ? Ei, haide, nu te supăra. N-am făcut decît o glumă. Eşti o maşinuţă din cele mai cumsecade. La fel cum sînt convins că mă consideri şi tu pe mine. Şi ea ne este o fată cumsecade. Este, pe drept cuvînt, un copil de aur... Îţi aminteşti cînd ţi-a spus că eşti mică şi sărmană ? Să ştii că n-a vrut să te jignească : n-a spus-o decît din dragoste pentru tine. Acum ne aşteaptă să venim cît mai

de grabă, iar eu te rog să te porţi, în faţa ei, aşa cum i se cuvine unui grand-animal de rasă. De acord ? Să ştii că ştergătorul din dreapta al parbrizului îl vom scoate de tot. Astăzi nu avem cîtuşi de puţin nevoie de el. Pricepi ?...

Mi-am isprăvit treburile mai curînd decît i-o promisesem Irenei, astfel că, sosind la locul unde fixasem întîlnirea, mi-am dat seama că ea încă nu venise. Nu mai aveam nici o ţigară, de aceea am dat fuga la un magazin alimentar din apropiere şi mi-am luat de acolo un pachet de „Prima" şi o litră de votcă. Dîndu-mi restul la hîrtia de două ruble, murdară peste poate, pe care i-o întinsesem, casiera mi-a vîrît în palmă, ca pe un dar, cîteva monede de două copeici, noi şi — ciudat lucru — calde.

Era o vreme potolită şi umedă. Ningea sărbătoreşte, cu fulgi mari, grei şi lipicioşi, şi prin perdeaua lor figurile oamenilor păreau că-şi pierduseră înfăţişarea agitat-înstrăinată de fiecare zi, păreau a nu mai fi obişnuit-cenuşii şi inaccesibile. Tot ce întîlneam acum în cale — oameni, maşini, case şi arbori — părea să fie pătruns de izul fragil al unei înnoiri care se apropia cu paşi sfioşi : părea că dintr-o clipă în alta trebuia să se petreacă pentru prima oară ceva tainic, a cărui esenţă nu putea încă nimeni s-o desluşească... Irena apăru tocmai atunci în faţa mea, ca o binevestitoare a acelei bucurii care venea, calmă, să cuprindă întreg Pămîntul. Era albită de ninsoare, plină de însufleţire, în mîini cu nişte cutii şi pachete lunguieţe, învelite într-o hîrtie care purta pe ea toate culorile curcubeului.

— Cine eşti tu ? am întrebat-o. Ea îşi lăsă cutiile şi pachetele pe bancheta din spate a maşinii,

apoi se aşeză în faţă, lîngă mine. De unde eşti tu ? am întrebat-o din nou. Ea îşi lipi arătătorul de buze, ceea ce însemna că trebuie să tac din gură, ori să vorbesc în şoaptă. Mi-era atît de bine gîndind la cele întîmplate pînă atunci şi la cele ce aveau să mai fie pînă la căderea serii ! Geamul din spate şi cele laterale ale „Rosinantei" le acoperise ninsoarea, iar prin semicercul curat al parbrizului nu puteam fi văzut de afară decît numai eu, singur. Mergeam încet, nestingherit, gîndindu-mă că, iată, mergem, mergem întruna şi nu ne vede nimeni din cei care nu trebuie să ne vadă, căci astăzi aceştia „care nu trebuie" nu se prea arată pe stradă. Dădurăm de cîteva ori ocol prin centru. „Rosinanta" părea atrasă ca de o forţă necunoscută spre cheiul de lîngă pod, în direcţia străzii Gagarinskaia, însă Irena îşi întinse atît de poruncitor arătătorul înainte, încît am înţeles că e însăşi soarta care îmi arată încotro să merg şi că, prin urmare, trebuie să las podul în urmă.

— Acum nu mai eşti o zănatică, nu-i aşa ? am întrebat-o, şi ea dădu afirmativ din cap. Gestul făcu să-i alunece căciuliţa pe-o parte, transformînd-o pe loc într-un şcolar pus pe năzbîtii, iar mie îmi veni greu să-mi mai ţin mîinile pe volan.

— Ai înnebunit ! Vrei să dăm peste ceva ? făcu ea în şoaptă. Hai să ieşim afară din oraş. Ce ai în radiator ? Apă sau antigel ?

Nu i-am răspuns. Dincolo de parbrizul „Rosinantei", lumea îşi răcăpăta la iuţeală culorile obişnuite.

— Eşti nemaipomenit, făcu, mohorîndu-se, Irena. Oare îţi închipui că nu puteam să aflu de una sin-

gură ce înseamnă antigel ? Doar ai să strici totul uite acum ai să strici totul !

— Pe naiba ! i-am spus, văzînd-o că e gata să izbucnească în plîns. Pe naiba ! Tu continui să rămîi acolo, sus !

— Ba nu ! Tu m-ai coborît într-o pivniţă ! Şi te-ai vîrît şi tu într-însa... L-ai adus acolo şi pe Volobui... şi pe toţi ceilalţi !

Chiar aşa era, fir-ar al naibii să fie ! Am virat spre trotuar, mi-am scos bereta din cap şi i-am bătut Irenei trei mătănii, aşa cum o fac, înaintea unei icoane, credincioşii.

— Ce faci ? ! Încetează, te rog, nu vreau aşa ceva ! făcu Irena, venind mai aproape de mine. Ne sărutarăm atunci, gata să ni se taie răsuflarea — a fost un sărut dintre cele mai pămîntene — după aceea o pornirăm drept înainte, la noi, în pădure, pentru că altundeva nu mai aveam unde să ne ducem...

Strălucirea lumii — atunci cînd e să-şi aprindă culorile — stă în noi înşine, este făclia din inima noastră. În mine, ea se aprinsese atunci cu o putere sporită, astfel că ziua care începuse a păli se pătrunse din nou de fermecata lumină a sărbătorii pe care o lăsa să se ghicească într-însa. Irena păru iar a-i fi vestitoare, nemaifiind însă tăcută şi misterioasă, ci dimpotrivă, voluntară şi sigură de sine : de exemplu, cînd ne-o lua înainte cîte o „Volga“, ea, înălţîndu-şi cu un gest poruncitor mîna, îmi ordona s-o întrec, iar ochii i se îngustau, dispreţuitori. Într-un moment ca acesta, am izbucnit fără să vreau în rîs, căci mă dusesem cu gîndul la geamurile înzăpezite ale „Rosinantei“ care ne fereau de ochii tuturor.

— Ce vrei ! Pînă şi o tiflă pe care o dai într-ascuns îţi oferă satisfacţie, îmi spuse Irena. În orice caz, să nu-i laşi să ne întreacă. Măcar astăzi !

Litra de votcă mi-o vîrîsem în buzunarul dinăuntru al scurtei. Din cînd în cînd, la cîte o groapă peste care sălta „Rosinanta“, votca făcea să se audă un gîlgîit melodios, iar Irena se apleca atunci, parcă fără să vrea, spre umărul meu şi trăgea mirată cu urechea, înălţîndu-şi ca un copil sprîncenele, dar nu mă întreba nimic. N-am iscodit-o nici eu pe seama pachetelor şi cutiilor pe care le adusese, deşi nu uitasem de ele, ba mă tot gîndeam ce-ar putea să conţină...

Am înţepenit-o pe „Rosinanta“ într-un mod cu totul neîndemînatec, după ce părăsisem drumeagul, chiar cînd să intrăm în pădure. Maşina mi-a încălecat un troian, lopată nu luasem cu noi, iar roţile din spate, învîrtindu-se în gol, au săpat la iuţeală, de-o parte şi de alta, cîte un făgaş gălbui, care lucea de neted ce se făcuse. Dincolo, în drum, zăpada nu era adîncă, abia dacă îmi ajungea pînă la glezne. Aici însă, în dreptul puieţilor de brad, m-am cufundat în ea pînă peste genunchi. Crengile pe care le-am vîrît pe sub roţile „Rosinantei“ nu ne-au fost de nici un folos. Irena, aşezată la volan, nici atît : după părerea ei, ca să urnesc maşina din loc, mai aveam nevoie de un cal putere : „Rosinanta“ vîjîia ca un motor cu reacţie, dar nu pornea nici înainte, nici înapoi.

— Te necăjeşti degeaba, îmi spuse Irena, în timp ce încercam să-mi scutur zăpada din pantofi, tot e mai bine aici decît dincolo, şi făcu un gest în direcţia oraşului. O podidea întruna un rîs, după părerea mea, cam nelalocul lui şi-atunci m-a cu-

prins bănuiala că nici vitezele, pesemne, nu le prea schimbase în tact cu eforturile mele.

— Bineînţeles ! Credeam c-o împingi înainte. Precum Sancho pe asinul lui... Îţi aminteşti ?

— Să vezi ce-o să mai rîzi cînd ne-o prinde noaptea tot aici, i-am spus.

— O asemenea idilă rutieră nu-i cu putinţă, ripostă Irena. Orice şofer care-i şi activist pe tărîm obştesc va fi interesat să afle în ce scop am cotit spre pădure, va lua îndată legătura cu inspecţia auto, iar aceasta... Doar e colea, la doi paşi.

Rîsul Irenei vădea îngrijorare. Am sărutat-o, apoi m-am depărtat de „Rosinanta“ şi am ieşit în drum. Ningea încet, cu fulgi deşi, iar vizibilitatea era din cele mai proaste. După vreo cinci minute, trecu spre oraş un „MAZ“, dar am evitat să ridic mîna. Nu se cădea să opresc nici „Kolhidele“ şi nici „Tatrele“ : la volanul acestor maşini impunătoare se află de obicei şoferi în vîrstă şi cu multă experienţă, cărora nu le poţi spune că „Rosinanta“ mea a luat-o, tam-nisam, alături cu drumul. Mă rog, să zicem că am frînat — greşit, se-nţelege — şi maşina mi-a derapat, întrucît zăpada e lunecoasă, iar anvelopele mi-au rămas pleşuve. Roase de tot. D-aia am şi derapat. Iar nevastă-mea şade în maşină şi se-ntreabă îngrijorată ce-i de făcut... Nu, aşa ceva nu puteam să le spun. Din cauza beretei mele. Din cauza scurtei. Şi a Irenei. Nimeni din cei de la oraş n-aveau să mă creadă, văzîndu-ne, că ea îmi este soţie. Nimeni.

Şi astfel am aşteptat să apară din direcţia oraşului vreo camionetă de-o tonă şi jumătate. Aş fi vrut totodată ca ea să aparţină vreunui colhoz de prin împrejurimi. Am tot umblat încolo şi încoace

de-a lungul drumeagului, prin preajma „Rosinantei“ : de la douăzeci de paşi nu se mai putea distinge nimic prin perdeaua ninsorii, iar eu mă înfioram, deşi nici acum nu mă părăsise senzaţia că mă aflu într-un ajun de sărbătoare.

Nici astăzi nu-mi dau seama : m-o fi recunoscut la ora aceea proprietarul cel cu părul roşu al „Zaporojeţului“ sau nu, eu însă l-am recunoscut îndată ce-şi opri în faţa „Rosinantei“ grederul — o namilă cu trei osii, vopsită într-o culoare sîngerie. Culoarea roşie văzută pe albul zăpezii e o privelişte neplăcută, are în ea ceva ciudat şi respingător, atunci însă n-am simţit nici greaţă, nici ameţeală, aşa cum mi se întîmpla de obicei cînd vedeam culoarea roşie pe albul zăpezii.

— Stai la aer ? îmi strigă roşcatul prin vîjîitul motorului şi m-am gîndit atunci că această întîlnire a noastră pare cu adevărat o răutăcioasă ironie a soartei la adresa lui Volobui. Te-ai înzăpezit ? răcni iar celălalt.

— Mi-a derapat, ticăloasa, i-am ţinut eu hangul.

— Nu, zău ?

— S-a înţepenit pe un troian, după cum vezi !

— Duci vreo muieruşcă la pădure ?

— Ba nu... I-a venit în minte neveste-mi să-i caute un pom fetiţei, i-am spus.

— Asta s-o spui cui te crede, izbucni în rîs cel de la volan. Bagă-te aici, lîngă mine, să-mi arăţi unde vreţi să scurtaţi bradul !

M-am urcat în cabină, iar el îşi porni grederul spre desişul pădurii, bravînd prin neglijenţa cu care conducea, încît a fost cît pe ce s-o lovească pe

„Rosinanta“ cu roţile dinainte, şi lăsînd jos de tot cuţitul maşinii.

— Îţi curăţ locul, pe urmă te-mping pînă acolo. Muieruşca-i de soi ? Sau aşa şi aşa ?

— Nu ştiu... Uită-te înainte, că dai în pinul de colo, i-am spus.

— E chiar prospătură ? se miră el zgomotos.

— Da, da, prospătură, i-am spus.

— Mama ei aşa şi pe dincolo, păi dacă aşa-i treaba, chiar că nu merită să te-ntorci acasă ! Grederul şi-l ducea ca pe-o jucărie. Cioturile se văd de departe, nu mi-e frică de ele, mă lămuri apoi. Ia spune-mi, încotro s-o cotesc ? Poate spre poiana de după tufanii aceia ? Acolo nu te vede nici dracul !

Se crease între noi un fel de complicitate dubioasă şi jignitoare pentru Irena, însă n-aveam ce face, întrucît depindeam cu totul de această mutră neruşinată ce mi-o adusese Cel-de-sus şi care vădea de toate : ştrengărie, o încurajatoare solidaritate bărbătească, precum şi o bonomă invidie. Am procedat întocmai cum mă sfătuise el mai adineaori : grederul coti spre o poiană aflată la o oarecare depărtare de drumeag şi în mijlocul căreia se înălţau în mănunchi verzui mai multe tufe de ienupăr. Le-am ocolit de două ori, curăţînd zăpada pînă jos, la firul ierbii, şi azvîrlind-o în partea opusă tufelor.

— Iacătă-ţi şi *ştraseul*. Vii în marşarier pînă-n luminişul dintre tufe şi... Sfîrşitul stufos al frazei roşcatul mi-l spuse la ureche. Mi-am scos litra de votcă şi i-am vîrît-o în buzunarul pufoaicei.

— Afară de asta, să fiu al naibii dacă mai am ceva, i-am spus frăţeşte. Abia mîine am de luat salariul, înţelegi ? Să nu fii supărat pe mine, de acord ?

— Bine, bine, făcu el. Ţie ţi-a mai rămas de-o duşcă ?

Îmi părea tare rău de votca aceea şi cred că el şi-a dat seama :

— Cum naiba să te las fără combustibil ? Nu, nu ! Ia-o înapoi. Ia-o, ia-o ! Fără benzină la motor n-ai să faci faţă...

I-am spus, recunoscător, în sinea mea, că-i o minunată canalie cu părul roşu, apoi i-am luat cu obrăznicie butelcuţa.

În tot restul acelei zile sărbătoreşti pentru noi, Irena a fost cea care a dat dispoziţii. Astfel, de pildă, nu m-a lăsat s-o aduc pe „Rosinanta“ în luminişul acela, pentru că în cutiile dreptunghiulare, învelite cu hîrtie multicoloră, se aflau globuri pentru pomul de iarnă şi trebuia să împodobesc cu ele un tufan mai răsărit din mijlocul desişului de ienuperi. Pachetele celelalte, cenuşii, păstrau în ele cornetele cu stafide, seminţe de dovleac şi bomboane, pe care i le tot adusesem Irenei la editură, ba se mai aflau tot acolo şi o sticlă de şampanie, o franzelă şi un borcan cu compot de prune. Pe lîngă acestea mai era şi un dar de Anul Nou pentru mine — primul dar în toţi cei treizeci de ani ai mei ! — şi-anume, un ceas de mînă cu o brăţară albă, de metal. Un ceas la fel cu acela pe care îl port şi acum... Cînd mi-l prinse de încheietura mîinii, m-am uitat spre vîrful tufei de ienupăr pe care abia o împodobisem şi, vrînd-nevrînd, mi-am ţinut obrazul în calea ninsorii care se abătea peste

noi, or, în asemenea cazuri, se ştie că fulgii de zăpadă se topesc mai întîi în fundăturile ochilor...

Urcîndu-ne în maşină, i-am spus Irenei că nu avusesem decît două ruble cu care îmi cumpărasem un pachet de ţigări şi, iată, litra asta de votcă.

— Vasăzică, votca era cea care îţi clipocea în buzunar ? mă întrebă ea, cumva zăpăcindu-se. Lasă ! Nu-i nimic ! Şi aşa, tot bine ne simţim !

Era de neînţeles pe cine încerca ea să consoleze : pe mine sau pe ea însăşi, şi ce anume o fi crezut auzind cum „clipoceşte" votca din sticlă...

În ziua de treizeci şi unu, viforniţa se dezlănţuise, viscolind zăpada şi pe sus şi pe jos, iar în faţa blocului unde o lăsasem pe „Rosinanta" crescuse un troian înalt. Mă gîndeam cu îngrijorare la „ştraseul" nostru, la globurile de pe tufa de ienupăr — viforniţa le putea smulge de pe crengi — şi mă irita faptul că de luna ianuarie mă mai despărţeau încă douăzeci şi patru de ore. Ore pustii şi cu totul de prisos. Mi-am spus că „Rosinanta" ar fi mai bine să ierneze aici : oricînd se putea întîmpla să am nevoie de ea şi-apoi era mai plăcut s-o ştiu acasă, aproape de mine. Doar cineva trebuia să rămînă şi cu mine !

Viforniţa se abătea de pretutindeni, iar în staţia autobuzului lumea sta zgribulită, în grupuri mici, mai ales perechi-perechi. În mine creşteau tot mai mult întristarea şi obida la gîndul că ziua de ieri se dovedise a fi mult prea scurtă şi înşelătoare : din ea nu ne rămăsese nimic care să fie numai al nostru, pentru totdeauna. Ziua de ieri n-a fost decît o născocire de-a noastră, căci de revenit, am revenit fiecare de unul singur în realitatea „volobuiască". Şi nici Volobui nu-i majordom, ci soţul legitim al Irenei, tatăl copilului ei şi al lui. În timp ce eu nu-s decît un venetic ! Şi pe deasupra, un coate-goale. Un venetic şi-un coate-goale, un fîţăngău cu pompon în vîrful beretei ! Un flacon de parfum n-am putut să-i cumpăr ! Ce poate fi mai dezonorant ?... Dar felul în care i-am primit în dar ceasul ! Vezi Doamne, am fost mişcat peste poate, dar nu m-am gîndit că ceasul s-ar putea să fi fost cumpărat din banii lui Volobui ! Din pensia lui pentru anii de serviciu prestaţi la puşcărie !...

N-am mai stat să aştept autobuzul şi am pornit-o pe jos, încercînd să mă conving pe mine însumi că-mi lipsesc cele patru copeici cu care să-mi pot scoate biletul. Că nu le am şi nici nu le voi avea, că nici luna ianuarie nu-mi va fi de ajutor şi că aşa îmi trebuie ! Mergeam întruna, tot aşteptînd ca dintr-o clipă în alta viforniţa să-mi smulgă bereta din cap. N-aveam să fug după ea, s-o ridic de jos, căci şi asta trebuia să mi se întîmple : să mi-o smulgă viforniţa. Vîntul şi zăpada se abăteau peste mine cînd din spate, cînd dintr-o coastă, or eu voiam să mă şfichiuiască peste obraz, de aceea am tot trecut cînd pe un trotuar, cînd pe celălalt, şi din nou am traversat strada, însă pretutindeni era acelaşi lucru. Ajuns pe pod, mi-am scos ceasul de la mînă şi l-am azvîrlit peste balustradă. Îmi făcusem socoteala că va cădea în apă peste cinci secunde şi în acest răstimp l-am prins, în gînd, de trei ori din zborul lui, şi de patru ori l-am azvîrlit din nou.

După pauza de la prînz, am aflat, încasîndu-mi cele patruzeci şi cinci de ruble, că femeile din editură primiseră salariul pe data de treizeci. Cu

toate că acest lucru nu schimba cu nimic situația — chiar dacă Irena îmi cumpărase ceasul din banii ei, de cheltuit avea să cheltuiască tot din banii lui Volobui — am simțit totuși un sentiment de ușurare venit parcă să-mi risipească îndoielile. Plecînd de la editură, am intrat la un magazin universal. Ceasul m-a costat treizeci și trei de ruble, iar brățara două. Am mai cumpărat o sticluță de parfum „Lăcrămioare argintii“ și un Hopa-Mitică — o păpușă durdulie, cu ochi albaștri și nițel sașii. Am rugat-o pe vînzătoare să nu mi-o împacheteze, apoi am plecat acasă pe jos. Am tot mutat păpușa cînd la o subțioară cînd la cealaltă, și-atunci ea suna cu un clinchet dublu, melodios, făcîndu-i pe trecători să se oprească locului, mirați și parcă rămași în așteptare. Erau însă prea puțini trecători pe stradă...

Acasă, a trebuit să mă apuc numaidecît de spălat pe jos. Pe dușumeaua proaspăt spălată e atît de plăcut să umbli desculț, iar după ce ea se usucă, nu te împiedică nimeni s-o speli din nou, de data aceasta în ordine inversă : mai întîi la bucătărie, după aceea pe sală, pe urmă în odaie...

La ora zece și jumătate, poștașul, un băiețandru încălțat cu niște uriași bocanci de schi, mi-a adus o telegramă. Mie ! În telegramă sta scris : „Anul nou intre casa ta precum bunul uriaș precum pasărea albă albatros purtînd tolba plină bucurii stop al tău albert“.

Albert al meu pesemne nu știa că albatroșii cei albi au aripi negre. În zbor, aripile lor nu bat și nu se închid niciodată și se văd de departe, ca tot ce-i negru sub soare. Așa încît albatrosul este mai curînd o pasăre neagră și nu una albă !...

Începînd din primele zile ale lui ianuarie, n-am mai fost cu gîndul decît la revista care trebuia să-mi sosească prin poștă. Mă gîndeam întruna la ea : acasă, la serviciu, în autobuz, de dimineață pînă seară. Printr-o convingere pe care nici eu nu mi-o puteam explica, ajunsesem la ideea că pachetul cu revista va trebui să-mi sosească la data de șaptesprezece, și acest număr fără soț căpăta încet-încet în închipuirea mea semnificația sumbră a unui termen fatal, cînd îmi va fi sortit să aflu dacă sînt condamnat sau supus grațierii : nici acum nu eram încredințat pe deplin că *Albatroșii* aveau să-mi vadă lumina tiparului — pachetul ar fi putut să conțină și manuscrisul inițial. Acasă făcusem în zilele acelea o ordine și o curățenie ideale. Toate obiectele casnice — ambele scaune, ceainicul, furculița, lingura, scrumiera — se aflau la locurile lor stabilite cu strictețe, așteptînd cu bunăvoință ca la un moment dat să fie nevoie de ele. Această atitudine de așteptare ospitalieră era exprimată prin faptul că ceainicul, de pildă, era îndreptat cu partea din față spre cel care ar fi intrat în bucătărie, iar mînerul îi era nițel ridicat : doar să întinzi mîna și să-l iei, ca să-ți faci ceaiul ; lingura și furculița se aflau în dulăpiorul de bucătărie, cu fața în jos, la rîndul lor gata să fie luate de acolo. În fiecare dimineață, plecînd la serviciu, luam cu mine cîte o felie de pîine și o făceam firimituri peste caroseria înzăpezită a „Rosinantei“, drept hrană pentru vrăbii. Urcîndu-mă în autobuz, mă grăbeam să-i mulțumesc taxatorului pentru biletul primit. Eram deosebit de atent și politicos cu toată lumea, căutînd astfel să îmbunez și să îndemn la reciprocitate acel ceva necunoscut și abs-

tract care mă amenința întruna cu ziua de vineri, șaptesprezece ianuarie.

Cu Irena nu m-am mai întîlnit, doar o sunam din cînd în cînd la telefonul de la birou, „greșind" ca și altă dată numărul. Așa aflam amîndoi că sîntem bine, sănătoși.

Tot atunci am mai încercat o dată să ajung la o apropiere între mine și Pevniov, dar fără nici un rezultat. Răul, după cum mi-am dat seama în cele din urmă, nu pornea de la mine, ci de la cei care ne vizitau, mai ales de la cei care o făceau pentru prima oară : din nu știu care motiv, veneau cu toții mai întîi la biroul meu, iar eu nu puteam să nu-i întîmpin cu un plus de bunăvoință, căci prin pasiunea care mă mistuia și prin tainica speranță ce-o aveam cuibărită în inimă, mă înrudeam cu ei îndeaproape. Acești vizitatori erau poeți. Mai bine zis, cei care aspirau la acest titlu. Printre altele, am descoperit tot atunci cît de adîncă e prăpastia care îl desparte pe grafomanul de la oraș de cel din provincie. Orășeanul e posac, încăpățînat și are dinainte o atitudine ostilă față de felul cum îi vei aprecia versurile, în timp ce provincialul e duios de timid și înclinat spre ploconeală și servilism. Aceștia din urmă îmi plăceau mai mult decît primii, deși nici față de cei de la oraș nu mă arătam mai puțin binevoitor, înainte de a-i îndrepta spre biroul lui Pevniov. Acolo îi întîmpina de fiecare dată chipul posomorît al specialistului în poezie, de aceea, la plecare, ei mă salutau vădind o arzătoare speranță de a mai reveni aici, spre a se bucura atunci de-o primire mai bună. Pevniov nu putea pricepe ce flacără mistuie

inimile acestor oameni, ca și pe a mea, dealtfel. Îi lipsea cu desăvîrșire simțul umorului și nu-i venea bine deloc să stea cu mine în aceeași încăpere.

Revista nu-mi sosi pe șaptesprezece, ci pe șaisprezece. Romanul meu era publicat primul, dar n-am izbutit o vreme să citesc nici un rînd : literele o zbugheau care încotro, mișunau și se amestecau între ele, paginile împrăștiau nu știu de ce un miros ațîțător de acid formic și, pe lîngă asta, îmi era cu neputință să-mi iau ochii de la fotografia mea : apărusem acolo c-o frunte lată, cu ochii mijiți a dispreț și a înfumurare. Am aflat atunci prima oară că povara bucuriei este mai grea decît cea a durerii : cînd ești necăjit, mai păstrezi speranța că lucrurile se vor îndrepta, pe cînd aici totul se împlinise pînă la capăt, iar altceva care ar fi putut să-i urmeze nu se prea întrevedea, căci timpul se oprise în punctul culminant al binelui, mai presus de care nu se mai putea întîmpla nimic. Totul era exact așa cum prevăzusem : îmi venea să țip în gura mare, și acum știu prea bine de ce omul primitiv scotea răcnetul acela prelung, victorios, cînd izbutea să vîneze ceva ori să-și înfrîngă dușmanul ; urletul nu-i vestea numai bucuria, dar și teama că nu-i va putea face față de unul singur ; era totodată și un strigăt de ajutor ! În interiorul „Rosinantei" se făcuse mai frig ca afară. Am stat cîteva minute cu ea, promițîndu-i că-i voi cumpăra cauciucuri noi pentru toate roțile, îndată după încasarea onorariului. Se răcise tare de tot în aceste zile și claxonul îi sună înfundat și răgușit, astfel că n-am izbutit defel să ne vestim, printr-un semnal victorios, bucuria.

Auzindu-mă că intru pe uşă, Pevniov nu se obosi să-şi ridice privirea. Nu părea nici astăzi prea arătos la biroul acela al lui, aşezat oblic în colţul odăii : lumina de afară îi venea din spate, din care cauză chipul cufundat în penumbră îi arăta încă mai turtit şi parcă uzat. Pentru că a venit vorba de dînsul, trebuie să mai spun că de cînd mă mutasem dincoace, el nu şi-a schimbat deloc cravata — cînepiu-verzuie şi răsucită ca un bătător de ouă — cămăşile schimbîndu-le şi pe acestea destul de rar, poate pentru că erau de culoare închisă. Dacă Pevniov nu s-ar fi arătat atît de căpăţînos faţă de mine, l-aş fi sfătuit demult — în mod colegial, desigur — să aibă mai multă grijă de veşmintele sale şi, în primul rînd, de indispensabili : cînd sta pe scaun, îi ieşeau afară de sub pantaloni. El nu-şi dădea seama de asta, dar cum le venea oare altora să-i vadă încă de la uşă capetele zdrenţuite ale bentiţelor, care îi înfăşurau gleznele costelive ! Ar fi putut foarte bine să le acopere cu ciorapii, iar nu să şi-le lege, naiba să-l ia, pe deasupra lor ! L-aş fi rugat de asemenea să-mi satisfacă şi mie o dorinţă, şi anume, să nu-şi mai frece la fiecare cinci minute tocurile pantofilor de duşumea, căci frecarea cauciucului de parchet scoate un sunet care te zgîrie pe creier, la fel ca o răzuitoare tocită pe care ai freca-o de un geam. Pevniov citea „Ogoniok“ ori poate „Krokodil“ şi nu-mi răspunse la salut. M-am gîndit atunci cît de trainic se unise şi se amestecase în el nimicnicia cu aspectul lui jalnic şi totodată că este amoral să laşi neobservată o atitudine urîtă a celui alături de care lucrezi. Mai ales în momentul în care ţi-ai dat seama că persoana ta a început să dispună de-o anume autoritate morală. Nu-i aşa că aveam dreptate ? Tocmai de aceea i-am şi spus că, după cum mi se pare, l-am salutat intrînd mai adineaori în odaie. Drept răspuns, mormăi că-i un lucru pe deplin posibil.

— Ba eu sînt convins că te-am salutat, i-am spus.

— Nu te-a silit nimeni s-o faci, ripostă el. Atunci i-am explicat că nu-i vorba de dînsul, ci de mine însumi, eu fiind nevoit să fiu politicos faţă de el, de vreme ce stă în aceeaşi încăpere cu mine.

— Ba dumneata stai cu mine, nu eu cu dumneata ! explodă Pevniov. Şi afară de asta să ştii că nu mă consider obligat să fiu politicos faţă de dumneata !

I-am spus că în acest caz poate să considere că de azi înainte nu mă voi considera nici eu obligat să fumez afară, pe culoar. Nu-mi răspunse nimic, iar eu mi-am scos haina, m-am aşezat la biroul meu şi mi-am aprins o ţigară — în silă, pentru că nu-mi venea să fumez pe stomacul gol.

— Ce nu-ţi place la mine, tovarăşe Pevniov ? l-am întrebat.

— Crezi că trebuie neapărat să-mi placi ? făcu el. Doar nu eşti balerină ?

— Într-adevăr, parcă n-aş fi, i-am spus. Dumneata ai o simpatie deosebită pentru balerine ?

— Nu am o simpatie deosebită pentru nimeni, îmi răspunse iritat. Şi lasă-mă, te rog, să lucrez !

— Îmi face impresia că nu-i prea agreezi pe cei care nu-ţi sînt inferiori din punct de vedere al farmecului trupesc, i-am spus, iar dacă asta se referă numai la bărbaţi, înseamnă că te afli în perioada de menopauză.

Mi se păru atunci că Pevniov fu gata să se ridice de la birou şi să iasă din odaie. Nu făcu însă decît să mai scîrţîie o dată cu tocurile pe duşumea şi să rămînă pe loc. Atunci am ridicat receptorul telefonului şi am sunat-o pe Irena. Îmi răspunse cu o voce slabă, palidă.

— Îmi face plăcere să vă salut, Albert Petrovici, i-am spus pe un ton mai tandru decît ar fi trebuit.

— Să ştii că sînt singură, îmi răspunse Irena. Ai primit vreo veste plăcută ?

— Da ! i-am spus. Chiar astăzi, de dimineaţă.

— Ce anume ? Ţi-a sosit revista ?

— Aveţi perfectă dreptate !

— Nu, zău ? Spune mai repede !

— Romanul i-a fost publicat.

— Al cui roman ?

— Al aceluia, din fotografie. Nu seamănă deloc cu el, nici nu l-am recunoscut...

— Dumnezeule ! Au pus fotografia altcuiva ? !

— Nu. Pare el altcineva. Unul plin de sine şi cu nasul pe sus.

— Cred şi eu ! Te felicit ! Aşa le trebuie !...

— I-am asigurat că diseară o să veniţi şi dumneavoastră.

— Unde să vin ? Ce ai mai născocit ?

— Ne-au rugat să nu venim mai tîrziu de ora şapte, am ţinut să precizez.

— Imposibil.

— Ne garantează o primire demnă de noi, am adăugat.

— Nu... Să-mi aduci te rog revista aici, la editură. Timp de cîteva zile am să lucrez singură, pricepi ? Gata. Mi-a venit un autor. La revedere.

— Desigur. Costum negru, cămaşă albă, cravată de culoare închisă, am rostit eu în receptorul amuţit, special pentru Pevniov. Tocmai de aceea, am continuat după o clipă de tăcere. Acolo se consideră că după oamenii de talent vin în primul rînd cei care sînt capabili să le aprecieze valoarea. Întocmai ! Am să viu să vă iau cu maşina mea. La revedere.

Să-mi fi văzut Pevniov maşina !

Într-una din primele zile ale lui februarie, băiatul cu bocancii de schi îmi aduse la o oră matinală avizul pentru un mandat poştal. Suma indicată acolo era formată din patru cifre. Mulţumindu-i băiatului, nu mi-am mai recunoscut vocea : căpătase nişte ciudate inflexiuni de coloratură. Afară era linişte, ger şi o lumină sclipitoare, dar eu mă simţeam ca şi cînd aş fi făcut de cart pe traulerul nostru în două schimburi la rînd, pe vreme de furtună : mă clătinam şi paşii îmi erau nesiguri. În holul poştei creştea într-un hîrdău verde un palmier cenuşiu. Ducîndu-mă spre fereastra din spatele lui, m-am aşezat pe pervaz şi abia după aceea m-am apucat cu chiu cu vai să completez talonul mandatului.

— Casa de economii e la ghişeul cinci. Doriţi să depuneţi o sumă ? mă întrebă casiera. I-am spus „nu" şi nici de data aceasta nu mi-am recunoscut vocea. Începuse să mă doară ceafa, iar în faţa ochilor îmi tot sclipeau, ca un miraj, doi licurici roşii. În cabina telefonică, aflată tot acolo, în hol, am zărit pe policioară două mănuşi de damă, din lînă albă. Prin despicătura uneia dintre ele ieşea la

iveală colţul unei hîrtii de cinci ruble şi un bilet de autobuz. I-am comunicat Irenei că am primit onorariul şi că mă aflu la poştă. Rămase tăcută cîteva clipe, apoi îmi spuse că-i pare bine să audă acest lucru.

— Mă simt cam rău şi mă tem că n-am să pot ajunge pînă acasă, i-am spus.

— Şi-atunci ce-i de făcut, Nikolai Gordeevici? Manuscrisul dumneavoastră trebuie să-l predau pînă la sfîrşitul săptămînii. Cînd plecaţi din oraş? mă întrebă Irena.

— Mă găseşti aici, în spatele unui palmier.

— Nu puteţi să ne trimiteţi prin cineva intervenţiile?... Atunci n-am încotro. Într-un sfert de oră am să vin chiar eu la dumneavoastră. Da, adresa o ştiu...

Am trecut din nou în spatele palmierului şi am început să mă uit pe fereastră. Durerea de la ceafă şi licuricii din ochi continuau să mă sîcîie. Mi-am amintit atunci de Boris Rafailovici şi de tuşa Mania şi m-am întrebat ce-aş putea să le cumpăr. Pe urmă am zărit-o pe Irena. Traversa strada chiar în dreptul poştei, ducîndu-şi mîinile în lături, cu gestul pe care îl fac de obicei copiii, cînd patinează. Căciuliţa îi sta pe-o ureche, iar în mîini avea nişte mănuşi albe, de lînă.

— Ce-i cu tine? mă întrebă venind la mine în ascunzătoarea din spatele palmierului. Mănuşile îi erau la fel cu cele pe care le văzusem în cabina telefonică. Identice. Ce-ai păţit? Ţi-e rău?

— Ba nu. Mi-a trecut. Pur şi simplu n-am izbutit să trec pragul sonic.

— Care prag? Ce vrei să spui cu asta?

— Mă refer la calitatea mea de autor, i-am spus. Înălţimea şi viteza au fost prea mari, iar capul meu mult prea mic. Şi n-a rezistat...

— Vorbeşti prostii. Nu eşti decît obosit... Vrei să stăm undeva, la un bar? Ziua, cred că-i lume puţină.

— Acasă am un dar de Anul Nou pentru tine. Poate vii să ţi-l dau? i-am spus.

— N-o face pe şiretul, se strîmbă Irena.

— Un fel de Hopa-Mitică şi o sticluţă de parfum. Zac la mine de la treizeci şi unu decembrie.

— Şi de ce pînă acum nu mi-ai spus nimic?

— Toate astea m-au costat vreo patru ruble, dar astăzi nu mă mai jenez să ţi le dăruiesc, i-am mărturisit.

— Pentru că acum eşti în stare să-mi iei un dar mai scump?

I-am scos mănuşa din mîna stîngă şi m-am uitat înăuntru. Se afla acolo un bilet de autobuz şi o hîrtie de cinci ruble. Cabina telefonică nu se putea vedea prea bine din spatele palmierului şi-atunci m-am dus pînă în dreptul ei, dar pe policioara dinăuntru n-am mai văzut nimic.

— Tu crezi în telepatie? am întrebat-o pe Irena şi i-am relatat întîmplarea cu mănuşile.

— Să mergem acasă, am să te conduc, îmi spuse ea cu îngrijorare.

— Crezi că mi-a sărit vreo doagă? Să ştii că mănuşile acelea le-am văzut tot atît de limpede, cum te văd acum pe tine, i-am spus.

— Bine, bine, lasă.

— Să ştii că am pus şi mîna pe ele, i-am spus. Am văzut şi biletul. Şi cele cinci ruble!

— Cînd mi-ai telefonat, n-aveam nici biletul, nici hîrtia de cinci ruble. Mi-a adus-o Vladimir Iurievici, înainte să plec, cînd îmi şi pusesem haina. Hai, mai bine, să ne ducem acasă !

Pe stradă, Irena îmi porunci să merg înainte. Oprindu-mă în faţa magazinelor alimentare din drum şi, întorcîndu-mi privirea spre dînsa, o vedeam că-şi încetineşte şi ea paşii şi se uită înapoi.

Eram pentru prima oară amîndoi la mine acasă. Irena îşi scoase mănuşile şi căciuliţa. Haina de blană însă şi-o strînse pe ea, aşezîndu-se pe scaun, ca înaintea unui drum lung. N-am rugat-o să şi-o dezbrace şi nici eu nu mi-am scos scurta. Păpuşa şi parfumul se aflau pe capacul rabatabil al biroului-secretar, în dreptul lumînărilor, şi Irena merse într-acolo pe lîngă patul nefăcut, ca pe o margine de prăpastie.

— Altceva nu mai am nimic, i-am spus, neavînd în vedere numai parfumul şi păpuşa. Într-adevăr, în afară de-o franzelă şi de nişte cafea solubilă, nu mai aveam nimic de mîncare. Poate să dau fuga la un magazin, să cumpăr cîte ceva ?

— Nu-nu ! Trebuie să plec la editură, rosti cu asprime şi fără să mă privească. Atunci i-am spus ce sumă de bani încasasem mai adineaori şi, în clipa următoare, dădu, nervoasă, un ghiont păpuşii de pe birou, făcînd să i se audă clinchetul subţire şi trist al clopoţelului.

— Spune-mi... chiar te-ai simţit rău acolo, la poştă ?

— Nu m-am simţit în nici un fel, i-am spus. Dealtfel nici tu de la o vreme nu mai simţi nimic ! Ţi-ai îmbunătăţit relaţiile de acasă, odată cu sosirea Anului Nou ?

Se răsuci spre mine ca sub o lovitură de cravaşă.

— Trebuie să plec ! Altfel o să ne certăm...

Îmi ştiam calitatea de a-mi nimici pe moment tot ce aveam mai frumos în suflet, de a întina acea tainică şi sfîntă imagine căreia doar cu o clipă înainte îi strigam fără glas cît îi sînt de devotat, cît îmi este de dragă. Îmi cunoşteam prea bine întunecata şi neiertătoarea forţă a slăbiciunii şi, pentru a o împiedica să se prăvale asupra Irenei, i-am spus că sînt un nemernic crescut pe la orfelinate, că nu m-a durut şi nici nu mă doare nimic, cît despre mănuşile acelea, am minţit-o cu intenţia de a o aduce cu tot dinadinsul în strada Gagarinskaia.

— Asta e ! i-am spus. Îţi place ?

— Să nu vorbeşti ce nu trebuie, îmi spuse Irena cumva, de la distanţă, încercînd parcă, de data aceasta, să-mi ia apărarea. Ai născocit chiar acum totul ! Doar îmi dau seama... Prostule ! Hai să plecăm de aici. Te rog. Aici nu avem dreptul să stăm. Aici ne sîntem străini...

— Unde să ne ducem ? La editură ?

— Să mergem la noi, în pădure.

— Doar ea n-are şenile, i-am spus, referindu-mă la „Rosinanta".

— Poate o să-l găsim din nou pe omul acela cu tractorul.

— Era un greder, nu un tractor, i-am spus. Şi ce-o să creadă omul acela despre noi ? Doar asta nu te lasă nepăsătoare, nu-i aşa ?

— Ba cu totul nepăsătoare. Important e ce gîndesc eu însămi despre noi amîndoi.

Afirmaţia nu corespundea pe deplin adevărului, totuşi n-am contrazis-o. Parfumul Irena şi l-a luat cu ea, păpuşa însă mi-a lăsat-o, căci n-avea unde s-o ascundă şi-apoi clopoţelul cu pricina nu suna totdeauna la momentul potrivit.

Pe „Rosinanta" am găsit-o cu ambele roţi din spate pe jantă. Judecînd după forma spintecăturilor din cauciucuri, se putea deduce că au fost făcute cu un obiect gros, în trei muchii, pesemne cu o pilă ascuţită la capăt. Irena se dusese să mă aştepte la staţia de autobuz, unde trebuia să viu cu „Rosinanta". Pînă la pauza de la prînz nu mai rămăseseră decît vreo zece minute, de aceea ne-am hotărît să mergem la barul de la aeroport. Şoferul taximetrului în care ne-am urcat se dovedi să fie bătrîn şi morocănos : există oameni dintr-ăştia cu fizionomii acre, care te fac să cugeţi îngrijorat la o posibilă perforare a ulcerului duodenal de care vor fi suferind. Sînt nişte persoane cît se poate de antipatice, dispuse în permanenţă să se pună cu răutate de-a curmezişul, atunci cînd le adresezi vreo rugăminte. Astfel, în momentul în care i-am spus : „vă rog, ceva mai repede", şoferul merse cu o viteză doar de patruzeci de kilometri pe oră. Eu cu Irena ne aşezasem în spate. Am îmbrăţişat-o pe furiş şi am atras-o spre mine.

— Vezi ? îmi spuse ea în şoaptă. Acum sîntem noi, cei adevăraţi. Mă făcu să mă aplec spre dînsa şi-mi spuse la ureche drept cine s-a simţit cînd a fost la mine acasă. Era un cuvînt urît, însă ea îl rosti într-un fel nestingherit, mişcător, astfel că am sărutat-o din nou, iar în clipa următoare şoferul mări brusc viteza : ne observase pesemne prin oglinda retrovizoare. Ca şi data trecută, la bar totul

era plăcut şi elegant, însă măsuţa din spatele ficusului se dovedi să fie ocupată. Am găsit o altă măsuţă, liberă, chiar în faţa ei. I-am întins Irinei lista şi, aşezîndu-mă pe scaun, am simţit cu bucurie cît de împovărat mi-e buzunarul de la spatele pantalonilor, în care îmi mutasem pachetul cu bani din buzunarul dinăuntru al scurtei.

— Sînt convinsă că ţi-ai revenit pe deplin, îmi spuse cu ironie Irena. Într-adevăr, mă simţeam mai bine. Cam ce-ai vrea să comanzi ?

I-am spus.

— Eram sigură ! Vasăzică, o sticlă de şampanie demi-sec...

— Trei sticle, i-am spus. Irena mă privi cu atenţie, apoi dădu afirmativ din cap. Am comandat gustări — multe, ca să ne fie masa plină — precum şi şase batoane de ciocolată.

— Să stea aici, unul peste altul, îşi spuse sieşi, cumva cu un glas orfan, Irena. Am mîngîiat-o pe mînă şi am ameninţat-o că vine uriaşul. La măsuţa noastră de data trecută, cea de lîngă ficus, şedeau trei fetişcane, semănînd între ele ca nişte pui de curcă scoşi din incubator. Aveau pe masă două sticle de porto sau de vermut şi trăgeau din el vîrtos, turnîndu-l în păhărele de votcă. Şampania am destupat-o fără zgomot, deşi aş fi vrut tare mult să-i sară dopul pînă-n tavan.

— Pentru romanul tău ! îmi spuse Irena, ridicîndu-se în picioare şi înălţîndu-şi sus de tot cupa. Îşi bău şampania încet, cu înghiţituri sacadate, dîndu-şi cu efort capul pe spate, încît muşchii de la gît i se încordară şi-i ieşiră în afară, iar printre ei se săpă din nou gropiţa aceea, ca la un contrabas. Fetele de la masa vecină izbucniră în rîs. Fumau

toate trei, căscînd ochii la noi, iar Irena, auzindu-le rîsul, se așeză cu sfiiciune pe scaun și își netezi gulerul bluzei. Prostuța ! Fiecare din cele trei fetișcane păreau acolo, la masa lor, cu cel puțin patruzeci de ani mai bătrîne decît dînsa. Fiecare ! Am pus sticlele în flanc cîte una pe masă, cu fața spre ficus, iar printre ele am rînduit batoanele de ciocolată așezate pe-o muchie.

— Te porți copilărește, rosti, cu ochii în farfurie, Irena. Cu cine te pui ? Sînt niște prostuțe. Și ne-ar putea fi... nepoate.

— Cu asemenea genunchi ? am ripostat. Privește-le și tu cum arată ! Parcă ar fi niște cioturi. Nu pot să sufăr genunchii teșiți.

— Nu exagera, îmi spuse Irena. Te-ai supărat pe ele din cauza mea, nu-i așa ?

— Descheie-ți bluza la gît, am rugat-o.

— De ce ? se miră ea.

— Ai să te simți mai în voie.

— Nu... Acum totul e în ordine... Uitasem pentru o clipă că sîntem de aceeași vîrstă.

Totuși își mută scaunul să stea cu spatele spre ficus, apoi, ca să schimbe subiectul discuției, mă întrebă ce părere am : vom mai găsi oare globurile noastre în pădure ?

— Ia și mănîncă, i-am spus. Îți amintești ce ți-a spus cîndva băbuța Zvukariha ? Spune-mi, cum îți mai merg treburile ?

— Bine... L-am adus în serviciu la noi pe Vladimir Iurievici. Ca retușor... Și pentru că a venit vorba, să știi că m-a întrebat deunăzi unde ai dispărut. Să-i dau să-ți citească romanul ?

Am turnat din nou șampanie în pahare. Era foarte rece, de aceea am prins paharul Irenei în

palme, să i-l încălzesc. Palmele îmi înghețară îndată și-am avut senzația că printre degete au început să-mi mișune și să mă înțepe niște furnici micuțe și iuți, din cele care se adăpostesc prin cioturile putrede, aflate pe margini de lacuri. Aceste vietăți scîrnave, alb-gălbui, sînt nemaipomenit de rele : am avut de mai multe ori prilejul să văd cum atacă ele cîte o furnică din acelea negre, frumoase, care își fac furnicare înalte, ca niște piramide, și cum o omoară înfigîndu-i-se cu o mișcare convulsivă, dezgustătoare, pe la încheieturi. I-am spus asta Irenei, mărturisindu-i totodată cu cîtă amărăciune copilărească, născută de întîrzierea cu care veneam să pedepsesc răutatea, le dădeam foc unor asemenea cioturi putrede în timp ce-mi scriam, pe malul lacului, *Albatroșii*.

— Da-da. Furnicile galbene... rosti Irena, privindu-mă fără să mă vadă. Știi că pe un om poți să-l urăști numai pentru că-l vezi chinuindu-se din cauza ta ? mă întrebă apoi, fără nici o legătură cu istorisirea mea de adineaori despre viața furnicilor. N-am vrut însă ca Volobui să se afle la ora aceea lîngă noi, de aceea i-am spus Irenei că șampania i s-a încălzit.

— Ba nu, stai să-ți spun... Oare de ce n-ar putea... să moară ! Fără să fie bolnav... Bărbaților de vîrsta lui li se întîmplă adeseori să facă crize de inimă, chiar în timp ce dorm !

— Hai să ne bem șampania, am rugat-o.

— E un lucru josnic să-i doresc așa ceva, totuși mă gîndesc la asta, mă gîndesc ! Și-apoi nu m-ai întrebat chiar tu mai adineaori cum îmi merg treburile ?

Mi-am băut paharul de şampanie fără ca ea să se atingă de-al ei, apoi m-am apucat să tai marginile feliilor de caşcaval şi să mut din loc farfuriile cu gustări. În general, masa ne era mult prea încărcată. Irena îşi privea în neştire paharul plin : pe fundul lui se năşteau şi urcau necontenit la suprafaţă şiruri de mărgeluşe aurii — naiba ştie de unde se iscau atîtea ! Tăcurăm o vreme şi unul şi celălalt, pe urmă Irena o strigă pe ospătară, iar eu i-am achitat nota de plată.

Dacă nu ne-ar fi ieşit atunci în cale Dibrov, eu nu i-aş fi mărturisit niciodată Irenei ce se petrecuse cu mine la masă, atunci cînd ea a stat să-şi privească şampania din pahar, aşteptîndu-se ca eu s-o mîngîi şi s-o îmbărbătez : în clipele acelea am văzut-o rea, bicisnică şi... bătrînă. Pe lîngă ceea ce-mi spusese despre Volobui, în apărarea căruia, după cine ştie ce legi neştiute şi în afara voinţei mele, păru să mi se repeadă întreaga fiinţă, mi-am mai amintit cu silă şi de clătita pe care o furase ea cîndva şi tot ca atunci, în toamnă, mi-am pus întrebarea cum de a izbutit aceasta să-i încapă pe creştetul capului ! Din bar am plecat pe rînd, pentru că m-am decis să iau cu mine batoanele de ciocolată, precum şi cele două sticle de şampanie, neîncepute. Cînd am ajuns la garderobă, Irena, gata îmbrăcată, cobora scara : barul se afla la etajul întîi. I-am dat garderobierului tichetul împreună cu o rublă jubiliară, iar omul mă ajută să-mi pun scurta. Mi-am dat seama atunci că e mult mai uşor şi mai simplu să dai drept „bacşiş" o rublă metalică, decît una de hîrtie, de fapt ca şi s-o primeşti ; în orice caz întîlnirea mea cu garderobierul ne-a adus satisfacţie amîndurora. Cît despre Dibrov, pe acesta l-am zărit încă de pe palier : urca spre bar însoţit de un bărbat înalt, cu chipul ars de soare. Omul purta mocasini ornamentaţi, cum sînt cei din Iakutia, precum şi o scurtă din piele de cerb. Irena se întîlnise cu ei faţă în faţă şi l-am zărit pe Dibrov salutînd-o cu un gest energic şi politicos. M-am gîndit în clipa aceea să urc scara în fugă şi să intru la toaletă, însă acolo, sus, rămăsese garderobierul de la care abia îmi luasem, cu atîta demnitate, rămas bun. Cînd am dat ochii cu cei doi, Dibrov mă privi o clipă, distrat, apoi se uită în altă parte, totuşi am avut timp să-l salut cu un gest la rîndul meu energic şi politicos. Nu-mi răspunse şi trecu mai departe. Cred că nici nu m-a recunoscut aşa cum eram, cu bereta aceea cu pompon, pe care nu mi-o mai văzuse pînă atunci, şi cu cele două sticle de şampanie pe care le ţineam în braţe, lipite de piept, aşa cum ar purta o pereche de pisoi cei care iubesc animalele.

Irena se oprise în hol şi mă privea ironică.

— Cam aşa ar începe conflictul într-un roman de duzină, îmi spuse, referindu-se la întîlnirea noastră cu Dibrov. Spune-mi, l-ai salutat ?

Nu părea nici stingherită, nici încurcată, iar eu, pentru orice eventualitate, am asigurat-o că nu m-a recunoscut.

— Pentru că ţii într-un mod atît de original sticlele ?

Nu vedeam nici un motiv al optimismului de care dădea dovadă şi am ţinut să-i spun acest lucru.

— N-o să păţim nimic, fii liniştit. Trebuie doar să-i explicăm de ce am venit aici în orele de serviciu. Să-i duci mîine revista : a şi apărut pe la chioşcuri. Restul Dibrov îl cunoaşte, îmi spuse Irena.

— Ce anume cunoaşte ? am întrebat-o.

— O, Doamne, povestea noastră, desigur.

N-am priceput nimic. Mîinile îmi înţepeniseră pe sticlele acelea de şampanie, şi-apoi era oarecum penibil, ba chiar primejdios să mai stăm acolo, în dreptul scării, căci Dibrov putea din moment în moment să coboare de la bar. De aceea, traversînd vestibulul, ne duserăm spre sala de aşteptare, unde nu se aflau decît două, trei persoane şi ne aşezarăm pe-o bancă de lemn cu spătar înalt. Pe fereastra dinaintea noastră se vedea întreg aeroportul.

— Ştii, pînă acum n-am vrut să-ţi spun... Cel care ne-a văzut atunci a fost Pevniov. Şi s-a dus îndată să-i raporteze lui Dibrov, îmi spuse Irena.

— Că ne-am sărutat ?

— Da. Mi-a spus-o Vera într-un moment de sinceritate.

— Dar pe ea cine a informat-o ?

— Tot Pevniov. E locţiitorul ei în comitetul sindical.

— Ce nevoie a avut să ne spună lui Dibrov ? am întrebat-o.

— Pevniov... e neînsurat, făcu printre dinţi Irena.

— Şi ce-i cu asta ?

— Va rămîne toată viaţa neînsurat. Asta îi e soarta... De ce te uiţi aşa la mine ?

— De aceea nu poate suporta să vadă pe cineva sărutîndu-se ? Lepădătura asta de la toaletă publică ! am rostit eu cu năduf. Irena mă întrebă

bănuitoare ce înseamnă asta şi i-am explicat în termeni cît mai decenţi.

— Ptiu, ce porcărie ! făcu ea cu dezgust. Dar ştii cum îţi pronunţă acum Vera numele ? Erjun.

— N-are decît, i-am spus. Totuşi, de ce crezi că Dibrov va fi dispus să ne protejeze ?

— Nu-i vorba de nici un fel de protecţie. Numai că oamenilor egocentrici ca Dibrov le place să constate că sprijinul venit din partea unor aleşi contrabalansează dispreţul mulţimii, pricepi ?... Ştii că el îmi plăcea foarte mult ? Înainte de a te cunoaşte pe tine.

— Eşti o zănatică, i-am spus, atins în amorul propriu.

— Iar tu eşti Erjun !... Vrei să-mi spui ce-a fost cu tine la bar ? Continui să fii gelos ?

N-am putut s-o mint şi nu i-am ascuns decît ceea ce gîndisem despre clătita aceea : cum de i-o fi încăput pe cap.

— Prostule, făcu, uimită, Irena. Tu îţi mai închipui şi astăzi că eu vin de acolo, din cer, arătă ea spre tavan. Să ştii că sînt o femeie foarte pămînteană. Am viaţă în mine. Şi te iubesc aşa cum iubeşte oricare muiere. Dar n-am să plec de acolo cu voia mea. Nu sînt în stare s-o fac... De aceea, din cînd în cînd, încep să-mi imaginez şi să doresc asemenea lucruri care să-mi redea libertatea, încît dacă ţi le-aş povesti, ţi s-ar face părul măciucă. Tu fireşte că eşti mai bun decît mine... Doar nu numai dintr-o solidaritate bărbătească i-ai luat apărarea. Tu ai un suflet bun şi nobil...

— Pe dracu ! i-am spus fără a mă menaja cîtuşi de puţin. Sînt de-o mie de ori mai rău decît tine !

Într-o vreme, aş fi putut deveni foarte lesne un criminal...

— Nu mai vorbi aiurea, mă întrerupse, tulburată, Irena. Cum se poate aşa ceva. Ce ai vrut să-i faci ?

— Nu-i vorba de Volobui. Atunci încă nu te cunoşteam. Stăteam în pădure să-mi scriu romanul, i-am spus.

— Şi ?

— Îmi imaginam în fiecare dimineaţă că, iată, voi ieşi acum din cort afară şi îl voi vedea cum atîrnă cu capul în jos.

— Cine ?

— Un spion venit de peste hotare. Un paraşutist. Mort... Chingile paraşutei i s-au agăţat de vîrful unui pin, iar un ciot i-a străpuns pieptul...

— Chiar aşa s-a şi întîmplat ?

— Da' de unde ! Şi cu toate astea zău că aşteptam să găsesc acolo un ticălos dintr-ăsta ca să-l jefuiesc, pricepi ? Doar ăstora li se dă o groază de bani, să aibă la ei. Şi uite aşa. Să-l jefuiesc şi să-l las să atîrne acolo, fără să vestesc pe cineva, îţi imaginezi ?

— Sigur că da, nici nu trebuie să dai de veste, se preschimbă Irena într-o veritabilă şcolăriţă. Vreau şi eu să-l jefuiesc împreună cu tine ! Am să te împing de jos cînd ai să te caţări în vîrful pinului. Dar cadavrul acela... oare n-a intrat în putrefacţie ?

I-am spus că am prevăzut şi acest lucru.

— Şi-atunci ?

— Nu respir, nu mă uit şi acţionez pe pipăite. Mai rău e că haina lui are opt buzunare cu fermoar, iar eu n-am decît o singură mînă.

— Dar cealaltă ?

— Doar mă ţin cu ea de trunchiul pinului.

— N-ai decît să-i tai chingile şi-atunci o să cadă jos. Pe pămînt poţi lucra mai uşor şi mai repede.

— Dar atunci vor exista indicii că individul a fost jefuit, am ripostat eu.

— Da, asta aşa e... Hai să vedem ce facem mai departe. După ce l-ai jefuit, am şi plecat de acolo, nu ?

— Chiar în clipa aceea, numai că, în prealabil, am înfăşurat roţile „Rosinantei" cu foaia noastră de cort.

— N-are de ce să ne pară rău. O să ne cumpărăm altul... Mai departe !

— Eşti aiurită rău, i-am spus. Omul vine să-ţi mărturisească inferioritatea lui morală, iar tu te bucuri !

— Te iubesc pînă peste poate, rosti cu durere în glas Irena. Sărută-mă, aici nu ne vede nimeni...

După aceea am mai stat o vreme tăcuţi, strîns lipiţi unul de celălalt. Dincolo de fereastră, se zăreau limpede avioanele albe, cuprinse de tihnă, precum şi autocisternele roşii, oribile pe fundalul zăpeziu al cîmpului.

— Hai, mai fă-mi o mărturisire despre inferioritatea ta morală, mă rugă Irena. I-am mărturisit cu cîtă secretă şi meschină îngîmfare îmi privesc noua calitate de autor, de asemenea cît de abject, nedemn şi ruşinos mi-am furişat ochii toată iarna, mai ales în ianuarie, peste pardoseala magazinelor alimentare, unde mă duceam să cumpăr pîine şi kefir. Tot speram să găsesc acolo o hîrtie de trei sau chiar de zece ruble, pierdută de cineva.

— Asta ţi-a rămas din copilărie, îmi spuse, consolîndu-mă, Irena. Eu mai caut şi astăzi hîrtiile astea blestemate, deşi nu mi-a fost dat niciodată să găsesc vreuna... Poate tocmai de aceea ţi s-au năzărit şi mănuşile acelea cu hîrtia de cinci ruble vîrîtă în ele ?

— Ba nu, atunci îmi şi pusesem în buzunar una mie şase sute patruzeci şi cinci de ruble, i-am spus. N-ai putea să-mi iei o parte din banii ăştia ?

— Ce să fac cu ei ?

— Ştiu şi eu ? De pildă, să-ţi cumperi un impermeabil i-am sugerat.

— Şi acasă de unde să spun că am luat banii ?

— I-ai cîştigat la loterie. Sau i-ai găsit într-un magazin.

— Vorbeşti prostii.

— Vezi ? i-am spus.

— Mai bine ţi-ai cumpăra tu o canapea... că patul pliant pe care îl ai... rosti cu deznădejde în glas Irena. Am sărutat-o, şi din nou am stat tăcuţi, unul lîngă celălalt. După aceea am cumpărat de la standul de cărţi al aeroportului trei numere ale revistei în care îmi apăruseră *Albatroşii*, precum şi cîteva ziare pentru a înveli cu ele sticlele aduse de la bar : Irena fu de acord să i le ofere din partea mea, împreună cu una din reviste, lui Vladimir Iurievici, celui care îi explicase odinioară atît de sugestiv Veravannei a ce miroase o vergea de nuc curăţită de coajă, precum şi cea de-a treia sticlă de şampanie...

În oraş am revenit cu un autobuz. După părerea Irenei, eu puteam să nu mai vin la editură, căci pînă la sfîrşitul zilei de lucru nu mai rămăsese decît o oră şi jumătate.

La Dibrov n-am vrut să mă mai duc. Altceva ar fi fost, dacă m-ar fi chemat el pe mine. Dar aşa... Doar venise şi el la bar în timpul orelor de serviciu ! Şi-atunci la ce bun să ne punem unul pe celălalt într-o situaţie penibilă ? Căci nu degeaba n-a vrut el să mă recunoască !

Faptul că un director de editură ar fi putut să vină la aeroport dintr-un motiv bine determinat — ca să conducă ori să întîmpine pe cineva — nu voiam să-l iau în consideraţie. Îmi era mult mai comod să-mi închipui că venise acolo într-o chestiune strict personală, ca şi mine.

Să faci daruri e un lucru foarte plăcut. În felul acesta realizezi dintr-o lovitură cam prea multe lucruri : ajungi nu numai la conştiinţa propriei tale dărnicii, dar şi la satisfacţia că produci cuiva emoţie şi bucurie, la speranţa că posibilitatea ta de a cumpăra nu va avea niciodată limită, precum şi la multe altele care îl înalţă pe om sufleteşte. Să faci daruri e un lucru plăcut, dar numai în cazul cînd ştii că dincolo de el nu se ascunde nimic altceva decît recunoştinţa ta faţă de cei cărora ai ajuns în sfîrşit să le faci un dar. Pentru tuşa Mania găsisem un şal mare şi gros, cu ciucuri la margine : mă atrăsese prin aceea că putea fi considerat cu succes pled şi nu şal. Or, un pled e totuşi un pled ! Mai complicată a fost situaţia cu darul pentru Boris Rafailovici : nu găseam nimic potrivit şi care să-mi placă şi mie. Mă gîndisem mai întîi la o barcă pneumatică şi la o lansetă, însă nu ştiam dacă-i place să pescuiască, şi-apoi cum m-aş fi putut prezenta la spital cu o asemenea încărcătură ? Acolo fără îndoială că existau Veravanne şi

Pevniovi locali, în faţa cărora n-ai fi putut să dai sau să primeşti daruri. Din aceleaşi considerente a trebuit să renunţ şi la cortul însoţit de-o puşcă de vînătoare. Cugetînd mai profund, am găsit o soluţie care, după părerea mea, putea să ne satisfacă cel mai bine pe amîndoi : la magazinele alimentare se găseau, rămase de la Anul Nou, nişte cadouri împachetate în pungi de celofan : cîte o sticlă de coniac, diferite produse de cofetărie rămase nevîndute, precum şi cutii de Paleh, ovale, foarte frumoase, din cele pe capacul cărora fiul de împărat trage cu arcul într-un uliu negru, repezit spre o lebădă albă. Din trei asemenea pungi, am alcătuit două : una pentru mine, cealaltă, mai cuprinzătoare, pentru Boris Rafailovici. În cutia lui mi-am pus butonii cei noi de chihlimbar : arătau foarte frumoşi pe mătasea înflăcărată, purpurie, cu care era căptuşită cutia, ceea ce nu putea să nu-i placă. Ţineam să-i placă şi *Albatroşii* mei, de aceea am scris o scurtă dedicaţie pe coperta unui exemplar al revistei, aşezînd-o şi pe aceasta în pungă, astfel încît să ascundă sticlele de coniac. Ajuns la garderoba spitalului, i-am spus bunicuţei care îmi luă bereta şi scurta că vreau să mă duc la secţia de chirurgie. Bătrîna se uită la ceasul din perete întocmai cum se uita de obicei Zvukariha la soare — adică punîndu-şi mîna streaşină la ochi — şi-mi spuse, cu gînd bun pentru bolnavi, că pînă la ora cînd puteau fi vizitaţi n-au mai rămas decît vreo douăzeci de minute :

— Mai plimbă-te şi 'mneatále pe sală, îmi sugeră dînsa. În dreptul garderobei nu mai era nimeni, de aceea mi-am vîrît mîna în buzunarul de la spate al pantalonilor şi am scos de acolo ce-am putut să găsesc la iuţeală.

— Să ştii că o să mă certe, dragule !...

M-am gîndit că era, pesemne, pentru prima oară cînd primea ceva de la vizitatori, căci îşi duse la spate mîna cu cele trei ruble şi se uită la mine fîstîcită şi cu un aer vinovat. Am minţit-o cu multă blîndeţe că sînt aşteptat de Boris Rafailovici şi-atunci se duse în fundul încăperii şi-mi aduse un halat nou, prevăzut cu nasturi şi cu trei buzunare...

...Cînd mi se întîmpla să văd la cinema cîte un schior sărind de pe trambulină, îmi închipuiam că sînt eu acela. Ascultînd un muzician celebru, eu eram cel care cînta în locul lui. Tot eu ieşeam în frunte la concursurile de înot, eram un neîntrecut pictor şi orator : după pledoariile mele de la tribunal, acuzaţii se căiau de faptele lor, iar judecătorii izbucneau în plîns. La circ zburam sus, pe sub cupolă şi strigam „ale-hap", în timp ce spectatorii, înspăimîntaţi, slobozeau cîte un „ah" unanim. În primul război pentru apărarea patriei eram cînd cneazul Andrei, cînd Bagration, iar în ultimul, cînd Kojedub, cînd Rokossovski. Am fost de două ori ucis în duel, căci prima dată eram Puşkin, iar a doua oară Lermontov. Garibaldi, Tăunul şi colonelul Pestel nu erau nici aceştia decît eu însumi. Ajungînd în ziua aceea la spital şi văzîndu-mă în oglindă, îmbrăcat cu halatul acela alb, de medic, m-am preschimbat pe loc într-un chirurg celebru. Făceam cu succes cele mai complicate operaţii pe inimă şi pe creier, iar aici venisem la invitaţia lui Boris Rafailovici : în semiservieta-semivaliza mea galbenă, pîntecoasă,

20 — A venit uriaşul — c. 1/351

se găseau tot felul de instrumente din cele mai moderne, medicamente din cele mai noi şi Dumnezeu mai ştie ce !...

Boris Rafailovici şedea pe canapeaua lui pentru consultat bolnavii avînd aerul unui om jignit şi îndurerat, al unui martir care a pierdut orice încredere în recunoştinţa omenească, ceea ce însemna că pacientul pe care îl operase în ziua aceea se simţea excelent. Neplăcut era doar faptul că de pe canapeaua plată, turtită, cearceaful lunecase în dezordine, dezgolind sinistru imitaţia de piele neagră, care ajunsese să prindă lustru, şi că halatul doctorului era purtat şi mototolit. Mi-am adăpostit valiza într-un colţ al încăperii, în spatele cuierului, şi-abia după aceea l-am salutat pe cel care se afla în încăpere.

— N-ai putut să vii mai curînd la control ?

Tonul cu care vorbise era de om istovit şi supărat, şi-atunci m-am gîndit din nou că bolnavul acela o duce — slavă Domnului.

— N-ai putut ?

— N-am putut, doctore.

— De ce ?

— Pentru că astăzi n-aş mai fi ajuns chirurg, i-am spus. Mă privi cercetător, însă nu-şi schimbă poziţia în care şedea.

— Cine n-ai fi ajuns ?

— Dumneavoastră nu vedeţi ce halat am pe mine ? l-am întrebat şi îndată am avut impresia că a înţeles întrucîtva ceea ce voiam să spun, vădind chiar o anume condescendenţă faţă de bîiguiala mea copilărească.

— Ia să te văd !

Continua să şadă pe canapea, or eu am totuşi un metru optzeci şi trei înălţime, de aceea m-am lăsat în genunchi, cu spatele spre doctor.

— Nu aşa... Ridică-te în picioare, îmi porunci el, iritat.

— Are vreo importanţă asta pentru noi ? l-am întrebat.

— Mi-e incomod să te cercetez !

— Nu mai am acolo nici pe naiba, i-am spus. S-a vindecat demult... Gata, v-aţi uitat ?

— M-am uitat, rosti el, fără să se atingă de capul meu. Hm-hm !... Ai o frizură parcă ai fi un pudel ! Îţi faci ondulaţii la coafor, stimabile ?

Stăteam acum în picioare, unul în faţa celuilalt. Mi-am dat seama în momentul acela că părul lui Boris Rafailovici ar putea să sune dacă te-ai atinge de el : îi lucea metalic pe tîmple şi părea aspru ca un mănunchi de strune.

— Pot să trec acum la partea neoficială ? l-am întrebat, arătînd înspre valiză.

— Nu, spuse el apăsat şi se depărtă de mine. Nu sînt convins că n-ai să mai ajungi odată pe mîna mea. Cu vreo apendicită, de pildă.

L-am întrebat ce s-ar întîmpla atunci.

— Nu te-aş mai opera. Adică, nu te-aş mai primi la mine în secţie !

— Ba m-aţi primi. Doar ştiţi că sînt un băiat bun, i-am spus. Punga pe care i-o adusesem era încinsă cu o panglică roz : chiar aşa se şi vindeau ele, numai că, reîmpachetîndu-le, am legat funda mai frumos. Revista nu izbutise să acopere sticlele în întregime : gîturile le ieşeau la iveală, împrăştiind un sclipăt auriu, iar în clipa cînd am aşezat punga pe masă, ele zăngăniră impunător.

— Eşti convins că nu mai ai nimic la cap ? Ia-o numaidecît de aici !

Fraza fusese rostită pe un ton jignit, aspru, şi, după părerea mea, nu tocmai corect din punct de vedere medical, întrucît era vorba totuşi de craniul meu peticit. Mi-am luat punga şi-am pornit cu ea spre cuierul unde îmi lăsasem valiza cu pledul destinat tuşei Mania.

— Să nu mă înţelegi greşit ! strigă doctorul în urma mea. Tu eşti sănătos tun, însă trebuie să ai şi un pic de judecată.

— Aveţi dreptate. Regret că am greşit-o amîndoi, i-am răspuns din colţul odăii. Nu mă supărasem şi nici nu eram speriat, însă m-am simţit cumva întristat şi lipsit de vlagă.

— Cum adică am greşit ? mă întrebă doctorul.

I-am spus că-i adusesem romanul meu, iar nu un jambon de Tambov.

— Ce fel de roman ? Şi ce înseamnă „al meu" ?

— Înseamnă că a fost scris de mine, l-am lămurit eu. Valiza nu mai voia să se închidă : ciucurii pledului se încurcaseră printre zalele fermoarului.

— Şi mă rog, unde ţi-e romanul ? Pînă acum n-am văzut decît două sticle de votcă.

— Trei, am precizat eu. Şi nu de votcă, ci de coniac !

— Aşa ? Vasăzică, în asta constă greşeala noastră, a amîndorora ? Unde ţi-e romanul ?

I-am întins revista. Mi-a convenit să par în continuare jignit pe nedrept : acest lucru m-a ajutat să păstrez pe chip o expresie de „maturitate", în timp ce doctorul s-a apucat să se uite cînd la mine, cînd la poza din revistă, verificîndu-mi asemănarea cu chipul din fotografie, şi să răsfoiască apoi cu un

aer nedumerit-revizionist paginile, spre a da de sfîrşitul romanului : voia pesemne să-şi dea seama cît este de mare.

— Chiar tu l-ai scris ? Personal ?

De ajutat, nu mă mai putea ajuta nimic : gura mi se lăţi fără voie într-un imens zîmbet prostesc şi totodată fericit, imposibil de reţinut sau de ascuns. Boris Rafailovici zîmbi şi el, dar surîsul îi fu scurt şi condescendent.

— Mă rog, sînt bucuros pentru tine, îmi spuse. Asta înseamnă că seara ne-a arătat cum a fost ziua. Spune-mi, l-ai scris după ce ai ieşit din spital ?

Mi-am dat seama că un răspuns afirmativ era pentru el mai de preţ decît cel adevărat, de aceea am tăcut din gură şi doar am dat din cap.

— Foarte bine ! Chiar astăzi mă apuc să-l citesc.

— Am putea s-o invităm aici pe Tuşa Mania ? I-am cumpărat un pled, am rostit eu cu un glas fericit.

— Un ple-ed ? făcu pe un ton ciudat Boris Rafailovici.

— Mă rog, un şal, am precizat eu. Doctorul aruncă revista pe masă şi-mi strigă că Maria Filippovna nu mai are nevoie de nici un pled, întrucît a murit încă de astă-toamnă ! A făcut o congestie cerebrală ! Îmi dau eu, oare, seama ce înseamnă asta ? De fapt, n-o ştiam prea bine şi nici acum nu-mi dau seama decît într-un mod foarte vag ce este aceea congestie cerebrală, însă Boris Rafailovici o spusese în aşa fel, ca şi cînd tocmai eu, om voinic şi sănătos, ba chiar şi el, un chirurg cu experienţă, am fi fost vinovaţi de moartea tuturor celor pe care i-a secerat pînă acum boala asta

blestemată... Cînd am fost gata de plecare, îmi spuse încruntat să-i las o sticlă de coniac. I le-am lăsat pe toate trei... Am vîrît punga sub canapea, împingînd-o pînă în dreptul peretelui...

Aşa cum mă înţelesesem mai demult cu Vladîkin, i-am predat la termenul stabilit manuscrisul pe care îl terminasem de redactat, şi am primit tot atunci un altul. În ziua aceea, chipul lui Veniamin Grigorievici vădea blîndeţe, era curat şi trandafiriu : pesemne că dumnealui trecuse de dimineaţă pe la baia de aburi şi năduşise acolo după pofta inimii. Uitîndu-mă la el, îmi trecu prin minte că i-ar prii acum foarte bine pledul de care nu mai aveam nevoie, desigur nu aici, ci acasă, cînd s-ar aşeza comod în fotoliu, înaintea aparatului de radio sau a televizorului. După felul domol şi grav în care îmi întinse manuscrisul cel nou, după surîsul vag, amar şi totodată pătruns de compasiune, care îi încremenise pe buze, mi-am dat seama, calm, că-mi văzuse romanul apărut în revistă, dar că acest lucru nu-i zdruncinase cîtuşi de puţin convingerea privitoare la calitatea acestuia, cu totul improprie, după părerea lui, pentru a putea vedea lumina tiparului. Eu nu aveam de gînd să-i ofer romanul lui Dibrov, ocolindu-l pe Veniamin Grigorievici, în vederea editării lui în volum — asupra acestui lucru îmi făcusem cu totul alte planuri — de aceea n-am încercat acum nici un fel de bucurie răutăcioasă ori supărare. Îmi dădeam seama prea bine că *Albatroşii* n-aveau cum să-i placă lui Vladîkin, căci pe omul acesta nu-l puteau tulbura problemele importante pentru cei de-o vîrstă cu mine. Atît, şi nimic mai mult !

Între timp, Pămîntul s-a tot învîrtit, iar soarele s-a tot înălţat dinspre răsărit, aşa cum o făcea el în fiece dimineaţă. Sosise şi luna martie... În relaţiile mele cu Pevniov, a intervenit atunci o nouă perioadă de înstrăinare reciprocă : mă întîmpina zilnic cu o asemenea expresie aşternută pe chip, ca şi cînd ar fi bănuit, ba chiar ar fi şiut cu certitudine, că am păţit ori sînt gata să păţesc ceva nespus de plăcut pentru el : vreo neînţelegere cu organele judiciare. La rîndul meu socoteam necesar să-l dispreţuiesc în taină, spre a nu-mi pierde respectul faţă de mine însumi. Îmi făcea plăcere să-mi bat joc de el în mod aluziv şi pe departe. Astfel, de pildă, l-am sunat într-o zi pe Albert Petrovici şi l-am întrebat dacă ştie ce le spunea Kuprin, la începutul activităţii sale scriitoriceşti, acelor domni care îi rosteau numele accentuîndu-i prima silabă. Irena nu ştia.

— El îi sfătuia, într-un mod foarte stăruitor, să nu se aşeze fără pantaloni pe un arici, i-am spus.

— Lasă-l în pace şi nu te mai enerva nici tu, rîse Irena. Ţi se pare că „Erjun“ sună urît ? Ba mie îmi place !

— Sînt şi eu încîntat, i-am spus, dîndu-mi seama că e singură în birou. Dar ce părere aveţi despre porunca lui Iacob : „Se cade omul să aibă ochiul ager, iar vorba domoală“ ?

— Crezi că nu-şi dă seama ce vrei să spui ? mă întrebă Irena.

— Nicidecum. Aici, nu aveţi dreptate, am ripostat eu. Afirmaţia potrivit căreia bunăvoinţa faţă de ticăloşi nu este altceva decît aspiraţie la josnicie nu aparţine proorocilor amintiţi în Biblie, ci filozofului grec Teofrast. A fost contemporan cu Platon.

— De unde scoţi toate astea ? se miră Irena.

— Da-da, i-am spus. Sentinţa care glăsuieşte că numai unii oameni, şi aceştia înzestraţi cu calităţi deosebite, izbutesc să păstreze la bătrîneţe o minte activă şi îndrăzneaţă aparţine la rîndul ei antichităţii greceşti. Se considera pe atunci că bătrînii sînt totdeauna înclinaţi să frîneze goana vremii... Şi pentru că a venit vorba, v-aţi întrebat oare vreodată de ce îi înfrîngea Napoleon pe prusacii ale căror armate le întreceau numeric pe ale lui de cîte două şi chiar de cîte trei ori ? Pentru că la prusaci comandanţii erau oameni bătrîni, în timp ce mareşalii lui Napoleon erau de-o vîrstă cu noi. Asta e !

Pevniov izbuti atunci să rămînă pînă la sfîrşit pe scaunul lui, fără ca măcar să zgîrie parchetul cu tocurile pantofilor : stătu să mă asculte, însă eu n-am putut să-mi dau seama cum mi-o fi înţeles el pilda cu bătrînii. Oare şi-a închipuit că am făcut şi aici aluzie la dînsul ?

În anul acela, o mie nouă sute şaizeci şi opt, primăvara a fost timpurie şi bogată : încă de la începutul lui aprilie lăptăresele începuseră să aducă la oraş violete şi ghiocei, iar eu, în drum spre editură, iscodeam în fiecare dimineaţă cu privirea de-a lungul trotuarelor s-o zăresc pe ţigăncuşa mea de anul trecut : dacă mi-ar fi ieşit atunci în cale cu un mănunchi de „clopoţei“ sau de „izmă“, toată lumea ar fi rămas a doua zi cu gura căscată văzînd ce rochie a putut să-şi cumpere !

„Rosinanta“ a căpătat tot ce-i promisesem, ba chiar mai mult decît atît : în afara celor patru ciucuri, i-am schimbat şi acumulatorul şi claxonul — cel nou scotea un sunet armonios şi grav, întocmai cum îl doream să fie. De mai multă vreme însă mă stingherea pledul. Odată cu el, în odăiţa mea intrase, nevăzută, şi tuşa Mania, or lucrul acesta nimicea farmecul primăverii şi nu mă lăsa să uit ceea ce n-aş mai fi dorit să ţin minte... Problema se cerea grabnic rezolvată. Nu puteam dărui pledul băbuţei Zvukariha, ea nu era pentru mine omul căruia i s-ar fi potrivit, cu ciucurii lui îndoliaţi, cu umbra morţii plutind în fiecare din carourile sale de culoarea şofranului. Cu alte cuvinte, nici nu mă puteam despărţi de el, dăruindu-l unui străin, nici nu-l mai puteam ţine noaptea în casă. Soluţia am găsit-o învelind cu el banchetele „Rosinantei“. Era, după părerea mea, o soluţie de compromis, acceptabilă pentru noi toţi, cei vii şi cei fără viaţă, căci „Rosinanta“ nu era numai de-a noastră ; era şi nemuritoare. Oare nu era de fier ?...

În ziua cînd am izbutit, în sfîrşit, să plec cu Irena „la noi“, în pădure, i-am telefonat mai întîi, de faţă cu Pevniov, şi mi-am întrebat „prietenul“ dacă îi erau cunoscute comentariile istorice pe care le făcuse Ecaterina cea Mare, împărăteasa Rusiei, la portretul Ioanei a Doua, regina Neapolelui ?

— Nu, Nikolai Gordeevici, cartea dumneavoastră a intrat demult în producţie, îmi răspunse cu politeţe Irena. Dar ce anume aţi fi dorit dumneavoastră ?

— În cazul acesta, vă rog să mă ascultaţi, i-am spus lui Pevniov şi nu Irenei. Femeile preafrumoase, doamnele de viţă nobilă, precum şi cele de sînge împărătesc, trebuiesc a fi aidoma soarelui care îşi revarsă strălucirea şi razele peste întreaga lume şi

peste fiece muritor, într-atît de plăcut, că le simte oricine. Asemenea se cade să facă şi aceste fiinţe încîntătoare şi de rang înalt, revărsîndu-şi frumuseţea şi nurii peste cei cărora le-au trezit în inimă o patimă arzătoare. Doamnele preafrumoase şi de rang înalt, ce sînt în măsură a bucura o mulţime de oameni, fie prin gingăşia lor, fie prin vorbire, fie prin chip încîntător, fie prin purtări alese, fie prin dovezi şi semne nespus de fermecătoare, ceea ce-i de dorit îndeosebi, nu se cade a se opri la un singur amor, ci, dimpotrivă, la mai multe, căci o asemenea nestatornicie le este îngăduită şi se arată încîntătoare. Închid ghilimelele, mi-am sfîrşit eu tirada. Pevniov o luă din loc şi părăsi încăperea trîntind, indignat, uşa în urma lui : nu izbutise să suporte, bietul de el, ironia glumeaţă a Ecaterinei la adresa urîtelor şi făţarnicelor din înalta societate.

— Este, desigur, foarte interesant, rosti cu o oarecare nedumerire Irena, totuşi eu nu m-aş putea hotărî să prezint acest fragment redactorului-şef, spre avizare. Eu...

— Totul e foarte clar, am întrerupt-o, să ştii că liricul meu cel atît de pudic a întins-o de aici, aşa că fii atentă ce-ţi spun. Cum ies de aici, plec să te aştept la capătul cheiului. De acord ?

— Întocmai, îmi răspunse Irena. Eu nu mă gîndesc la întîrzierea de-o oră sau două cu care se va culege textul, ci la observaţia dumneavoastră foarte justă de adineaori.

I-am spus că este un copil genial şi că, împreună cu „Rosinanta“, voi sta s-o aştept la capătul cheiului, între orele şase şi opt seara.

Pîrăul încă nu se retrăsese în matca lui şi putea fi luat foarte bine drept un rîu mai mititel. Noi i-am dat numele de „Kolociosik“ — Irena a fost cea care l-a născocit, iar ce însemna de fapt — Dumnezeu ştie. Arinul de lîngă mal se şi acoperise de frunze, iar de pe crengile sălciilor se lăsau în jos cerceluşi lungi şi pufoşi. De sub tufe răsăreau pretutindeni puzderie de violete, totuşi nu mi s-a îngăduit să culeg un mănunchi din ele : Irena îmi spuse că sînt şi aşa ale noastre. Am găsit şi insuliţa de ienuperi. Globurile dispăruseră de acolo, dar asta nu ne-a supărat : Irena presupuse că le vor fi luat nişte copii. O fetiţă şi-un băiat. Pot oare eu să-mi dau seama ce le va rămîne acum în suflet pentru întreaga viaţă, pînă în ceasul cel de pe urmă ? I-am spus că pot. Doar asta e cu totul altceva decît o clătită sau o hîrtie de trei ruble furată din buzunarul unui paznic beat.

— Prostule, îmi spuse, supărată, Irena, dar am înviorat-o pe loc, amintindu-i de uriaş. În pădure era o penumbră violet-scrumie şi o linişte solemnă : părea că ne-am întors acasă după un concediu petrecut pe spesele noastre, ne-am întors obosiţi, dar plini de vigoare, în fapt de seară, şi ne-am găsit casa trainică, răcoroasă şi curată — fusese renovată în lipsa noastră — iar acum tot umblam prin ea învăluiţi în penumbră, şi nu ne puteam depărta unul de celălalt, iar de vorbit nu puteam vorbi decît în şoaptă...

Pentru că, mai întîi pe Irena, iar mai apoi şi pe mine, ne toropise şi ne ameţise aerul tare ca un vin nou al pădurii, şi pentru că ne-am găsit amîndoi acolo, în înălţimea aceea neîntinată şi inaccesibilă

pentru toţi, chiar şi pentru noi înşine, ne-a surprins, într-un chip laş şi cu totul inutil, noaptea. Irena dormea pe braţul meu stîng, învelită cu pledul, şi în momentul în care, trezindu-mă, am încercat, cu băgare de seamă, să mă uit la ceas, tresări şi mă întrebă cît e ora. Am aprins plafoniera. Era două şi jumătate.

— Acum ce ne facem ? Unde aş fi putut să fiu pînă la ora asta ? Gîndeşte-te mai repede ! Unde aş fi putut să fiu ? !

Am stins plafoniera, ca să nu-i văd chipul urîţit de spaimă, apoi, împiedecîndu-ne unul de celălalt şi enervîndu-ne în taină din această pricină, ne-am apucat amîndoi să aşezăm la loc banchetele. În lumina farurilor curgea vălătucit o ceaţă joasă, prelinsă peste pămînt, făcîndu-ne să ieşim cu multă întîrziere la şosea. Ajuns acolo, am gîndit cu glas tare că cel mai bun lucru pe care îl aveam de făcut era să mergem direct în strada Gagarinskaia. Pentru totdeauna. După aceea, am continuat eu, o vom lua şi pe Alionka. Vom publica în volum romanul care îmi apăruse în revistă. Apoi, vom scrie altul.

— Ce te tîrîi ca păduchele ! ţipă deodată, cu glas isteric, Irena. Aşa ceva n-ar fi trebuit să rostească. Ştiam prea bine că pe la orfelinate nu te prea înveţi cu o vorbire aleasă, dar asta nu schimba în nici un fel lucrurile. Ce-am să spun acasă ? Nu ştii ?

La mai mult de-o sută cinci kilometri pe oră, „Rosinanta“ nu putea să ajungă. Se zgîlţîia şi zăngănea din toate încheieturile. Străzile oraşului erau încă pustii, astfel că nici aici n-am redus viteza şi n-am aprins luminile pentru distanţă. În dreptul

clădirii din strada Perovskaia, „Rosinanta“ derapă, întorcîndu-se cu botul spre trotuar — frînasem brusc — şi farurile îl luminară acolo pe Volobui. Stătea în uşa clădirii şi îşi ferea ochii cu mîna. Farurile îl orbeau, dar mie mi se părea că ne sfredeleşte cu privirea.

— Rămîi ? am întrebat-o pe Irena. Ea îmi aruncă o privire imploratoare şi totodată pătrunsă de ură, apoi coborî din maşină. Volobui nu se mişcase din loc şi-atunci mi-am dat seama că nu mă părăsise niciodată tainica dorinţă de a mă răzbuna pe el, pentru chinul meu şi-al Irenei, înfruntîndu-l deschis, faţă-n faţă. Irena înaintă spre el încet, cu un aer de vinovată supuşenie, fără a schiţa vreun gest de apărare şi fără a se aştepta la ajutorul cuiva. El îi spuse ceva ce eu n-am izbutit să disting şi, deodată, nu merse, ci se rostogoli spre dînsa, aplecîndu-se înainte şi, nu ştiu de ce, ducîndu-şi braţele înapoi. Nu-i mai despărţeau decît vreo trei paşi, cînd eu m-am şi pomenit jos, pe trotuar, în bătaia farurilor, şi i-am strigat lui Volobui că-l voi face pulbere, dacă va îndrăzni să se atingă de femeia asta — aşa am jignit-o, fără să vreau, pe Irena : oare ea putea fi „asta“ ? Auzindu-mi strigătul, trecu în fugă pe lîngă Volobui şi dispăru în interiorul clădirii, iar acesta, privindu-mă furios şi dîndu-se înapoi din lumina farurilor, ţipă speriat şi gîfîind, ca unul care se îneacă :

— Miliţia ! Ajutor ! Miliţia !

— Du-te şi te culcă, i-am spus fără să-l mai văd unde este. Şi să fie linişte, pricepi ?

El mai strigă, de undeva din întuneric, după ajutor, dar cu o voce slabă, jalnică, bătrînească, iar eu m-am dus înspre „Rosinanta“.

Tot ce s-a mai întîmplat după aceea s-a desfășurat cu repeziciune și n-a fost demn de mine și de Irena, dar asta a fost și altceva n-am ce scrie... În noaptea aceea m-am învîrtit multă vreme în cercul : strada Perovskaia — centru — cheiul rîului, în speranța de-a o întîlni pe Irena ducîndu-și valiza ori legăturica — aceasta din urmă i-ar fi dat întîmplării un aspect și mai tragic ; femeia, prin urmare, a fost dată afară din casă și s-a grăbit să plece. Pe toată fațada clădirii din strada Perovskaia nu erau luminate decît două ferestre de la etajul al doilea. La ora cinci, lumina aceea se stinse, și-atunci am plecat acasă. Am mai avut timp să-mi spăl dușumelele în odaie, în bucătărie și pe sală. Pe sub fereastra pe care o deschisesem, se tot auzea, sec și sacadat, un hîrșîit de mătură. Am luat păpușa aflată pe birou și, încercînd să nu fiu văzut de femeia care mătura strada, i-am dat drumul pe fereastră. Păpușa sună de două ori. Prima dată, cînd se lovi de trotuar, și a doua oară, nițel mai tîrziu, cînd fu ridicată de jos. Ajuns pe la ora nouă la editură, am zărit la ușa clădirii „Volga" lui Volobui, în care nu se afla nimeni. Pesemne că se adeverise previziunea mea din noaptea aceea : cei doi vor fi încheiat o pace separată, altminteri lumina n-ar fi stat aprinsă în apartamentul lor atîta vreme și atît de inutil pentru mine. Înseamnă că de astăzi Irenei i s-a dat voie să circule singură cu mașina. Mă rog, n-are decît ! Să fie sănătoasă ! Să umble cu ea cît poftește !... Numai că ce aveam să ne facem cu noi înșine și cu toate ale noastre ? Oare s-o fi gîndit ea la asta, împreună cu Volobui ?...

Haina de ploaie și pălăria lui Pevniov atîrnau sărăcăcioase, în cuier. Ca să-mi verific bănuiala privitoare la „Volga", am format numărul din biroul Irenei, dar după al treilea țîrîit al soneriei îmi răspunse Veravanna. N-am avut curajul să tac din gură și să închid telefonul, de aceea am întrebat-o, ducîndu-mi pumnul la gură, cînd pot să viu să ridic butoaiele.

— Care butoaie ? Aici e o editură, făcu ea, surescitată. I-am spus că aud pentru „întîiași" dată de-o asemenea cancelarie și am așezat receptorul în furcă. Nu-mi rămînea decît să telefonez în strada Perovskaia, iar dacă dădeam acolo de Volobui, să-l întreb același lucru. La telefon, însă, veni Irena. Nu mă așteptasem la asta, de aceea am rămas cîteva clipe tăcut.

— Tu ești ? rosti ea cu un glas lipsit de viață. În afară de mine, nu mai avea pe cine să întrebe în felul acesta. Vorbește, sînt singură.

— Cum e ? am întrebat-o despre toate deodată.

— Nu-nu, îmi răspunse. Nu s-a întîmplat nimic grav... I-am spus că la Moscova ți s-a publicat un roman și de aceea ți-ai invitat prietenii... și pe mine, ca redactor, la un restaurant... Te-ai îmbătat și asta te-a făcut să-l lovești, neștiind că e soțul meu...

— Să-l lovesc ? am întrebat-o.

— Ah, Anton ! De ce ai făcut asta ?

— Mă rog, fie, i-am spus. Dar acum el unde s-a dus ?

— A plecat la piață, după cumpărături. Se întoarce curînd și după aceea viu și eu la editură. Tu cîteva zile să nu-mi telefonezi. Bine ?

Nu i-am mai spus nimic despre „Volga". Mi se părea că ar fi lipsit de omenie să-i spun așa ceva, acum, cînd o știam singură și departe de mine :

doar mi-am dat seama pe loc că Volobui venise în taină la editură, pentru a găsi ac de cojocul nostru.

— Să vii neapărat, am rugat-o.

— Tu, însă, să nu-mi telefonezi. Multă-multă vreme.

— La revedere, i-am spus.

— Ba nu, mai stai. Mă tot gîndesc întruna... Poate că totuşi ar trebui să pleci de aici ? Ai milă de noi, Anton !

— De voi ? am întrebat-o.

— Da. De mine şi de Alionka... Eu, cu tine împreună, nu putem... nu avem dreptul să sacrificăm fetiţa mea. Pentru nimic în lume, m-auzi ?

Am sărutat-o în gînd pe amîndoi ochii, simţind aievea pe buze un gust sărat-amărui.

— Ce faci acolo ? mă întrebă, îngrijorată, Irena.

— Nimic. Te rog să nu mai plîngi, i-am spus.

— O, Doamne ! Oare ce-i de făcut ?... Anton, iubitul meu, ascultă-mă... Vrei să te jignesc cu ceva ? Să ştii că aş găsi ce să-ţi spun... O să ne fie mai uşor să ne despărţim...

— Da-da, i-am spus. Să vii, te rog, la editură. Bine ?

Pevniov îşi făcu apariţia cu vreo cinci minute înaintea pauzei de la prînz. Trecu spre biroul său, de unde, fără să se aşeze pe scaun, mi se adresă cu o voce devenită pe neaşteptate mai bărbătească. Îmi spuse că în seara aceea la ora şase va fi luat în discuţie la comitetul sindical cazul meu legat de întîmpinarea scrisă a colonelului în retragere Volobui Lavr Petrovici, soţul redactoarei Lozinskaia, salariată a editurii. Participarea mea, m-a prevenit el, este obligatorie, căci altfel cazul va fi transmis organelor judiciare. Îndată după aceea, Pevniov părăsi încăperea, pe chip cu o expresie de silă, ca a unui om care s-ar fi atins de ceva murdar, iar eu am sunat-o pe Irena şi ne-am întîlnit pe palierul din dreptul etajului nostru. Atunci am luat-o pentru prima oară de braţ, de faţă cu toţi salariaţii — se duceau la bufetul de la etajul al doilea — şi am condus-o de-a lungul culoarului, spre fereastra unde se aflau două scaune. Acolo i-am vorbit despre şedinţa la care aveam să fim luaţi la întrebări, şi i-am spus că, iată, a venit un uriaş. Mare, mare, uriaşul. Caraghios, caraghios. A venit şi-a căzut, i-am spus, toată viaţa noastră, toată ! Îi spuneam aceste cuvinte, căci altceva n-aveam ce să-i mai spun...

Pe la ora patru, m-a sunat Dibrov şi m-a chemat la el în cabinet. Mai întîi, am intrat la toaletă şi m-am privit în oglindă. În general, arătam cum se cuvine, doar părul mi se încreţea la capete într-un mod uşuratec şi vulgar. Dibrov nu m-a salutat şi nici nu m-a invitat să stau jos. Apropiindu-mă de biroul lui, mi-a cercetat atent, cu o privire rece, frizura, şi mi-a spus cum că nu-i de mirare că umblă pe la cuiburi străine cucul, şi că nu-şi face şi el cuib.

— Cunoşti zicala asta ?

— Nu, i-am spus.

— Păcat. Dar aceea care zice că pe un drum strîmb nu poţi să tai cale dreaptă ?

— Pe asta o cunosc.

— Ei, vezi ! De recomandarea mea ai nevoie ?

Abia atunci am zărit pe biroul lui revista cu *Albatroşii* mei. Pesemne că Dibrov şi-a dat seama încotro m-am uitat, căci mi-a spus îndată, pe un ton care nu admitea replică :

— Chiar dacă fruntea ţi-e lată, nu înseamnă că ai şi minte destulă... Aşează-te şi scrie-ţi cererea de demisie. Data s-o pui pe cea de acum două săptămîni. Asta va însemna că eşti liber începînd cu ziua de ieri, ai priceput ?

— Da, mi-a ţîşnit în falţet cuvîntul.

— Hm-hm ! a rostit cu glas sever Dibrov. Halal albatros !...

Irenei i-am telefonat acasă, la ora cinci şi jumătate, din cabina aceea, a mea, de lîngă pod, şi i-am explicat de ce n-avea să mai aibă loc şedinţa. Ea începu să respire repede-repede în receptor şi deodată îmi spuse ceva atît de stupid şi de tragic, mărturisindu-i în acelaşi timp hotărîrea de a se sacrifica, acceptînd acolo iertarea în orice condiţii, încît eu „am crezut-o" şi am jignit-o la rîndul meu. Mi-a trebuit apoi numai o săptămînă ca să-mi vînd garsoniera, pe „Rosinanta", cortul, barca şi să mă gătesc de drum. În acest răstimp, m-am tot montat de unul singur ca să pot pleca supărat pe Irena : a trebuit să născocesc tot soiul de lucruri ca s-o cobor de pe înălţimea la care se afla şi, în felul acesta, să-mi uşurez plecarea. Părea atunci că în mine se aflau doi Kerjuni : unul, eu, cel adevărat, cunoscînd despre Irena întreg adevărul cel senin şi înălţător, celălalt — străin mie şi ei, şi semănînd teribil cu poza mea publicată în revistă. Acest din urmă Kerjun încerca să mă convingă că Volobui a pus-o pe Irena într-o situaţie disperată şi numai văzînd-o astfel a binevoit s-o ierte, căci pe cei slabi şi pocăiţi nu-i omori, ci-i faci prizonieri. E drept, poţi ajunge prizonier şi în cazul cînd eşti şocat sau rănit. Sau cînd ai ostenit peste măsură şi

ţi-ai pierdut speranţa că mai poţi să te salvezi. În acest caz însă înseamnă că te predai, or cel care se predă de bună voie duşmanului nu-i decît un laş şi un trădător. Este aşa sau nu ?

Acest al doilea Kerjun se făcea a nu şti că le ajută, de fapt, pe Irena şi Alionka, nicidecum pe mine. Şi totuşi m-a ajutat şi pe mine. Numai el, singurul...

Ajuns într-un orăşel străvechi, cu nume mizericordios, m-am angajat, ca lăcătuş-instalator, la o tihnită administraţie de bloc. Mi s-a dat acolo o odaie, unde, într-un an şi jumătate, mai bine zis în cinci sute treizeci de nopţi, am scris acest roman. Pentru noi toţi, după îndelungi şi chinuitoare eforturi, am găsit alte nume, doar „Rosinantei" n-am izbutit să-i zic altcumva. Însă „Rosinanta" e „Rosinanta". Este totuşi de fier. E totuşi surdă. Şi mută. Şi oarbă...

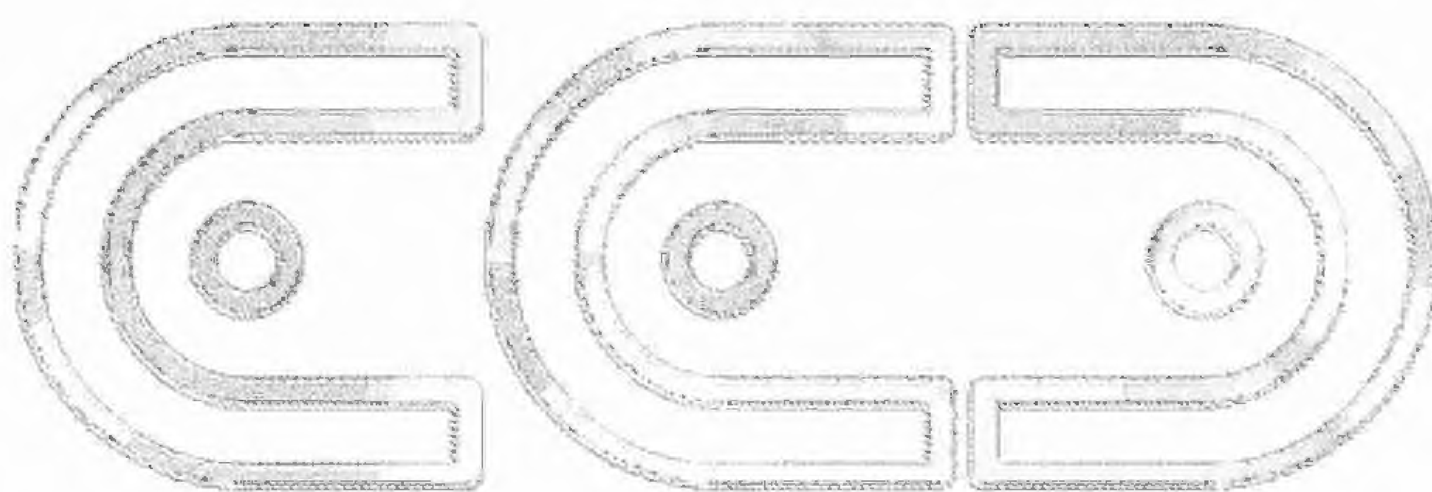
Lector: NATALIA STĂNESCU
Tehnoredactor: AURICA IONESCU

Tiraj 9 430 exemplare broșate. Bun de tipar 10.07.1974.
Coli tipar 10,125.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/351 la
Întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

CM

de

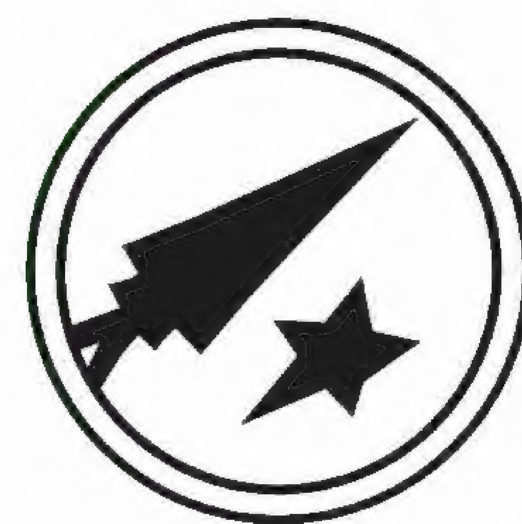

Anonim

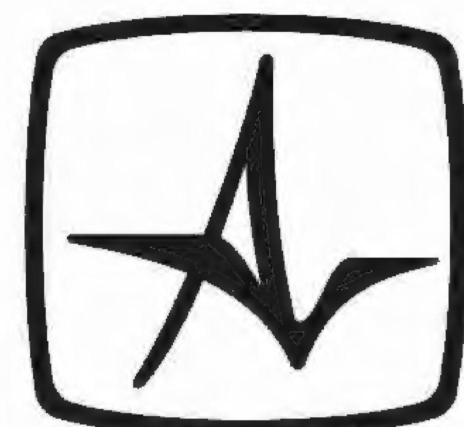

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

